

1. Az erős határozatlan időnek ragozása a jelenidőtől csak a következő 213. idomok ékezésében különbözik: *λιπεῖν, λιπέσθαι, λιπών, λιποῦσα* és *λιποῦ* a 194. 2. 3. 6. 11. szerint.

2. A középigei határozatlan időnek értelme csak közép, nem szenvedő is, mint a jelen középigéé: *ἐβαλόμην dobtam magamnak* vagy *magamért*.

3. Az erős határozatlan időt csak azon igék képezhetik, melyek kétféle, u. m. valódi és toldott tövel bírnak, vagyis az erős és gyökigék, a gyengék (208) nem, de a 2-4. osztálybeliek sem mind.

4. Az erős határozatlan idői fő csak kevés igében különbözik a valódi fő-től annyiban, hogy *ε* főhangzó az erős határozatlanban néha *α*-vá lesz (áthangzás, I. 11. §.), mi által *τρέπω fordít* gyenge ige *ἐτραπ-ο-ν, ἐτραπ-ό-μην, ἐτράπη-ν* erős határozatlan időket nyer, (félmultja *ἐτρεπ-ο-ν*). *τρέπω* ige az egyetlen, mely a cselekvő, közép és szenvedő erős és gyenge határozatlan időt teljesen képezte. *τρώγω rág, ἔτρωγ-ο-ν, ἄγω vezet, τῷjét kettőzve ἡγ-αγ-ο-ν, foglalója ἄγάγω, határtalanja ἀγαγεῖν*.

5. A *λ, μ, ν, ρ* jellemű *ε* főhangzóju igék ezen *ε*-t az erős határozatlan időben mindig *α*-vá változtatják.

III. A jövő időbeli fő.

A jövő főből a cselekvő és közép igei jövő képeztetik.

214.

A jövő időnek ragozási mintája.

	Szigmás jövő első jövő	Összevont jövő második jövő
Jelen idő	λύω fője λῦ jövő fője λύσ	φαίνω mutat fője φᾶν jövő fője φάνε
Cselekvő ige		
Jelentő	λύσω oldandok λύσ-ει-ς stb. λύω jelen szerint	φανέ-ω φανῶ φανέ-εις φανεῖς ποιῶ jelen szerint
Ohajtó	λύσ-οι-μι	φανε-οί-ην φανοίην
Határtalan	λύσ-ειν	φανέ-ειν φανεῖν
Igenév him.	λύσ-ων	φανέ-ων φανῶν
nőn.	λύσ-ουσα	φανέ-ουσα φανοῦσα
seml.	λύσ-ον	φανέ-ον φανοῦν
saját.	λύσ-οντ-ος	φανέ-οντος φανοῦντος
Közép ige		
Jelentő	λύσ-ο-μαι λύομαι jelen szerint	φανέ-ο-μαι φανοῦμαι ποιοῦμαι jelen szerint
Ohajtó	λυσ-οί-μην	φανε-οί-μην φανοίμην
Határtalan	λύσ-ε-σθαι	φανέ-ε-σθαι φανεῖσθαι
Igenév	λυσ-ό-μενος, η, ον	φανέ-όμενος φανούμενος, η, ον.

215. A jövő tő úgy ragoztatik, mint a jelen, a szigmás $\lambda\upsilon\omega$ szerint, az összevont $\pi\omicron\iota\omega$ szerint. Foglalo és parancsoló módja nincs a jövőnek, l. 186, 9.
216. A szigmás jövő a jövő tőt úgy képezi, hogy σ -t tesz időjellemű az igetőhöz: $\lambda\nu\ \lambda\upsilon\sigma$. Szigmás jövőt képeznek a hangzó és néma betű jellemű tők.
- A σ a κ , γ , χ k hangokkal ξ -vé, a π , β , φ p hangokkal ψ -vé egyesül; a τ , δ , θ t hangokat pedig maga elől kiveti a 21. §. szerint: $\acute{\alpha}\gamma\text{-}\omega$ *vexet*, jövő $\acute{\alpha}\xi\text{-}\omega$, $\gamma\rho\acute{\alpha}\varphi\text{-}\omega$ *ír*, $\gamma\rho\acute{\alpha}\psi\text{-}\omega$, $\acute{\alpha}\delta\text{-}\omega$ *énekel*, $\acute{\alpha}\sigma\text{-}\omega$; $\sigma\pi\acute{\epsilon}\nu\delta\omega$ *öntvényez*, $\sigma\pi\acute{\epsilon}\iota\sigma\text{-}\omega$ l. 22, 2. A 3. és 4. osztálybeli igéknek jövője a valódi tővel képeztetik: $\tau\acute{\upsilon}\pi\tau\text{-}\omega$ (3. o.) v. t. $\tau\upsilon\pi$, $\tau\acute{\upsilon}\psi\text{-}\omega$, $\varphi\upsilon\lambda\acute{\alpha}\sigma\sigma\text{-}\omega$ (4. o. 1.) v. t. $\varphi\upsilon\lambda\alpha\kappa$, $\varphi\upsilon\lambda\acute{\alpha}\xi\text{-}\omega$, $\pi\lambda\acute{\alpha}\sigma\sigma\text{-}\omega$ $\pi\lambda\alpha\tau$, $\pi\lambda\acute{\alpha}\sigma\text{-}\omega$, $\varphi\rho\acute{\alpha}\xi\text{-}\omega$ *beszél* (4. o. 2.) $\varphi\rho\alpha\delta$, $\varphi\rho\acute{\alpha}\sigma\text{-}\omega$.
1. J. A nyújtott tőhangzóju igék a jövőt is azzal képezik: $\lambda\epsilon\acute{\iota}\pi\text{-}\omega$, $\lambda\epsilon\acute{\iota}\psi\text{-}\omega$; a 209.-ben elősorolt $\epsilon\omega$ végzetű igék a toldott tőt a jövőben teljes voltában látatják: $\pi\lambda\acute{\epsilon}\omega$ $\pi\lambda\acute{\epsilon}\upsilon\sigma\omega$, szintúgy $\kappa\lambda\acute{\alpha}\omega$, $\kappa\lambda\acute{\alpha}\upsilon\sigma\text{-}\omega$, $\kappa\alpha\acute{\iota}\omega$, $\kappa\alpha\acute{\iota}\sigma\omega$.
2. J. $\chi\acute{\epsilon}\omega$ -ról l. 221. $\theta\rho\acute{\epsilon}\psi\omega$ -ról $\tau\rho\epsilon\varphi$ és $\theta\acute{\upsilon}\psi\omega$ -ról $\tau\upsilon\varphi$ stb. l. 25, c.
217. Hangzó jellemű igetők a σ előtt rövid hangzójakat hosszítják, az $\acute{\alpha}$ -t ϵ , ι vagy ρ után $\bar{\alpha}$ -vá, valamint ezen igében is: $\acute{\alpha}\kappa\rho\acute{\alpha}\omicron\mu\alpha\iota$ *hall*, $\acute{\alpha}\kappa\rho\acute{\alpha}\sigma\omicron\mu\alpha\iota$, különben pedig η -vá, minden más rövid hangzót a megfelelő hosszúvá: $\delta\rho\acute{\alpha}\text{-}\omega$ *cselekszik*, $\delta\rho\acute{\alpha}\sigma\text{-}\omega$, $\acute{\epsilon}\acute{\alpha}\text{-}\omega$ *hagy*, $\acute{\epsilon}\acute{\alpha}\sigma\text{-}\omega$, $\tau\iota\mu\acute{\alpha}\text{-}\omega$ $\tau\iota\mu\acute{\eta}\sigma\text{-}\omega$, $\pi\omicron\iota\acute{\epsilon}\text{-}\omega$ $\pi\omicron\iota\acute{\eta}\sigma\text{-}\omega$, $\delta\omicron\upsilon\lambda\acute{o}\text{-}\omega$ $\delta\omicron\upsilon\lambda\acute{\omega}\sigma\text{-}\omega$.
218. Az összevont jövőnek tőjét az igetőhöz járult ϵ képezi: $\varphi\acute{\alpha}\nu$ $\varphi\acute{\alpha}\nu\epsilon$. Összevont jövőjök a λ , μ , ν , ρ jellemű, folyékony igéknek van. A tőhangzó rövid: $\nu\acute{\epsilon}\mu\omega$ *oszt*, $\nu\epsilon\mu\tilde{\omega}$, $\acute{\alpha}\mu\acute{\upsilon}\nu\omega$ ($\bar{\upsilon}$) *véd*, $\acute{\alpha}\mu\acute{\upsilon}\nu\tilde{\omega}$. A 4. osztályu igéknek valódi tője itt látható: $\varphi\alpha\acute{\iota}\nu\omega$, $\varphi\alpha\nu\tilde{\omega}$, $\kappa\tau\acute{\epsilon}\iota\nu\omega$ *öl*, $\kappa\tau\epsilon\nu\tilde{\omega}$, $\varphi\theta\epsilon\acute{\iota}\rho\omega$, $\varphi\theta\epsilon\rho\tilde{\omega}$, $\acute{\alpha}\gamma\gamma\acute{\epsilon}\lambda\lambda\omega$ *hirdet*, $\acute{\alpha}\gamma\gamma\epsilon\lambda\tilde{\omega}$.
- Kivétel. $\kappa\acute{\epsilon}\lambda\lambda\omega$ *ütközik*, $\kappa\upsilon\rho\acute{\epsilon}\omega$ *talál*, jövője szigmás: $\kappa\acute{\epsilon}\lambda\sigma\omega$, $\kappa\acute{\upsilon}\rho\sigma\omega$.
- J. Az összevont jövő tulajdonkép elfajzata a szigmásnak: $\varphi\alpha\nu\acute{\epsilon}\text{-}\omega$ $\varphi\alpha\nu\text{-}\epsilon\text{-}\sigma\text{-}\omega$ -ból lett, l. 32, b. Az ϵ köthang.
219. Több ϵ , $\alpha\delta$ és $\iota\delta$ jellemű ($\epsilon\omega$, $\alpha\zeta\omega$, $\iota\zeta\omega$ végzetű) tők a jövőben a σ -t kivetik. Az ϵ és $\alpha\delta$ jelleműek az ϵ és α hangzót a köthanggal összevonják: $\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\omega$ *végez*, $\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\text{-}\sigma\text{-}\omega$, $\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\omega$, $\tau\epsilon\lambda\tilde{\omega}$, $\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\omicron\mu\epsilon\nu$, $\tau\epsilon\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\nu$; $\beta\iota\beta\acute{\alpha}\zeta\text{-}\omega$ *menet*, $\beta\iota\beta\acute{\alpha}\text{-}\sigma\text{-}\omega$, $\beta\iota\beta\acute{\alpha}\omega$, $\beta\iota\beta\tilde{\omega}$, $\beta\iota\beta\acute{\alpha}\omicron\mu\epsilon\nu$, $\beta\iota\beta\tilde{\omega}\mu\epsilon\nu$. Ide tartozik $\acute{\epsilon}\lambda\alpha\acute{\upsilon}\nu\omega$ *hajt*, jövője: $\acute{\epsilon}\lambda\acute{\alpha}\omega$, $\acute{\epsilon}\lambda\tilde{\omega}$, $\acute{\epsilon}\lambda\tilde{\alpha}\zeta$, $\acute{\epsilon}\lambda\tilde{\alpha}$.
- Az $\iota\delta$ jellemű tők a σ -nak kieste után ϵ -t toldanak be, mely a köthanggal összevonatik: $\kappa\omicron\mu\acute{\iota}\zeta\omega$ *visz* jövője $\kappa\omicron\mu\acute{\iota}\sigma\omega$, $\kappa\omicron\mu\acute{\epsilon}\omega$ $\kappa\omicron\mu\acute{\iota}\tilde{\omega}$, $\kappa\omicron\mu\acute{\epsilon}\omicron\mu\epsilon\nu$ $\kappa\omicron\mu\acute{\iota}\omicron\upsilon\mu\epsilon\nu$, középigében $\kappa\omicron\mu\acute{\iota}\omicron\upsilon\mu\alpha\iota$. Ily összevont jövő attikainak neveztetik.
220. Dór jövő. Némely igék a σ után még ϵ -t vesznek be, mely a köthanggal összevonatik: $\pi\nu\acute{\epsilon}\omega$ *lehel* $\pi\nu\nu$, dór jövője: $\pi\nu\epsilon\nu\sigma\omicron\upsilon\mu\alpha\iota$, $\pi\lambda\acute{\epsilon}\omega$ *hajózik* $\pi\lambda\nu$, $\pi\lambda\epsilon\nu\sigma\omicron\upsilon\mu\alpha\iota$ és $\pi\lambda\acute{\epsilon}\upsilon\sigma\omicron\mu\alpha\iota$, $\varphi\epsilon\acute{\upsilon}\gamma\omega$ *fut* $\varphi\nu\gamma$, $\varphi\epsilon\nu\zeta\omicron\upsilon\mu\alpha\iota$ és $\varphi\epsilon\acute{\upsilon}\zeta\omicron\mu\alpha\iota$. A dór jövő csak középigei idommal és cselekvő értelemmel jön elő.

Jellemtelen jövő. A középige jövőjének értelme. A gyenge határozatlan időtő. 83

Jellemtelen jövő. Kevés ige képezi jövőjét minden időjellem nélkül: 221.
χέω őnt, jövője χέω, χέομαι; olyan a rendhagyó ἔδομαι fogok enni, πίομαι fogok inni, βέομαι vagy βείομαι élendek.

A középige jövője rendszerint középigei értelmű, némely igéknél sz en- 222.
vedő, sokaknál cselekvő, kivált testi munkásságot kifejező igéknél: ἄδω énekel, ἀκούω hall, ἀπαντάω találkozik, ἀπολαύω élvez, βαδίζω megy βαδισῶμαι, βοάω kiált, γελάω nevet, οἰμῶζω jajgat, σιγάω és σιωπάω hallgat, σπουδάζω buzog.

IV. A gyenge határozatlan időtő.

A gyenge határozatlan időtőből képeztetik a cselekvő és kö- 223.
 zép igének gyenge (mások szerint első) határozatlan ideje.

Jelen		λύ-ω		φαίνω	
tő		λυ		φᾶν	
		1. Szigmás idom		2. Szigmátlan, folyékony jell. idom	
		Gyenge határozatlan időtő λῦσᾶ		φῆνᾶ	
		Cselekvő	Középlige	Cselekvő	Középlige
Jelentő mód	E.	1 ἔ-λυσα oldottam	ἔ-λυσά-μην	ἔ-φῆνα	ἔ-φῆνά-μην
		2 ἔ-λυσας	ἔ-λύσω	ἔ-φῆνας	ἔ-φῆνω
		3 ἔ-λυσεν	ἔ-λύσα-το	ἔ-φῆνεν	ἔ-φῆνα-το
	K.	1	ἔ-λυσά-μεθον		ἔ-φῆνά-μεθον
		2 ἔ-λύσα-τον	ἔ-λύσα-σθον	ἔ-φῆνα-τον	ἔ-φῆνα-σθον
		3 ἔ-λυσά-την	ἔ-λυσά-σθην	ἔ-φῆνά-την	ἔ-φῆνά-σθην
	T.	1 ἔ-λύσα-μεν	ἔ-λυσά-μεθα	ἔ-φῆνα-μεν	ἔ-φῆνά-μεθα
		2 ἔ-λύσα-τε	ἔ-λύσα-σθε	ἔ-φῆνα-τε	ἔ-φῆνα-σθε
		3 ἔ-λυσαν	ἔ-λύσα-ντο	ἔ-φῆναν	ἔ-φῆνα-ντο
Foglal.	λύσω		λύσω-μαι	φῆνω	φῆνω-μαι
	λύση-ς		λύση	φῆνη-ς	φῆνη
mint a cselekvő és közép igének jelen idői foglalo módja					
O h a j t ő	E.	1 λύσαι-μι	λυσάι-μην	φῆναι-μι	φῆναι-μην
		2 λύσαι-ς, λύσειας	λύσαι-ο	φῆναι-ς v. -ειας	φῆναι-ο
		3 λύσαι v. λύσειεν	λύσαι-το	φῆναι v. φῆνειεν	φῆναι-το
	K.	1	λυσάι-μεθον		φῆναι-μεθον
		2 λύσαι-τον	λύσαι-σθον	φῆναι-τον	φῆναι-σθον
		3 λυσάι-την	λυσάι-σθην	φῆναι-την	φῆναι-σθην
	T.	1 λύσαι-μεν	λυσάι-μεθα	φῆναι-μεν	φῆναι-μεθα
		2 λύσαι-τε	λύσαι-σθε	φῆναι-τε	φῆναι-σθε
		3 λύσαι-εν, -ειαν	λύσαι-ντο	φῆναι-εν, -ειαν	φῆναι-ντο

		Cselekvő	Középigé	Cselekvő	Középigé
Parancsoló	E. 2	λῦσον oldj	λῦσαι	φῆνον	φῆναι
	3	λυσά-τω	λυσά-σθω	φηνά-τω	φηνά-σθω
	K. 2	λύσα-τον	λύσα-σθον	φῆνα-τον	φῆνα-σθον
	3	λυσά-των	λυσάσθων	φηνά-των	φηνά-σθων
	T. 2	λύσα-τε	λύσα-σθε	φῆνα-τε	φῆνα-σθε
	3	λυσά-ντων vagy λυσά-τωσαν	λυσά-σθων v. λυσά-σθωσαν	φηνά-ντων vagy φηνά-τωσαν	φηνά-σθων v. φηνά-σθωσαν
Határt.		λῦσαι	λύσα-σθαι	φῆναι	φῆνα-σθαι
Igenév		λύσας, ἄσα, αν saj. λύσαντ-ος	λυσά-μενος, η, ον	φῆνας, ἄσα, αν saj. φῆναντ-ος	φηνά-μενος, η, ον.

224. A gyenge határozatlan időnek ragozási jellemhangzója az α, mely csak a cselekvő, jelentő módu, egyes 3. személyben változik ε-*ná*, különben pedig változatlan marad. A foglaltó módban ezen α η-*vá* és ω-*vá* nyújtatik, mi által ragozása olyanná lesz, mint a jelené. A cselekvő ohajtóban az egyes 2. és 3. és a többes 3. személyben az ει idomok használatosbak, mint az αι idomok: λύσειας, λύσειεν, λύσειαν. A cselekvő parancsolónak egyes 2. személyének ν raga előtt az α o-*ná* lesz: λῦσον, a középigéi parancsolónak ι ragával pedig az α αι-*ba* egyesül: λῦσαι. A középigének jelentő módu egyes 2. személyében a rag σ-*ja*, mint a jelen és jövő időtöben, kiesik: ἐλύσα-σ-ο = ἐλύσω a 32. b. szerint.

J. A gyenge határozatlannak 3 hasonló hangzatú idomáról l. 194. J.

A szigmás határozatlan idom a jövő idői tőtől csak a hozzá járult α által különbözik.

A szigmás jövőnek 216. §. hangtörvényei itt is követtetnek.

225. Jellemtelen gyenge határozatlan (l. 221.) idők: ἔχεα öntöttem és ezen rendhagyók: εἶπα mondtam, ἤνεγκα vittem, hoztam.

226. A λ, μ, ν, ρ jellemű igék nem csak a jövőt, hanem a gyenge határozatlant is, σ nélkül képezik, pótlásúl a kivetett σ-ért a tőhangzó megnyújtatik, névszerint:

			igető	jelen idő		gy. határozatlan
α	lesz ι és ρ után	ᾱ-vá:	περᾶν	περαίνω	elvégez	ἔ-περᾶνα
α	„ különben	η-vá:	φᾶν	φραίνω	mutat	ἔ-φῆνα
ε	„	ει-vé:	ἄγγελ	ἄγγέλλω	hirdet	ἤγγειλα
			κτεν	κτείνω	öl	ἔ-κτεινα
ι	„	ι-vé:	κρίν	κρίνω	ítél	ἔ-κρίνα
υ	„	υ-vé:	ἄμυν	ἄμύνω	véd	ἤμυνα.

1. J. Ezen igetők ἄρ αἶρω *emel* és ἄλ ἄλλομαι *ugrik* jelentő módjában

az előrag miatt van η: ἦρα, ἡλάμην, többi idomaikban α: ἄρας, ἀλάμενος.

2. J. Nem η-t, hanem α-t vesznek föl következő αινω végzetűek:

ἰσχναίνω soványít, ἰσχνανα λευκαίνω fehérit, ἐλεύκανα
 κερδαίνω nyer, ἐκέρδανα ὀργαίνω haragít, ὠργανα
 κοιλαίνω váj, ἐκοίλανα πεπαίνω érlel, ἐπέπανα.

A gyenge határozatlan időt többnyire azon igék képezik, 227. melyek az erőst nem képezhetik, névszerint a gyenge, a származott és a λ, μ, ν, ρ jellemű igék, l. 206. 209.

V. A mult időbeli tő.

A mult időtől a cselekvő és közép igének multja és régmultja 228. és a középigének jövődő multja (*futurum exactum*) képeztetik.

Jelen idő	λύω	φαίνω
valódi tő	λυ	φᾶν
mult idői tő	λελυ	πεφην
1. Cselekvő ige		
1. Mult idő		
	gyenge vagy 1. mult	erős vagy 2. mult
Jelentő E. 1	λέ-λυ-κ-α oldottam	πέ-φην-α megjelentem
mód 2	λέ-λυ-κ-α-ς	πέ-φην-α-ς
3	λέ-λυ-κ-ε-ν	πέ-φην-ε-ν
K. 2	λε-λύ-κ-α-τον	πε-φήν-α-τον
3	λε-λύ-κ-α-τον	πε-φήν-α-τον
T. 1	λε-λύ-κ-α-μεν	πε-φήν-α-μεν
2	λε-λύ-κ-α-τε	πε-φήν-α-τε
3	λε-λύ-κ-α-σιν	πε-φήν-α-σιν
Foglaló	λε-λύ-κ-ω λε-λύ-κ-η-ς mint λύω jelen idői foglaló, l. 196.	πε-φήν-ω πε-φήν-η-ς
Ohajtó	λε-λύ-κ-οι-μι v. λελυκοίην mint λύοιμι v. ποιοίην jelen idői foglaló, l. 196, 204.	πε-φήν-οι-μι v. πεφηνοίην
Parancsoló	λέ-λυ-κ-ε mint λῦε jelen idői parancsoló	πέ-φην-ε
Határozatlan	λε-λυ-κ-έ-ναι	πε-φην-έ-ναι
Igenév hímn.	λε-λυ-κ-ός ki oldott	πε-φην-ός ki megjelent
nőn.	λε-λυ-κ-υῖα	πε-φην-υῖα
seml.	λε-λυ-κ-ός	πε-φην-ός
saj.	λε-λυ-κ-ότ-ος, ragozás. l. 97.	πε-φην-ότ-ος

Cselekvő ige					
2. Régmúlt idő					
E.	1	ἐ-λε-λύ-κ-ει-ν	oldottam vála	ἐ-πε-φήν-ει-ν	megjelentem
	2	ἐ-λε-λύ-κ-ει-ς		ἐ-πε-φήν-ει-ς	vala
	3	ἐ-λε-λύ-κ-ει		ἐ-πε-φήν-ει	
K.	2	ἐ-λε-λύ-κ-ει-τον		ἐ-πε-φήν-ει-τον	
	3	ἐ-λε-λυ-κ-εί-την		ἐ-πε-φήν-εί-την	
T.	1	ἐ-λε-λύ-κ-ει-μεν		ἐ-πε-φήν-ει-μεν	
	2	ἐ-λε-λύ-κ-ει-τε		ἐ-πε-φήν-ει-τε	
	3	ἐ-λε-λύ-κ-ε-σανν. ἐλελύκεισαν		ἐπεφήνεσαν, ἐπεφήνειςαν	
II. Közép és szenvedő ige					
1. Mult idő					
Jelentő	1	λέ-λυ-μαι	λε-λύ-μεθον	λε-λύ-μεθα	
	2	λέ-λυ-σαι	λέ-λυ-σθον	λέ-λυ-σθε	
	3	λέ-λυ-ται	λέ-λυ-σθον	λέ-λυ-νται	
Foglaló		λε-λυ-μένος ὦ, ἦς, ἦ stb.			
Ohajtó		λε-λυ-μένος εἶην, εἶης, εἶη stb.			
Parancsoló	2	λέ-λυ-σο	λέ-λυ-σθον	λέ-λυ-σθε	
	3	λε-λύ-σθω	λε-λύ-σθων	λε-λύ-σθων vagy λε-λύ-σθώσαν	
Határtalan		λε-λύ-σθαι			
Igenév		λε-λυ-μένος, λε-λυ-μένη, λε-λυ-μένον			
2. Régmúlt idő					
Jelentő	1	ἐ-λε-λύ-μην	ἐ-λε-λύ-μεθον	ἐ-λε-λύ-μεθα	
	2	ἐ-λέ-λυ-σο	ἐ-λέ-λυ-σθον	ἐ-λέ-λυ-σθε	
	3	ἐ-λέ-λυ-το	ἐ-λε-λύ-σθην	ἐ-λέ-λυ-ντο	
Jövendő mult vagy 3. jövő idő					
Jelentő		λε-λύ-σ-ο-μαι oldandottam			
		λε-λύ-σ-η ragoztatik a középigének jövője szerint, l. 214.			
Ohajtó		λε-λυ-σ-οί-μην, λελύσοιο, λελύσοιτο stb.			
Határtalan		λε-λύ-σ-ε-σθαι			
Igenév		λε-λυ-σ-ό-μενος, λε-λυ-σ-ο-μένη, λε-λυ-σ-ό-μενον.			

A kettőzet, διπλασιασμός, reduplicatio.

229. 1. A multnak jelleme a kettőzet (πέ-πηγ-α pe-pig-i), mely rendszeren az ige elején, előljáróval összetett igéknél pedig, mint az előrag (l. 202), a szócska után áll: λέ-λυ-κα, hanem ἐκ-λέ-λυ-κα.

2. A kettőzet a multnak tőjéhez tartozik, annál fogva a multnak minden módjaiban és igeneveiben marad, míg az előrag csak a jelentőben van, l. 197.

A kettőzet mássalhangzón kezdődő igéknél az, midőn az egyszerű előrag = ε elébe még az igetőnek első mássalhangzója tétetik, pl. az igető λν, a mult időtő λε-λν, a mult időnek egyes első személye λε-λν-κα.

Szabályok:

1. Ha az ige φ, χ, θ lihenetes betűvel kezdődik, akkor ennek 230. rokon kemény betűje π, κ, τ tétetik az ε elé, l. 24, a.: φαν, πέφην-α, χωρέ-ω enged, κε-χώρη-α, θύ-ω áldoz, τέ-θυ-α.

2. Néma s folyékony mássalhangzóval kezdődő igéknél csak a néma betű van a kettőzetben: γράφ-ω ír, γέ-γραφ-α, πλήσω út, πλαγ, πέ-πληγ-α, πνέω fű, πνυ, πέ-πνευ-α.

3. Másféle két vagy kettős (ζ, ξ, ψ) mássalhangzón kezdődő igék csak ε-t kapnak kettőzet helyett: κτείν-ω öl, κτεν, ξ-κτον-α, ζητέ-ω keres, ἐζήτη-α.

4. A ρ elejű igék ρε helyett ἐρ kettőzetűek: ῥίπτω dob, ῥιφ, ἐρ-ῥιφ-α, helycsere által ῥε-ριφ-α-ból, l. 30.

Kivételek:

1. A γλ, γν és némely βλ elejű igéknél a kettőzet csak ε: γνω, ἐ-γνω-231. κα megismertem, βλαστε, ἐ-βλάστη-α csiráztam.

2. Viszont κτα és μυα tők: κέ-κτη-μαι szereztem, bírok, μέ-μνη-μαι emlékezem, a latin me-min-i. Hasonlóképen: πέ-πτω-α estem, πέ-πτα-μαι kiterültem: hangzóugratással ebből: πεπ-ε-τωκα, πεπ-ε-ταμαι.

3. εi kettőzetűek ezen folyékony betűvel kezdődő igék, μείρομαι εi:

λαμβάνω	kap, vesz	λαβ	multja	εἰ-ληφ-α	régm. εἰ-ληφ-ειν
λαγχάνω	sorsul nyer	λαχ	„	εἰ-ληχ-α	„ εἰ-ληχ-ειν
λέγω és συλλέγω	szed	λεγ	„	συν-εἰ-λοχα	„ συν-ει-λόχ-ειν
διαλέγομαι	beszélget	λεγ	„	δι-εἰ-λεγ-μαι	„ διει-λέγ-μην
	mond	ῥε	„	εἰ-ρη-α	„ εἰ-ρή-η-ειν
μείρομαι	rendeltetik részül	μερ	„	εἰ-μαρ-ται	a végzettől határozottatott.

Hangzó elejű igetők csak idői előragot kapnak kettőzet 232. helyett: ὀρθό-ω egyenesít, ὠρθω-α.

Attikai kettőzet.

Néhány α, ε vagy ο elejű ige a mult és régmult időben az idői 233. előrag előtt az igetőnek két első betűjét ismétli, ez attikai kettőzetnek mondatik:

ἀγείρω	gyűjt	ἄγερ	ἀγ-ήγερ-κα	ἀγ-ήγερ-μαι
ἀκούω	hall	ἄκο	ἀκ-ήκο-α	ἤκ-ουσ-μαι
ἀλείφω	ken	ἄλιφ	ἀλ-ήλιφ-α	ἀλ-ήλιμ-μαι
ἀρόω	szánt	ἄρο	ἀρ-ήρο-κα	ἀρ-ήρο-μαι
ἐγείρω	kelt	ἐγερ	ἐγ-ήγερ-κα	ἐγ-ήγερ-μαι
ἐλαύνω	hajt	ἐλα	ἐλ-ήλα-κα	ἐλ-ήλα-μαι
ἐλέγχω	megcáfol	ἐλεγχ	ἐλ-ήλεγχ-α	ἐλ-ήλεγχ-μαι
ὀζω	szaga van	ὀδ	ὀδ-ωδ-α	
ὀρύττω	ás	ὀρυχ	ὀρ-ώρυχ-α	ὀρ-ώρυγ-μαι

234. Ezen, eredetileg δίγαμμα elejű igeitők: ἄλω, ἄγ, εἰκ a mult időnek kettőzetét így képezik: ἐ-άλω-κα elfogattam, ἐ-αγ-α eltörtem, ἐ-οι-κα hasonlítottam (eredetileg *FεFαγα*, *FεFοικα*); ἀνοίγω felnyit, οἷγ ἀν-έ-ωγα, ἐθ, *Fεθ*, εἰ-ωθ-α szoktam.

I. A cselekvő igének mult ideje.

235. A főidői ragok a jelentő módban a mult időtővel α köthang által egyesülnek. Az egyes első személy rag nélküli, a harmadikban az α ε-ná lesz. A foglaló, ohajtó és a gyéren találkozó parancsoló köthangjai ugyanazok, melyek a jelenben, a határtalannak képzője *εἶναι* mindig másodéles (l. 194, 1.), az igenévé mindig ὤς, *νῖα*, ὅς, saj. ὅτ-ος, *νῖα-ς*, ὅτ-ος.

A cselekvő mult kétféleképen alakítható: erős és gyenge.

236. 1. Az erős mult, mások szerint *perfectum secundum*, úgy mint az erős határozatlan, közvetlenül az igeitőből képeztetik: *πράσσω* tesz, *πρᾶγ*, erős multja *πέ-πρᾶγ-α*. Az erős mult, valamint az erős határozatlan is, csak gyökigékből (206,3.) alakított, s általában ritkább, mint a gyenge.

Az erős multnak hangzováltozásai e következők: (l. 16. §.)

237. ᾱ lesz ρ után ᾱ-vá: τὸ *κρᾶγ* jelen *κράζω* kiált mult *κέ-κρᾶγ-α*
 α „ különben η-vá: „ *πλᾶγ* „ *πλήσσω* üt „ *πέ-πλήγ-α*
 „ „ „ „ *φᾶν* „ *φαίνω* mutat „ *πέ-φην-α*
 ε „ lesz ο-ná: „ *στρεφ* „ *στρέφω* fordít „ *ἐ-στροφ-α*
 ι „ „ οι-vá: „ *λίπ* „ *λείπω* hagy „ *λέ-λοιπ-α*
 υ „ „ ευ-vé: „ *φύγ* „ *φεύγω* fut „ *πέ-φρευ-α*.

Kivételesen α lesz ω-vá: ὁ *α γρήγνυμι* szakaszt, mult *ἔρρωγ-α* szakadtam
 ε lesz ω-vá: ἐθ *εἰωθ-α* szoktam.

J. Az attikai kettőzetű és némely más igeéknél a hangzónyújtás elmarad: ὀρύσσω ás, ὀρυχ, ὀρ-ώρυχ-α, γράφ-ω ír, γέ-γράφ-α.

238. Némely *κ*, *γ*, *π*, *β* jellemű igeitők végmássalhangzókat lihen-
 tetik, minél a hangzováltozások rendesen elmaradnak:

igető	κηρυξ	jelene	κηρύσσω	hirdet	multja	κη-κήρυχ-α
„	ἄγ	„	ἄγω	vezet	„	ἤγα (ἀγῆοχ-α)
„	κοπ	„	κόπτω	vág	„	κέ-κοφ-α
„	βλαβ	„	βλάπτω	árt	„	βέ-βλαφ-α

1. J. A lihenet dacára áthangzó ezen igéknek multja: πέμπ-ω küld, πέ-πομφ-α, τρέπ-ω fordít, τέ-τροφ-α, τρέφ-ω táplál, τέ-τροφα.

2. J. Csak kevés ige képezi mind a lihenetes mind a lihenetlen multat: παρα πράσσω tesz, πέ-πραγ-α vagyok, jártam (jól vagy rosszúl), πέ-πρα-χα tettem, ἀνοιγ ἀνοίγω nyit, ἀνέωγα nyitva állok, ἀνέωχα nyitottam.

2. A gyenge mult,

239.

mások szerint *perfectum primum*, az igető végéhez járuló κ által képeztetik: $\lambda \nu$ λέλν-α.

A hangzó jellemű igék csak a gyenge multat képezhetik, a τ , δ , ϑ és a λ , μ , ν , ρ jelleműek sokkal jobban kedvelik, mint az erőt.

Hangzóiban a gyenge mult a szigmás jövőt követi (l. 217): 240. δρα δράσω, δέδρα-α, τιμα τιμήσω, τε-τίμη-α, πλν πλεύσω, πέ-πλευ-α, πιθ πείθω rábir, πείσω, πέ-πει-α. A kivételeket l. 260.

A τ , δ , ϑ jellemű igéknél a t hang a κ előtt kiesik: κομίδ κομίζω vissz, κε-κόμν-α.

1. A λ , ν , ρ jellemű, egytagú tők, melyeknek tőhangzója ϵ , 241. ezen ϵ -t a gyenge multban α -vá hangoztatják át:

στέλ στέλλω küld, ἔ-σταλ-α φθερ φθείρω ront, ἔφθαρ-α.

2. Némely ν jellemű igék a ν -t a κ elől kivetik:

κριν κρίνω ítél, κέ-κρι-α πλυν πλύνω mos, πέ-πλν-α κλιν κλίνω hajlít, κέ-κλι-α τεν τείνω feszít, τέ-τα-α.

3. Más λ , ν , ρ és némely μ jellemű tők helycserével (l. 30) képezik a gyenge multat:

βαλ βάλλω dob, βέ-βλη-α καμ κάμνω elfárad, κέ-κμη-α.

2. A cselekvő igének régmult ideje.

1. A régmult a mult időtő elé az előragot teszi, mely a rég- 242. multban új vagy kettős előragnak nevezhető. Ragai a mellék-időkéi. A tő és a rag között ϵ köthang van, mely a többes 3. személyben ϵ -ná lesz.

2. A hangzó elejű igék idői előraga a régmultban láthatlan, mivel ezen igéknek mult időtője a nélkül is hosszú hangzón kezdődik: igető ἄγ, mult időtő ἤχ, régmult ἤχεν.

3. A szótagos előrag gyakran elmarad; van ἤκηκόςιν-ben.

4. Az egyes 1. személy a régibb attikai nyelvben *εν* helyett *η* (ión *εα*) képzőt vesz fel, a 2. *εις* helyett *ης*-t, a 3. *ει* helyett ritkán *εν*-t. A többes 3. személynek *εσαν* képzője helyesebb, mint *εισαν*.

5. A régmult képződésében a multat követi, ezért erős és gyenge, lihenetes vagy lihenetlen, rövid, hosszú vagy változatlan hangzójú, mint a mult.

3. A közép és szenvedő igének multja.

243. Csak egy idomban az által képeztetik, hogy a kettőzetes igetőhöz a főidők személyragai *κο*thang nélkül tétetnek: *λυ* *λέ*-*λυ*-*μαι*.

A határtalan és az igenév a végelőtti szótagon ékezetes: *λέλυσθαι*, *λελυμένος*, *πεπαιδευθαι*, *πεπαιδευμένος*.

244. A hangzók ugyan azok, melyek a cselekvő gyenge multban:

τιμα *τετίμηκα*, *τετίμημαι* *πιθ* *πέπεικα*, *πέπεισμαι*
φθερ *ἔφθαρκα*, *ἔφθαρμαι* *βαλ* *βέβληκα*, *βέβλημαι*.

J. *τρέφω* táplál, *τρέπω* fordít, *στρέφω* fordít multja *τέθραμμαι* stb.

245. Az igetőknek végmássalhangzói a 17—23. §. hangtörvényei szerint rokonulnak.

Ezek szerint:

1. minden *μ*-vel kezdődő ragok előtt

minden **k** torokhang lesz *γ*-vá: igető *πλεκ* *πλέκω* fon, fűz *πέ*-*πλεγ*-*μαι*
 „ **t** fogbetű „ *σ*-vá „ *πιθ* *πείθω* rábír *πεπείσ*-*μεθα*
 „ **p** ajakhang „ *μ*-vé „ *γραφ* *γράφω* ír *γεγραμ*-*μένος*.

1. J. Ha torok- vagy ajakbetű előtt még *μ* vagy *ν* orrhang áll, a **k** vagy **p** hang a *μ* előtt kiesik: *καμπ* *κάμπω* görbít, *κέκαμμαι*, *ἐλεγχ* *ἐλέγχω* megcáfol, *ἐλήλεγμαι*.

2. J. Némely *ν* jellemű tők a *ν*-t a *μ* előtt nem *σ*-vá, hanem kivételesen *μ*-vé hasonítják: *ὀξύνω* élesít, *ὥξυμαι*. Mely igék a *ν*-t a cselekvő multban kivetik, l. 241, 2., azok a közép és szenvedő multban sem tűrik: *κρίν*-*ω*, *κέκρικα*, *κέκριμαι*, *φαν* *πέφραγα*, *πέφρασμαι*.

2. *σ* előtt

minden **k** torokhang lesz *κ*-vá és ez *σ*-val *ξ*-vé: *πέ*-*πλεξ*-*αι*
 „ **p** ajakhang „ *π*-vé „ *ψ*-vé: *γέ*-*γραψ*-*αι*
 „ **t** fogbetű kivettetik *πέ*-*πεισ*-*αι*.

3. *τ* előtt

minden **k** torokhang lesz *κ*-vá: *πέ*-*πλεκ*-*ται*, *λέγ*-*ω*, *λέ*-*λεκ*-*ται*
 „ **t** fogbetű „ *σ*-vá: *πέ*-*πεισ*-*ται*
 „ **p** ajakhang „ *π*-vé: *γέ*-*γραπ*-*ται*.

4. σθ-nak σ-ja mássalhangzók után kiesik, s azután minden k torokhang lesz χ-vé: *πέπλεχθον* e helyett *πε-πλεχ-σθον*
 „ t fogbetű „ σ-vá: *πεπεισθαι* „ *πε-πειθ-σθαι*
 „ p ajakbetű „ φ-vé: *γεγραφθε* „ *γεγραφσθε*.

A többi mássalhangzók a σθ-ból lett θ előtt változatlanul maradnak: *ἀγγελλ ἀγγέλλω* hirdet, *ἡγγέλθαι*, e helyett *ἡγγελοσθαι*. *τε-θράφθαι* s affélék iránt l. 25. §.

A többes 3. személynek *νται* raga mássalhangzó jellemű tők-246. kel nem fér össze; gyakori helyettese az ión *αται*, mely előtt *κ, γ, π, β* lihentetnek: *γε-γράφ-αται*, *τε-τάχ-αται*, *ταγ τάσσω* rendez, *τετρίφαται*, *τρίβ-ω* dörzsöl. Többnyire azonban igenévvel és *εἰσίν* igével körülíratik, mint latinban: *λελειμμένοι εἰσίν relictī sunt*.

Hangzó jellemű tők gyakran a *μ* és *τ* elejű ragok elé σ-t tol-247. danak be, kivált azon tők, melyeknek tőhangzója a szigmás jövőben és a multban rövid marad: *τελέ-ω* végez, *τε-τέλεσ-μαι*, *σπά-ω* húz, *ἔσπασ-ται*.

De több hosszú vagy kettőshangzó jellemű tő is ilyen σ-toldó: *ἀκούω* hall, *ἡκουςμαι*, *κελεύω* parancsol, *κυλίω* hengerít, *λεύω* kövess, *ξύω* vakar, *παίω* üt, *πλέω* hajóz (*πέπλευσται*), *πρίω* fűrészel, *σειώ* ráz, *χοίω* ken, *ψάύω* érint. *κλείω* zár, *κρούω* üt, *ταξίω*, majd σ-toldó majd nem.

A foglалó és o hajtó mód rendszerint az igenév és *εἰμι* igé-248. nek megfelelő idomai által iratik körül.

Igen kevés hangzó jellemű ige volt képes e módokat tőjéből kifejleszteni: *κτάομαι* szerez, *κέκτημαι* foglалó módja: *κε-κτῶ-μαι*, *κε-κτῆ, κε-κτῆ-ται*, o hajtója: *κε-κτῶ-μην* (ebből: *κε-κταοί-μην*), *κεκτῶ-το*, a mellett o köthang segítségével: *κεκτῆ-μην*, *κεκτῆο*, *κεκτῆτο*.

4. A közép és szenvedő igének régmultja

minden igében a multtól csak az új előrag és a mellékidői személy-249. ragok által különbözik. A többes 3. *ντο*, *ατο* ragu személyről és annak körülírásáról a 246. §. áll.

5. A jövmult vagy harmadik jövő.

1. A jövmult a mult időtőhöz σ-t tesz és a közép jövő sze-250. mélyragait. A σ előtt a betűk úgy módosulnak, mint a középigének szigmás jövőjében: *πεπράζεται* téve lesz.

2. Két cselekvő ragú jövmult is van: *ἐσθήξω* állandok, *τεθνήξω* holt leszek.

3. Különben a cselekvő jövőmult körülíratott a mult igenév és *εἰμι* igének jövője által: *λελυκώς ἔσομαι* *oldandottam, solvero.*

J. A jövőmultat leginkább a kettőzet miatt származtatjuk a multtól, egyébiránt a jövőtől is származtatható.

VI. A szenvedő erős igének tője.

Az erős szenvedő többől a szenvedő igének erős határozatlan 251. ideje és erős jövője képeztetik.

Jelen idő <i>φαίνω</i> , igető <i>φαν</i> , erős szenvedő tő <i>φανε</i>				
1. A szenvedő erős határozatlan				
második szenvedő határozatlan				
	Jelentő	Foglaló	Ohajtó	Parancs.
E. 1	ἐ-φάνη-ν	φανῶ	φανείη-ν	
2	ἐ-φάνη-ς	φανῇ-ς	φανείη-ς	φάνη-θι
3	ἐ-φάνη	φανῇ	φανείη	φανή-τω
K. 2	ἐ-φάνη-τον	φανῇ-τον	φανείη-τον v. φανείτον	φάνη-τον
3	ἐ-φανή-την	φανῇ-τον	φανείη-την v. φανείτην	φανή-των
T. 1	ἐ-φάνη-μεν	φανῶ-μεν	φανείη-μεν v. φανείμεν	φάνη-τε
2	ἐ-φάνη-τε	φανῇ-τε	φανείη-τε v. φανείτε	φανε-ντων v.
3	ἐ-φάνη-σαν	φανῶ-σιν	φανείη-σαν v. φανείεν	φανή-τωσαν
Határtalan φανῆναι				
Igenév φανείς, φανείσα, φανέν saj. φανέντ-ος				
2. A szenvedő erős jövő				
második szenvedő jövő				
Jelentő	φανή-σομαι	} ragoztatik, mint a közép igének szigmás jövője.		
Ohajtó	φανη-σόμεν			
Határtalan	φανή-σεσθαι			
Igenév	φανη-σόμενος, η, ον			

252. A szenvedő határozatlan a cselekvő igének személyragait, a szenvedő jövő a közép igének ragait veszi fel. A ragok köthang nélkül járulnak a szenvedő erős tőhöz, melynek ε-α a jelentő és parancsoló módban η-ν-á nyújtatik. A foglalóban az ε a köthanggal összevonatik: *φανε-ω*, *φανῶ*, az ohajtóban *ην* módjegygyel *ειη-νέ* lesz: *φανε-ιη-ν*. A határtalan mindig elővonkás, l. 194, 1; az igenév az egyes hímnemű alanyesetben végéles.

1. A szenvedő igének erős töje, valamint a cselekvő és közép 253. igének erős határozatlan is származott tőkből nem képezhető, hanem 1. vagy 3. osztályu igékből alakítható, ha az igetőhöz ε járul: γράφ-ω ír, (1. oszt.), szenvedő erős töje γράφε, szenvedő erős határozatlan ε-γράφη-ν; ῥάπτ-ω varr (3. oszt.), igetője ῥαφ, szenvedő erős töje ῥαφε, szenvedő erős határozatlan ε-ῥάφη-ν.

2. A szenvedő erős határozatlan csak azon igéknél jön elő, melyeknek cselekvő erős határozatlan idejük nincsen. Az egyetlen kivétel τρέπω fordít, mely mind a hat határozatlan idővel bír: ἔτρα-π-ο-ν, ἔτρεψα; ἔτραπ-ό-μην, ἔτρεψ-ά-μην, ἔτράπη-ν, ἔτρέφθη-ν.

A szenvedő igének erős határozatlanában, mint a cselekvőben 254. (1. 213, 4) ε tőhangzó néha α-vá lesz: τρέφω táplál, ἔτράφη-ν, πλέκ-ω fűz, ἔπλεκε-ν és ἔπλάκη-ν, πλήσσω üt, ἐπλήγη-ν, πληγή-σομαι, hanem összetételben ἐξε-πλάγη-ν, ἐκπλήγη-σομαι. ῥέω foly (2. oszt.) valódi igetője itt látható: ἐρρύνη-ν, ῥυή-σομαι, l. 209.

VII. A szenvedő igének gyenge töje.

A szenvedő igének gyenge tőjéből a szenvedő gyenge határozatlan és a szenvedő gyenge jövő képeztetik.

Jelenidő λύω, igetője λυ, szenvedő gyenge töje λυθ ε		
1. A szenvedő igének gyenge határozatlan ideje		
első szenvedő határozatlan		
Jelentő	ἐ-λύθη-ν oldattam, ἐ-λύθη-ς stb.	} ragozásban a szenvedő erős határozatlan időt követi
Foglaló	λυθῶ, λυθῆ-ς, λυθῆ	
Ohajtó	λυθείη-ν, λυθείη-ς, λυθείη	
Parancsoló	λύθη-τι, λυθή-τω	
Határozatlan	λυθῆναι	
Igenév	λυθείς, λυθείσα, λυθέν	
2. A szenvedő igének gyenge jövője		
első szenvedő jövő		
Jelentő	λυθή-σομαι, λυθήσει vagy -η	} mint a közép igének szigmás jövője, l. 214.
Ohajtó	λυθη-σοίμην, λυθήσοιο	
Határozatlan	λυθή-σεσθαι	
Igenév	λυθησόμενος, η, ον	

A szenvedő igének gyenge töje egészen úgy ragoztatik, 256. mint az erős. λυθη-τι idomnak (e helyett λυθη-θι) τ-ja iránt l. 24, c.

257. A szenvedő gyenge tőt az igetőhöz járult $\vartheta\epsilon$ szótag képezi. $\vartheta\epsilon$ előtt a rövid jellemhangzók megnyújtatnak, mint a cselekvő szig-
más jövőben, a gyenge határozatlan és a mult időben: $\tau\iota\mu\alpha$ *ετιμήθην*,
 $\pi\epsilon\iota\rho\alpha$ *ἐπειράθην* *kisértettem*. A kivételeket l. 260. A ϑ elé, mint
a közép multban, σ toldatik, kivált rövid, de gyakran hosszú hang-
zók után is: $\tau\epsilon\lambda\epsilon$ - ω *végez*, ϵ - $\tau\epsilon\lambda\epsilon$ - σ - $\vartheta\eta\nu$, $\kappa\epsilon\lambda\epsilon\upsilon\omega$ *parancsol*, ϵ - $\kappa\epsilon\lambda\epsilon\upsilon$ -
 σ - $\vartheta\eta\nu$, még pedig a 247-ben említett igéken kívül ezekben is: $\delta\rho\acute{\alpha}\omega$
cselekszik, ϵ - $\delta\rho\acute{\alpha}$ - σ - $\vartheta\eta\nu$, $\pi\alpha\upsilon\omega$ *szüntet*, ϵ - $\pi\alpha\upsilon$ - σ - $\vartheta\eta\nu$ és $\epsilon\pi\alpha\upsilon\vartheta\eta\nu$.

A mássalhangzóknak rokonulásai a ϑ előtt a 18. §-ban lát-
hatók: $\pi\rho\acute{\alpha}\sigma\omega$ *tesz*, $\pi\rho\alpha\gamma$ *ἐπράχθην*, $\psi\epsilon\upsilon\delta\omicron\mu\alpha\iota$ *haszudik*, $\psi\epsilon\upsilon\delta$
ἐψεύσθην, $\pi\acute{\epsilon}\mu\pi\omega$ *küld*, $\pi\epsilon\mu\pi$ *ἐπέμφθην*. $\epsilon\vartheta\rho\epsilon\phi\vartheta\eta\nu$, $\epsilon\vartheta\acute{\alpha}\phi\vartheta\eta\nu$
iránt l. 25, J. $\epsilon\tau\acute{\epsilon}\vartheta\eta\nu$, $\epsilon\tau\acute{\upsilon}\vartheta\eta\nu$ iránt 24, b.

258. A szenvedő gyenge határozatlan használatosabb, mint az
erős; a származott és a hangzó jellemű igetők majdnem kivétel
nélkül csak a gyenge szenvedő határozatlant képezik.

Az igemelléknevek.

259. Az igemelléknevek a szenvedő igenevek különös fajtát teszik:
 $\lambda\upsilon$ $\lambda\upsilon$ - $\tau\acute{o}$ - ς $\lambda\upsilon\tau\eta$ $\lambda\upsilon\tau\acute{o}\nu$ oldott, oldható
 $\lambda\upsilon$ - $\tau\acute{\epsilon}\omicron$ - ς $\lambda\upsilon\tau\acute{\epsilon}\alpha$ $\lambda\upsilon\tau\acute{\epsilon}\omicron\nu$ oldandó, *solvendus*, *a*, *um*.

Az első igemelléknevet az igetőhöz járuló $\tau\acute{o}\varsigma$, $\tau\eta$, $\tau\acute{o}\nu$ képzők
alkotják. Kifejeztetik általa valami lett vagy lehető, tett vagy
tehető: $\delta\iota\delta\alpha\chi\tau\acute{o}\varsigma$ *tanított*, *tanítható*.

A másik igemelléknevet az igetőhöz járuló $\tau\acute{\epsilon}\omicron\varsigma$, $\tau\acute{\epsilon}\alpha$, $\tau\acute{\epsilon}\omicron\nu$ kép-
zőkkel alkottatik és azt fejezi ki, *mit tenni kell*, tehát szükséget
 $\delta\iota\delta\alpha\chi\tau\acute{\epsilon}\omicron\varsigma$, *kit oktatni kell*, $\pi\rho\alpha\chi\tau\acute{\epsilon}\omicron\nu$ *ἐστί tenni kell*.

A hangzók a τ előtt jobbra ugyanazok, melyek a szenvedő
igének gyenge határozatlan idejében, szintúgy a σ is: $\tau\epsilon\lambda\epsilon$ - σ - $\tau\acute{o}\varsigma$, $\kappa\epsilon$ -
 $\lambda\epsilon\upsilon$ - σ - $\tau\acute{\epsilon}\omicron\nu$. A mássalhangzók a τ előtt a 18. 19. §. szerint rokonul-
nak: $\pi\rho\alpha\gamma$ *πρακτός*, $\gamma\rho\alpha\phi$ *γραφτός*, $\kappa\omicron\mu\acute{\iota}\zeta\omega$ *hoz*, $\kappa\omicron\mu\iota\delta$ *κομιστέον*.

260. Igék, melyeknek tőhangzója az idők képezésében rövid marad.

1. Mindenütt rövid marad következő igéknek hangzója:

$\gamma\epsilon\lambda\acute{\alpha}\omega$ nevet	$\acute{\alpha}\lambda\acute{\epsilon}\omega$ örül	$\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\omega$ végez	$\acute{\alpha}\nu\acute{\iota}\omega$ végez
$\vartheta\lambda\acute{\alpha}\omega$ zúz	$\acute{\alpha}\rho\kappa\acute{\epsilon}\omega$ elégít	$\tau\rho\acute{\epsilon}\omega$ reszket	$\acute{\alpha}\rho\acute{\upsilon}\omega$ merít
$\kappa\lambda\acute{\alpha}\omega$ lör	$\acute{\epsilon}\mu\acute{\epsilon}\omega$ okád	$\alpha\acute{\iota}\delta\acute{\epsilon}\omicron\mu\alpha\iota$ szégyenel	$\acute{\epsilon}\lambda\kappa\acute{\iota}\omega$ húz
$\sigma\pi\acute{\alpha}\omega$ húz	$\zeta\acute{\epsilon}\omega$ forr	$\acute{\alpha}\kappa\acute{\omicron}\mu\alpha\iota$ gyógyít	$\mu\epsilon\vartheta\acute{\iota}\omega$ részeg
$\chi\alpha\lambda\acute{\alpha}\omega$ ereszt	$\xi\acute{\epsilon}\omega$ vakar	$\acute{\alpha}\rho\acute{o}\omega$ szánt	$\pi\acute{\iota}\omega$ köp.

2. Hosszú hangzó van a cselekvő és középigei gyenge jövőben és határozatlanban, rövid a multban, szenvedő határozatlanban és igemelléknévben ezen igéknél: *δέω köt, θύω áldoz, λύω.*

3. *καλέω hív* ige megfordítva: *καλέσω, κέκληκα, ἐκλήθην, κλητός.* *ἐπαινέω dicsér* így: *ἐπαινέσω, ἐπήνεκα, ἐπηνέθην, ἐπαινετός,* hanem *ἐπήνημαι.*

4. *ποθέω ohajt, πονέω dolgozik, ingadozik* *ε* és *η* között: *πονήσω fogok dolgozni, πονέσω testi fájdalmat érzendek.*

Útmutatás.

Lelkes, gyorsan és bizton haladni kívánó tanulóknak az összehason- 261.
lítást vezérelni ajánlom a nyelvek tanulásában. Állítsák egymás mellé a nyelveknek hasonló és eltérő jelenségeit, s tapasztalni fogják, hogy: *Similia et opposita juxta se posita magis elucescunt.* *λύω, λύεις, λύει* és *solvo, solvis, solvit, λῦ-ε solv-e, λυ-έ-τω solv-i-to, λυ-έ-τε solv-i-te, λυ-όντων solv-unto, λυ-ο-ντος solv-e-ntis; τιμ-ά-ω am-a-o, τιμᾶς amas, φιλέω doceo, φιλεῖς doces* között szembevetendő a hasonlóság. A latin, magyar, német és más nyelveknek igen sok jelenségeire a hellen nyelv deríti a kellő világosságot. Ezt értette Göthe, midőn mondotta: *Wer fremde Sprachen nicht lernt, weiss nichts von seiner eignen.*

A nyelvtanulási nehézségek leküzdésére az elmét a hellen nyelvnek tanulása kiválóan képesíti s fegyverzi, ha gondolkodással és kitartó figyelemmel jár.

Nehogy a tanulók a megtanulandó tárgynak halmaza által terheltesse vagy zavarba hozassanak; célirányos volt az igeragozási mintákat a 7 időtő szerint felosztva egyenként tanulni illető szabályaikkal együtt.

Az egész *ω* igeragozásnak alapos vizsgálása s ismételése teljes összefüggésében a 96—101 lapon gyakorolható ezen elvek megtartása mellett:

1. Kapcsoltassék a hellen igének minden idomához annak magyar vagy latin jelentése, néha a magyar vagy latin szó a hellen előtt mondassék, pl. *scribunt γράφουσιν, scribentibus γράφουσιν.*

2. Minden igeidommal annak ékezte is tanultassék, helyes kimondás által, mi nélkül a szó lelketlen: *μισεῖ gyűlöl, μίσει gyűlölj, l. 191—194.*

3. Taglaltassék minden igeidom alkatrészeire, pl. *ἐ-λε-λύ-κ-ει-τε* végén kezdve: *τε* cselekvő többes 2. személynek raga, *ει* régmulti kőhang vagy módjegy *κ* a gyenge multnak időjelleme, *λυ* igető, *λε* kettőzet, *ει* új előrag, tehát *ἐλελύκειτε = solveratis.* Álljon itt még egy nehezebb példa *ἡμμενος*: *-μενος* rag ezt közép vagy szenvedő hímnemű igenévnek bizonyítja, ékezte a 194. 10 szerint mult időnek, *-μενος* előtt a *μ p* hangból rokoníttatott a 20. § szerint, *ἡ*-ben idői előrag rejlik, tehát igetője *ἀπ ἀπ-τ-ω gyujt, fűz. παρηγγμένους παρ-άγω-ból, ἡσθέντες, ἡδομαι-ból.*

4. Fordítottassék minél több hellenre, élő szóval és írásban.

ω végzetű rendes igéknek

262.

I. Cselekvő igé-

Idők		Jelentő	Foglaló
Jelen vágok	E. 1	κόπτ-ω	κόπτ-ω
	2	κόπτ-ει-ς	κόπτ-ης
	3	κόπτ-ει	κόπτ-η
	K. 2	κόπτ-ε-τον	κόπτ-η-τον
	3	κόπτ-ε-τον	κόπτ-η-τον
	T. 1	κόπτ-ο-μεν	κόπτ-ω-μεν
	2	κόπτ-ε-τε	κόπτ-η-τε
	3	κόπτ-ου-σιν	κόπτ-ω-σιν
Félmult vágék	E. 1	ἔ-κοπτ-ο-ν	K.
	2	ἔ-κοπτ-ε-ς	T.
	3	ἔ-κοπτ-ε-ν	ἔ-κόπτ-ε-τον
			ἔ-κοπτ-έ-την
Gyenge mult 1. perfectum vágtam	E. 1	κέ-κορ-α	κε-κόρ-ω
	2	κέ-κορ-α-ς	κε-κόρ-η-ς stb.
	3	κέ-κορ-ε-ν	
	K. 2	κε-κόρ-α-τον	
	3	κε-κόρ-α-τον	
	T. 1	κε-κόρ-α-μεν	mint a jelen
	2	κε-κόρ-α-τε	
	3	κε-κόρ-α-σιν	
Erős v. 2. mult		κέ-κοπ-α	egészen úgy ragoztatik, mint
Gyenge rég- mult vágtam vala	E. 1	ἐ-κε-κόρ-ει-ν	K.
	2	ἐ-κε-κόρ-ει-ς	T.
	3	ἐ-κε-κόρ-ει	ἐ-κε-κόρ-ει-τον
			ἐ-κε-κορ-εί-την
Erős régmult		ἐ-κε-κόρ-ει-ν	egészen úgy ragoztatik, mint
Gyenge határ- zatlan 1. aoristus vágtam	E. 1	ἔ-κοψ-α	κόψ-ω
	2	ἔ-κοψ-α-ς	κόψ-ης
	3	ἔ-κοψ-ε-ν	κόψ-η
	K. 2	ἐ-κόψ-α-τον	κόψ-η-τον
	3	ἐ-κοψ-ά-την	κόψ-η-τον
	T. 1	ἐ-κόψ-α-μεν	κόψ-ω-μεν
	2	ἐ-κόψ-α-τε	κόψ-η-τε
	3	ἔ-κοψ-α-ν	κόψ-ω-σιν
Erőshatározatl. 2. aoristus		ἔ-κοπ-ο-ν	κόπ-ω
		mint a félmult	a jelen időnek ra-
Szigmás jövő vágni fogok		κόψ-ω	nincs
		a jelen időnek ragozását követi	
Összevont 2. jövő	ἀγγελῶ jelenteni fogok, ἀγγελεῖς, ἀγγελεῖ; ἀγγελεῖτον,		
Jövmult v. 3. jövő	κεκοφῶς ἔσομαι vágandottam stb. l. 250, 3.		

teljes ragozási mintája.

nek ragozása.

Οηαjtό	Parancsoló	Ηαtάρταlan	Igenév
κόπτ-οι-μι κόπτ-οι-ς κόπτ-οι κόπτ-οι-τον κοπτ-οί-την κόπτ-οι-μεν κόπτ-οι-τε κόπτ-οι-εν	κόπτ-ε κοπτ-έ-τω κόπτ-ε-τον κοπτ-έ-των κόπτ-ε-τε κοπιόντων, -έτωσαν	κόπτ-ειν	κόπτ-ων κόπτ-ουσα κόπτ-ον sajátlítója κόπτοντ-ος κοπτούση-ς κόπτοντ-ος
ἐ-κόπτ-ο-μεν ἐ-κόπτ-ε-τε ἐ-κοπτ-ο-ν			
κε-κόφ-οι-μι κε-κόφ-οι-ς stb. mint a jelen	κέ-κοφ-ε κε-κοφ-έ-τω mint a jelen	κε-κοφ-έ-ναι	κε-κοφ-ώς κε-κοφ-νία κε-κοφ-ός sajátlítója κε-κοφ-ότ-ος κε-κοφ-νίας κε-κοφ-ότ-ος
a gyenge mult			
ἐ-κε-κόφ-ει-μεν ἐ-κε-κόφ-ει-τε ἐκεκόφεσαν, -εισαν			
a gyenge régmult			
κόψ-αι-μι κόψ-αι-ς v. εις κόψ-αι v. ειεν κόψ-αι-τον κοψ-αί-την κόψ-αι-μεν κόψ-αι-τε κόψ-αι-εν v. ειαν	κόψον κοψά-τω κόψα-τον κοψά-των κόψα-τε κοψά-ντων, άτωσαν	κόψαι	κόψας κόψαδα κόψαν sajátlítója κόψαντ-ος κοψάσης κόψαντ-ος
κόπ-οι-μι gozását követi	κόπ-ε	κοπ-εῖν	κοπών, οὔσα, όν
κόψ-οι-μι	nincs	κόψ-ειν	κόψων, ουσα, ον
ἀγγελεῖτον; ἀγγελοῦμεν, ἀγγελεῖτε, ἀγγελοῦσιν, mint ποιέω jelen ideje, l. 204.			

Idők		Jelentő	Foglaló
Jelen vágok magamnak	E. 1 2 3 K. 1 2 3 T. 1 2 3	κόπτ-ο-μαι κόπτ-η v. ει κόπτ-ε-ται κοπτ-ό-μεθον κόπτ-ε-σθον κόπτ-ε-σθον κοπτ-ό-μεθα κόπτ-ε-σθε κόπτ-ο-νται	κόπτ-ω-μαι κόπτ-η κόπτ-η-ται κοπτ-ώ-μεθον κόπτ-η-σθον κόπτ-η-σθον κοπτ-ώ-μεθα κόπτ-η-σθε κόπτ-ω-νται
Félmult vágék magamnak	E. 1 2 3	ἐ-κοπτ-ό-μην ἐ-κόπτ-ου ἐ-κόπτ-ε-το	K. ἐ-κοπτ-ό-μεθον T. ἐ-κόπτ-ε-σθον ἐ-κοχτ-έ-σθην
Mult vágtam magamnak	E. 1 2 3 K. 1 2 3 T. 1 2 3	κέ-κομ-μαι κέ-κοψαι κέ-κοπ-ται κε-κόμ-μεθον κέ-κοφ-θον κέ-κοφ-θον κε-κόμ-μεθα κέ-κοφ-θε κε-κομμένοι, αι εισίν	κεκομμένος, η, ον ώ, ἥς, ἥ κεκομμένω, α ἦτον, ἦτον κεκομμένοι, αι ῶμεν, ἦτε, ὧσιν
Régmult vágtam vala magamnak	E. 1 2 3	ἐ-κε-κόμ-μην ἐ-κέ-κοψο ἐ-κέ-κοπ-το	K. ἐ-κε-κόμ-μεθον T. ἐ-κέ-κοφ-θον ἐ-κε-κόφ-θην
Gyenge határ- zatlan 1. aoristus vágtam magamnak	E. 1 2 3 K. 1 2 3 T. 1 2 3	ἐ-κοψά-μην ἐ-κόψω ἐ-κόψα-το ἐ-κοψά-μεθον ἐ-κόψα-σθον ἐ-κοψά-σθην ἐ-κοψά-μεθα ἐ-κόψα-σθε ἐ-κόψα-ντο	κόψ-ω-μαι κόψ-η stb. mint a jelen foglaló mód
Erőshatározatl. 2. aoristus		ἐ-κοπ-ό-μην mint a félmult	κόπ-ω-μαι mint a jelen
Szigmás jövő 1. futurum		κόψ-ο-μαι a jelen időnek ragozását követi	nincs
Összevont jövő. 2. futurum		ἀγγελοῦμαι jelentendek ἀγγελη v. εἶ stb. mint ποιοῦμαι, l. 204.	nincs

teljes ragozási mintája.

nek ragozása.

Οηαιτό	Parancsoló	Hatartal.	Igenév
κοπτ-οί-μην κόπτ-οι-ο κόπτ-οι-το κοπτ-οί-μεθον κόπτ-οι-σθον κοπτ-οί-σθην κοπτ-οί-μεθα κόπτ-οι-σθε κόπτ-οι-ντο	κόπτ-ου κοπτ-έ-σθω κόπτ-ε-σθον κοπτ-έ-σθων κόπτ-ε-σθε κοπτέσθων -σθωσαν	κόπτ-ε-σθαι	κοπτόμενος κοπτομένη κοπτόμενον sajátlítója : κοπτομένου κοπτομένης κοπτομένου
έ-κοπτ-ό-μεθα έ-κόπτ-ε-σθε έ-κόπτ-ο-ντο			
κεκομμένος, η, ον είην, είης, είη κεκομμένω, α είητον v. είήτην είτον, είτην κεκομμένοι, αι είημεν, είμεν είητε, είησαν, είεν	κέ-κοψο κε-κόφ-θω κέ-κοφ-θον κε-κόφ-θων κέ-κοφ-θε κεκόφθων, -θωσαν	κε-κόφ-θαι	κεκομμένος κεκομμένη κεκομμένον sajátlítója : κεκομμένου κεκομμένης κεκομμένου
έ-κε-κόμ-μεθα έ-κέ-κοφ-θε κεκομμένοι ήσαν			
κοψ-αί-μην κόψ-αι-ο κόψ-αι-το κοψ-αί-μεθον κόψ-αι-σθον κοψ-αί-σθην κοψ-αί-μεθα κόψ-αι-σθε κόψ-αι-ντο	κόψαι κοψά-σθω κόψα-σθον κοψά-σθων κόψα-σθε κοψάσθων, -σθωσαν	κόψα-σθαι	κοψάμενος κοψαμένη κοψάμενον sajátlítója κοψαμένου κοψαμένης κοψαμένου
κοπ-οί-μην	κοπ-οῦ	κοπ-έ-σθαι	κοπόμενος, η, ον
κοψ-οί-μην	nincs	κόψ-ε-σθαι	κοψόμενος, η, ον
ἀγγελ-οί-μην	nincs	ἀγγελεῖσθαι	ἀγγελούμενος, η, ον

III. Szenvedő igé-

A szenvedő igének jelen, félmult, mult és régmult ideje

Idők		Jelentő	Foglaló	Ohajtó
Gyenge határozatlan idő 1. aoristus vágattam	E.	1 ἐ-κόφθη-ν	κοφθῶ	κοφθείη-ν
		2 ἐ-κόφθη-ς	κοφθῇ-ς	κοφθείη-ς
		3 ἐ-κόφθη	κοφθῇ	κοφθείη
	K.	2 ἐ-κόφθη-τον	κοφθῇ-τον	κοφθείη-τον
		3 ἐ-κόφθη-την	κοφθῇ-την	κοφθείη-την
	T.	1 ἐ-κόφθη-μεν	κοφθῶ-μεν	κοφθείη-μεν
		2 ἐ-κόφθη-τε	κοφθῇ-τε	κοφθείη-τε
		3 ἐ-κόφθη-σαν	κοφθῶ-σιν	κοφθείην, -ησαν
	Erős határozatlan 2. aoristus		ἐ-κόπη-ν	κοπ-ῶ
Jelentésében és ragozásában a gyenge				
Gyenge jövő, 1. futurum		κοφθήσομαι	vágatni fogok	κοφθήσοί-μην
Erős jövő, 2. futurum		κοπήσο-μαι	vágatni fogok	κοπήσοί-μην
Jövőmult, 3. futurum		κε-κόψο-μαι	vágatandottam	κεκοψοί-μην
Igemelléknév		κοπτός, κοπτή, κοπτόν vágott, vágható		

Ragozási példák gyanánt következő, ω

Jelen idő	ige osztály	jelentés	jövő idő	határozatlan
Hangzó jel-				
δράω	1 208. §.	cselekszik	δράσω	ἔδρασα
τολμάω	1	mer	τολμήσω	ἐτόλμησα
πονέω	1 1. 260, 4	dolgozik	πονήσω	ἐπόνησα
ἄσκέω	1	gyakorol	ἄσκήσω	ἤσκησα
ζηλόω	1	buzog	ζηλώσω	ἐζήλωσα
παιδεύω	1	nevel	παιδεύσω	ἐπαίδευσα
παύω	1	szüntet	παύσω	ἔπαυσα
Mássalhangzó				
πλέκω	1	lűz	πλέξω	ἔπλεξα
φλέγω	4 211, 1	őriz	φλέξω	ἔφλεξα
φεύγω	1	éget	φεύξομαι	ἔφυγον
φυλάσσω	2 209	fut	φυλάξω	ἐφυλάξα
τάσσω	4 211, 1	rendez	τάξω	ἔταξα
ἄρχω	1	uralkodik	ἄρξω	ἤρξα
ὀρύσσω	4 211, 1	ás	ὀρύξω	ὠρύξα
ψεύδομαι	1	hazudik	ψεύσομαι	ἐψευσάμην
πείθω	2 209	rábír	πείσω	ἔπεισα

teljes ragozási mintája.**nek ragozása.**

épen úgy képeztetik és ragoztatik, mint a közép igéé.

Parancsoló	Határtalan	Igenév
κόφθη-τι κοφθή-τω κόφθη-τον κοφθή-των κόφθη-τε κοφθή-τωσαν v. -έντων	κοφθῆναι	κοφθεῖς κοφθεῖσα κοφθέν σajátulója κοφθέντος κοφθείσης κοφθέντος
κόπη-θι, κοπή-τω határozatlan idővel egyező	κοπήναι	κοπεῖς, κοπεῖσα, ποπέν
nincs	κοφθήσεσθαι κοπήσεσθαι ζεκόψεσθαι	κοφθησόμενος, η, ον κοπησόμενος, η, ον ζεκοψόμενος, η, ον
κοπτέος, κοπτέα, κοπτέον vágatatandó, l. 259.		

végzetű, szabályt követő igék használhatók:

cselekvő mult	közép mult	szenv. határz.	igemelléknév
Iemű igék			
δέδρακα	δέδραμαι	ἔδρασθην	δραστέος
τετόλμηκα	τετόλμημαι	ἔτολμήθην	τολμητέος
πεπόνηκα	πεπόνημαι	ἔπονήθην	πονητέος
ἤσκηκα	ἤσκημαι	ἤσκηθην	ἀσκητέος
ἐξήλωκα	ἐξήλωμαι	ἐξήλώθην	ζηλωτέος
πεπαιδευκα	πεπαιδευμαι	ἐπαιδεύθην	παιδευτέος
πέπαυκα	πέπαυμαι	ἐπαύ(σ)θην	παυστέος
Jellemű igék			
πέπλεχα	πέπλεγμαι	ἐπλάκην	πλεκτέος
	πέφλεγμαι	ἐφλέχθην	φλεκτέος
πέφευγα	πέφυγμαι		φρευκτέος
πεφύλαχα	πεφύλαγμαι	ἐφυλάχθην	φυλακτέος
τέταχα	τέταγμαι	ἔτάχθην	τακτέος
	ἤργμαι	ἤρχθην	ἀρχτέος
ὀρώρουχα	ὀρώρουγμαι	ὠρύχθην	ὀρουκτέος
	ἔψενσμαι	ἔψενσθην	ψευστέος
πέποιθα	πέπεισμαι	ἐπείσθην	πειστέος

ἀρπάζω	4 211, 2	ragad	ἀρπάσω	ἤρπασα
λογίζομαι	4 211, 2	számol	λογίσομαι	ἐλογισάμην
πέμπω	1	küld	πέμψω	ἔπεμψα
τρέπω	1 l. 213, 4	fordít	τρέψω	ἔτρεψα
τρέφω	1	táplál	θρέψω	ἐθρέψα
τρίβω	1	tör, surol	τρίψω	ἔτριψα
καλύπτω	3 210	takar	καλύψω	ἐκάλυψα
ἀλείφω	2 209	ken	ἀλείψω	ἤλειψα
θάπτω	3 210	temet	θάψω	ἐθαψα
ἀγγέλλω	4 211, 4	hirdet	ἀγγεῶ	ἠγγείλα
σύρω (ῥ)	4 211, 4	hurcol	συρῶ	ἔσυρα
σπείρω	4 211, 4	magot vet	σπερῶ	ἔσπειρα
ἀμύνω (ῥ)	4 211, 4	véd	ἀμυνῶ	ἤμυνα
μιαίνω	4 211, 4	szeplősít	μιανῶ	ἐμίανα

266. π, χ, δ, ρ jellemű igéknek közép és szenvedő mult idői.

λείπω hagy	ἄπτω tűz	βρέχω áztat	πνέω csal	αἶρω emel
λείμμαι	ἤμμαι	βέβρεγμαi	ἐψευσμαι	ἤρμαι
λείπειναι	ἤπειναι	βέβρεξαι	ἐψευσαι	ἤρσαι
λείπεται	ἤπται	βέβρεκται	ἐψευσται	ἤρται
λείμμεθον	ἤμμεθον	βεβρέγμεθον	ἐψεύσμεθον	ἤρμεθον
λείφεθον	ἤφθον	βέβρεχθον	ἐψευσθον	ἤρθον
λείφεται	ἤφθεται	βέβρεχθεται	ἐψευσθεται	ἤρθεται
λείμμεθα	ἤμμεθα	βεβρέγμεθα	ἐψεύσμεθα	ἤρμεθα
λείφεθε	ἤφθε	βέβρεχθε	ἐψευσθε	ἤρθε
λείμμενοι	ἤμμενοι	βεβρέγμενοι	ἐψευσμενοι	ἤρμενοι
εἰσίν	εἰσίν	εἰσίν	εἰσίν	εἰσίν.

Tizedik fejezet:

MÁSODIK FŐIGERAGOZÁS, ΜΙ VÉGZETŰ IGÉK.

267. A μι igeragozás az ω igeragozástól csak a jelen és az erős határozatlan időbeli tőnek ragozásában különbözik, néhány igénél még a cselekvő mult és régmult időben is.

A μι ragozásnak különös ragai a cselekvőben e következők:

1. μι: φη-μί *mondok*, jelentő módu, jelen egyes 1. személyben.
2. σι: φη-σί (e. h. τι) „ „ „ „ 3. személyben.
3. ασι: ἴασιν *mennek*, „ „ „ „ többes 3. személyben, az α pótlónnyújtás által (ντι-ből) ᾱ-vá lesz, a tőnek α-jával pedig egybe olvad.
4. σαν: ἔφασαν, a félmult és erős határozatlan többes 3. személyének ragja.
5. θι: φαθί, a parancsoló egyes 2. személyének ragja.

ἡρᾱκα	ἡρᾱσμαι	ἡρᾱσθην	ᾱρᾱστέος
πέπομφα	πέπεμμαι	ἐπέμφθην	πεμπτέος
τέτροφα	τέτραμμαι	ἐτρέφθην	τρεπτέος
τέτραφα	τέθραμμαι	ἐτράφην	τραπητέος
τέτροφα	τέτριμμαι	ἐτρίβην	τριπτέος
τέτριφα	κεκάλυμμαι	ἐκαλύφθην	καλυπτέος
ἀλήλιφα	ἀλήλιμμαι	ἠλείφθην	ᾱλειπτέος
	τέθαμμαι	ἐτάφην	θαπτέος
ἡγγελκα	ἡγγελμαι	ἡγγέλθην	ᾱγγελτέος
σέσυρκα	σέσυρμαι	ἐσύρθην	συρτέος
ἔσπαρκα	ἔσπαρμαι	ἐσάρην	σπαρτέος
			ᾱμυντέος
μεμιάγκα	μεμιάσμαι	ἐμιάνθην	μιαντέος.

6. ναι: φάναι, a határtalannak ragja.

7. ιη: φα-ιη-ν, az ohajtónak köthangja.

Minden rag köthang nélkül járul a jelen és erős határozatlan időtőhöz: φα-μέν, φά-τω; az igenévben a ντ közvetlenül függesztetik a tőhöz: φά-ντ-ες, az egyes alanyeset mindig ς-val képeztetik: τιθεῖς, διδούς, ιστάς; θείς, δούς, στάς.

A foglалó módban a tők rövid hangzói a hosszú köthangokkal összevonatnak, mint az összevont igék foglалójában, l. 204. φά-ω φῶ.

A hangzó jellemű tők rövid hangzókat a cselekvő igének jelentő módu egyes számában hosszítják, ᾱ-t és ε-t η-vá, ο-t ω-vá, υ-t ῡ-ná: φη-μί, φα-μέν, ἔφη-ν, ἔφα-τον.

J. A hosszú hangzót mindenütt megtartó idomok külön fognak említettetni.

A μι végzetű igéknek 2 osztálya van:

268.

1. az első osztályhoz tartoznak a νν-telen μι igék, melyek a jelen időben a ragokat közvetlenül a tőhöz függesztik: φη-μί;

2. a második νν-toldó osztályhoz azok, melyeknek jelen időbeli tőjét a valódi tőhöz toldott νν szótag képezi: δείκ-νν-μι mutat.

τίθημι, δίδωμι és ἵστημι igének jelen időbeli tője a να-269.

lódi tőtől az ι-s kettőzet által különbözik. Az igitőt kezdő mássalhangzó ι-val járul az igitőnek elejéhez: θε τιθε, δο διδο; ιστα a 31, b szerint σιστα helyett áll (latin si-sto). χρα igitőből lesz κιχρα, κιχημι kölcsönöz. πλα és πρα tők μ orrhangot toldanak a kettőzet után: πιμπλα, πιμπρα, πιμπλημι tölt, πιμπρημι éget; de csak συμ-πί-πλημι, ἐμ-πί-πρημι. ε tőnek jelen ideje ἱ-η-μι küld. ὄνα tő közepébe veszi a kettőzetet: ὀνίνημι használ.

		θ ε tesz	δο ad	στα állít
		Cselekvő ige		
		1. A jelen idő-		
Jelentő mód	E. 1	τί-θη-μι	δί-δω-μι	ἵ-στη-μι
	2	τί-θη-ς	δί-δω-ς	ἵ-στη-ς
	3	τί-θη-σιν	δί-δω-σιν	ἵ-στη-σιν
	K. 1			
	2	τί-θε-τον	δί-δο-τον	ἵ-στα-τον
	3	τί-θε-τον	δί-δο-τον	ἵ-στα-τον
	T. 1	τί-θε-μεν	δί-δο-μεν	ἵ-στα-μεν
	2	τί-θε-τε	δί-δο-τε	ἵ-στα-τε
	3	τι-θέ-ᾱσιν	δι-δό-ᾱσιν	ἵ-στᾱ-σιν
Foglaló	E. 1	τι-θῶ	δι-δῶ	ἵ-στῶ
	2	τι-θῆ-ς	δι-δῶ-ς	ἵ-στῆ-ς
	3	τι-θῆ	δι-δῶ	ἵ-στῆ
	K. 1			
	2	τι-θῆ-τον	δι-δῶ-τον	ἵ-στῆ-τον
	3	τι-θῆ-τον	δι-δῶ-τον	ἵ-στῆ-τον
	T. 1	τι-θῶ-μεν	δι-δῶ-μεν	ἵ-στῶ-μεν
	2	τι-θῆ-τε	δι-δῶ-τε	ἵ-στῆ-τε
	3	τι-θῶ-σιν	δι-δῶ-σιν	ἵ-στῶ-σιν
Ohajtó	E. 1	τι-θείη-ν	δι-δοίη-ν	ἵ-σταίη-ν
	2	τι-θείη-ς	δι-δοίη-ς	ἵ-σταίη-ς
	3	τι-θείη	δι-δοίη	ἵ-σταίη
	K. 1			
	2	τι-θείη-τον	δι-δοίη-τον	ἵ-σταίη-τον
		v. τιθεῖτον	v. διδοῖτον	v. ἵσταῖτον
	3	τι-θείη-την	δι-δοίη-την	ἵ-σταίη-την
		v. τιθείτην	v. διδοίτην	v. ἵσταίτην
	T. 1	τι-θείη-μεν	δι-δοίη-μεν	ἵ-σταίη-μεν
		v. τιθεῖμεν	v. διδοῖμεν	v. ἵσταῖμεν
	2	τι-θείη-τε	δι-δοίη-τε	ἵ-σταίη-τε
		v. τιθεῖτε	v. διδοῖτε	v. ἵσταῖτε
	3	τι-θείη-σαν	δι-δοίη-σαν	ἵ-σταίη-σαν
		v. τιθεῖεν	v. διδοῖεν	v. ἵσταῖεν
Parancsoló	E. 2	τί-θει	δί-δου	ἵ-στη
	3	τι-θέ-τω	δι-δό-τω	ἵ-στά-τω
	K. 2	τί-θε-τον	δί-δο-τον	ἵ-στα-τον
	3	τι-θέ-των	δι-δό-των	ἵ-στά-των
	T. 2	τί-θε-τε	δί-δο-τε	ἵ-στα-τε
	3	τι-θέ-ντων	δι-δό-ντων	ἵ-στά-ντων
		τι-θέ-τωσαν	δι-δό-τωσαν	ἵ-στά-τωσαν

nek ragozási mintája.

Közép és szenvedő ige		
beli tőnek idomai		
τί-θε-μαι	δί-δο-μαι	ἰ-σταῖ-μαι
τί-θε-σαι	δί-δο-σαι	ἰ-σταῖ-σαι
τί-θε-ται	δί-δο-ται	ἰ-στα-ται
τι-θέ-μεθον	δι-δό-μεθον	ἰ-στά-μεθον
τί-θε-σθον	δι-δο-σθον	ἰ-στα-σθον
τί-θε-σθον	δί-δο-σθον	ἰ-στα-σθον
τι-θέ-μεθα	δι-δό-μεθα	ἰ-στά-μεθα
τί-θε-σθε	δί-δο-σθε	ἰ-στα-σθε
τί-θε-νται	δί-δο-νται	ἰ-στα-νται
τι-θῶ-μαι	δι-δῶ-μαι	ἰ-στῶ-μαι
τι-θῆ	δι-δῶ	ἰ-στῆ
τι-θῆ-ται	δι-δῶ-ται	ἰ-στῆ-ται
τι-θῶ-μεθον	δι-δῶ-μεθον	ἰ-στῶ-μεθον
τι-θῆ-σθον	δι-δῶ-σθον	ἰ-στῆ-σθον
τι-θῆ-σθον	δι-δῶ-σθον	ἰ-στῆ-σθον
τι-θῶ-μεθα	δι-δῶ-μεθα	ἰ-στῶ-μεθα
τι-θῆ-σθε	δι-δῶ-σθε	ἰ-στῆ-σθε
τι-θῶ-νται	δι-δῶ-νται	ἰ-στῶ-νται
τι-θεί-μην, τιθοίμην	δι-δοί-μην	ἰ-σταί-μην
τι-θεί-ο, τίθιοι slh.	δι-δοῖ-ο	ἰ-σταῖ-ο
τι-θεί-το	δι-δοῖ-το	ἰ-σταῖ-το
τι-θεί-μεθον	δι-δοί-μεθον	ἰ-σταί-μεθον
τι-θεί-σθον	δι-δοῖ-σθον	ἰ-σταῖ-σθον
τι-θεί-σθην	δι-δοί-σθην	ἰ-σταί-σθην
τι-θεί-μεθα	δι-δοί-μεθα	ἰ-σταί-μεθα
τι-θεί-σθε	δι-δοῖ-σθε	ἰ-σταῖ-σθε
τι-θεί-ντο	δι-δοῖ-ντο	ἰ-σταῖ-ντο
τί-θε-σο	δί-δο-σο	ἰ-στα-σο
τι-θέ-σθω	δι-δό-σθω	ἰ-στά-σθω
τί-θε-σθον	δί-δο-σθον	ἰ-στα-σθον
τι-θέ-σθων	δι-δό-σθων	ἰ-στά-σθων
τί-θε-σθε	δί-δο-σθε	ἰ-στα-σθε
τι-θέ-σθων	δι-δό-σθων	ἰ-στά-σθων
τι-θέ-σθωσαν	δι-δό-σθωσαν	ἰ-στά-σθωσαν

Határtalan	τι-θῆ-ναι	δι-δό-ναι	ἰ-στά-ναι
Igenév	τιθείς, τιθεῖσα τιθέν s. τιθέντ-ος	διδούς, διδοῖσα διδόν s. διδόντ-ος	ιστάς, ἰσταῖσα ιστάν s. ἰστάντ-ος
Félmult			
E. 1	ἐ-τί-θη-ν	ἐ-δί-δω-ν, ἐδίδουν	ἰ-στη-ν
2	ἐ-τί-θη-ς, ἐτίθεις	ἐ-δί-δω-ς, ἐδίδους	ἰ-στη-ς
3	ἐ-τί-θη, ἐτίθει	ἐ-δί-δω, ἐδίδον	ἰ-στη
K. 1			
2	ἐ-τί-θε-τον	ἐ-δί-δο-τον	ἰ-στα-τον
3	ἐ-τί-θε-την	ἐ-δί-δό-την	ἰ-στά-την
T. 1	ἐ-τί-θε-μεν	ἐ-δί-δο-μεν	ἰ-στα-μεν
2	ἐ-τί-θε-τε	ἐ-δί-δο-τε	ἰ-στα-τε
3	ἐ-τί-θε-σαν	ἐ-δί-δο-σαν	ἰ-στα-σαν
2. Az erős határozat-			
Jelentő			
E. 1	ἔ-θη-ν	ἔ-δω-ν	ἔ-στη-ν
2	ἔ-θη-ς	ἔ-δω-ς	ἔ-στη-ς
3	ἔ-θη	ἔ-δω	ἔ-στη
K. 1			
2	ἔ-θε-τον	ἔ-δο-τον	ἔ-στή-τον
3	ἔ-θε-την	ἔ-δό-την	ἔ-στή-την
T. 1	ἔ-θε-μεν	ἔ-δο-μεν	ἔ-στη-μεν
2	ἔ-θε-τε	ἔ-δο-τε	ἔ-στη-τε
3	ἔ-θε-σαν	ἔ-δο-σαν	ἔ-στη-σαν
Foglaló	θῶ, θῆ-ς stb.	δῶ, δῶ-ς	στῶ, στῆ-ς
Ohajtó	θειν	δοίη-ν	σταίη-ν
Parancsoló			
E. 2	θῆ-ς	δό-ς	στή-θι
3	θῆ-τω	δό-τω	στή-τω
K. 2	θῆ-τον	δό-τον	στή-τον
3	θῆ-των	δό-των	στή-των
T. 2	θῆ-τε	δό-τε	στή-τε
3	θῆ-ντων θῆ-τωσαν	δό-ντων δό-τωσαν	στά-ντων στή-τωσαν
Határtalan	θεῖναι	δοῦναι	στήναι
Igenév	θείς, θεῖσα, θέν	δούς, δοῖσα, δόν	στάς, σταῖσα, στάν
Mult	τέ-θεικ-α	δέ-δωκ-α	ἔ-στηκ-α
Régmult	ἐ-τε-θείκ-ει-ν	ἐ-δε-δώκ-ει-ν	ἔστηκειν, -εἰστήκ.
Gyenge határozatlan	ἔ-θηκα	ἔ-δωκα	ἔ-στησα
Jövő	θήσω	δώσω	στήσω
Szenvedő jövő.			
Jövőmult			ἔστήξω
Igemelléknev			

τί-θε-σθαι	δί-δο-σθαι	ἰ-στα-σθαι
τι-θέ-μενος, η, ον	δι-δό-μενος, η, ον	ι-στά-μενος, η, ον
ἐ-τι-θέ-μην	ἐ-δι-δό-μην	ἰ-στά-μην
ἐ-τί-θε-σο	ἐ-δί-δο-σο	ἰ-στα-σο
ἐ-τί-θε-το	ἐ-δί-δο-το	ἰ-στα-το
ἐ-τι-θέ-μεθον	ἐ-δι-δό-μεθον	ἰ-στά-μεθον
ἐ-τί-θε-σθον	ἐ-δί-δο-σθον	ἰ-στα-σθον
ἐ-τι-θέ-σθην	ἐ-δι-δό-σθην	ἰ-στά-σθην
ἐ-τι-θέ-μεθα	ἐ-δι-δό-μεθα	ἰ-στά-μεθα
ἐ-τί-θε-σθε	ἐ-δί-δο-σθε	ἰ-στα-σθε
ἐ-τί-θε-ντο	ἐ-δί-δο-ντο	ἰ-στα-ντο
lan időnek idomai		
ἐ-θέ-μην	ἐ-δό-μην	ἐ-πριά-μην veltem
ἐ-θου	ἐ-δου	ἐ-πρίω
ἐ-θε-το	ἐ-δο-το	ἐ-πρία-το
ἐ-θέ-μεθον	ἐ-δό-μεθον	ἐ-πριά-μεθον
ἐ-θέ-σθον	ἐ-δο-σθον	ἐ-πρία-σθον
ἐ-θέ-σθην	ἐ-δό-σθην	ἐ-πρία-σθην
ἐ-θέ-μεθα	ἐ-δό-μεθα	ἐ-πριά-μεθα
ἐ-θε-σθε	ἐ-δο-σθε	ἐ-πρία-σθε
ἐ-θε-ντο	ἐ-δο-ντο	ἐ-πρία-ντο
θῶ-μαι, θῆ	δῶ-μαι, δῶ	πρί-ω-μαι, πρίη
θεί-μην	δοί-μην	πριαί-μην
θού	δοῦ	πρία-σο πρίω
θέ-σθω	δό-σθω	πρία-σθω
θέ-σθον	δό-σθον	πρία-σθον
θέ-σθων	δό-σθων	πρία-σθων
θέ-σθε	δό-σθε	πρία-σθε
θέ-σθων	δό-σθων	πρία-σθων
θέ-σθωσαν	δό-σθωσαν	πρία-σθωσαν
θέ-σθαι	δό-σθαι	πρία-σθαι
θέ-μενος, η, ον	δό-μενος, η, ον	πρία-μενος, η, ον
τέ-θει-μαι	δέ-δο-μαι	ἐ-στα-μαι
ἐ-τε-θεί-μην	ἐ-δε-δό-μην	ἐ-στά-μην
ἐ-θηκά-μην	ἐ-δωκά-μην	ἐ-στησά-μην
ἐ-τέ-θην	ἐ-δό-θην	ἐ-στά-θην
θήσομαι	δώσομαι	στήσομαι
τεθήσομαι	δοθήσομαι	σταθήσομαι
		ἐστήξομαι
θειός, θετός	δοτός, δοτέος	στατός, στατέος

271. 1. A *μι* igéknek némely idomai az *ω* igeragozás szerint képeztettek, pl. a cselekvő félmult, *ἐτίθεις, ἐτίθει, ἐδίδουν* az összevont igék szerint, mintha a tő *τιθε διδο* volna. *τίθεμαι* ohajtója az attikai nyelvben *τιθοίμην, τίθοιο, τίθοιτο; θοίμην, θοῖο, θοῖτο* stb.

2. A cselekvő, jelentő módu, jelen többes 3. személy néha összevonatik: *τιθεῖσι, διδοῦσι*.

3. A cselekvő parancsoló egyes 2. személyének eredeti *θι* raga lekopván pótlásul a tőhangzó nyujtatott: *δίδου* e helyett: *δίδοθι*.

4. Az erős határozatlan parancsolójának egyes 2. személyében rövid hangzó után csak az *ι* kopott le, és a *θ* a 41. szerint *σ*-vá lett: *δο-θι* *δό-ς*, hanem *σθῆ-θι*, csak összetételben néha *στᾶ*, pl. *κατάστᾶ*.

5. A közép igének jelen és félmult idejének egyes 2. személyében a *σ* a két hangzó között megmarad: *τίθεσαι, τίθεσο, ἐτίθεσο*; csak a foglaló mód 2. személye követi az *ω* igeragozást. Ellenben a középigei erős határozatlan egyes 2. személyéből a *σ* kivettetik s a hangzók összevonatnak: *ἔ-θε-σο ἔ-θε-ο ἔθου*.

272. Ezen tétovázó igék (l. 186, 3.) *δύναμαι -hat, -het, ἐπίσταμαι ért, χρέμαμαι függ* és ezen határozatlan idők: *ἐπρίαμην vettem áron, ὠνήμην használtam*, a foglaló és ohajtó módban is az ékezetet lehetőleg hátravonják: *δύνωμαι, ἐπίσταιντο, mig ἰστώμαι, ἰσταῖντο*.

273. Az első osztályu *μι* igéknek (l. 268, 1.) egyéb sajátosságai.

1. Ezen igék *τίθημι θε, δίδωμι δο* és *ἵημι küld* é a gyenge határozatlant a cselekvőben rendhagyólag *κ* időjellemmel képzik: *ἔθηκα, ἔδωκα, ἤκα*, a középigében csak *ἠκάμην; ἔθηκάμην, ἔδωκάμην* nem használatos. A cselekvő idomoknak jelentő módu egyes száma az erős határozatlannak egyes száma helyett használtatott, a kettős és többes ritkán; a többi módokban és igenevekben csak az erős idomok jönnek elő: *ἔθηκα, ἔθηκας, ἔθηκε*, hanem *ἔθεμεν, ἔθετε, ἔθεσαν*.

2. *στα* tő *σ* helyett a multban is a *τ*-t veszi fel: *ἔ-στη-κα*, nem *σε-στηκα*. *ἔσταμεν* stb. rövidebb idomairól l. a 279, 4. *ἐστήξω* jövőmultról l. 250, 2. *θε* tőnek multja *τέθεικα, τέθειμαι, ἔ-ε εἶκα, εἶμαι*. *δο* és *στα* tők hangzójakat rövidnek hagyják a közép multban és szenvedő határozatlanban, *θε* a szenvedő határozatlanban: *δέδομαι, ἐδόθην, ἐστάθην, ἐτέθην, τεθήσομαι*.

Az első osztályu *νν*-telen *μι* igékhez tartoznak még:

274. A. Az *α* jellemű igék, melyek ragozásukban *ἵστημι*-t követik:

1. *φημί φα* mond, állít

Jelentő mód	E.	Jelen	Félmult v. erős hztl.	Félmult
	1	<i>φη-μί</i>	<i>ἔ-φη-ν</i>	<i>ἔφασκον</i>
	2	<i>φη-ς φής</i>	<i>ἔ-φη-ς, ἔφησθα</i>	<i>ἔφασκες</i>
	3	<i>φη-σίν</i>	<i>ἔφη</i>	<i>ἔφασκεν</i>
	K. 2	<i>φα-τόν</i>	<i>ἔ-φα-τον</i>	<i>ἔφασκετον</i>
	3	<i>φα-τόν</i>	<i>ἔ-φά-την</i>	<i>ἔφασκέτην</i>
	T. 1	<i>φα-μέν</i>	<i>ἔ-φα-μεν</i>	<i>ἔφασκομεν</i>
	2	<i>φα-τέ</i>	<i>ἔ-φα-τε</i>	<i>ἔφασκετε</i>
	3	<i>φᾶ-σίν</i>	<i>ἔ-φα-σαν</i>	<i>ἔφασκον</i> .

Foglaló φῶ, φῆς stb. Ohajtó φαίην, φαίης stb. Parancs. φάθι és φάθι stb. Határtalan φάναι.

Igenév φάς, φᾶσα, φάν, saj. φάντος, attikai nyelvben használatlan.

Jövő φήσω. Gyenge határozatlan ἐφήσα.

Középigeei erős határozatlan ἐφάμην, φάσθαι, φάμενος, η, ὄν

Igemelléknév φατός, φατέος.

Szenvedő mult parancsoló πεφάσθω legyen mondva.

1. J. φημί igének jelentő módú jelen ideje simuló, kivéven az egyes

2. személyt, l. 53, 3.

2. J. A társalgási nyelvben φημί helyett mondaték ἡμι mondok, inquam, ἦν δ' ἐγὼ mondek, ἦ δ' ὅς monda ő. ἡμι-nek más idomai használatlanok. Gyökileg rokon lehet a latin aio igével, vagy φημί-ből lett a φ-t elvetve.

2. ὀνίνημι ὄνα használ, középigéje ὀνίναμαι haszna van; erős határozatlana ὠνήμην, ὠνησο, ὠνητο, ohajtója ὀναίμην, parancsolója ὠνησο, határtalanja ὄνασθαι; ὀνήσω, ὀνήσομαι; ὠνήθην.

3. πίμπλημι πλα l. 269., mellékidoma πλήθω tölt, latin pleo; πλήσω πέπλησμαι, ἐπλήσθην.

4. πίμπρημι πρα mellékidoma πρήθω éget, πίμπλημι szerint.

5. χρή χρα χρε kell, foglaló χρῆ, ohajtó χρεῖη, határtalan χρήναι, igenév χρέων, félmult ἐχρῶν v. χρῶν, jövő χρήσει.

ἀπόχρη εἶλε, többes 3. személy ἀποχρώσιν, mint ἀποχράω-ból.

6. κίχρημι χρα kölcsönöz, határtalan κίχράναι.

Továbbá ezen tétovázó igék:

7. ἀγαμαι ἀγα csodál, ἀγάσομαι, ἡγάσθην, ἀγαστός.

8. δύναμαι δυνα hat, δύνη tudsz, ritkán jön elő; félmult ἐδυνάμην, ἐδύνω; δυνήσομαι, ἐδυνήθην, ritkán ἐδυνάσθην. Előraga gyakran η (l. 197, 2. J.) δεδυνήμαι, δυνάτος hatalmas, lehető.

9. ἐπίσταμαι ἐπιστα értek, ἐπίστασαι értesz; félmult ἠπιστάμην, ἠπίστω; ἐπιστήσομαι, ἠπιστήθην, ἐπιστητός.

10. ἔραμαι ἐρα szeret, költői ige, közönségesen ἐράω.

11. κρέμαμαι κρεμα függ, κρεμήσομαι, ἐκρεμάσθην.

B. ε töjellemtű mi igék, τίθημι ragozását követik.

275.

ἴημι é küld, hajít

Cselekvő

Jelen	E.	Jelentő	Foglaló	Ohajtó	Parancsoló
	1	ἴ-η-μι	ἰῶ	ἰείην, ἰοίμι	
	2	ἴ-η-ς	ἰῆς	ἰείης	ἴει
	3	ἴ-η-σιν	ἰῆ	ἰείη	ἰέτω
K.	2	ἴ-ε-τον	ἰῆτον	ἰείητον	ἴετον
	3	ἴ-ε-τον	ἰῆτον	ἰεῖήτην	ἰέτων
T.	1	ἴ-ε-μεν	ἰῶμεν	ἰείημεν	
	2	ἴ-ε-τε	ἰῆτε	ἰείητε	ἴετε
	3	ἴ-α-σιν v. ἰεῖσιν	ἰῶσιν	ἰεῖεν v. ἰοῖεν	ἰέντων ἰέτωσαν

Határtalan ἰέναι. Igenév ἰείς, ἰεῖσα, ἰέν, ἰέντος stb.

Félmult	E.	1 ἔην, ἔουν, ἔειν	K.	T. ἔμεν
		2 ἔης, εἶς	ἔειπον	ἔειτε
		3 ἔη, εἶ	ἔειπην	ἔεισαν

Határozatlan	E.	1 ἦκα	K.	T. εἶμεν
		2 ἦκας	εἶπον	εἶτε
		3 ἦκεν	εἶπην	εἶσαν.

Foglaló ὦ, ἦς, ἦ stb. Ohajtó εἶην stb. Parancsoló ἔς, ἔτω. Határtalan εἶναι. Igenév εἶς, εἶσα, ἔν, saj. ἔντος.

Jövd ἦσω. Mult εἶχα. Régmult εἶχεν.

Közép ige

Jelentő	Foglaló	Ohajtó	Parancsoló
Jelen ἔμμαι siet, törekszik	ἰῶμαι	ἰείμην, ἰοίμην	ἔεσο, ἔου
Határozatlan ἔσθαι. Igenév ἔμενος, η, ον.			
Félmult ἰέμην.			
Határozatlan εἶμην, εἶσο stb. ὦμαι,		εἶμην, οἶμην	οὗ ἔσθαι
Határozatlan ἔσθαι. Igenév ἔμενος, η, ον.			
Jövd ἦσομαι. Mult εἶμαι. Régmult εἶμην.			

Szenvedő

Gyenge határozatlan εἶθην. Foglaló ἐθῶ. Jövd ἐθήσομαι. Igemelléknév ἐτός, ἐτέος.

1. ἀφίημι *elereszt*, félmultja ἀφίουν, ἠφίουν stb. ἠφίεσαν, l. 203, 4.

2. δίδημι *de köt*, δέω igének ritka mellékidoma.

276. C. *i* jellemű *μι* igék.

1. εἶμι *i*, latin *i-re*, *megy*.

Jelen	E.	Jelentő	Foglaló	Ohajtó	Parancsoló
	1	εἶμι	ἶω	ἰοίην, ἰοίμι	
	2	εἶ, εἶς	ἰή-ς	ἰοίς, ἰοίης	ἰ-θι
	3	εἶσιν	ἰή	ἰοι	ἰ-τω
	K. 2	ἰ-τον	ἰήτον	ἰοιτον	ἰ-τον
	3	ἰ-τον	ἰήτον	ἰοίτην	ἰ-των
	T. 1	ἰ-μεν	ἰω-μεν	ἰοίμεν	
	2	ἰ-τε	ἰή-τε	ἰοίτε	ἰ-τε
	3	ἰ-ᾶσιν	ἰω-σιν	ἰοίεν	ἰ-ό-ντων, ἰτωσαν

Határozatlan ἰέναι. Igenév ἰών, ἰούσα, ἰόν, saj. ἰόντος = *euntis*.

Félmult	E.	1 ἦεν vagy ἦα	K.	T. ἦειμεν vagy ἦμεν
	2 ἦεις „	ἦεισθα	ἦειπον, ἦιτον	ἦειτε „ ἦτε
	3 ἦει „	ἦειν	ἦείτην, ἦιτην	ἦεσαν

Igemelléknév ἰτός, ἰτέος, mellékidoma ἰτητέον *menni kell*.

J. A jelen idő jövő értelmű, kivált a jelentő módban. A félmult ragai a régmúltéi, η az ει elé járult előrag által támadott.

2. *κεῖμαι* *kei* *fekszik* mult ragozása: *κεῖσαι*, *κεῖται*, *κεῖνται*. Foglalo *κέηται*. Ohajtó *κέοιτο*. Parancsoló *κέῖσο*, *κέισθω*. Igenév *κείμενος*. Összetett *παράκειμαι*, *παρακεῖσθαι*, 1. *ἤμαι* 277, 2.

D. σ töjellemű *μι* igék.

277.

1. *εἰμί*, *ἐσ* latin *es-se, van*.

Jelen

	Jelentő	Foglalo	Ohajtó	Parancsoló
E. 1	<i>εἰμί</i>	<i>ᾠ</i>	<i>εἴην-ν</i>	
2	<i>εἶ, εἷς</i>	<i>ῆ-ς</i>	<i>εἴη-ς</i>	<i>ἴσθι</i>
3	<i>ἐσ-τίν</i>	<i>ῆ</i>	<i>εἴη</i>	<i>ἔσ-τω</i>
K. 2	<i>ἐσ-τόν</i>	<i>ῆ-τον</i>	<i>εἴητον, εἴτον</i>	<i>ἔσ-τον</i>
3	<i>ἐσ-τόν</i>	<i>ῆ-τον</i>	<i>εἴητην, εἴτην</i>	<i>ἔσ-των</i>
T. 1	<i>ἐσ-μέν</i>	<i>ᾠ-μεν</i>	<i>εἴημεν, εἴμεν</i>	
2	<i>ἐσ-τέ</i>	<i>ῆ-τε</i>	<i>εἴητε, εἴτε</i>	<i>ἔσ-τε</i>
3	<i>εἰσίν</i>	<i>ᾠ-σιν</i>	<i>εἴησαν, εἴεν</i>	<i>ἔσ-τωσαν, ἔστων, ὄντων</i>

Határtalan *εἶναι*. Igenév *ὄν, οὔσα, ὄν, ὄντος*.

Félmult

E. 1	<i>ῆν, ῆ</i>	K. 1	<i>ῆστον, ῆτον</i>	T. 1	<i>ῆμεν</i>
2	<i>ῆσθα</i>		<i>ῆστην, ῆτην</i>		<i>ῆτε, ῆστε</i>
3	<i>ῆν</i>				<i>ῆσαν</i>

Középigeei félmult *ῆμην* ritka.

Jövő *ἔσομαι*, *ἔσει*, *ἔση*, *ἔσται*, költőileg *ἔσεται* stb. rendes ragozása.

Igemelléknev *ἔστέον*, *συνεστέον* Platon Protag. 313.

1. J. A tőnek kiesett σ-ját az egyes 1. személyben nyújtás pótolja: *εἰμί* e helyett *ἔσμι* (l. 16, 2 és 187, 1. 2.); *εἶ* 2. személy *ἔσι*, *ἔσσι*-ből lett (l. 32, b.); a 3. személyben *τι* eredeti rag maradt: *ἔστίς*. *εἰσίν* többes 3. személy *ἔσ-ντι*-ből lett. *ᾠ* foglalo mód Homerosnál *ἔω ἔσω*-ból, *εἴην* ohajtó *ἔσιν*-ből, *εἶναι* határtalan *ἔσ-ναι*-ból, *ὄν* igenév *ἔσων*-ból lett. A félmultban a kettős tartotta meg leginkább a tő-σ-t.

2. J. *εἰμί* igének jelentő módú jelen ideje simuló, az egyes 2. személy kivételével (l. 53, 3.). De hol *εἰμί* ige lételt jelent, ott ékezetes, még pedig az egyes 3. személy a tőszótagon: *ἔστι θεός van isten*. Ha a simulást külső ok gátolja, *ἔστίς* végéles (l. 55.).

3. J. Összetett *εἰμί* igékben a tőszótagon marad az ékezet a félmultban: *παρῆν*, a foglalo, ohajtó, határtalan módban és az igenévben: *ἀπῶ, ἀπέειν, ἀπέειναι*, *παρών*, és a jövőnek egyes 3. személyében: *παρέσται*.

2. *ἤμαι* *ῆσ* *ül*, mint *κεῖμαι*, mult ragozása.

112 ἡμαι, κάθημαι. ω végzetű igéknek μι ragozása erős határozatlanai.

Jelen	ἡμαι	ἡμεθον	ἡμεθα	Parancsoló
	ἦσαι	ἦσθον	ἦσθε	ἦσο ἦσθον ἦσθε
	ἦσται	ἦσθον	ἦνται	ἦσθω ἦσθων ἦσθων, ἦσθωσαν.

Határtalan ἦσθαι. Igenév ἡμενος.

Félmult: ἡμην, ἦσο, ἦστο; ἡμεθον, ἦσθον, ἦσθην; ἡμεθα, ἦσθε, ἦντο.

Az attikai folyóbeszédben leginkább az összetett κάθημαι jön elő, minek 3. személye κάθεται, foglalo módja καθῶμαι, ohajtója καθοίμην, καθοῖντο, parancsolója κάθησο és κάθου (καθεςo-ból), határtalana καθῆσθαι, ige-neve καθήμενος. Félmult ἐκαθήμην és καθήμην, ἐκάθητο és καθῆστο, ἐκάθηντο és καθῆντο, 1. 203, 2.

278. ω végzetű igéknek μι ragozása erős határozatlanai

Jelleme	α	ε	ο, ω	υ
Jelentő	mentem	elaludtam	ismertem	merültem
	ἔβην	ἔσβην	ἔγνων	ἔδυν
	ἔβης	ἔσβης	ἔγnows	ἔδως
	ἔβη	ἔσβη	ἔγνω	ἔδυ
	ἔβητον	ἔσβητον	ἔγνωτον	ἔδυντον
	ἔβήτην	ἔσβήτην	ἔγνώτην	ἔδύτην
	ἔβημεν	ἔσβημεν	ἔγnowμεν	ἔδυνμεν
	ἔβητε	ἔσβητε	ἔγνωτε	ἔδυτε
	ἔβησαν, ἔβαν	ἔσβησαν	ἔγnowσαν	ἔδυσαν
Foglalo	βῶ, βῆς	σβῶ, σβῆς	γνῶ γnows	δύω, δύης
Ohajtó	βαίην	σβείην	γνοίην, γνῶην	δύην, δυίην
T. 1.	βαίημεν	σβείημεν	γνοίημεν	δύημεν
	βαῖμεν	σβεῖμεν	γνοῖμεν	δῦμεν
Parancsoló	βῆθι, -βα	σβῆθι	γνῶθι	δῦθι
	βήτην stb.	σβήτην	γνώτην	δύτην
Határtalan	βῆναι	σβῆναι	γνῶναι	δύναι
Igenév	βάς, βάσα	σβείς, σβεῖσα	γνούς, γνούσα	δύς, δῦσα,
	βάν, βάντος	σβέν, σβέντος	γνόν, γνόντος	δύν, δύντος.

J. ἔδυν szerint ragoztatik γρύω nemz, erős határozatlanai: ἔφυν lettem.

A többi, μι ragozást követő, erős határozatlan idők:

Jelen	Igető	Jelentő	Foglalo	Ohajtó	Parancs.	Határtal.
γηράσκω	öregszik	γηρα	ἐγήραν			γηράναι
διδράσκω	lát	δρα	ἔδραν	δρῶ, δρῆς δραίην	δράθι	δράναι
κτείνω	öl	κτα	ἐκταν	(κτάμενος megölt)		
πλήμπλημι	tölt	πλα, πλε	ἐπλήμην	πλείμην, πλήμην		
πέτομαι	repül	πτα, πτε	ἔπτην			πτέσθαι
	tűz, mer	τλα	ἔτλην	τλῶ τλαίην	τλήθι	τλήναι
φθάνω	megelőz	φθα	ἔφθην	φθῶ φθαίην		φθῆναι
ἔχω	tart, bír	σχε			σχές	
πίνω	iszik	πι			πίθι	
ἄλττομαι	elfogatik	άλω	ἔαλων	άλῶ αλόην, αλόην		άλῶναι
βίω	él	βιο, βιω	ἔβιον	βιῶ βιώην	βιώθι	βιῶναι
Igenév	γηράς, δράς, κτάς, πτάς, τλάς, φθάς, αλόος, βιός.					

Mult idők köthang nélkül: βέβηκα, τέθνηκα, ἔστηκα, δέδια, οἶδα. 113

Némely igék mult idői idomokat is képeztek köthang nélkül.

279.

A. Hangzó jellemű igetők.

Némely hangzó jellemű igetők cselekvő, jelentő módu mult idejöknek egyes számát rendesen képezik, ellenben a mult és régmultnak kettős és többes számában és a mult időnek többi módjaiban és igenevében a ragokat közvetlenül a mult időbeli tőhöz függeszthetik.

1. βα βαίνω megy, jelentő módu mult ideje:

E. βέβη-κα	K. βέβᾱ-τον	T. βέβᾱ-μεν
βέβη-κας	βέβᾱ-τον	βέβᾱ-τε
βέβη-κ-εν	βέβᾱ-τον	βεβᾱ-σιν

a foglalonak többes 3. személye βεβῶσιν, igenév βεβῶς, βεβῶσα, saj. βεβῶτος.

2. γα, szokottabb idoma γεν, γίγνομαι lesz, mult γέγον-α, többes γέγα-μεν is.

3. θνα θνήσκω meghal, mult τέθνη-κα, többes τέθνᾱ-μεν stb. határtalan τεθνάναι, igenév τεθνεῶς, τεθνεῶσα, τεθνεός; régmult többes 3. személye ἐτέθνασαν.

4. στα ἵστημι, mult ἔστη-κα állok, többes ἔσταμεν, foglalo módja ἐστῶμεν, ἐστῶσιν, ohajtó ἐσταίην, parancsoló ἐστάθι, ἐστάτω, ἔστατον, ἔστατε, határtalan ἐστάναί, igenév ἐσῶς, ἐσῶσα, ἐστός, saj. ἐστῶτος; régmult többes 3. személye ἐστάσαν.

5. δι, mult δέ-δι-α és δέ-δοι-κα félek, többes δέδι-μεν, δεδίασιν, foglalo δεδίω, ohajtó δεδιέην, parancsoló δέδιθι, határtalan δεδιέναι, igenév δεδιῶς; régmult ἐδεδίειν, kettős 3. személy ἐδεδίτην, többes 3. személy ἐδέδισαν. Gyenge határozatlan ἐδειςαι, jövője δέισομαι.

J. Ezen rendhagyó igeidomok mellett a rendes alkotásuk is használtattak.

B. Mássalhangzó jellemű igetők.

Ezeknél leginkább a hangzóknak és a mássalhangzóknak sajátias változásai érdemlik a figyelmet.

6. ἰδ, erős határozatlan ideje εἶδον láttam.

οἶδα, ἰδ, εἰδ többől áthangzással képezett erős mult, I. 237.

	Jelentő	Foglalo	Ohajtó	Parancsoló
E. 1	οἶδ-α tudok	εἰδῶ	εἰδεῖην	
2	οἶ-σθα	εἰδῆς	εἰδεῖς	ἵσ-θι
3	οἶδ-εν	εἰδῆ	εἰδεῖ	ἵσ-τω
K. 2	ἵσ-τον	εἰδῆτον	εἰδεῖντον	ἵσ-τον
3	ἵσ-τον	εἰδῆτον	εἰδεῖντην	ἵσ-των
T. 1	ἵσ-μεν	εἰδῶμεν	εἰδεῖνμεν, εἰδεῖμεν	
2	ἵσ-τε	εἰδῆτε	εἰδεῖντε	ἵσ-τε
3	ἵσ-ασιν	εἰδῶσιν	εἰδεῖν	ἵσ-τωσαν

Határtalan εἰδέναι. Igenév εἰδῶς, εἰδυῖα, εἰδός, saj. εἰδότης.

Régmult ἥδεν vagy ἥδη ἥδειμεν vagy ἥσμεν
 ἥδισθα „ ἥδησθα ἥδειτον vagy ἥστον ἥδειτε „ ἥστε
 ἥδει(ν) „ ἥδη ἥδείτην „ ἥστην ἥδεσαν „ ἥσαν.

J. οἶσθα mellett οἶδας gyéren található, gyakrabban ἤδειςθαι mellett ἤδεις, ἤδης; ἤδμεν, ἤδειτε mellett ἤδεμεν, ἤδετε. οἶδαμεν, οἶδατε, οἶδασι rendes alkotású idomok ritkán jönnek elő. οἶδα-nak jövője εἴσομαι és az ión εἰδήσω.

7. *ιx* csak multban használatos: ἔοικα *hasonló vagyok, látszom*, többes 1. személy *εοιγμεν*, többes 3. rendhagyólag εἰξᾶσιν (mint ἴσᾶσιν), határtalan *εικέναι, εοικέναι*, igenév *εικώς, εοικώς, εικυῖα, εικός*, saj. *εικότος*. Régmult *ἐφώκειν*.

8. *κραγ* κράζω *kiált*, mult *κέχραγα* *kiált*, parancsoló *κέκραχθι*.

280. A második osztályu vagy *vu*-toldó *μι* igéknek ragozása.

Jelen δεικνῦμι mutat, igetője δειx, jelen időbeli tője δειx-νυ				
	Cselekvő	Közép ige	Cselekvő	Közép ige
	Jelentő jelen		Jelentő félmult	
E. 1	δείx-νῦ-μι	δείκνυμαι	ἐδείκνῦν	ἐδείκνύμην
2	δείx-νῦ-ς	δείκνυσαι	ἐδείκνῦς	ἐδείκνυσο
3	δείx-νῦ-σιν	δείκνυται	ἐδείκνῦ	ἐδείκνυτο
K. 1		δείκνύμεθον		ἐδείκνύμεθον
2	δείx-νῦ-τον	δείκνυσθον	ἐδείκνυτον	ἐδείκνυσθον
3	δείx-νυ-τον	δείκνυσθον	ἐδείκνύτην	ἐδείκνύσθην
T. 1	δείx-νυ-μεν	δείκνύμεθα	ἐδείκνυμεν	ἐδείκνύμεθα
2	δείx-νυ-τε	δείκνυσθε	ἐδείκνυτε	ἐδείκνυσθε
3	δείx-νύ-ᾱσιν	δείκνυνται	ἐδείκνυσαν	ἐδείκνυντο
	Foglaló		Ohajtó	
	δεικνῶ, ἤς, ἡ δεικνύμαι		δεικνύοιμι	δεικνυίμην
	Parancsoló		Határtalan	
E. 2	δείκνῦ	δείκνῦσο	δεικνύναι	δεικνυσθαι
3	δεικνύτω	δεικνύσθω	Igenév	
K. 2	δείκνυτον	δείκνυσθον	δεικνύς	δεικνύμενος,
3	δεικνύτων	δεικνύσθων	δεικνῦσα	η, ον
T. 2	δείκνυτε	δείκνυσθε	δεικνύν, saj.	
3	δεικνύντων v. δεικνύτωσαν	δεικνύσθων v. δεικνύσθωσαν	δεικνύντος	
Jövő	δείξω	δείξομαι	Mult δέδειχα	δέδειγμαι
Határz.	ἐδείξα	ἐδείξάμην	Régmult ἐδεδείκειν	ἐδεδείγμην
Szenvedő határozatlan ἐδείχθην			Szenvedő jövő δειχθήσομαι	
Igemelléknevek δεικτός, δειχτέος, l. 259.				

1. A *vu*-toldó igék csak a jelen és félmultban *μι* ragozásuak. A jelen időbeli tőt az igetőhöz járult *vu* szótag képezi.

2. Az *v* a 267. §. szerint majd rövid majd hosszú: δείχνῃμι, ἐδείχνῃμεν.

3. A hangzó jellemű tők a jelen időbeli tőt *ννυ*-vel képezik: *κερα κερά-ννυ-μι* *vegyít*.

4. A *νυ*-toldó igéknek számos idomai az *ω* igeragozás szerint képezvék: *δεικνύω*, kivált a jelentő módu jelen többes 3. személy *δεικνύουσιν*. A jelen foglaló és ohajtó módban csak az *ω* igeragozású idomok használatosak.

5. Legtöbb *νυ*-toldó ige a gyenge határozatlan időt képezte, *σβέννυμι* az erős, benható jelentésűt is: *ἔσβην*, l. 278.

A *νυ*-toldó *μι* igéknek sorozata.

1. Hangzó jellemű ige-tők.

281.

Jelentő	Igető	Jövő	Határozatlan	Mult
<i>κεράννυμι</i> vegyít	<i>κερα, κρᾱ</i>	<i>κεράσω</i>	<i>ἐκέρασα</i> <i>ἐκράσθην</i> <i>ἐκεράσθην</i>	<i>κέκρᾱκα</i> <i>κέκρᾱμαι</i> <i>κεκέρασμαι</i>
<i>κρεμάννυμι</i> függeszt	<i>κρεμα</i>	<i>κρεμῶ</i> <i>κρεμήσομαι</i>	<i>ἐκρέμασα</i> <i>ἐκρεμάσθην</i>	<i>κεκρέμακα</i> <i>κεκρέμαμαι</i>
<i>πετάννυμι</i> kiterjeszt	<i>πετα</i>	<i>πετῶ</i>	<i>ἐπέτασα</i> <i>ἐπετάσθην</i>	<i>πέπ(ε)ταμαι</i>
<i>σχεδάννυμι</i> széleszt (más idoma <i>σχιδνυμι</i>)	<i>σχεδα</i>	<i>σχεδῶ</i>	<i>ἐσχέδασα</i> <i>ἐσχεδάσθην</i>	<i>ἐσχέδακα</i> <i>ἐσχέδαμαι</i>

J. Némely *ε* jellemű tők eredetileg *σ* jelleműek voltak.

Jelentő	Igető	Jövő	Határozatlan	Mult
<i>ἀμφι-έννυμι</i> felölt	<i>ἔσ, ἔεσ</i> <i>vestis</i>	<i>ἀμφιῶ</i> <i>ἀμφιέσομαι</i>	<i>ἤμφιεσα</i> <i>ἐπι-έσασθαι</i>	<i>ἤμφιεσμαι</i>
<i>χορέννυμι</i> kielégít, <i>satiare</i>	<i>χορε</i>	<i>χορέσω</i>	<i>ἐχόρεσα</i> <i>ἐχορέσθην</i>	<i>κεχόρεσμαι</i>
<i>σβέννυμι</i> olt, l. 278, 280, 5. 293, 5. eloltódik, elalszik	<i>σβε</i>	<i>σβέσω</i> <i>σβεσθήσομαι</i> <i>σβήσομαι</i>	<i>ἔσβεσα</i> <i>ἐσβέσθην</i> <i>ἔσβην</i>	<i>ἔσβεσμαι</i> <i>ἔσβηκα</i>
<i>στορέννυμι</i> kiterít	<i>στορε</i> <i>sterno</i>	<i>στορῶ</i>	<i>ἐστόρεσα</i>	<i>ἐστόρεσμαι</i>
<i>ζώννυμι</i> övez	<i>ζω</i>	<i>ζώσω</i>	<i>ἔζωσα</i> <i>ἔζωσάμην</i>	<i>ἔζωσμαι</i>
<i>ῥώννυμι</i> erősít	<i>ῥω</i>	<i>ῥώσω</i>	<i>ἐῤῥώσθην</i>	<i>ἔῤῥωμαι</i>
<i>στρώννυμι</i> terít	<i>στρω</i>	<i>στρώσω</i>	<i>ἔστρωσα</i> <i>ἔστρώσθην</i>	<i>ἔστρωμαι</i>
<i>χρώννυμι</i> fest	<i>χρω</i>		<i>ἔχρωσα</i> <i>ἐχρώσθην</i>	<i>κέχρωσμαι</i>

2. Mássalhangzó jellemű ige-tők.

Jelen	Igető	Jövő	Gy. határoz.	Erős határoz.	Mult
<i>ἄγνυμι</i> tör	<i>ἄγ, ἔαγ</i>	<i>ἄξω</i>	<i>ἔαξα</i>	<i>ἔάγην</i>	<i>ἔαγα</i> törve van
<i>δείκνυμι</i>	<i>δεικ</i> l. 280.				

Jelen	Igető	Jövő	Gy. határz.	Erős határz.	Mult
εἶργνυμι bezár	εἶργ	εἶρω	εἶρωξαι igeneve	εἶρωξας	εἶργμαι
ζεύγνυμι köt, igaz	ζυγ	ζεύω	ἐξευξα ἐξεύχθην	ἐζύγην	ἐξευγμαι
μίγνυμι vegyít	μιγ	μίω	ἐμιξα ἐμίχθην	ἐμίγην	μέμιχα μέμιγμαι
οἶγνυμι nyit	οἶγ	οἶω	ἐώξα ἐώχθην		ἐώχα, ἐώγα ἐώγμαι
ὀλλυμι veszt, ront	ὀλ, ὀλε	ὀλῶ	ὠλεσα	ὠλόμην	ὀλώλεκα 233.
ὀμνυμι esküszik	ὀμ, ὀμο	ὀμοῦμαι	ὠμοσα ὠμόςθην		ὀμόμοχα 233. ὀμόμοται-σται
ὀμόργνυμι letöröl	ὀμοργ	ὀμόρξομαι	ὠμορξα ὠμόρχθην		
πήγνυμι erősít, szegez	παγ		ἐπηξα ἐπήχθην	ἐπάγην	πέπηγα áll
ρήγνυμι szakaszt	ραγ	ρήω	ἐρήξα ἐρήξάμην	ἐρώγα	ἐρώγα 237.
στόρνυμι	στορ	στορέννυμι és στρώννυμι	igének mellékidoma.		
φραγνυμι	φραγ vagy φάργνυμι	φράσσω	rekeszt igének mellékidoma.		

Tizenegyedik fejezet.

ω végzetű rendhagyó igék.

282. A hellen igének rendhagyósága leginkább onnan ered, hogy a jelen időbeli fő az igeiőtől még másképen különbözik, mint a 209—211. §-ban láttuk. Az ottan elősorolt 4 igeosztályon kívül még 4 rendhagyó ω végzetű igeosztály van.

Ötödik osztálybeli vagy ν-toldó igék.

A ν-toldó igék jelen időbeli főjét az igeiőhöz járult ν képezi.

283. A. Csak ν, gyakran nyujtással, ezen igeiőkhöz járul:

Tő	Jelen	Cselek. hrztl.	Jövő	Mult	Szeny. hrztl.
βα	βαίνω megy miveltető menet	ἐβην ἐβησα	βήσομαι βήσω	βέβηκα	
ἐλα	ἐλαύνω hajt	ἤλασα	ἐλῶ	ἐλήλαχα ἐλήλαμαι	ἤλάθην
φθα	φθάνω megelőз	ἐφθην ἐφθασα	φθήσομαι	ἐφθακα	
πι	πίνω iszik	ἐπιον	πίομαι	1. 291.	
τι	τίνω fizet	ἐτίσα	τίσω	τέτιχα, -σμαι	ἐτίσθην
φθι	φθίνω enyészik	ἐφθισα	φθίσομαι	ἐφθιμαι	ἐφθίθην

Tő	Jelen	Határozatlan	Jövő	Mult	Szenv. hrztl.
δυ	δύνω, δύω merül	ἐδυν ἐδύσα súlyesztett	δύσω	δέδυνκα	ἐδύθην
δακ	δάκνω harap	ἐδακον	δήξομαι	δέδηκα	ἐδήχθην
καμ	κάμνω elfárad	ἐκαμον	καμῶμαι	κέκμηκα	
τεμ	τέμνω metsz	ἐτεμον, ἔταμον	τεμῶ	τέτμηκα	ἐτμήθην

B. αν szótag a következő igetökhöz járul:

284.

Tő	Jelen	Határozatlan	Jövő	Mult
αἰσθ	αἰσθάνομαι észrevesz	ἤσθόμην	αἰσθήσομαι	ἤσθημαι
ἀμαρτ	ἀμαρτάνω vét	ἤμαρτον	ἀμαρτήσομαι	ἤμαρτηκα
αὕξ	αὕξάνω, αὕξω nagyít	ἡὔξησα	αὕξήσω	ἡὔξηκα αὕξήσομαι (augebor)
βλαστ	βλαστάνω sarjazik	ἐβλαστον	βλαστήσω	ἐβλάστηκα
δαρθ	δαρθάνω alszik	ἐδαρθον	δαρθήσομαι	δεδάρθηκα
ἐχθ	ἐπ-ἐχθάνομαι gyuloltetik	ἄπηχθόμην	ἄπεχθήσομαι	ἄπήχθημαι
ἰζ	ἰζάνω, ἰζώ til			
κιχ	κιχάνω talál	ἐκιχον	κιχήσομαι	
οἰδ	οἰδάνω, οἰδαίνω dagaszt		οἰδήσω	ᾠδήκα
ὀλισθ	ὀλισθάνω sikamlík	ὠλισθον	ὀλισθήσω	
ὀσφρ	ὀσφραίνομαι szagol	ὠσφρόμην	ὀσφρήσομαι	
ὀφλ	ὀφλισκάνω, ὀφείλω tartozik	ὠφλον	ὀφλήσω	ᾠφληκα
ἀδ	ἀνδάνω tetszik		ἀδήσω	
θιγ	θιγγάνω érint	ἐθιγον	θήξομαι	
λαβ	λαμβάνω vesz, fog	ἐλαβον	λήψομαι	εἴληφα
		ἐλήφθην	ληφθήσομαι	εἴλημμαι
λᾱθ	λανθάνω, λήθω rejlik	ἐλαθον	λήσω	λέληθα
	λανθάνομαι felejt	ἐλαθόμην	λήσομαι	λέλησμαι
λᾱχ	λαγχάνω sorsul nyer	ἐλαχον	λήξομαι	εἴληχα εἴλημμαι
μαθ	μανθάνω tanul	ἐμαθον	μαθήσομαι	μεμαθήκα
πυθ	πυνθάνομαι tudakol, megtud	ἐπυθόμην	πεύσομαι	πέπυσμαι
τυχ	τυγχάνω talál	ἐτυχον	τεύξομαι	τέτύχηκα
τευχ	τεύχω készít		ritkán	τέτευχα.

ἀδ, θιγ, λᾱβ, λᾱθ, λᾱχ, μαθ, πυθ, τυχ rövid szótagú tők αν-on kívül a jellemzősalhangzó elébe még ν-t (orrhangot) toldanak. Az ezen §-ban elősorolt igéknek nagy része (αἰσθ- ἐχθ-ig, κιχ- ὀφλ-ig, μαθ és τυχ) némely időket ε jellemű tövel képez.

C. νε szótag következő igetökhöz járul:

285.

Tő	Jelen	Határozatlan	Jövő	Mult
βυ	βυνέω dug, töm	ἐβύσα	βύσω közép	βέβυσμαι
ἰκ	ἰκνέομαι, ἰκάνω jön	ἰκόμην	ἰξομαι	ἰγμαι
κν	κυνέω csókol	ἐκῦσα		
πετ	πιτνέω esik	ἐπιτνον	1. 291. πίπτω	
ἀμπ-εχ	ἀμπισχνέομαι felölt	ἡμπισχόμην	ἀμφέξομαι	(ἀμπέχομαι-ból)
ὑπ-εχ	ὑπισχνέομαι ígér	ὑπεσχόμην	ὑποσχέσομαι	ὑπέσχημαι.

286.

Hatodik osztálybeli vagy σκ-toldó igék.

A jelen időbeli tőt az igetőhöz járult σκ képezi. A hangzó jellemű tők-
höz (κν-ίσκ-ω kivételével) a σκ közvetlenül járul, a mássalhangzó jelleműekhez
ε köthanggal. δρα, μνα, πρα, βρω, γνω, τρω, πι tők a jelen idő-
beli tőt ε-s kettőzettel képezik. Kezdő ige oly értelemben, mint a latin *senesco*,
pubesco, *adolesco*, *calesco* csak 2 van köztük: γηράσκω, ήβάσκω.

287.

A. Hangzó jellemű igetők.

Tő	Jelen	Határozatlan	Jövő	Mult
γηρα	γηράσκω öregszik	ἐγήρασα	γηράσομαι	γεγήρακα
δρα	ἀπο-διδράσκω elszökik	ἔδραν	δράσομαι	δέδρακα
ήβα	ήβάσκω serdül	ἤβησα		
θνα, θαν	ἀπο-θνήσκω meghal	ἀπ-έθανον	ἀποθανοῦμαι	τέθνηκα
ίλα	ιλάσκομαι engesztel	ιλάσάμην	ιλάσομαι	
μνα	μιμνήσκω emlékeztet	ἔμνησα	μνήσω	
	emlékezik, említ	ἐμνήσθην	μνησθήσομαι	μέμνημαι
πρα	πιπράσκω elad	ἀπεδόμην	ἀποδώσομαι	πέπρακα
	(πεπράσομαι eladva leszek)	ἐπράθην	πραθήσομαι	
φα	φάσκω mond l. φημί 274, 1.			
χα, χαν	χάσκω szájat tát	ἔχανον	χανοῦμαι	κέχηνα
ἄρε	ἄρέσκω tetszik	ἤρεσα	ἄρέσω (határoz.)	ἤρέσθην)
βιω	ἀνα-βιώσκομαι feléled	ἀνεβίων, ἀνεβιωσάμην		
βλω, μολ,	l. 22, 4. J. βλώσκω megé	ἐμολον	μολοῦμαι	
βρω	βιβρώσκω megeszik	ἐβρώθην	βρωθήσομαι	βέβρωμαι
γνω	γιγνώσκω ismer	ἔγνων	γνώσομαι	ἔγνωκα
θρω, θορ	θρώσκω ugrik	ἔθορον	θοροῦμαι	ἔγνωσμαι
τρω	τιτρώσκω sebez	ἔτρωσα	τρώσω	τέτρωμαι
άλ, άλω	άλίσκομαι elfogatik	έάλων v. ἤλων	άλώσομαι	έάλωκα ἤλωκα
ἀμβλ, ἀμβλω	ἀμβλίσκω megsemmisít	ἤμβλωσα	ἀμβλώσω	ἤμβλωκα
ἀναλ, ἀναλω	ἀναλίσκω ráfordít	ἀνάλωσα	ἀνᾱλώσω	ἀνάλωκα
	ἡνάλωσα és ἀνήλωσα	ἀνήλωσα		ἀνήλωκα
πι	πιπίσκω itat	ἐπίσα	πίσω	
κν	κνίσκω termékenyít	ἐκῦσα		
μεθν	μεθύσκω részegít	ἐμέθυσα		

288.

B. Mássalhangzó jellemű igetők.

Tő	Jelen	Határozatlan	Jövő	Mult	Szenv. hrztl.
ἀμπλακ	ἀμπλακίσκω vét	ἤμπλακον	ἀμπλακήσω		
αὐρ	ἐπαυρίσκομαι élvez	ἐπηυρόμην	(ἐπαύρεσθαι)		
εὐρ	εὐρίσκω talál	εὐρον	εὐρήσω	εὐρήκα	εὐρέσθην
			εὐρεθήσομαι	εὐρημαι	

Τό	Jelen	Határozatlan	Jövő	Mult	Szenv. hrztl.
στερ	στερίσκω megfoszt	ἐστέρησα στερήσω	ἐστέρηκα ἐστέρημαι	ἐστερήθην	
άλυκ	άλύσκω kerül	ἤλυξα ἀλύξω			
διδαχ	διδάσκω tanít	ἐδίδαξα διδάξω	δεδίδαχα ἐδιδάχθην	δεδίδαγμαi	
λακ	λάσκω hangzik, szól	ἔλακον ἐλάκησα	λακήσομαι	λέληκα	

J. ἄλυκ, διδαχ és λακ igetők a σκ előtt a κ, χ jellembetűt kivetik. Többi igetők némely időiket ε-nal toldva képezik, pl. ἀμπλακ, εὐρ, στερ, λακ.

Hetedik osztálybeli vagy ε-os igék.

Mássalhangzó jellemű igetők ε jelleművel váltakozik. 289.

A. Az ε-nal toldott τό a jelen időbeli, míg a rövidebb mássalhangzó jellemű a többi időknél alapja; némely igéknél az ε-os is.

Τό	Jelen	Határozatlan	Jövő	Mult
γαμ	γαμέω nőt vesz γαμοῦμαι férjhez megy	ἔγημα	γαμῶ	γεγάμηκα γεγάμημαι
γηθ	γηθέω örül			γέγηθα örvendek
δοκ	δοκέω látszik	ἔδοξα	δόξω	δέδογμαi
κυρ	κυρέω, κύρω talál	ἔκυρσα	κύρσω	
μαρτυρ	μαρτυρέω tanúsít, középige	μαρτύρομαι tanúvá tesz.		
ξυρ	ξυρέω nyír, ξύρομαι	ἐξύραμην		ἐξύρημαι
πατ	πατέομαι eszik	ἐπασάμην		πέπασμαι
ρίψ	ρίπτέω, ῥίπτω hajít	ἔρριψα	ῥίψω	ἔρριψα ἔρριμμαι
ώθ	ώθέω taszít	ἔωσα	ώσω	ἔωσμαι.

B. A rövidebb τό a jelen időbeli, az ε-nal megtoldott a többi idők alapja. 290.

Τό	Jelen	Határozatlan	Jövő	Mult
αἰδ-ε	αἰδομαι, αἰδέομαι szé-	ἡδέσθην	αἰδέσομαι	ἡδέσμαι
ἀλεξ-ε	ἀλέξω elhárít	ἡλεξάμην	ἀλεξήσομαι	
ἄχθ-ε	ἄχθομαι	ἡχθέσθην	ἄχθέσομαι, ἄχθειςθήσομαι	
βοσκ-ε	βόσκω legel, legeltet		βοσκήσω	
βουλ-ε	βούλομαι akar	ἐβουλήθην	βουλήσομαι	βεβούλημαι
δε-ε	δέω hiányzik, δεῖ kell, δέομαι kell nekem	ἔδεησα	δεήσω	δεδέηκα
ἐρ-ε	ἔρομαι kérdez	ἡρόμην	ἐρήσομαι	
ἐρρ-ε	ἔρρω elmegy	ἡρρήσα	ἐρρήσω	ἡρρήκα
εὐδ-ε	καθ-εὐδω alszik		καθευδήσω	
ἐψ-ε	ἔψω főz	ἡψησα	ἐψησομαι	ἡψημαι
		ἡψήθην	igemellékneve	ἐψθός
θελ-ε	ἐθελ-ε θέλω, ἐθέλω akar	ἡθέλησα	ἐθελήσω	ἡθέληκα
ιζ-ε	ἵζομαι, ἵζάνω ül	ἐκαθίσάμην	καθιζήσομαι, καθισδοῦμαι	

Tő	Jelen	Határozatlan	Jönő	Mult
κλαί-ε	κλαίω sír		κλαιήσω	
κλαυ	att. κλάω sír	ἐκλαυσα	κλαύσομαι	κέκλαυμαι
μαχ-ε	μάχομαι harcol	ἐμαχεσάμην	μαχοῦμαι	μεμάχημαι
μελ-ε	μέλει curae est	ἐμέλησε	μελήσει	μεμέληκε
	ἐπι-μέλομαι gondoskodik	ἐπεμελήθην	ἐπιμελήσομαι	μεμέλημαι
μελλ-ε	μέλλω akar, késik	ἠμέλλησα,	μελλήσω	
μεν-ε	μένω marad	ἔμεινα	μενῶ,	μεμένηκα
μυζ-ε	μύζω szí, szop	ἐμύζησα	μυζήσω	
νεμ-ε	νέμω oszt	ἐνειμα	νεμῶ	νενέμηκα
ὀζ-ε	ὀζω szaga van	ὠζήσα	ὀζήσω	ὀδωδα
οἰ-ε	οἶομαι, οἶμαι vél	ὠήθην	οἰήσομαι	
οἰχ-ε	οἶχομαι elment		οἰχήσομαι	οἶχωκα
ὀφειλ-ε	ὀφείλω tartozik	ὠφείλησα	ὀφειλήσω	ὠφείληκα
ὀφελ		ὠφελον <i>utinam!</i> vajha!		
πετ-ε	πέτομαι repül	ἐπ(ε)τόμην, π(ε)τήσομαι		
		ἐπτάμην, ἔπτην		
στιβ-ε	στείβω lép			ἐστίβημαι
τύπ-τε	τύπτω üt, ver	ἔτυπον	τυπτήσω	τέτυμμαι
χαίρ-ε, χαρ	χαίρω örül	ἐχάρην	χαιρήσω	κεχάρηκα, -μαι.

Az ε majd minden többi időben van a jelenen kívül, majd csak némely időkhben.

Nyolcadik osztálybeli vagy vegyes tőjű igék.

291. A vegyes tőjű igéknél több, egymástól lényegesen különböző, igető egyesül egy igének képezésére, mint latinban *fero, tuli, latum*.

Jelen	Tők	Határozatlan	Jönő	Mult
αἰρέω vesz	αἶρε, ἔλ	εἶλον	αἰρήσω	ἤρηκα
		εἰλόμην	αἰρήσομαι	ἤρημαι
ἔπομαι követ	ἐπ, σεπ	ἐσπόμην	ἔψομαι	
ἔρχομαι jön, megy	ἐρχ, ἔλευθ	ἤλ(υ)θον	ἐλεύσομαι	ἐλήλυθα
ἐσθίω	ἐσθι, ἐδε, φαγ	ἔφαγον	ἔδομαι	ἐδήδοκα
				ἐδήδεσμαι
ἔχω bir, van	ἐχ, σχ(ε)	ἔσχον	ἔξω, σχήσω	ἔσχηκα
		ἐσχόμην	ἔξομαι, σχήσομαι	ἔσχημαι
ὁράω lát	ὄρα, ἰδ, ὀπ	εἶδον	ὄψομαι	ὠώρακα
(οἶδα <i>tud</i> iránt l. 279, 6.)		εἰδόμην	εἴσομαι tudand	ὅπωπα
			ὀφθήσομαι	ὠώραμαι
				ὤμμαι
πάσχω szenved	πασχ, παθ(ε), πενθ	ἔπαθον	πείσομαι	πέπονθα
πίνω iszik	πιν, πι, πο	ἔπιον	πίομαι	πέπωκα
				πέπομαι
τρέχω fut	τρεχ, δρεμ	ἔδραμον	δραμοῦμαι	δεδράμηνκα
			θρέξομαι	

Jelen	Tők	Határozatlan	Jövő	Mult
φέρω hoz	φερ, ἐνε(γ)κ, οἰ	ἤνεγκον	οἴσω	ἐνήνοχα
fero		ἤνεγκάμην	οἴσομαι	ἐνήνεγμαι
		ἤνέχθην	ἐνεχθήσομαι	
			οἰσθήσομαι	
ἀγορεύω szól	εἰπ, ἐρ, ῥε	εἶπον, ἔφην	ἐρῶ	εἶρηκα
λέγω mond	(ἀπαγορεύω tilt ἄπ-εἶπον)		ῥηθήσομαι	εἶρημαι
φημί mond		εἶπα, ἔλεξα		εἰρήσομαι

Három igé jelenben -s kettőzettel.

Jelen	Tők	Határozatlan	Jövő	Mult
γίγνομαι lesz	γίγ(ε)ν, γενε	ἐγενόμην	γενήσομαι	γέγονα
γίνομαι				γεγέννημαι
πίπτω esik	πίπ(ε)τ, πετ, πτο	ἔπεσον	πεσοῦμαι	πέπτωκα
τιτράω fűr	τιτρα, τρα	ἔτρησα	τρήσω	

Az igék jelentésének rendhagyósága.

A jelentésnek legfőbb szabálytalanságai 1. a cselekvő, közép és szenvedő 292. értelemnek, 2. az átható és benható jelentésnek váltakozásában állanak.

A. Cselekvő, közép és szenvedő jelentés.

1. Igen sok cselekvő igének közép idomú, de cselekvő értelmű jövője van, pl. az 5—8. osztálybeli rendhagyó igék többségének.

2. A következő igéknek cselekvő és közép jövőjük van, gyakoribb a közép:

ἀλαλάζω	riadoz	ἐπιορκέω	hitzegő	ῥοφέω	hörpöl
ἀρπάζω	ragad	θαυμάζω	csodál	σκάπτω	gúnyol
βλέπω	tekint	κλαίω	sír	τίκτω	szül
γηράσκω	öregszik	κλέπτω	lop	φθάνω	megelőz
διώκω	üldöz	πνίγω	fojt	χέω	önt
ἐπαινέω	dicsér	ποθέω	ohajt	χωρέω	enged.

3. Némely igéknek közép jövője (úgy látszik, rövidebb volta miatt) a hosszadalmasabb szenvedő jövő helyett használtatott:

ἀγνοήσομαι, ἀδικήσομαι, ἄξομαι, ἀπαλλάξομαι, ἄρξομαι, αὐξήσομαι l. 284, βλάψομαι, ἑάσομαι, εἰρξομαι, ἐξογκώσομαι (halmoztatandó), ἐπιτάξομαι, ἐστιάσομαι, ζημιώσομαι (ζημιωθήσομαι ritkább), θεραπεύσομαι, θρέψομαι, κηρύξομαι, κωλύσομαι, μαστιγώσομαι, οἰκήσομαι, ὁμολογήσομαι, παιδαγωγήσομαι, παιδεύσομαι és παιδευθήσομαι, περιέψομαι (Herodotosnál), στερήσομαι és στερηθήσομαι, ταράξομαι, τελευτήσεσθαι (Homerosnál), τιμήσομαι, τρίψομαι, φιλήσομαι, ψοβήσομαι és φοβηθήσομαι, φυλάξομαι, ὠφελήσομαι és ὠφελιθήσομαι.

4. δέω, κόπτω, πᾶνω, πιπράσκω jövőmultja a jövőnek helyettese.

5. A tétovázó igék (186, 3.) középigéknek tarthatók s időiket nagyobb-részt közép idommal képezik. Kivételt tesznek a szenvedő tétovázók, melyeknek határozatlan ideje szenvedő alakú, pl. βούλομαι akár, ἐβουλήθην. A főbb szenvedő tétovázók e következők, melyek közül a *-gal jeleztek a közép jövőn kívül szenvedő jövőt is képeztek:

ἀγαμαι	csodál	εὐλαβέομαι	óvakodik
* αἰδέομαι	tisztel, verēri	* ἠδομαι	gyönyörködik
ἀλάομαι	bolyong	* ἐν } θυμέομαι	szívére vesz
ἀμιλλάομαι	vetélkedik	πρὸ }	hajlandó
ἀρνέομαι	tagad	ἐπὶ } μέλομαι	gondoskodik
ἄχθομαι	boszankodik	μετὰ }	megbán
βούλομαι	akar	ἀπο }	kétségbe esik
δέομαι	rászorul, kér	* δια } νοέομαι	gondolóra vesz
διαλέγομαι	beszélget	ἐν }	meggondol
δύναμαι	-hat, -het, tud, bír	* πρὸ }	előre meggondol
ἐναντιόομαι	ellenkezik	σέβομαι	tisztel
ἐπίσταμαι	tud, ért	φιλοτιμέομαι	nagyravágódik.

J. Némelyek ezen igék közül mind a szenvedő mind a közép határozatlanlant képezték.

6. Némely cselekvő igéknek szenvedő határozatlanlana közép értelmű: εὐφραίνω ürvendeztet, εὐφράνθην örült; φοβέω ijeszt, φοβήθην megijedt, fél; στρέφω fordít, ἐστράφην fordult; φαίνω mutat, ἐφάνην megjelent.

7. Némely tétovázó igéknek szenvedő idomaik szenvedő értelműek: ἰάομαι gyógyít, ἰάθην gyógyítottam; δέχομαι fogad, ἐδέχθην fogadtattam. Némelyeknek közép idomai cselekvő és szenvedő értelműek: μεμίμημαι utánóztam és utánóztattam.

B. Átható és benható jelentés.

293. A mely igék az át- és benható jelentés közt ingadoznak, azoknak erős határozatlanlana benható, gyenge határozatlanlana és cselekvő jövőjük pedig átható értelmű; mely igének két multja van, az erős benható, a gyenge átható értelmű, melynek csak egy van, az a mult rendszerint benható. Ezen szabályt követő főbb igék e következők:

στα ἵστημι állít, ἔστησα állított, στήσω állítand; közép ἵσταμαι áll; ἔστην állott, ἔστηκα áll, ἐστήκειν, εἰστήκειν állá; jövőmultja ἐστήξω álland, 250, 2. Ugyanazon lényeges különbség van ἵστημι igének számos összetételeiben:

ἀφίστημι	elszakaszt	ἀπέστην	elszakadt, elállt	ἀφέστηκα	távol van
ἐφίστημι	elnökké tesz	ἐπέστην	előljáró volt	ἐφέστηκα	főnök
καθίστημι	oda állít	κατέστην	föllépett	καθέστηκα	főnáll.

A közép határozatlanlana sajátlag közép értelmű: κατεστήσατο felállított magának.

2. βαβαίνω költöknél néha mivellettő ige: menet, ἐβησα menetett, βήσω menetend; de benható ἐβην ment, βέβηκα lépett, áll.

3. φυφύω nemz, ἐφῦσα, φύσω; hanem ἐφῦν lett, πέφῦκα termett.

4. δύδύω süllyeszt, takar, gyakran átható: καταδύω lesüllyeszt, ἐδῦσα δύσω; hanem ἐδύν süllyedt, merült, vegyült, takarózott, ἐνέδυν felöltött, ἐξέδυν levetett.

5. σβεσσβέννυμι olt; ἔσβην, ἔσβηκα elaludt.

6. σκελσκέλλω szárít; határozatlanlana ἔσκλην elszáradt.

7. πιπίνω iszik, ἐπιον ivott; ἐπίσα itatott, l. πίπισκω 287.

8. γεν γείνομαι születik; ἐγενάμην nemzett.

9. ὁλ ὄλλυμι ront, veszít, erős multja ὄλωλα elveszet, *perii*, ὄλωλεα elvesztett, *peridi*.

A következő igéknél csak az erős mult ben ható értelmű:

294.

ἄγνυμι	tör	erős multja	ἔαγα	eltört
ἐγείρω	ébreszt, serkent	,,	ἐγρήγορα	éber
πείθω	rábeszél	,,	πέποιθα	bízik
πήγνυμι	szegez, szilárdít	,,	πέπηγα	áll, mereven
ῥήγνυμι	szakaszt	,,	ῥῥώγα	szakadt
σῆπω	rothaszt	,,	σέσηπα	rothadt
τήκω	olvaszt	,,	τέτηκα	olvadt
φαίνω	mutat	,,	πέφηνα	megjelent.

J. ἀνέωγα nyitva áll, ἀνέωχα felnyitott, πέπραγα van, járt (jól vagy roszul) és πέπραχα tett, l. 238, 2. J.

RENDAHGYÓ IGÉKNEK BETÜREND SZERINTI SOROZATA.

295.

Figyelmeztetés. Az idomuk vagy értelmök tekintetéből rendhagyó igéknek ezen sorozata 1. az igeannak (185—294) tartalommutatója, mely az illető szabályok stb. megtalálását lényegesen könnyebbíti; 2. azon észrevételeket foglalja magában, melyek másutt, pl. a 281—291 §-ban alaposabb és gyorsabb tanulmány végett a hasonmások szerint szemléltetőleg összeállított sorozatoknál, nem lettek volna a magok helyén. A számok a lapok szélén látható §§-ra utalnak; az apróbb betűvel nyomtatott szók vagy ritkán vagy csak később-korabeli írók műveiben találhatók. A jeleknek és rövidítéseknek jelentése ezen sorozatban ez: * = költői szó, ** = szinműköltészeti, im. = igemelléknév 259. köz. = közép ige, közép idoma is van, rk. = ritka, rr. = rendes ragozása, tk. = tétovázó közép ige, tsz. = tétovázó szenvedő ige. A homerosi nyelvnek rendhagyóságait a homerosi idomtanban (318 s köv.) kell keresni. A többi rövidítések magokban érthetők. A könnyen ismerhető igeidomok rövidség okáért nem neveztetek meg, miután a rendes igeragozásnak tudása e sorozat kellő használatának egyik elengedhetlen feltétele.

ἀγάλλω ékesít, ** ἀγαλῶ, ** ἡγήλα. 211, 3. ἀγάλλομαι büszkélkedik.

ἀγασμαι csodál, ἀγάσσομαι, ἡγάσθην, * ἡγασάμην 274, 7.

ἀγγέλλω jelent rr. 211, 3. 218. 226. 262. ἡγγελον, ἡγγέλην im. ἀγγελτός.

ἀγείρω gyűjt, ἀγεῶ 218, ἀγήγερχα 233. ἀγείρομαι gyülekezik.

ἀγνοέω nem tud, ἀγνοήσω, ἀγνοήσομαι szenvedő értelmű 292, 3.

ἄγνυμι tör, 281, 2. ἔαγα 294. ἐάγην fractus sum, előragáról 234.

ἄγω vezet, ἄξω, ἡγαγον 213, 4. * ἡξα, ἡχα 238. ἀγήοχα. Köz. ἄγομαι

hoz magának, ἄξομαι, ἡγαγόμεν, ἡχθην, ἀχθήσομαι, im. ἀκτός.

ἀγωνίζομαι küzd, tk. ἀγωνιοῦμαι, 219, ἡγωνισάμην, szenved. ἡγωνίσθην,

ἡγώνισμαι, im. ἀγωνιστέον 259.

ᾄδω, * αἰείδω énekel, ᾄσσομαι 222, ᾄσα, ᾄκα, ᾄσαι, ᾄσθην, im. ἀστέος 259.

αἰδέομαι szégyenel, tisztel 290, αἰδέσομαι 260, 1. ᾄδεσμαι, ᾄδέσθην,

292, 5. αἰδεσθήσομαι; ᾄδεσάμην törvénykezési nyelvben megbocsátott,

im. αἰδεστέος.

αἰκίζομαι méltatlankodik, tk. ἡκίσθην, ἡκισμαι méltatlanságot szenvedett.

αἰνέω dicsér, αἰνέσω, αἰνέσομαι 260, 3, ἡννμαι, im αἰνετέος.

αἰνίσσομαι rejtélyesen szól, αἰνίζομαι, ἡνιξάμην; ἡνιγμαi szenved. értelmű.

αἰρέω vesz, αἰρήσω, ἤρηκα, ἤρεθην, αἰρήσομαι 292, 3. I. 291 ἐλ τδβδl erős határozatlan εἶλον, határtalana εἶλιν; köz. εἰλόμην választott, ἤρησα jövd̄ εἰῶ, im. αἰρετός, αἰρετέος 259.

αἶρω, * αἶρω emel, ἄρῶ, ἤρα, fogl. ἄρω, ἤρκα, ἤρμαι 266, köz.

αἰσθάνομαι érez, 284, αἰσθήσομαι, ἡσθόμην, ἡσθημαι, im. αἰσθητός.

* αἰσσω, ἄσσω, ἄττω siet, rohan, ἄξω, ἤξα, de ἐπαίξας is.

αἰσχύνομαι szégyenít, rr. 218. 226. ἥσχυνκα, ἥσχυμαι, 245, 2. J. köz. jövd̄ αἰσχυνοῦμαι szégyenlend, ἥσχυνθην, αἰσχυνθήσομαι, im. αἰσχυντέος. αἰτιάομαι okol, tk. ἡτιάθην vádoltattam, 292, 7. ἡτίαιμαι, okoltam, okol-tattam.

* αἶτω, ἐπ-αἶτω ért, 199, attikai nyelvben csak jelen és félmultban használatos.

ἀκέομαι gyógyít, tk. ἀκέσομαι, ἡκεσάμην 260, 1. im. ἀκεστός.

ἀκούω hall, ἀκούσομαι 222, ἤκουσα, ἀκήκοα 233, ἡκηκόειν 242, 3,

ἡκousμαι 247, ἡκούσθην, ἀκουσθήσομαι, im. ἀκουστός.

ἀκροάομαι hall, tk. ἀκροάσομαι 217, ἡκρόαμαι, im. ἀκροατέος.

ἀλαλάζω riadoz, ἀλαλάξομαι, 292, 2. ἡλάλαξα 211, 2. 1. J.

ἀλάομαι bolyong, ἡλήθην 292, 5.

* ἀλαπάζω feldül, ἀλαπάξω Xenoph. Anab. 7, 1, 29.

ἀλείφω ken, ἀλήλιφα 233, ἀλήλιμαι, ἡλειμμαι, ἡλείφθην, ἡλίφην.

ἀλέξω elhárít, véd, ἀλεξήσω 290, ἡλέξησα, ἀλέξομαι ellentáll, boszúl, ἀλεξήσομαι, ἡλεξάμην.

ἀλέω öröl, ἀλέσω 260, 1. ἀλῶ 219, ἡλεσα, ἀλήλεκα 233, ἀλήλεσμαι 247,

ἀλήλεμαι? ἀλησθῆναι, im. ἀλετός, ἀλετέος.

ἀλίσκομαι elfogatik, l. 287. 278. szenvedő értelműek ezen idomai is:

ἀλώσομαι, ἐάλωκα, ἐάλων, fogl. ἀλῶ, ἀλῶς, oh. ἀλοίην, határtal.

ἀλῶναι, igeneve αλόους, im. αλωτός.

ἀλλάσσω változtat, ἀλλάξω, ἡλλαχα, ἡλλάχθην, ἡλλάγην, ἀπαλλαγῆσομαι, ἀπαλλάξομαι eltávozandik, megszabadul, 292, 3. συν-, διαλλάττομαι megbékül, ἀνταλλάττομαι becserél, im. ἀλλακτός.

ἄλλομαι ugrik, 211, 3. αλοῦμαι, ἡλάμην 226, 1. J. ἄλωμαι, ἡλόμην.

ἁμαρτάνω vét, l. 284, ἁμαρτήσομαι, ἡμαρτον, ἡμαρτήθην, im. ἁμαρτητός.

ἁμβλίσκω, ἐξ-ἁμβλίσκω megsemmisít, 287. ἁμβλώσω, ημβλωσα, ἡμβλωκα.

ἁμείβω cserél, rr. cselekvő mult nélkül, ἁμείβομαι viszonz, * felel.

ἁμιλλάομαι versenyez, 292, 5. ἁμιλλήσομαι, ἡμιλλήθην, im. ἁμιλλητέον.

ἁμπέχω, ἁμπισχυνοῦμαι l. 285 és ἔχω.

ἁμύνω véd, elhárít, 265, ἁμύνομαι ellentáll, védi magát; im. ἁμυντέος.

ἁμφοισβητέω ellenszól, előragya ἡμφοισβήτουν és ἡμφοισβήτησα 203, 4.

ἀναίνομαι megtagad, tk. félmult ἡναινόμην, határz. ἡνιναίμην, ἀνήνασθαι.

ἀναλίσκω elkölt, ráfordít, l. 287. mellékidoma ἀναλώω * Thuk. Xen.

ἀν-έχομαι l. ἔχω.

ἀνιάω szomorít; szenvedője közép jövd̄vel ἡνιάθην, ἀνιάσομαι.

ἀν-οίγνυμι, ἀνοίγω nyit, l. 281, 2. előragya 201, 234.

ἀνορθόω felegyenesít, két előragu 203, 4. ἡνώρθουν, ἡνώρθωσα.

* ἀντάω, ἀπ-αντάω találkozik, ἀπῆντων 203, 5. ἀπαντήσομαι 222, im. ἀπαντητέον.

(ἀντιόομαι) ἐν-αντιόομαι ellenez, 292, 5. ἡναντιώθην, előragya 203, 1.

- ἀνύω ἀνύτω (ὑ) végez, befejez, 260, 1. rr. ἀνύσω, ἤνυσσα, ἤνυκα, ἤνυσμαι, ἤνυσθην, im. ἀνυστός, de ἀνήνυτος.
 ἀπ-εχθάνομαι gyűlöltetik, ** ἐχθῶ gyűlöl, ἀπεχθήσομαι, ἀπήχθημαι, ἀπήχθόμην, * ἤχθόμην, ἀπέχθεσθαι.
 ἀπολαύω élvez, ἀπολαύσομαι 222, ἀπέλαυσα, ἀπήλαυσα, im. ἀπολαυστός, ἀπολογέομαι védi magát, ἀπολογήσομαι, ἀπελογησάμην 203, 1. im. ἀπολογητέον.
 ἄπτω gyűjt, főz, ἄψω, ἤψα, ἤμμαι, ἤψθην, köz. érint, im. ἄπτός.
 ἀράομαι esdekel, átkoz, mult ἐπήραμαι, im. ἀρατός.
 ἄρδω áztat, jelene és félmultja használatos; ἤρσα Herodot. 2, 14. 5, 12.
 ἀρέσκω tetszik, l. 287, ἠρέσθην, im. ἀρεστός.
 ἀρκέω elégit, ἀρκέσω 260, 1. ἤρκεσαι, ἤρκεσθην, im. ἀρκετός.
 ἀρμόττω, ἀρμόζω illeszt, ἀρμόσω stb. im. ἀρμοστός.
 ἀρνέομαι tagad, tsz. ἀρνήσομαι, ἤρνημαι, ἤρνήθην, ἤρνησάμην.
 ἄρνημαι szerez, csak jelene és félmultja használatos. Kiegészíti αἶρομαι.
 ἀρώ szánt, ἀρόσω, ἤρσα, ἠρόθην 260, 1. ἀρηρομένος 233.
 ἀρπάζω ragad, 292, 2. ἀρπάσομαι, ἀρπάσω, ἤρπασα, ἤρπακα stb. ἤρπαξα, ἤρπάγην, im. ἀρπαστός.
 ἀρύω, alt. ἀρύτω merit, ἀρύσω, ἤρυσσα, im. ἀρυστέον.
 ἄρχω első, uralkodik, ἀρχομαι kezd, ἄρξομαι = ἀρχθήσομαι 292, 3. im. ἀρχτέος.
 ἀσπάζομαι üdvözl, szeret, ölel, tk. ἀσπάσομαι stb. im. ἀσπαστός, ἀσπαστέος.
 ἀνλίζομαι táborozik, tanyázik, ἠύλισάμην, ἠύλισθην.
 αὖξω, αὖξάνω gyarapít, l. 284. ἠύξθην, 292, 3. im. αὕξητός, αὕξητέος.
 * ἀφύσσω merit, ἀφύξω, ἤφυσσα, ἤφυσάμην.
 ἄχθομαι boszankodik, ἀχθήσομαι, ἀχθεσθήσομαι 292, 3. ἠχθέσθην, 290.
 βαδίζω lép, megy, βαδιοῦμαι 219, 222. im. βαδιστέος.
 βαίνω megy 283, βήσομαι, βέβηκα 279, 1. ἔβην 278, 293, 2. Szenvedő mult ἀνα-, παρα-, συμ-βέβαμαι, ἐβάθην, im. βατός, βατέος.
 βάλλω vet, dob, 211, 3. βαλῶ (βαλλήσω Aristoph. darázsaiiban 222. 1491) ἔβαλον, βέβληκα 241, 3. βέβλημαι (ohajtója βεβλήσθαι 248) ἐβλήθην, βληθήσομαι, βεβλήσομαι, im. βλητός, βλητέος.
 βάπτω márt, süllyeszt, βάψω, rr. βέβαμμαι, ἐβάψην, im. βαπτός.
 βαρέω, βαρύνω terhel, βαρυνῶ stb. βεβάρημαι, ἐβαρύνθην.
 βαστάζω visz, emel, forgat, βαστάσω, βεβάστακται, ἐβαστάχθην.
 βιάζομαι kényszerít, kényszerül; átható βιάσομαι, ἐβιασάμην; szenvedő ἐβιάσθην; βεβιάσμαι szenvedő és átható, im. βιαστέος.
 βιβάζω menet, hoz, βιβάσω, βιβάσομαι 292, 2. βιβῶ 219. im. βιβαστέος.
 βιβρώσκω eszik, l. 287. βέβρωκα, igeneve βεβρώς, βέβρωμαι, im. βρωτός.
 βιώω él, βιώσομαι, l. 221. ἐβίωσα, ἐβίων 278, βεβίωκα, βεβίωται μοι ἔltem, βίος βεβιωμένος, im. βιωτός, βιωτέος.
 βιώσκομαι, ἀναβιώσκομαι l. 287. ἀναβιωῶναι feléled, ἀναβιώσασθαι felélést 293.
 βλάπτω árt, sért, rr. βέβλαφα 230, 2. 238, ἔβλαφα 231. βέβλαμμαι, ἐβλάψθην, ἐβλάβην, βλαβήσομαι.
 βλαστάνω sarjad, 284. βλαστήσω, βλάστον, (β)εβλάστηκα 231.

βλέπω pillant, βλέπω, βλέπομαι 292, 2. ἐβλεψα, βέβλεφα, im. βλεπτός.
βλίσσω sejtet szed, ἐβλισα 211, 1. J. 22, 4. J.

βοάω kiált, βοήσομαι 222, ἐβόησα, βεβόημαι, ἐβοήθην.

βόσχω legel, legeltet, 290. βοσκήσω, ἐβοσκήθην, im. βοτός, βοσκητέος.

βουλεύω tanácsol, βουλεύομαι tanácskozik, βουλεύεται = βουλευθήσεται is.

βούλομαι akar, βούλει 195, 3. βουλήσομαι 290. ἡβουλόμεν 197, 2. J.

βεβούλημαι már Demosthenesnél 18, 2. im. βουλευτός.

βράζω, att. βράσσω forr, forral, hány, βράσω, ἐβρασα.

βρέμω zúg, fremo, csak jelene és félmultja használatos.

βρέχω áztat, βρέξω stb. βέβρεγμα 266, ἐβρέχθην, *ἐβράχην.

βρίθω nehéz, nehezül, βρίσω, ἐβρισα 216.

βρο βρω l. βιβρώσκω.

βρυχάομαι ordít, bőg, ἐβρυχησάμην, ἐβρυχήθην.

βυνέω bedug, töm, 285. βύσω, βῦσαι, βέβυσμαι.

γαμέω házasságra lép, 1. 289. γαμήσω, ἐγάμησα, im. γαμετός, γαμητέος.

γελάω nevet, γελάσομαι 222. 260, 1. ἐγέλασα, ἐγελάσθην, im. γελαστός.

γέμω tele van, csak jelene és félmultja használatos.

γεν- l. γίγνομαι.

γεύω izleltet, γεύομαι izlel, rr. γέγευμαι, im. γευστός, γευστέος.

*γηθέω örül, γέγηθα örül, 1. 289.

γηράω, γηράσχω öregszik, 287, 278. γηράσομαι, γηράσω, 292, 2. ἐγήρασα
(de γηρᾶναι használatosb, mint γησᾶσαι) γεγήρακα öreg.

γίγνομαι (γίνομαι főleg nem att. írónál) lesz, γενήσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, 279, 2. γεγέννημαι, εἰμί-nek is multja. γέγονα idomot Platon kedvelé, γεγέννημαι-t Thukydides.

γιννώσκω, γινώσκω ismer, γνώσομαι, ἐγνοῶ tud, 231. ἐγνωσμαι 247.

ἐγνώσθην 257. ἐγνων 278. im. γνωστός, *γνωτός.

γλύφω vés, rr. kettőzete iránt l. 231, 1. im. γλυπτός.

γνωρίζω ismer, ἐγνώρικα 231, 1.

γράφω ír, rr. γράψω, γέγραφα 230, 2. ἐγράφη. γράφομαι vádol.

γρύζω moccan, rölög, γρύξω, γρύξομαι, γρύξαι, im. γρυπτός.

γυμνάζω gyakorol, γυμνάσομαι, γεγύμνακα stb. im. γυμναστέος.

δαίρω l. δέρω.

δάκνω harap, mar, 1. 283. δήξομαι, ἔδακον, δέδηκα, ἐδήχθην.

δαρθάνω alszik, 284. δαρθήσομαι, ἔδαρθον, δεδάρθηκα.

*δατέομαι oszt, ἔδασάμην, im. δαστός.

δεί l. δέω. δείκνυμι l. 280.

(δείδω) fél, δείσομαι, ἔδεια, δέδοικα, δέδια l. 279, 5.

δέρω, attikai mellékidoma δαίρω nyúz, δερῶ, ἔδεια, δέδορα, δέδαρμαι,
ἐδάρην, δαρήσομαι, im. δαρτός.

δέχομαι elfogad, rr. tk. δέξομαι, ἔδεξάμην, ἐδέχθην, l. 292, 7. szenv.
im. δεκτέος.

δέω köt, 205, 4. kiv. δήσω, ἔδησα, δέδεκα, δέδεμαι 260, 2. ἐδέθην,
δεθήσομαι, δεδήσομαι, 292, 4. im. δετός, hanem ἀνυπόδητος
mezítlábu.

δέω hiányzik, nélkülöz, 205, 4. kiv. 290. δέήσω, ἐδέησα, δεδέηκα. Leggyakoribb δεῖ kell, δέομαι kell nekem, kérek, δέη, δέει kérsz, δείται kér, δεήσομαι, δεδέημαι, ἐδεήθην.

δηκ 1. δάκνω.

δαιτιάω biráskodik, előraga 203, 6. δαιτιάομαι ἐλ, ἐδιητήθην.

διακονέω szolgál, előraga 203, 6.

διδάσκω tanít, 288. és J. διδάξω, ἐδίδαξα, δεδίδαχα, im. διδακτός.

διδράσκω fut, 278. 287. ἔδραν, δράσομαι, δέδρακα.

δίδωμι ad, 270. ἔδωκα 273, 1. δέδομαι, ἐδόθην 273, 2.

διυράω szomjazik, η-s összevonatását l. 205, 2.

διώκω üldöz, διώξομαι, διώξω 292, 2. im. διωκτός, διωκτέος.

δοκέω látszik, tetszik, l. 289. δόξω, ἔδοξα stb. δέδοκται tetszett, ἐδόχθην.

δράω cselekszik, δράσω, ἔδρασα, δέδρακα, δέδραμαι, rk. δέδρασμαι, im. δραστήος.

δύναμαι tud, bir, tsz. l. 274, 8. előraga 197, 2. J.

δύω, δύνω merít, merül, takarózik, vegyül, 293, 4. ἔδυν 278, δέδυνκα ritkán átható.

δωρέομαι ajándékoz, tk. δωδῶρημαι köz. és sz. ἐδωρήθην szenv. im. δωρητός.

ἔάω hagy, ἔάσω, előraga 200. εἶασα, εἶακα, ἔασομαι hagyatandom, 292, 3. εἶαμαι, εἶάθην, im. ἑατέος.

ἐγγυάω zálogul ad, kézbesít, ἐγγυήσω, ἡγγύησα és ἐνηγύησα 203, 1. 2. köz. ἐγγυάομαι kezeskedik.

ἐγείρω ébreszt, ἐγερω, ἐγήγερα 233, ἡγέρθην, ἐγρήγορα éber, 237. 294. határozatlan ἡγρόμην, ennek határtalana ἔγρεσθαι harmadéles 194, 3. ellen; de van ἔγρομαι, sőt ἔγρω jelen is.

ἐγκωμιάζω dicsér, ἐγκωμιάσομαι, ἐγκωμιάσω, előraga 203, 1.

ἔζομαι ül, l. ἕζω.

ἐθέλω akar, (θέλω a gyérebben használt idom) l. 290. ἐθέλῃσω, ἡθέλησα.

ἐθίζω szoktat, ἐθίσω, ἐθιῶ 219, εἶθικα, εἶθισμαι 200, im. ἐθιστός.

ἔθω csak multja használatos: εἶωθα szoktam 234, 237. εἰώθειν.

εἶδω l. οἶδα 279, 6. és ὀράω 291.

εἰκάζω gyanít, εἰκάσομαι, előraga 199, im. εἰκαστός, εἰκαστέος.

εἰκω hasonló, l. 279, 7. εἶξω, εἰκα 234, 237. εἰκέναι, εἰκώς, νῖα, ὅς,

**εἰκέναι, εἰκώς, εἶκος illő, természetes, valószínű, **εἰοίμεν hangugratva, εἰοίκαμεν h. ** és Platonnál εἶξασιν = εἰοίκασιν, ἐώκειν 200.

εἵμαρται l. μείρομαι. εἵμι megy, l. 276. εἰμί van, l. 277, 1.

εἶπον mondott, l. 291, λέγω, φημί, εἰπέ l. 194, 12.

εἶργω kizár, εἶργνυμι bezár, 281, 2. εἶρξω, εἶρξω, εἶρξα, εἶρξομαι, szenv. 292, 3, εἶρχθην, im. εἶρχτέος.

εἶσα ültettem (jelene nem használatos), ἐσάμενος, εἰσάμενος.

ἐκκλησιάζω népgyűlést tart v. népgyűlésben van, előraga 203, 1.

ἐλαύνω hajt, megy, veho, vehor, ἐλάσω, ἐλῶ, ἐλᾶς stb. 219. ἤλασα, ἐλήλακα 233. ἐλήλαμαι, ἐλάθην, im. ἐλατέος.

ἐλέγχω megcáfol, napfényre hoz, ἐλέγξω stb. ἐλήλεγμαι 233, 245, 1. J. ἡλέγχθην, ἐλεγχθήσομαι, im. ἐλεγκτός, ἐλεγκτέος.

ἐλευθ 1. ἔρχομαι.

ἐλ 1. αἰρέω.

- ἐλίσσω teker, εἰλίσσον 200, εἰλιγμαί, ἐλήλιγμαί. ** εἰλίσσω és Herodotos.
 ἔλκω húz, εἰλκον 200, ἔλξω, εἰλκνυσαί, ἐλξαί, εἰλκνυκαί, εἰλκνυσμαί.
 ἐμέω okád, ἐμέσω, ἐμοῦμαι, ἡμεσαί, ἐμήμεκαί, ἐμήμεσμαι 233, 260, 1.
 ἐν-αντιόομαι ellenez, ἡναντιούμην 203, 1. 292, 5.
 ἐν-θυμέομαι meggondol, ἐνεθυμούμην 202, ἐνετεθύμημαι 292, 5.
 ἐννυμι, ἀμφι-ἐννυμι felölt, 1. ἀμφιέννυμι 281.
 ἐνοχλέω bosszant, alkalmatlankodik, ἡνώχλουν 203, 3.
 ἐξετάζω vizsgál, ἐξετάσω rr. ἐξήτακα 203, 5.
 ἐορτάζω ünnepel, félmultja ἐώρταζον 200.
 ἐπ-αινέω dicsér, ἐπαινέσω 260, 3. ἐπήνεσα 202. 1. αἰνέω.
 ἐπ-αυρίσκω, ἐπ-αυρίσκομαι élvez, érez, 1. 287, ἐπηυρόμην.
 ἐπείγω sürget, ἐπείγομαι siet, ἐπείξομαι, ἡπειχθην.
 ἐπι-μέλομαι gondoskodik, 1. 292, 5. ἐπιμελήσομαι 290, ἐπεμελήθην.
 ἐπι-ορκέω hamisan esküszik, ἐπιορκήσω és ἐπιορκήσομαι 292, 2. ἐπιώρκηκα.
 ἐπίσταμαι tud, 1. 274, 9.
 ἐπομαι követ, εἰπόμην 200, ἔπομαι, ἐσπόμην, parancsolója σποῦ, ἐπί-
 σπου, 194, 11. határtalana σπέσθαι. é előraga szokás ellen lihenetes.
 ἐπω, περι-ἐπω foglalkozik, διέπω rendez, előraga: περιεῖπεν 200.
 ἐράω szeret, *ἐράμαι, ἡράσθην megszereltem, ἐρασθήσομαι szeretendek,
 im. ἐραστός; ἐρωμαι szereltem.
 ἐργάζομαι dolgozik, εἰ előragú 200, ἐργάσομαι, εἰργασάμην, εἰργασμαι
 szenvedő értelmű is; εἰργάσθην, ἐργασθήσομαι csak szenvedő, im.
 ἐργαστέον.
 ἐρείδω támaszt, rr. ἐρείσω stb. ἤρεικα, ἐρήρεισμαι 233. ἤρεισμαι.
 ἐρέσσω evez, ἐρέσω, 211, 1. J.
 ἐρίζω perel, civódik, ἐρίσω, att. ἐριῶ 219, dórul ἐρίξω.
 ἐρομαι kérdez, 1. 290. ἐρήσομαι, ἡρόμην.
 ἐρπω, ἐρπύζω mász, serpo, εἰ előragú 200. ἐρψω, ἐρπύσω, εἴρπυσα, im.
 ἐρπετός csúszó.
 ἐρόω elmegy, oda lesz, 290. ἐρόήσω, ἡρόήσα, ἡρόήκα.
 ἐρχομαι jön, megy, 1. 291. *ἐλεύσομαι, folyóbeszédben εἶμι 276, melynek
 többi módjai ἐρχομαι-nak nem használt módjai helyett használtattak; fél-
 multja ἦειν, határzatlan ἦλθον, ἐλθέ 194, 12. ἐλήλυθα 233.
 im. μετελευστέος.
 ἐρῶ mondand, λέγω-nak jövője, 1. 291.
 ἐσθίω eszik, 1. 291. ἔδομαι jellemtelen jövő 221, ἐδήδοκα 233. ἐδήδεσμαι,
 im. ἐδεστός, ἐδεστέος; φάγ többől ἔφαγον erős határzatlan.
 ἐστιάω vendégel, εἰ előragú 200, εἰστιάκα, ἐστιάσομαι szenv. 1. 292, 3.
 εὐδω, καθ-εὐδω alszik, 1. 290. καθ-ευδήσω, előraga 203, 2.
 εὐλαβέομαι, óvakodik, tsz. 292, 5. im. εὐλαβητέον.
 εὐρίσκω talál, lel, 1. 288. εὕρον, ἤρουν, 199. εὐρέ 194, 12. εὐρήσω 290,
 im. εὐρετός.
 εὐφραίνω örvendeztet, köz. örül, εὐφρανοῦμαι, εὐφρανθήσομαι 292, 6.
 εὐχομαι imádkozik, fogad, tk. előraga néha ἡν 199. rr. εὕξομαι, εὐξάμην,
 ἡύγμαι, ἡύγμην, im. εὐκτός, εὐκτέος.
 *ἐχθω 1. ἀπεχθάνομαι.

ἔχω van, tart, bír, *habeo*, l. 24, 291. félmultja εἶχον 200, ἔξω, határozatlana ἔσχον, σχῶ, σχῆς stb. összetételben παράσχω, ohajtója σχοίην 278, de παράσχοιμι, parancsolója σχές, ὑπόσχες 278, σχεῖν, σχών, köz. ἐσχόμην, σχέσθαι, παράσχου 194, 11. ἐσχόμην és ἔξομαι néha szenvedő értelmű. σχήσω, σχήσομαι, ἐσχηκα, ἐσχημαι, im. σχετός, σχετέος inkább költői, ἐκτός, ἐκτέος. ἔχω-nak mellékidoma ἴσχω tart. ἔχω-nak némely összetételei két előraguak 203, 3: ἡνειχόμην, ἡμπειχόμην, ἡνεσχόμην. ἀνέχομαι tűr, kiáll. ἀμπέχω, 24, 2. ἀμπίσχω *takar*, ily ragozása: ἀμπεῖχον, ἀμφέξω, hrztl. ἡμπισχον, ἀμπισχεῖν, közepéjé ἀμπέχομαι, ἀμπισχνοῦμαι rajtam van (pl. mez), ἀμφέξομαι, ἡμπισχόμην. ὑπισχνέομαι ígér, ὑποσχέσομαι, ὑπεσχόμην, parancsolója ὑπόσχου, ὑπεσχημαι.

ἔψω, ἐψέω főz, l. 290. ἐψήσομαι, ἤψησα, ἤψημαι, im. ἐφθός, ἐψητός

ζάω él, ζῶ, ζῆς stb. 205, 2. ζήσω, ζήσομαι, ἔζησα, ἔζηκα; ἔζων félmult mellett ἔζην is használtaték, parancs. ζῆθι, 278. Pótlója βιώω 278.

ζέννυμι, ζέω forral, ζέσω, ἔξεσα, 260, 1. im. ζεστός.

ζεύγνυμι köt, igaz, l. 281, 2. ζεύξω stb. **ἐζεύχθην.

ζώννυμι övez, 281, 1. ζώσω, ἔξωσα, ἔξωσάμην, ἔξωσμαι, ἔξωμαι.

ἡβάω ifju, ἡβάσχω serdül, l. 287. ἡβησα felserdült.

ἡγέομαι vezet, vél, *duco*, tk. 292, 5. ἡγήσομαι, ἡγήμαι szenvedő is, ἡγήθην csak szenvedő.

ἡδομαι, ἡδω örül, tsz. 292, 5. ἡσθην, ἡσθήσομαι.

ἡδύνω édesít, szenvedő multja ἡδυσμαι 245, 2. J.

ἦκω jött, jelen van, ἦκον határozatlan jelentésű, ἦξω, ἦξα, ἦκα.

ἦμαι, κάθημαι ül, l. 277, 2.

ἦμι, l. 274, 2. J.

ἡττάομαι, ἡσσάω legyőzetik, tsz. ἡττημαι, ἡττήθην, ἡττηθήσομαι, ἡττήσομαι, im. ἡττητέος.

θάλλω díszlik, nő, tenyészik; erős multja: τέθηλα 237.

θαν l. θνήσκω.

θάπτω temet, θάψω, ἔθαψα, τέθαμμαι, többes 3. személye τετάφαται 246, határozatlana τεθάφθαι 32. ἐτάφην 25. ταφήσομαι, τεθάψομαι, im. θαπτέον.

θανυμάζω csodál, θανυμάσομαι 292, 2. ἐθανύμασα stb.

θεάομαι lát, néz, tk. 292, 5. ἐθεάθην szenvedő értelmű csak Marci Evang. 16, 11. im. θεατός.

θέω szalad, θεύσομαι 209, θευσοῦμαι 220, pótolja τρέχω.

θιγγάνω érint, 284. θίξομαι, ἔθιγον, ἐθίχθην, im. ἄ-θικτος

θλάω zúz, l. 260, 1. θλάσω, ἐθλάσα, τέθλασμαι, im. θλαστός.

θλίβω zúz, nyom, csiptet, θλίψω, ἐθλίψα stb. ἐθλίφθην, ἐθλίβην.

θνήσκω meghal, megöletik (l. κτείνω) 287. θανοῦμαι, ἔθανον, τέθνηκα 30, köthang nélküli idomait l. 279, 3. fogl. τεθνήκω (Thuk. 8, 74.), oh. τεθναίην, τεθνήξω 250, 2. τεθνήξομαι, im. θνητός halandó, θανείον, θνητέον.

θραύω összetör, τέθραυμαι és τέθραυσμαι, ἐθραύσθην, im. θραυστός.

θρεφ θρεψ l. *τρέφω* és 25.

θρύπτω összetör, *θρύψω*, *τέθρουμαι*, *έθρύφην* 25.

* *θρώσκω* ugrik, l. 287, 30. *θοροῦμαι*, *έθορον*.

θυφ l. *τύφω*.

θύω (ῥ) áldoz, rr. *θύσω*, *έθυσα*, *τέθυκα* 260, 2. *έτύθην* 24, 6.

ιάομαι gyógyít, tk. *ιάθην* 292, 7. 199. Plat. Symp. 189.

ιδ, *ιδεῖν*, *ιδών* l. *όράω*.

ιδρύω (ῥ) tesz, ültet, állít, rr. *ιδρύθην*, *ιδρύνθην*, im. *ιδρυτέον*.

ίζω, *ιζάνω* 284, *καθίζω* ültet, ül, *καθιῶ* 219, *καθῖσα*, *εκάθισα* 203, 4.

καθ-έζομαι leül, *εκαθίζομην*, ** *καθεζόμην*, *καθιζήσομαι*, *καθεδοῦμαι* 211, 2. *εκαθέσθην*.

ίημι küld, ereszt, hajít, l. 275.

* *ικνέομαι* jön, (άρ-, έξ-, έφ-) *ίξομαι*, *ικόμην* 198, *ίγμαι*, im. *ικτός*. *ικνούμενος* illő.

ιλάσκομαι (ι) engesztel, 287. *ιλάσομαι*, *ιλασάμην* 199.

ιμάσσω ostoroz, *ιμάσω*, *ίμασα* 211, 1, J.

ίπταμαι l. *πέτομαι*. *ίστημι* állít, l. 270. *ίσχω* l. *έχω*.

ισχυρίζομαι erősít, állít, bizonykol, *ισχυριούμαι* 219.

καθαίρω tisztít (nem összetett ige), *καθαρῶ*, *εκάθηρα*, *εκάθαρα*, *κεκάθαρκα*? *κεκάθαρμαι*, *εκαθάρθην*.

καθ-έζομαι, *καθίζω* l. *ίζω*. *καθεύδω* l. *εύδω*. *κάθημαι* l. *ήμαι*.

* *καίνω*, *κατακαίνω* = *κτείνω* öl, *έκανον*, *κατ-έκανον*.

καίω, att. *κάω* (α és összevonatlan) éget, *καύσω* 216, 1. J. *έκανσα*, *κέκανκα*, *κέκαυμαι*, *εκαύθην*, *εκάη* nem attikai, *καυθήσομαι*, im. *καυστός*, *καυτός* 257, 259.

καλέω hív, *καλέσω* 260, 3. *καλῶ* 219, *εκάλεσα*, *κέκληκα* 30, 33, *κέκλημαι* fogl. *κέκλωμαι*, ohajtója *κεκλήμην*, *κεκλήῃ* stb. 248. *κληθήσομαι*, hivatni fog, *κεκληήσομαι* neve lesz, im. *κλητός*, *κλητέος*.

κάμνω elfárad, beteg, 283. *καμοῦμαι*, *έκαμον*, *κέκμηκα* 241, 3. im. *άπο-κμητέον*.

κάμπτω hajlít, görbít, rr. *κέκαμμαι* 245, 1. J. *εκάμφθην*, im. *καμπτός*.

καυχάομαι dicsekszik, tk. 292, 5. *καυχήσομαι*.

κειμαι fekszik, l. 276, 2. *κατάκειμαι*, *κατακειῖσθαι*.

κείρω nyír, *κερῶ*, *έχειρα*, *κέκαρκα* 241, *κέκαρμαι*, *εκάρην*, im. *καρτός*.

κελεύω parancsol, kér, *κελεύσω* stb. *κεκέλευσμαι* 247, *εκελεύσθην*, im. *κελευστός*. σ-toldók: *διακελεύομαι* serkent, *παρακελεύομαι* buzdít.

κέλλω ütközik, *κέλσω* a 218. §-nak kivétele szerint, *έκελσα*.

κεράννυμι vegyít, l. 281, 1. *κεράσω*, *κερῶ* 219, im. *κρατέος*.

κερδαίνω nyer, *κερδανῶ*, *εκέρδανα* 226, 2. J. *κεκέρδηκα* Demosthenesnél, *κερδήσομαι*, *εκέρδησα*, *κεκέρδαγκα*, *κεκέρδακα*.

κήδομαι gondoskodik, csak jelene és félmultja használatos.

κινέω mozdit, *κινήσω* stb. *κινήσθην*, *κινήσομαι* mozgand.

κίχρημι kölcsönöz, l. 274, 6. határtalana *κίχράναι*, *χρήσω*, *έχρησα*, *κέχρηκα*, köz. *κίχραμαι* kölcsönöz magának, *χρήσομαι*.

κλάζω hangzik, kiált, *κλάγξω* 211, 2, 1. J. *κέκλαγγα* kiált, *κεκλάγξομαι*.

- κλαίω sir, att. κλάω (*ā* összevonatlan), κλαύσομαι 216, 1. J. κλαυσούμαι 220, Demosthenesnél κλαιήσω, κλαήσω, ἔκλαυσα, κέκλαυμαι, κέκλαυσμαι, κεκλαύσομαι, im. κλαυστός, κλαυτός.
- κλάω tör, κλάσω 260, 1. κέκλασμαι, ἐκλάσθην.
- κλείω zár, rr. κέκλεισμαι, κέκλειμαι 247, ἐκλείσθην, κλεισθήσομαι, κέκλεισμαι, im. κλειστός.
- κλήω attikai idom κλείω h. rr. κέκληκα, κέκλημαι, ἐκλήσθην, im. κληστός.
- κλέπτω lop, kiszöktet, titkon tesz, κλέψω, κλέψομαι 292, 2. κέκλοφα 238, 1. J. szerint, κέκλεμμαι 245, ἐκλάπην 254, ἐκλέφθην. Eurip. Or. 1850. Herodot. 5, 84. im. κλεπτός, κλεπτέος.
- κλίνω hajol, hajlít, κλινῶ, κέκληκα 241, 2. κέκλιμαι 244, κατ-εκλίθην, κατ-εκλίνην lefeküdt, κατα-κλιθήσομαι, κλινήσομαι, κλινούμαι, im. κλιτός.
- κνέω vakar, η-s összevonással 205, 2. κέκνησμαι, ἐκνήσθην.
- κοιλαίνω váj, κοιλανῶ, ἐκοίλῃνα 226, 2. J.
- κοιμάω nyugtat, csillapít, κοιμάομαι, szenvedő: alszik, ἐκοιμήθην, κοιμηθήσομαι, κοιμήσομαι.
- κοινολογέομαι összebeszél, tsz. ἐκοινολογησάμην 203, 8. ἐκοινολογήθην.
- κολάζω fenyít, κολάσω, κολάσομαι, κολῶ 219, im. κολαστέος.
- κολούω csonkít, cselekvőben rr. κεκόλουμαι, ἐκολούθην, ἐκολούσθην?
- κομίζω hoz, κομιῶ 219. slb. κεκόμικα 240. κομίζομαι közép ige: szerez, visszanyer, ápol; κομίζομαι szenvedő: utazik, visszatér.
- κονίω poroz, κονίσω (*ī*), κέκόνιμαι, κέκόνισμαι, κονίζω-tól.
- κόπτω vág, rr. l. 262—264, κέκοπα Homerosnál jelen értelmű. Némely idomai, pl. ἐκόφθην, κοφθήσομαι az igeragozási mintának teljessége miatt képeztettek, l. 186, 11.
- κορέννυμι kielégít, l. 281, rk. κορέσω, κεκόρημαι Aristoph. béke 1285.
- κράζω kiált, 211, 2. κέκράγα kiált 237, parancsolója κέκραχθι 279, 8. ἔκεκράγειν kiálta, κεκράζομαι, határozatlana ἔκραγον.
- κρεμάννυμι akaszt, 281, κρεμάσω, κρεμῶ, κρεμᾶς 219, κεκρέμασμαι, ἐκρεμάσθην, im. κρεμαστός. Közép ige: κρέμαμαι függ, fogl. κρέμωμαι, oh. κρεμαίμην, κρέμαιο slb. κρεμήσομαι.
- κρίνω különválaszt, kiszemel, ítél, κρινῶ 218, κέκρικα 241, 1. κέκριμαι, ἐκρίθην, im. κριτός. ἀπο-κρίνομαι felel, ἀπεκρινάμην, ἀπεκρίθην, ἀποκέκριμαι, ἀποκεκρίσθαι cselekvő és szenvedő, im. ἀποκριτός. ὑποκρίνομαι elé állít.
- κρούω üt, taszít, cselekvő rr. κέκρουμαι, de κέκρουσται 247, ἐκρούθην, im. κρουστός.
- κρύπτω rejt, titkol, κρύψω rr. ἐκρύφθην, ἐκρύβην, ἐκρυφον, κρύφω-tól.
- κτάομαι szerez, tk. 292, 5. κτήσομαι, ἐκτησάμην, κέκτημαι 231, 2. 248 és ἔκτημαι bir, néha biratik, ἐκτήθην biratott, κεκτήσομαι, ἐκτήσομαι birand.
- κτείνω öl, κτενῶ, ἔκτεινα, r. *ἔκτανον, ἔκτονα 230, 3. 237. ἐκτακα, ἔκταγα. ἔκταμαι és ἐκτάθην helyett attikailag τέθνηκα és ἀπέθανον mondaték, l. θνήσκω. Mellékidomai κτείννυμι, κτείννυμι.

κυλίνδω, κυλίω hengerít, ἐκύλισα, πεκύλισμαι, ἐκυλίσθην.

κυνέω csókol, 285. ἔκνυσα. προσκυνέω kézesókkal v. leborulva tisztel.

κυρέω, rk. κύρω talál, κύρσω 218, kiv. κυρήσω, ἔκυρσα, ἐκύρησα.

λαγχάνω osztályrészül nyer, l. 284. λήξομαι, ἔλαχον, εἴληχα, εἴληγμαι-
ról l. 231, 3. λέλογχα régies, ἐλήχθην, im. ληκτέος.

λαμβάνω vesz, kap, fog, 284. λήψομαι, ἔλαβον, λαβέ 194, 12. ἐλαβό-
μην, εἴληφα 231, 3. εἴλημμαι, rk. ἐέλημμαι, ἐλήφθην, ληφθή-
σομαι, im. ληπτός.

λανθάνω, rk. λήθω rejlik, l. 284. λήσω, ἔλαθον, ἐέληθα.

*λέγω szed, συλ-λέγω, ἐκ-λέγω, εἴλοχα 237, εἴλεγμαi 231, 3. ἐλέγην,
ἐέλεχθην, im. λεκτός, λεκτέος.

λέγω szól, mond, l. 291. λέξω, ἔλεξα, ἐέλεχα (Galenosnál), εἶπα jellemtelen
határozatlanról l. 225. εἴρηχα l. 231, 3. ἐέλεγμαι, ἐέλεχθην, λεχθή-
σομαι, **λέξομαι 292, 3. λελέξομαι. διαλέγομαι beszélget, διαλέ-
ξομαι, διάλεχθήσομαι 292, 5. διεέλεχθην, διείλεγμαi 231, 3. im.
διαλεκτέος.

λείπω hagy, λείπω, ἔλιπον 212, ἐέλοιπα 237, ἐέλειμμαι, ἐέλειφθην,
λειφθήσομαι, λελείπομαι, im. λειπτέος. ἐλιπόμην, ἐλίπην, ἐέλιπα.
ἀπο-, ὑπο-, καταλείπομαι 292, 3. szerint.

λεύω, κατα-λεύω kövez, 247, rr. ἐλεύσθην, καταλευσθείς, im. λευστός.

ληβ l. λαμβάνω.

λη θ l. λανθάνω.

*λίσσομαι imádkozik, esdekel, λίσομαι, ἐλίσάμην 211, 1. J.

λογίζομαι, számol, tk. λελόγισμαι szenvedő is, ἐλογίσθην szenvedő.

λούω mos, össevonatását l. 205, 7. λούσω, ἔλουσα, ἐέλουμαι, ἐέλουμαι.

λυμαίνομαι árt, tk. λυμανοῦμαι, ἐλυμηνάμην, ἐέλύμασμαι 245, 2. J.

λύω old, l. 196. 214. 223. 228. 255. 259. 260, 2.

λωβάομαι sért, meggyaláz, méltatlankodik, λωβήσομαι, ἐλωβησάμην; szen-
vedő λελώβημαι és ἐλωβήθην, im. λωβητός.

μαίνομαι drjüng, μανοῦμαι, μανήσομαι, ἐμάνην, μέμνηνα megőrlt.

μαλακίζομαι elpuhul, renýhe, ἐμαλακίσθην, ἐμαλακισάμην.

μανθάνω tanul, l. 284, μανθάνομαι szenvedő Platonnál, im. μαθητός,
μαθητέος.

μαραίνω hervaszt, sorvaszt, μαρανῶ, ἐμάρανα, μεμάρασμαι 245, 2. J.
μέμαρασμαι.

μαρτυρέω tanúsít, tanúja, μαρτύρομαι (ὑ) tanúnak hív v. felléptet.

μάσσω gyúr, μάξω, μέμαχα, μέμαγμαi, **ἐμάχθην, ἐμάγην. ἀπομάτ-
τομαι, ἐκμάττομαι kinyom, lenyom, ráver.

μάχομαι harcol, küzd, csatáz, l. 290, im. μαχετέος, μαχητέος.

μεθύσκω részegít, 287. ἐμέθυσα. μεθύσκομαι, μεθύω részeg.

*μείρομαι nyer, elér, l. 231, 3. εἵμαρται, εἵμαρτο rendeltetett, végzet
szerinti. ἡ εἵμαρμένη, t. i. μοῖρα, végzet, fatum.

μέλλω szándékozik, akar, késik, l. 290, μελλήσω, ἡμέλλησα 197, 2. J.

μέλει sziven fekszik, 290. μελήσει, ἐμέλησε, μεμέληκε, im. μελητέον.

*μέλομαι, ἐπι-, μεταμέλομαι l. 290, 292, 5.

μέμφομαι gáncsol, roszal, μέμψομαι, ἐμεμψάμην, ἐέμψθην, im. μεμπτός.

- μένω marad, l. 290. μενῶ, ἔμεινα, μεμένηκα, im. μενετός.
 μαιίνω szepplőst, l. 265, μιανῶ, ἐμίᾱνα és ἐμίῃνα stb.
 μίγνυμι, μίσγω vegyít, elegyít, l. 281, 2. μίξω stb. im. μικτός.
 μιμέομαι utánoz, tk. 292, 7. szenvedő: ἐμιμήθην, μιμηθήσομαι.
 μιμνήσκω emlékeztet, 287. μέμνημαι emlékezik, említ 231, 2. fogl. 248.
 μεμνῶμαι, ἦ, ἦται, oh. μεμνήμην, ἦο, ἦτο v. μεμνώμην, ῶο, ῶτο, parancsolója: μέμνησο *memento*, μεμνήσθω stb. μέμνηται, ἐμέμνητο. ἀπομνήσκεισθαι Thuk. 1, 137. *ἐμνησάμην, μεμνήσομαι emlékezendik.
 μολεῖν, ἐμολον ment, l. 287, βλώσχω.
 μύζω sziv, szop, 290. μυζήσω, ἐμύζησα, μυζᾶω, μυζέω.
 μύω (ῦ) bezár, behúny, ἔμυσσα; μέμυκα zárkózott, hallgat.
 νάσσω töm, νάξω, νένασμαι, νέναμαι.
 νεανιεύομαι ifjonckodik, szerénytelen, pajkos; νεεανιεύμαι szenvedő.
 νέμω oszt, 290. νεμῶ, νεμήσω, ἐνειμα, νενέμηκα, νενέμημαι, ἐνεμήθην, νέμομαι bír, lakik, im. νεμητέος.
 νέω halmoz, νήσω, ἔνησα, νένημαι, νένημαι, im. νητός.
 νέω, νήθω fon, νήσω. τὰ νηθέντα Plat. polit. 282. im. νητός.
 νέω úszik, νεύσομαι 209, νευσοῦμαι? 220, ἐνεύσα, νένευκα, im. νευστέον.
 νίζω mos, ἐνίζον mosa; νίπτω-ból νίρω stb. νένιμμαι, ἐνίφθην.
 νοέω észrevesz, gondol, νοήσω. ἀπονοέομαι stb. l. 292, 5.
 νυστάζω szundikál, hóbiskál, álmos, νυστάσω, ἐνύσταξα Plut. Brut. 36.
 ξέω vakar, farag, ξέσω 260, 1. ἔξεσμαι, im. ξεστός.
 ξηραίνω szárít, ξηρανῶ, ἐξηράνα 226, ἐξήρασμαι, ἐξήρα(μ)μαι.
 ξυρέω nyir, 289. ξύρομαι, ἐξυράμην, ἐξύρημαι 230, 3.
 ξύω simít, ξύσω, ἔξυσσα rr. ἔξυσμαι, ἐξύσθην, im. ξυστός.
 ὀδύρομαι jajgat, kesereg, tk. ὠδύρθην szenvedő 292, 7. im. ὀδυρτός.
 ὄζω szaglik, 290. ὀζήσω, ὠζήσα, ὀδωδα szaga van, 233.
 οἰ l. φέρω.
 οἶγω, οἶγνυμι nyit, l. 281, 2. 238, 2. J. ἀν-οίγω, félm. ἀνέφωρον 201, ἀνέφωξα, ἀνοιζαι, ἀνεφώχθην, ἀνοιχθῆναι, ἀνεφώσομαι, im. οἰκτέος.
 οἶδα tud, l. 279, 6.
 οἰδέω, οἰδάω, οἰδάνω, οἰδαίνω dagaszt, 284. οἰδήσω, ὠδηκα.
 οἰμώζω jajgat, 211, 2, 1. J. οἰμώξομαι 222, ὠμωξα, im. οἰμωκτός.
 οἰνός részegít, többnyire elöragtalan l. 199.
 οἶομαι, οἶμαι vélekedik, vél, οἶει vélsz l. 195, 3. félmultja ὠόμην és ** ὠόμην, οἰήσομαι 290, ὠήθην, oh. οἰηθείην, im. οἰητέος.
 οἶχομαι elment, oda van, l. 290, félm. ὠχόμην, οἰχήσομαι, ὠχημαι.
 ὀκέλλω kiköt, szárazra ér; használatos: ὀκέλλω, ὠκελλον és ὠκειλα.
 ὀλισθαίνω, ὀλισθαίνω sikamlik, 284. ὀλισθήσω, ὠλισθον, ὠλισθησα.
 ὀλλυμι (ὀλ-νυμι-ből rokonítva 22), ὀλλύω 280, 4. ront, öl, veszít, 281, 2.
 ὀλῶ, ὀλέσω, ὀλώλα 233, 293, 9. Leghasználatosb: ἀπ-, διόλλυμι.
 ὀλολύζω jajgat, rivalg, 211, 2, 1. J. ὀλολύξομαι 222, ὠλόλυξα, -ξάμην.
 ὀλοφύρομαι jajgat, sirat, ὀλοφυροῦμαι, ὠλοφυράμην, rk. ὠλοφύρθην.

ὀμνυμι, ὀμνύω 280, 4. esküszik, 281, 2. ὀμοῦμαι, εἶ, εἴται. ὀμωμο-
σμένος Dem. ὀμόσθην, ὀμόθην, ὀμοσθήσομαι, im. ἀπ-ώματος.
ὀμόρηνυμι letöröl, 281, 2. ὀμόρομαι, ὀμορξα, ὀμόρχθην.
ὀνίνημι használ, 1. 274, 2. 269. im. ἀν-όνητος.
ὀξύνω élesít, rr. ὀξυνῶ, ὤξυνα, ὤξυμαι, ὤξυσμαι 245, 2. J.
ὁ π 1. ὁράω.
ὁράω lát, 1. 291. félm. ἑώρων 201, ἑώρακα, *έόρακα, εἶδον-ban, é előrag,
azért ἴδω, ἴδοιμι, ἰδέ 194, 12, ἰδεῖν, ἰδών; ἰδοῦ 194, 11, ha in-
dulatszó ἰδοῦ ime! προειδόμενος = προῖδόμενος előre tudó. ὄψει
látandsz 195, 3. ὤμμαι, ὤψαι, ὤπται, ὤφθαι 245, ὤφθην, im.
ὄρατός, ὀπτός.
ὀργίζω haragít; köz. ὀργίζομαι haragszik, ὀργιοῦμαι 219, ὀργισθήσομαι,
ὤργισθην, im. ὀργιστέον.
ὀρέγω nyújt; köz. ὀρέγομαι kíván, törekszik, ὀρέξομαι, ὠρεξάμην, ὠρέ-
χθην, im. ὀρεκτός. Mellékidoma ὀριγνάομαι, ὀριγνηθῆναι.
ὀρμάω hajt, siet; köz. ὀρμάομαι indul, ὀρμήσομαι, ὠρμήθην.
ὀρμιζω horgonyt ereszt, ὀρμιῶ 219; köz. ὀρμιζομαι horgonyoz, ὠρμισάμην.
ὀρύσσω ás, ὀρύξω, ὠρυξα, ὀρώρυχα 233, ὠρυχα, ὠρύχθην, im. ὀρυκτός.
ὀσφραίνομαι szagol, 284. ὀσφρήσομαι, ὠσφρόμην, ὠσφράνθην, im.
ὀσφραντός.
οὐρέω vizel, előragáról 1. 201, οὐρήσομαι, ἐούρηκα.
ὀφείλω tartozik (pénzzel) 1. 290. ὠφελον határtalannal: *utinam!* vajha!
ὀφλισκάνω tartozik (lakolni), 1. 284. ὀφλήσω, ὠφλον, ὠφληκα.
παίζω enyeleg, játszik, παιζοῦμαι 220, παίζομαι, ἐπαισα, πέπαισμαι,
im. παιστέος; παῖξω, ἐπαιξα, πέπαιχα, πέπαιγμαι, ἐπαίχθην.
παίω üt, ver, παίσω, παιήσω, ἐπαισα, πέπαικα; πέπαισμαι, ἐπαίσθην
helyett inkább πέπληγμαί, ἐπλήγην használtatott, 1. πλήσσω.
παλαίω küzd, παλαίσω rr. ἐπαλαίσθην, πεπάλαισται, im. δυς-πάλαιστος.
*πάομαι szerez, πάσομαι, ἐπᾶσάμην, πέπαμαι bír, πεπαμένος Xen.
παρανομέω törvény ellen tesz, cselekszik, előraga παρήνόμησα, παρενό-
μησα 203, 1.
παροινέω borozásnál illetlenkedik, επαρώνουν 203, 2. επαρώνησα.
παρόρησιάζομαι szabadon szól, 1. 203, 1. πεπαρόρησιάζομαι cselekvő és
szenvedő.
πάσσω hint, πάσω 211, 1. J. πέπασμαι, ἐπάσθην, im. παστός, παστέος.
πάσχω (παθ-σχω-ból) szenved, tapasztal, (jót, rosszat) 1. 291. im. παθητός.
πανω szüntet, véget vet, rr. πανύσω, ἐπανυσα, πέπανυκα; köz. πανύομαι
szűnik, πανύσομαι, πέπανυμαι, πέπανυμαι, ión és ó attikai, ἐπανύθην,
ἐπάνύσθην, πεπανύσομαι 292, 4. im. πανοστέος.
πείθω rábír, rábeszél, πείσω 216, ἐπείσα, πέπεικα 240; πείθομαι hisz,
engedelmeskedik, πείσομαι, πεισθήσομαι rá fog beszéltetni, meg fog
győződni, ἐπείσθην hitt, engedett, rábíratt; im. πειστός, πειστέον
parendum. **πέποιθα bízik 294. kötetlen beszédben gyéren jön elő.
πεινάω éhez, η-s összevonásu, 1. 205, 2. πεινήσω, πεινάσω.
πειράω kísért, köz. πειράομαι kísért, πειράσομαι 217, ἐπειράθην, ἐπι-
ρασάμην; ἐπειράθην néha szenvedő is, im. πειρατέος.

- πείρω átszúr, rr. περῶ stb. πέπαρμαι 241, ἐπάρην 213, 5. 254.
 πέμπω küld, πέμψω, ἔπεμψα, πέπομφα 238, 1. J. πέπεμμαι 245, 1. J. πέπεμπται, ἐπέμφθην, im. πεμπτός. Köz. πέμπομαι elküld, μετα-πέμπομαι küld útána vagy érette, hivat, μετεπέμφθην hivattatott.
 περαίνω végez, περανῶ, ἐπεράνα, πεπέρασμαι 245, 2. J. ἐπεράνθην.
 πέρδω, πέρδομαι búzt okoz, παρδήσομαι, ἔπαρδον, πέπορδα.
 πεσεῖν l. πίπτω.
 πέσσω, πέττω, πέπτω főz, 211, 1. J. πέψω, πέπεμμαι, ἐπέφθην.
 πετάννυμι kiterjeszt, 281, πετῶ 219, ἐπέτασα, πέπ(ε)ταμαι ἐπετάσθην.
 πέτομαι repül, 1. 290. π(ε)τήσομαι, ἐπτόμην 33, ἐπτάμην, ἔπτην 278.
 πεπότῃμαι, ποτάομαι-tól jön, ἵπταμαι, πεία(ο)μαι, ἐπετάσθην.
 πήγνυμι erősít, szegez, 1. 281, 2. πέπηγα áll, 294. szenvedő πήγνυμαι szilárdul, megfagy, παγήσομαι, ἐπάγην, im. πηκτός.
 πηδάω ugrik, πηδήσομαι rr.
 πίμπλημι tölt, 1. 274, 3. πλήθουσα αγορά népgyűlés ideje, 10–12 óra d–e.
 πίμπρημι éget, 1. 274, 4. πρήσω, πέπρηκα, πέπρησμαι stb.
 πίνω iszik, 1. 291, πίομαι 221, πινύμαι, πῖθι 278, *πίε, im. ποτός.
 πιπίσκω itat, 1. 287. πίσω, ἐπίσα, 293, 7.
 πιπράσκω elad, 1. 287, πέπρᾱκα, ἐπράθην, πεπράσομαι 292, 4. im. πρατός, πρατέος. Kiegészíti ἀποδίδομαι, ἀποδώσομαι, ἀπεδόμην.
 πίπτω (ῖ) esik, 1. 291, πῖπτε essél, πεσοῦμαι, ἔπεσον, πέπτωκα.
 πλάζω hánydogál, bolyongtat, πλάγξω 211, 2, 2. J. im. πλαγκτός.
 πλανᾶω téveszt, πλανᾶομαι bolyong, πλανήσομαι, im. πλανητός.
 πλάσσω képez, πλάσω 211, 1, J. ἔπλασα, πέπλακα, im. πλαστός.
 πλέκω főz, fon, πλέξω rr. 1. 265, ἐπλέχθην, ἐπλάκην, ἐπλέκην 254, im. πλεκτός.
 πλέω hajóz, összevonását 1. 205, 4. πλεουσῶμαι 209, 220, πέπλευκα, πέπλευσμαι 247, ἐπλεύσθην, im. πλευστέος.
 πλήσσω üt, ver, πλήξω, πέπληγα üttött, későbbi íróknál üttetett is, πέπληγμαι, ἐπλήχθην, ἐπλήγην, πληγήσομαι, πεπλήξομαι; de ἔξεπλήγην, ἐκπληγήσομαι, κατεπλήγην 254, im. πληκτός.
 πλύνω mos, πλυνῶ stb. πέπλυκα 241, ἐπλύθην, ἐπλύνθην, im. πλυτός.
 πνέω fű, lehel, összevonását 1. 205, 4. πνεύσομαι és πνευσοῦμαι 209, 220. ἔπνευσα, πέπνευκα, πέπνευσμαι, ἐπνεύσθην, im. πνευστός.
 πνίγω fojt, πνίξομαι, πνιξοῦμαι 220, πνίξω, ἐπνίξα, πέπνιγμαi, ἐπνίγην, πνιγήσομαι.
 ποθέω ohajt, vágy, sovárogo, ποθέσομαι, ἐπόθεσα, ποθήσω 260, 4.
 πολιτεύω honfi, πολιτεύομαι hazafiui v. állami ügyekkel foglalkozik, πολιτεύσομαι, ἐπολιτευσάμην; ἐπολιτεύθην és πεπολιτεῦσθαι szenvedő is.
 πονέω dolgozik, szenved, πονήσω 1. 260, 4. πονέομαι erőlködik, törekszik, ἐπονησάμην, ἐπονήθην; πεπόνημαι közép és szenvedő.
 πορ *ἐπορον adott; πεπρωμένος, η, ον végzetszerű, fatalis.
 *πορεύω útra hoz, átvézet; πορεύομαι megy, menetelez, πορεύσομαι, πέπορευμαι, ἐπορεύθην, ἐπορευσάμην, im. πορευτός.
 πραγματεύομαι foglalatoskodik, ügyeket visz, visel, ἐπραγματευσάμην, ἐπράγματεύθην; πεπραγματεύμαι közép és szenvedő.

πράττω (α) tesz, cselekszik, dolga van, rr. πράξω, ἐπραξα, πέπραγα, πέπραχα l. 294, J. εὖ, ἀγαθὰ πέπραγα szerencsés voltam, πεπραξομαι, im. πρακτέος.

πρίασθαι venni, ἐπριάμην határozatlant l. a 107 lapon. Jelen: ὠνέομαι. πρίω (ι) fűrészel, rr. πρίσω, πέπρισμαι 247, ἐπρίσθην, im. πριστός. προθυμέομαι buzgó, hajlandó 292, 5. προθυμήσομαι, προθυμηθήσομαι. προίξομαι, κατα-προίξομαι ingyen v. büntetlenül teend, más ideje nincs. προφασίζομαι okol, mentség gyanánt felhoz; προεφασίσθην szenvedő. πιαίρω, πτάρνυμαι tüsszent, ἔπτарон.

πταίω botlik, üldök, rr. πταίσω, ἔπταισα, ἔπταικα 230, 3. ἔπταισμαι. πτα l. πετάννυμι és πέτομαι.

πτήσσω 34, 3. J. ijeszt; lebukik, lehajol, lelapúl rr. πτήξω, ἔπτηχα.

πτίσσω kölyűben tör, döngöl, 34, 3. J. πτίσω 211, 1. J. ἔπτισμαι.

πτο, πτω l. πίπτω.

πτύσσω redőz, 34, 3. J. rr. πτύξω, ἔπτυγμαi, ἐπτύχθην, ἐπτύγην, im. πτυκτός.

πτύω pök, kör, πτύσω (ű 260, 1.), πτύσαι, ἐπτύσθην, im. πτυστός.

πυνθάνομαι tudakozódik, értesül, l. 284, πεύσομαι, ἐπυνθόμην, πέπνυσμαι, im. ἀνά-πυστος, πευστέος.

ῥαίνω fűcskend, öntöz, locsol, ῥόρανα 226, ῥόρασαι, ῥόραμαι.

ῥάπτω varr, rr. ῥάψω, ῥόραμαι 230, 4. ῥόραφην 253, 1. im. ῥαπτός. ῥε l. 291.

ῥέζω, ῥε ϑ, ῥε γ tesz, ῥέξω, ῥεξω, ῥεξεα, ῥόρεξα, ῥεχθῆναι.

ῥέω, ῥέομαι foly, összevonását l. 205, 4. ** ῥεύσομαι 216 J. ῥόρενσα, ῥόρύνηκα, ῥύήσομαι folyand, ῥόρύνην folyt 209, 254. im. ῥυτός.

ῥήγνυμι, ῥηγνῶ szakaszt, tör, l. 281, 2. ῥόρωγα 237, 294. ῥόρηγμαi.

ῥιγώ fázik, összevonását l. 205, 6.

ῥίπτω, ῥιπτέω (ι) vet, dob, l. 289. ῥίψω, ῥόριπα 197, 1. J. ῥόρίφην, ῥόρίφθην, ῥιφθήσομαι, ῥόρίφομαι, im. ῥιπτός.

ῥοφέω szűresül, ῥοφήσομαι, ῥοφήσω 292, 2.

ῥυ l. ῥέω.

ῥω γ l. ῥήγνυμι.

ῥώννυμι erősít, l. 281, 1. ῥώσω stb. ῥόρωσο élj boldogúl, vale!

σαίρω seper, csak ἔσαιρον, σαρῶ 218. ἔσηρα 226; σέσηρα vicsorog.

σαλπίζω harsonáz, σαλπίζω 211, 2; 2. J. ἐσάλπιγξα.

σβέννυμι olt, l. 281, 1. σβέσω, σβήσομαι, ἔσβεσα, ἔσβην.

σέβω, σέβομαι tisztel, 292, 5. ἐσέφθην tisztelettel eltelt, im. σεπτός.

σειώ ráz, σείσω, ἔσεισα stb. σέσεισαι 247, ἐσείσθην, im. σειστός.

σημαίνω jelel, vezényel, σημανῶ, ἐσήμηνα, ἐσήματα, σεσήμαγκα, σεσήμασαι, ἐσημάνθην.

σήπω rothaszt, σήψω, σέσηπα rothadt 294. ἐσάπην 209, σαπήσομαι.

σιγάω és σιωπάω hallgat, σιγήσομαι, σιωπήσομαι 222, rr.

σκάπτω ás, σκάψω rr. ἔσκαφα, ἔσκαμμαι, ἐσκάφην 210.

σκεδάννυμι, rk. σκίδνυμι széleszt, 281, 1. σκεδῶ, σκεδάσω, im. σκεδαστός.

σκέλλω szárít 293, 6. ἔσκλην (σκληναi), ἔσκληκα elszáradt, σκλησομαι.

σκέπτομαι szemlél, néz, kémlel, jelene és félmultja az attikai iróknál igen ritka, helyetteσε σκοπέω és σκοπέομαι, σκέψομαι, έσκεψάμην, έσκεμμαι szenv. is, rk. έσκέφθην, έσκεψομαι szenv., im. σκεπτέος. σκήπτω támaszt, gyámolt, σκήψω stb. έσκήφθην; köz. σκήπτομαι okol, ok, ürügy gyanánt felhoz.

σκοπέω és σκοποῦμαι vizsgál, vizsgálódik, 1. σκέπτομαι.

σκώνπτω gúnyol, σκώνσομαι, σκώνω 292, 2. έσκώνφθαι, έσκώνφθην.

σμάω ken, töröl, η-s összevonásu 205, 2. σμήχω-tól έσμήχθην, im. σμηκτός.

σπάω húz, σπάσω 260, 1. έσπακα, έσπασμαι 247, έσπάσθην.

σπεῖν 1. έπομαι.

σπεῖρω magot vet, 1. 265, σπερῶ, έσπειρα, έσπορα? im. σπαρτός.

σπένδω kiönt, öntvényez, σπείσω 216; köz. σπένδομαι szerződik, έσπειςμαι.

σπουδάζω buzog, serénykedik, sürget, σπουδάσομαι 222, σπονδάσω.

στα 1. ίστημι 270, 279, 4. 293.

στάζω csepegtet, csepeg, στάξω 211, 2, 1. J. im. στακτός.

στέγω fed, fedez, τεγο, στέξω; köz. *στέγομαι védi magát, elhárít.

στείβω lép, 1. 290, jobbra csak jelene és félmultja használtatott.

στέλλω küld, στελῶ rr. έσταλκα 241, 1. έστάλην 254, έσιάλθην? σταλήσομαι; köz. στέλλομαι készül, pl. útra.

στενάζω nyög, sohajtoz, στενάξω 211, 2, 1. J. im. στενακτός.

στέργω szeret, tisztel, στέρξω stb. έστοργα 237. έστέρχθην.

στερίσκω, rk. στερέω megfoszt, 1. 288, στερίσχομαι, στέρομαι megfosztatik, elveszt, nélkülöz, στερήσω, στερέσω stb. στερηθήσομαι, στερήσομαι 292, 3.

στέρω koszorúz, στέρω rr. έστεμμαι 230, 3. έστέφθην, im. στεπτός.

στηρίζω támogat, szilárdít, στηρίξω 211, 2, 1. J. στηρίσαι.

στίζω szúr, pontoz, στίξω stb. 211, 2, 1. J. im. στικτός.

στορέννυμι, στρώννυμι, στόρνυμι terít, sternere, 1. 281. στορέσω, στορῶ 219, στρώσω, έστόρεσα, ** έστρωσα, έστρωμαι, έστόρεσμαι, im. στρωτός.

στρέφω fordít, rr. έστροφα 237, έστραμμαι 244, J. έστράφην 254, 292,

6. στραφήσομαι néha mint στρέψω forduland, im. στρεπτός. καταστρέφομαι meghódít, alávet.

συρίζω, att. συρίπτω sípol, συρίζομαι 211, 2, 1. J.

σύρω húz, 1. 211, 4, 1. J. 265. σεσύρηκα 290 szerint, σέσυρμαι, έσύρην.

σφαγιάζομαι áldoz, tk. σφαγιάζω rk. έσφαγιάσθην szenv. Herod. 7, 180.

σφάζω, att. σφάττω, 1. 34, 3. J. σφάξω, έσφαξα, έσφαγμαι, έσφάγην, rk. έσφάχθην, σφαγήσομαι, im. σφακτός.

σφάλλω csal, ejt, buktat, rendít, σφαλῶ 218, έσφηλα 226, έσφαλκα, 230, 3. έσφαλμαι, έσφάλην, σφαλήσομαι csatlakozni fog, σφαλοῦμαι.

σφίγγω szorít, köt, fojt, σφίγξω, rr. έσφιγμαι 245, 1. J. έσφίχθην.

σφύζω forr, pezseg, dobog, σφύξω stb. 211, 2, 1. J. szerint.

σώζω megment, megtart, σώσω, έσωσα, σέσωκα, σέσωσμαι, σέσωμαι 247, έσώθην, im. σωστέος.

ταλαιπωρέω bajlakodik, ταλαιπωρόμαι kiáll bajt, έταλαιπωρήθην.

ταράσσω zavar, rendít, 211, 1. ταραάξω rr. ταραάξομαι 292, 3. attikai mellékidoma θράιτω, θράξω, ἔθραξα, τέτρηχα nyugtalan, hánykodik.

τάσσω rendez, l. 265, τάξω rr. τέταχα, τέταγμαi, τετάχεται 246, ἐτάχθην, ἐτάγην, τετάξομαι, im. τακτός, τακτέος.

τέγγω áztat, nedvesít, τέγξω, ἔτεγξα, ἐτέγγθην, im. ἄ-τεγκτος.

τείνω feszít, 211, 4. τενῶ, τέτακα 241, 1. τέταμαι, ἐτάθην, im. τατός.

τεχ l. τίκτω.

τεκμαίρομαι következtet, gyanít, rendel, tk. ἐτεκμηράμην.

τελέω végez, teljesít, befejez, τελέσω és τελῶ 219, ἐτέλεσα 260, 1. τετέλεκα (τετέλεχα Corp. Inscr. 2885, 7.), τετέλεσμαι 247, ἐτελέσθην 257, im. τελεστός.

τέλλω jobhára csak összetételekben jön elő, pl. ἀνα-τέλλω felkel (a nap) rr. ἀνατελῶ, τέταλκα 241, 1. τέταλμαι. ἐπι-τέλλω meghagy.

τέμνω metsz, l. 283, τεμῶ, ἔτεμον, ἔταμον, τέτμηκα 241, 3. ἐτμήθην, τετμήσομαι, im. τμητός, τμητέος.

τέρπω gönyörködítet, τέρψω, rr. τέρομαι gönyörködik, ἐτέρφθην.

τετραίνω l. τιτράω.

τεύχω l. τυγχάνω.

τήκω olvaszt, τήξω, τέτηκα 294, ἐτάκην 209, ἐτήχθην, τακήσομαι.

τίκτω szül, l. 210. τέξω, τέξομαι 292, 2. ἔτεκον, τέτοκα; τέεγμαi, ἐτέχθην.

τίλλω tép, szaggat, τιλῶ 211, 3. τέτιλμαι, ἐτίλθην.

τιμάω tisztel, l. 204, τιμήσω; τιμήσομαι tiszteltetni fog, 292, 3.

τίνω fizet, lakol, becsül, 283. τίσω, ἔτισα, τέτικα, τέτισμαι, ἐτίσθην, im. τιστέον. τίνομαι boszút áll.

τιτράω fűr, 291. τρήσω, ἔτρησα; mellékidoma: τετραίνω, ἐτέτρηναι, ἐτέτρανα 226, im. τρητός.

τιτρώσκω sebez, 287, τρώσω, ἔτρωσα, τέτρωμαι, ἐτρώθην, τρωθήσομαι, im. τρωτός.

* τλῆναι túrni, l. 278 τλαί igelőd, τλήσομαι, τέτληκα, im. τλητός.

τμ l. τέμνω.

τρέπω fordít, l. 265, határozatlanait l. 253, 2. 186, 5. τέτροφα 238, 1. J. τέτραμμαι 244, J. ἐτράπην, rk. ἐτρέφθην, im. τρεπτός, τραπήτεον.

τρέφω táplál, l. 265. θρέψω 25, c. τέτροφα 238, 1. J. τέθραμμαι 244, J. határtalana τεθράφθαι 25, J. 32, a. ἐτράφην 254, ἐθρέφθην, θρέψομαι 292, 3. im. θρεπτέος.

τρέχω szalad, fut, l. 291. δραμοῦμαι, ἔδραμον; régies idomok: θρέξομαι 25, c. ἔθρεξα; összetett igékben δεδραμῆσθαι is, im. θρεκτέον, δραμητέον.

τρέω reszket, τρέσω 260, 1. ἔτρεσα, im. ἄ-τρεστος rettenthetlen.

τρίβω tör, zúz, surol, l. 265. rr. τέτριφα, τετρίφεται 246, ἔ csak ἐτρίβην és τριβήσομαι 209, különben ἔ, pl. τριβε, τετριφθαι, τριψομαι 292, 3. im. τριπτέος.

τρώγω rág, τρώξομαι, ἔτρωγον 213, 4. τέτρωγμαi, im. τρωκτός.

τυγχάνω talál, elér, l. 284, τεύξομαι, ἔτυχον, τετύχηκα, πέτευχα.

τύπτω üt, ver, τυπτήσω, nem att. ἐτύπησα, *ἔτυπα, ἔτυπον 212, helyettese ἐπάταξα, ἔπαισα, τετύπηκα, τέτυμμαι, ἐτύπην, ἐτυπήθην, τετύπημαι, τυπτήσομαι 292, 3. Aristoph. felh. 1379. im. τυπτητέος. τύφω füstöl, ég, θύψω 25, c. τέθυμμαι, ἐτύφην. τωθάζω gúnyol, τωθάσομαι stb.

ὑπισχνοῦμαι ígér, vállalkozik, l. ἔχω.

ὑποτοπέω gyanakodik, gyanít, vél, ὑποτοπέομαι, tsz. ὑπετοπήθην.

ὑφαίνω sző, ὑφανῶ rr. ὑφαγκα, ὑφασμαι 245, 2. J. im. ὑφαντός.

ὑώ (ῥ) eső esik, esőt ad, ὕσω, ὕσμενος, ὕσθην; ὕσεται eső által nedvesíttetni fog.

φαίνω mutat, φανῶ 214, ἔφην 223, πέφαγκα, πέφασμαι 245, 2. J. φαίνομαι mutatkozik, látszik, mutattatik, ἐφάνθην mutattatott, ἐφάνην megjelent 257, φανοῦμαι 214, φανήσομαι 251 megjelenend, látszandik, πέφην 228, 237, 294. Összetett φαίνομαι köz. többnyire: nyilatkozik, mond, im. ἄφαντος. ἡ ἡμέρα ὑπέφαινε nappalodék.

φαγ l. ἐσθίω

φάσκω l. φημί.

φείδομαι kimél, takarékos, elmulaszt, tk. φείσομαι, *φειδήσομαι, *πεφιδήσομαι.

φέρω hoz, visz, l. 291. a társalgási nyelvben οἷσε határozatlan parancsoló használtatik; ἡνεγκον kedveltebb volt, mint ἡνεγκα 225, de mássalhangzón kezdődő szók előtt ἡνεγκας, ἡνεγκαμεν, ἡνεγκατε, ἡνεγκαν a gyakoribb; oh. ἐνεγκοιμι, parancs: ἐνεγκε, de viszont ἐνεγκάτω stb. határtalana ἐνεγκεῖν; igeneve ἐνεγκών, οὔσα, ὄν. A közép igei ἡνεγκάμην inkább divatozott, mint ἡνεγκόμην. ἡνέχθην leesett, lezuhant, ἐνεχθήσομαι, οἰσθήσομαι, οἶσομαι közép és szenvedő értelmű, im. οἰστός, οἰστέος. συμφέρει hasznos, üdvös; διαφέρεσθαι ellenkezni, προσφέρεσθαι viselni magát, συμφέρεσθαι történni.

φεύγω fut, kerül, kikerül. l. 265, 237, φευξοῦμαι 220, ἔφυγον 209.

φημί mond, l. 274, 1. és 291.

φθάνω megelőz, l. 283, 292, 2. rk. φθάσω, ἔφθασα, ἔφθην l. 278, ἔφθακα.

φθέγγομαι szól, hangzik, φθέγξομαι, ἐφθεγξάμην, ἔφθεγμα 245, 1. J. φθείρω ront, dúl, öl, vesz, φθερῶ 218, ἔφθαρχα 244, ἔφθορα 237 átható, néha = ἔφθαρχαι 244, φθαρήσομαι, φθεροῦμαι 219, im. φθαρτός.

*φθίνω, φθίω vész, elvész, elenyészik, φθίσομαι, ἔφθιμαι, régmúlt ἔφθίμην, mi erős, köthang nélküli határozatlan is lehet, φθίσθαι, φθίμενος, rövidített köthangú fogl. *φθίεται, φθιόμεσθα, oh. φθίμην, φθίτο (e. h. φθίμην, φθίτο), ἐφθίθην. Átható φθίσω, ἔφθισα, néha φθίνω is. Mellékidoma φθινύθω. Némely idomai prosaiak is, pl. μηνὸς φθίνοντος a hónap utolsó harmadában (21—30), φθίμενος.

φιλοτιμέομαι dicsvágyó, nagyra törekvő, tk. 292, 5.

φιλοφρονέομαι nyájas, barátságos, φιλοφρονήσομαι, -ήσασθαι, -ηθῆναι. φλέγω éget, l. 265, ἐφλέχθην, ἐφλέγη, im. ἄφλεκτος.

φοβέω ijeszt, φοβοῦμαι fél, φοβήσομαι és φοβηθήσομαι 292, 3. ἐφοβήθη 292, 6. πεφόβημαι retteg, ἐφοβησάμην, im. φοβητέος.

φράγνυμι rekeszt, zár, l. 281, 2. ἐφραχθην, ἐφράγην.

φράζω jelent, mond, φράσω 216, rr. πέφρακα; φράζομαι észrevesz, gondolkodik, magának v. magában mond, im. ἄφραστος.

φρέω, δια-, εἰς-, ἐκ-φρέω át-, be-, kiereszt, εἰςφρέομαι magához ereszt, φρήσομαι.

φρίσσω borzad, meredez, πέφρικα borzad.

φυγγάνω, φεύγω-nak mellékidoma 284. szerint.

φυλάσσω őriz, l. 211, 1. 265, φυλάττομαι 186, 1. φυλάξομαι szenvedő is, 292, 3.

φύρω kever, kiegészítője: φυράω gyúr, φυράσω 217, rr. ἐφυράσθην, **ἐφύρσθην, ἐφύρην, πέφυρμαι, rk. πεφύραμαι, im. φυρτός.

φύω (ῡ, ῥ) nemz, terem, φύσω, ἐφυσά, ἐφυν 278, J. 293, 3. Néha φύω = φύομαι lesz, ered, származik, φύσομαι (ῡ), ἐφύην, fogl. φυνῶ, φυνῆ, φυνῶμεν, oh. φύην? φυνῆναι, φυνεῖς, φυνήσομαι, im. φυντός.

χάζω, χάζομαι enged, hátrál, fél. χαίνω l. χάσκω.

χαίρω örül, örvend, χαιρήσω 290, ἐχάρην örült, ἐχαίρησα, κεχάρηκα, κέχαρμαι örvend, κεχάρημαι Eurip. im. χαρτός. χαῖρε, salve, vale!

χαλάω kiereszt, 260, 1. χαλάσω, κεχάλακα, ἐχαλάσθην, κεχάλασμαι.

χαλεπαίνω neheztel, haragszik, χαλεπανῶ, rr. ἐχαλεπάνθην.

χαρίζομαι kedveskedik, sziveskedik, rr. κεχάρισμαι átható és szenvedő.

χάσκω nyilik, száját tát, l. 287. χαίνω-tól χανοῦμαι, ἔχανον, κέχαγκα, κέχηνα nyilt, tárva van. κεχίνετε tátsátok szátokat! Aristoph. Achar. 133.

χέζω szükségét végzi, χεσοῦμαι, χέσομαι, ἔχεσα, ἔχεσον, κέχοδα, κεχέσθαι.

χέω önt, jöndje χέω, χέομαι, l. 221, 292, 2. ἔχεα 225, fogl. χέω, parancs.

χέον, χεάτω, határtalana χέαι; κέχυνκα 209, κέχυνμαι, ἐχύνθην, χυνθήσομαι, im. χύντός.

χόω töltést, falgát csinál, rr. χώσω, κέχωσμαι, ἐχώσθην, im. χωστός.

χράομαι használ, utor, η-s összevonásu 205, 2. χρήσομαι, ἐχρησάμην, κέχρημαι; ἐχρήσθην többnyire szenvedő, im. χρηστός jó, χρηστέος.

χράω jóslatot ad, χράῃς, χράῃ és χρήῃς, χρήῃ stb. ἀνείλεν ἡ Πυθία jóslatot adott, ἐχρήσθην. Köz. χρήσομαι, κέχρησμαι jóst, jósdát kérdez.

χρή kell, szükséges, l. 274, 5, χρήσει stb. ἀπόχρη elég, határtalana ἀποχρήν, igeneve ἀποχρῶν, ὥσα, ὦν, félm. ἀπέχρη; ἀποχρήσει (ἀποχρήσουσιν), ἀπέχρησεν.

χρίω (ῖ) ken, κρίσω rr. κέχρισμαι 247, κέχρισμαι, ἐχρίσθην, im. χριστός.

χρώννυμι, χρώζω fest, szinez, l. 281, 1. κέχρωκα, κέχρωσμαι.

χώννυμι, l. χόω, önt, tölt, halmoz, l. 281. χώσω stb. κέχωσμαι, ἐχώσθην.

χωρέω enged, kitér, megy, χωρήσομαι 292, 2, rk. χωρήσω, de ἀναχωρήσω, προχωρήσω, ἀπο-, προς-, συγχωρήσομαι és -ήσω, im. κέχωρηκα 230, 1. im. χωρητέον.

ψάω érint, ψάύσω, ἐψανσμαι 230, 3. 247, ἐψαύσθην.

ψάω érint, simít, farag, surol, η-s összevonásu 205, 2. ἔψη(σ)μαι, ψήχω-tól ἔψημαι, ἐψήχθην.

295. §. Rendhagyó igéknek sorozata: *πέγω*—*ώνεομαι*. Szóképezéstan. 141

πέγω gáncsol, *πέξω* rr. *ἐπέγην*? im. *πεκτός*.

ψεύδω csal, *ψεύσω* stb. köz. *ψεύδομαι* hazudik, csal 265, *ψεύσομαι*, *ἔψευ-
σάμην*; szenvedő családik, családkozik, *ψευσθήσομαι*, *ἔψεύσομαι*,
ἔψευσθην, 257.

ψύχω (v) hűsít, szellőztet, *ψύξω* stb. *ἔψυγμα*, *ἐψύχθην*, *ἐψύχην*, *ἐψύγην*.

ώθew taszít, tol, nyom, l. 289. félmultja *έώθουν* 201, *ώσω*, **ώθήσω*,
έωσα, *έωκα*, *ώσομαι*, *έωσάμην*, *ώσθήσομαι*, *έώσθην*, *έωσμαι*, im.
ώστος.

ώνεομαι áron vesz, félm. *έωνούμην* 201, *ώνήσομαι*, *έώνημαι* szenvedő
is, *έωνήθην* csak szenvedő. *έωνήσάμην* h. *έπριάμην*, l. *πρίασθαι*.

HARMADIK SZAKASZ: SZÓKÉPEZÉSTAN.

Tizenkettedik fejezet.

Szóképezés azon működése a nyelvalkotó emberi szellemnek, melynél fogva 296.
az már meglevő szókból új szókat alakít. Teszi azt származtatás, *παραγωγή*,
és összetétel, *σύνθεσις*, útján. A szók ugyanis vagy egyszerűek, vagy
összetettek. Egyszerű szó egy többől lett: *λόγ-ος* beszéd *λεγ* többől; össze-
tett szónak két vagy több tője van: *λογο-γράφος* beszédiró.

A. Szószármaztatás, egyszerű szók képezése.

A szószármaztatás valamely szóhoz, mely ekkor tőszónak vétetik, járult képző által ereszt új szókat. A tőszó névszó és igeszó lehetvén, a származtatás is névszó- és igeszószármaztatás. Az egyszerű szók vagy igetőbeliek, őszók (*verbalia*), melyek közvetlenül igetőből eredtek, (206—211) pl. *άρχ-ή* kezd-et *άρχ* többől, vagy névtőbeliek (*denominativa*), melyek névszótőből alkottattak, pl. *αρχαῖος* kezdeti, ősi, régi, minek névszótője *αρχα*, alanyesete *αρχή*.

Névszók többnyire úgy alkottatnak, ha ige- vagy névszótőhöz képző 297.
járul, pl. *λόγος*-nak képzője *ο-ς*, *αρχαῖος*-é *ιο-ς*.

A képzők a névszó fogalmának közelebb meghatározói és azon különféle viszonyoknak kifejezői, melyekben a szótőnek alapfogalmát gondolni kell: igető *ποιε ποιῶ* teremt, költ, *ποιη-τή-ς* költ-ész, *ποίη-σι-ς* költ-és, *ποίη-μα(τ)* költ-e-mény; igető *γράφ-ω* ír, *γραφ-εύ-ς* ír-ász, ír-ó, *γραφ-ί-ς* írószer, íróvessző, *γράμ-μα* ír-at, *γραμ-μή* vonal; névszótő *δικα*, *δίκη* jog, *δικα-ιο-ς* jog-os, *δικαιο-σύνη* jogos-ság; névszótő *βασιλευ*, *βασιλεύς* király, *βασι-λε-ιᾶ* király-nő, *βασιλε-ιᾶ* király-ság, *βασιλ-ικό-ς* király-i.

1. J. Képző nélkül igen kevés névszó alkottatott igetőből: *φύλαξ* őr, ige- és névszótője *φυλακ*, l. 211, 1. *φυλάσσω* őrködik, *ψ* hang *ἐπ* igetőből, *εἰπεῖν* mondani.

2. J. Mássalhangzó jellemű tők mássalhangzón kezdődő képzők előtt a 17—22 szerint rokonulnak: *γραφ γραμ-μα*, *λεγ λέξις* szó, *δικαδ δικάζω*

142 Szóképezés: *ευς, τηρ, τωρ, της; τις, σις, σια* főnevi képzők.

ítél, *δικαστής* bíró. A hangzó jellemű tők e hangzót hosszítják és némely képzők elé néha *σ*-t toldanak (l. 247, 257) *ποιε ποιη-μα*, mint *πε-ποιη-μαι, σει-σ-μός* rengés, *σέ-σει-σ-μαι*.

3. J. Sok szóban a *τ* hangzót változtatás szenved, mely az erős multéval többnyire azonos, l. 237. *λαθ λήθη* felejtés, mult *λέληθα, πεμπ πομπή* kíséret, *πέπουφα, λιπ λοιπ-ός* többi, *λέλοιπα* hagytam.

α. Névszószármaztatás.

I. Főneveket alkotó legfőbb képzők.

298. A. A cselekvő, vagy valamivel foglalkozó, valamihez tartozó személyt a következő képzők jelelik:

1. *ευ*, alanyesete *ε-ύ-ς*, mindig végéles és hímnemű, l. 92, 1, 1.

Igetőkből származott szók példái:

<i>γραφ-εύ-ς</i>	ir-ó	igetője <i>γραφ</i>	jelene <i>γράφω</i>	208
<i>γον-εύ-ς</i>	nemz-ő	„ <i>γεν</i>	„ <i>γίγνομαι</i>	291
<i>κουρ-εύ-ς</i>	nyir-ő	„ <i>κερ</i>	„ <i>κείρω</i>	211, 4.

Névszótőből eredt kisebb számú szók példája lehet: *πορθμ-εύ-ς* rév-ész, névtője *πορθμο*, alanyesete *πορθμός* rév.

2. Hímnemű képzők:

Nőnemű képzők:

<i>τηρ</i>	alanyesete	<i>τηρ</i>	<i>τειρα</i>	alanyesete	<i>τειρα</i>
<i>τορ</i>	„	<i>τωρ</i>	<i>τρια</i>	„	<i>τρια</i>
<i>τα</i>	„	<i>της</i>	<i>τριδ</i>	„	<i>τρι-ς</i>
			<i>τιδ</i>	„	<i>τι-ς</i>

Igetőkből származott szóknak példái:

Tő	Alanyeset	Jelentés	Igető	Ige
<i>σω-τηρ</i>	<i>σω-τήρ</i>	megmentő	<i>σω</i>	<i>σώζω</i>
<i>σω-τειρα</i>	<i>σώ-τειρα</i>	megmentőné		
<i>ρή-τορ</i>	<i>ρή-τωρ</i>	szónok	<i>ρε</i>	<i>ερῶ</i> 291.
<i>κρι-τα</i>	<i>κρι-της</i>	bíró	<i>κρι</i>	<i>κρίνω</i> 283.
<i>ποιη-τα</i>	<i>ποιη-της</i>	költő	<i>ποιε</i>	<i>ποιέω</i> 208.
<i>ποιη-τρια</i>	<i>ποιή-τρια</i>	költőné		
<i>αὐλη-τα</i>	<i>αὐλη-της</i>	fuvolázó	<i>αὐλε</i>	<i>αὐλέω</i> 208.
<i>αὐλη-τριδ</i>	<i>αὐλη-τρις</i>	fuvolázóné		

Névtőkből eredt szóknak példái:

tő <i>πολι-τα</i>	alanyesete	<i>πολι-της</i>	honfi	névtő <i>πολι</i> ae. <i>πόλις</i> város
„ <i>οἰκε-τα</i>	„	<i>οἰκέ-της</i>	laktárs	„ <i>οἶκο</i> „ <i>οἶκος</i> ház.
„ <i>οἰκε-τιδ</i>	„	<i>οἰκέ-τις</i>	laktársné	„

299. B. A cselekvést ezen képzők fejezik ki:

<i>τι</i>	alanyesete	<i>τι-ς</i>	} nőneműek
<i>σι</i>	„	<i>σι-ς</i> <i>τις</i> -ből gyengítve 31, a) szerint	
<i>σια</i>	„	<i>σια</i>	

Minden ide tartozó főnevek igeőbeliek, u. m.

<i>πίσ-τι-ς</i>	hűség	igeője	<i>πιθ</i>	jelene	<i>πείθομαι</i>	209
<i>μίμη-σι-ς</i>	utánzás	„	<i>μιμε</i>	„	<i>μιμέομαι</i>	208
<i>σκέψι-ς</i>	szemlélés	„	<i>σκεπ</i>	„	<i>σκέπτομαι</i>	210
<i>πραῖξι-ς</i>	cselekvés	„	<i>πραγ</i>	„	<i>πράσσω</i>	211, 1.
<i>γενε-σι-ς</i>	keletkezés	„	<i>γενε</i>	„	<i>γίγνομαι</i>	291
<i>δοκιμα-σία</i>	vizsgálás	„	<i>δοκιμαδ</i>	„	<i>δοκιμάζω</i>	211, 2.

2. *μο*, alanyesete *μό-ς*, mindig végleges, hímnemű:

<i>σπα-σ-μός</i>	görcs, vonaglás	igeő	<i>σπα</i>	jelene	<i>σπάω</i>	208
<i>δε-σ-μός</i>	kötélék, bilincs	„	<i>δε</i>	„	<i>δέω</i>	208
<i>όδυσ-μός</i>	jajveszéklés	„	<i>όδυσρ</i>	„	<i>όδύρομαι</i>	211, 4, 1. J.

C. A tettét vagy a cselekvésnek eredményét jelelik: 300.

1. *μα-τ*, alanyesete *μα*, mindig semleges

<i>πραγμα(τ)</i>	tett	majdnem=τὸ	<i>πεπραγμένον</i>	factum	<i>πραγ</i>	211, 1.
<i>ῥήμα(τ)</i>	szó	„	<i>τὸ εἰρημένον</i>	dictum	<i>ῥε</i>	291
<i>τμήμα</i>	vágat	„	<i>τὸ τετμημένον</i>	sectum	<i>τεμ</i>	283

2. *ες*, alanyesete *ος*, mindig semleges

<i>τὸ λαχες</i>	alanyesete	<i>λάχος</i>	sors	igeője	<i>λαχ</i>	<i>λαγχάνω</i>	284
„ <i>ἐθες</i>	„	<i>ἐθος</i>	szokás	„	<i>ἐθ</i>	<i>εἶωθα</i>	237
„ <i>τεκες</i>	„	<i>τέκος</i>	gyermek	„	<i>τεκ</i>	<i>τίκτω</i>	210.

J. *ος* képző névtőlki eredt szókban tulajdonságot jelent:

<i>βάρος</i>	nehézség	melléknevi tője	<i>βαρυ</i>	alanyesete	<i>βαρύς</i>
<i>βάθος</i>	mélység	„	<i>βαθυ</i>	„	<i>βαθύς</i>
<i>μήκος</i>	hosszúság	„	<i>μακρο</i>	„	<i>μακρός</i> .

D. Eszközt vagy a cselekvésnek műszerét jeleli: 301.

τρο, képző, alanyesete *τρο-ν*, semleges, latin *tru-m*

<i>ἄρο-τρον</i>	szántóvas	igeője	<i>ἄρο</i>	jelene	<i>ἄρόω</i>	208
<i>λύ-τρον</i>	váltásdíj	„	<i>λυ</i>	„	<i>λύω</i>	208
<i>δίδακ-τρον</i>	tandíj	„	<i>διδαχ</i>	„	<i>διδάσκω</i>	288.

J. *τρα* né nemű képző nem oly határozott értékű: *ξύ-σ-τρα* vakaró (*ξύω* vakar), *ὄρχη-σ-τρα* táncter (ὄρχεσθαι szökdös), *παλαι-σ-τρα* küzdőhely (*παλαίω*).

E. Helynek jelezésére használt képzők: 302.

1. *τήριο*, alanyesete *τήριον*, semleges, latin *torium*:

<i>ἄκροα-τήριον</i>	<i>auditorium</i>	igeője	<i>ἄκροα</i>	jelene	<i>ἄκροάομαι</i>	208
<i>δικασ-τήριον</i>	törvénykezés helye	„	<i>δικαδ</i>	„	<i>δικάζω</i>	211, 2.

2. *ειο*, alanyesete *εἶο-ν*, semleges:

<i>λογ-εἶο-ν</i>	szóhely	névtője	<i>λογο</i>	alanyesete	<i>λόγος</i>
<i>κουρ-εἶο-ν</i>	borbélyműhely	„	<i>κουρευ</i>	„	<i>κουρεύς</i>
<i>Μουσ-εἶο-ν</i>	Múzák helye	„	<i>Μουσα</i>	„	<i>Μοῦσα</i> .

F. Tulajdonságot jelentő főneveket melléknevi tőlki ezen képzők 303. alkotnak:

1. *τητ*, alanyesete *της*, nőnemű, latin *tat, tut*, ae. *tas, tus*:
τὸ ἰσοτητ alanyesete *ἰσό-της* egyenlőség mn. tője *ἰσο* ae. *ἴσο-ς*
 „ *νεοτητ* „ *νεό-της* ifjúság „ *νεο* „ *νέο-ς*
 „ *ταχυτητ* „ *ταχύ-της* gyorsaság „ *ταχυ* „ *ταχύ-ς*

2. *συνα*, alanyesete *σύνη*, nőnemű:
δικαιο-σύνη jogosság melléknevi tője *δικαιο* ae. *δίκαιος*
σωφρο-σύνη meggondoltság „ *σωφρον* „ *σώφρων*.

3. *ια*, alanyesete *ια*, nőnemű:
σοφ-ια bölcsesség melléknevi tője *σοφο* ae. *σοφός*
εὐδαιμον-ια boldogság „ *εὐδαιμον* „ *εὐδαίμων*.

J. *ια* képző a melléknevi tők véghangzóival *εια, οια*-vá lesz:
ἀλήθ-εια igazság melléknevi tője *ἀληθ-ε(ς)* ae. *ἀληθής*
εὖνο-ια jóakarat „ *εὖνοο* „ *εὖνους*.

4. *ες*, alanyesete *ος*, semleges, l. 300, J.

304. G. Kicsinyző főneveket névtőkből ezen képzők alkotnak:

1. *ιο*, alanyesete *ιον*, semleges:
παιδ-ιο-ν fiúcska névszótője *παιδ* alanyesete *παῖ-ς*
κηπ-ιο-ν kertecske „ *κηπο* „ *κῆπο-ς*.

J. *ιο-ν* képzőnek kicsinyző mellékidomai még:
αριο-ν: *παιδ-άριον*, *ψυχ-άριον* *ιδιο-ν* *οἰκ-ίδιον*, *ξικ-ίδιον* kardocska
υδριο-ν: *μελ-ύδριον* dalocska *υλλιο-ν* *μειρακ-ύλλιον* ifjúcska.

2. Hímneműek *ισκο*, nőnemű *ισκα*, alanyesetben *ισκος*, *ισκη*:
νεαν-ισκο-ς *adolescentulus* névtője *νεανια* ae. *νεανίας*
παιδί-σκη leányka „ *παιδ* „ *παῖς*
στεφαν-ισκο-ς koszorúcska „ *στεφανο* „ *στέφανος*.

305. H. Nemzetségi (*patronymica*), valamely ősatyától származást jelentő nevek leggyakrabban *δα*, alanyesete *δης*, hímnemű és *δ*, alanyesete *ς*, nőnemű képzővel alakultak.

Ezen *δης* és *ς* képzők az *α* jellemű tőkköz közvetlenül járulnak:

Βορεά-δης (ᾱ) hímn. *Βορεά-ς* nőn. névtője *Βορεα* alanyesete *Βορέα-ς*
Αινειά-δης „ „ „ *Αινεια* „ *Αινειά-ς*.

Mássalhangzó jellemű tőket *ι* köthang egyesít a *δης*, *ς* képzővel: *Κεκρο-π-ι-δης* hímn. *Κεκροπ-ι-ς* nőn. névtője *Κεκροπ*, ae. *Κέκροψ*. *ευ* és *ο* jellemű, mássalhangzó névragozású tők szinte *ι* köthanggal képezik nemzetségi neveiket, úgy hogy az *ευ*-nek *υ*-a az *ι* előtt kiesik: *Πηλε-ι-δης*, *Πηλεύ-ς*. Homerosi mellékidoma *Πηληϊάδης*. *Αητοί-δης* névtője *Αητο*, alanyesete *Αητώ*.

Az **Ο** névragozásnak tőinél az *ο*-nak helyettese az *ι*:

Τανταλ-ίδης *Τανταλῖς* névtője *Τανταλο* alanyesete *Τάνταλος*
Κρονίδης „ „ *Κρονο* „ *Κρόνος*.

Csak az *ιο*-s végzetű nevek változtatják az *ιο*-t *ια* képzővé:

Θεστ-ιά-δης hímn. *Θεστ-ιά-ς* nőnemű, névtője *Θεστιο*, alanyesete *Θέστιος*.

J. Az *ιον*, alanyesetben *ιον*, nemzetségi névképző gyérekben használtatott: *Κρονίων* Kronosfi. A versmérték sok verselési szabadságot okozott ily neveknel.

εως, της népnevi, ιος, κός, ινος, εος, εις melléknevi képzők. 145

I. A népnevek (*gentilia*), melyek a hovávalóságot jelelik, ezen kép- 306.
zövel alakulnak:

1. εϋ, alanyesete εως, l. 298.

Μεγαρ-εϋ-ς névtője Μεγαρο alanyesete τὰ Μέγαρα
Ἐρετρι-εϋ-ς „ Ἐρετρια „ Ἐρετρίᾱ.

J. Nőnépnevek δ jelleműek és az alanyesetben s végzetűek:
tője Μεγαριδ, alanyesete Μεγαρίς, Σικελιωτιδ Σικελιωτίς.

2. τα, alanyesete της:

Τεγεά-της Τεγέα, Αἰγινή-της Αἰγίνη, Ἑπειρώ-της Ἑπειρος, Σικε-
λιώ-της Σικελία.

II. Mellékneveket alakító főbb képzők.

1. ιο, alanyesete ιο-ς, magyarban többnyire i, néha os es, ias ies, 307.
legáltalánosabban jeleli azon viszonyt, melyben a melléknév főnévvel áll:
οὐράν-ιο-ς égi, οὐρανός, ἑσπέρ-ιο-ς esti, ἑσπέρα. A tők véghangzóival az
i néha kettőshangzóba olvad össze: ἀγορά-ιο-ς köztéri, *forensis*, αἰδοῖος
szemérmes, tiszteletes, αἰδο, αἰδώς, θερ-ες tő s-jának kiestével lesz θέ-
ρειος nyári, nyárias (τὸ θέρος nyár). ιο képző melléknevekből is alakít szár-
mazékos mellékneveket: ἐλευθέρ-ιο-ς *liberalis*, ἐλεύθερος *liber*, és helyne-
vekből mellékneves népneveket: Μιλήσ-ιο-ς Μιλητιος helyett 31, a. szerint,
Μιλητος-ból, Ἀθηναῖος, Ἀθηναί-**ból**.

2. κο, alanyesete κό-ς, mindig végéles: 308.
többnyire köthanggal járul a tőhöz, és az igetőkől származott melléknevekben
a képességet, rátermettséget fejezi ki: ἀρχικός előljárónak termett,
αἰσθητικός érzékeny, πρακτικός életre-, tettere való. Főnevekből sajátságot
jelentő mellékneveket alakít: βασιλ-ι-κό-ς királyi, ιατρ-ι-κό-ς orvosi, θηλυ-
κό-ς női.

3. ινο, alanyesete ινο-ς, és 309.

4. εο, alanyesete εο-ς, ους, latin *eus*:
az anyagot jelentő mellékneveket képezi: λίθ-ι-νος kőből való, λίθος,
ξύλινος fa- ξύλον, χρύσεος, χρυσοῦς arany-, *aureus*, χρυσός.

5. εντ, himnemű alanyesete εις, nőnemű εσσα, semleges εν:
teljet, bőséget jelent: χαρίεις báj-os, kellemes, *grati-osus*, χάρις, ὑλήεις
erdős, *silv-osus*, ὕλη, ἡμαθόεις homokos, *aren-osus*, ἄμαθος.

J. Igehatározók a 152-155 tárgyalt képzőkön kívül δον, δην, ι vagy ει,
τί vagy τεί képzővel alakíttatnak: ἀγελῆδον nyájanként, κρύβδην titkon, ἀμισθί
díj nélkül, πανδημί összes néppel, ὀνομασί nevén, ἀδακρυτί köny nélkül.

β. Igeszószármaztatás.

Származékos igék névszótőkből különféleképen alkottatnak. A szár- 310.
mazott igéknek legfőbb, jelentésükre nézve kevésben különböző végzetei jelen
idő i domuk szerint rendezve e következők:

1. α-ω: τιμά-ω tisztel	τιμή tisztelet
αἰτιά-ομαι okol, vétkel, vádol	αἰτία ok, vétek
γοά-ω jajveszékel	γόος jajgatás

2. ε-ω:	ἀριθμέ-ω	számlál	ἀριθμός-ς	szám
	εὐτυχέ-ω	szerencsés	εὐτυχής	szerencsés
	ἰστωρέ-ω	vizsgál	ἵστωρ	vizsgáló, bűvár
3. ο-ω:	ἐλευθερό-ω	megszabadít	ἐλεύθερος	szabad
	χρυσό-ω	aranyoz	χρυσός	arany
	ζημι-ό-ω	büntet	ζημία	büntetés
4. ευ-ω:	βασιλεύ-ω	király, országot	βασιλεύς	király
	βουλεύ-ω	tanácsol	βουλή	tanács
	ἵππεύ-ω	lovagol	ἵππεύς	lovag
5. ιζ-ω:	ἐλπίζ-ω	reményel	ἐλπίς	remény
	Ἑλληνίζ-ω	hellenül beszél	Ἑλλην	
	Φιλιππίζ-ω	P-szal tart, részén van	Φίλιππος	
6. αζ-ω:	δικάζ-ω	ítél	δίκη	jog
	ἐργάζ-ομαι	dolgozik, művel	ἔργον	dolog, mű
	βιάζ-ομαι	erőszakoskodik	βία	erőszak
7. αν-ω:	σημαίν-ω	jелеl, vezényel	σῆμα	jel
	λευκαίν-ω	fehérít	λευκός	fehér
	χαλεπαίν-ω	neheztel	χαλεπός	nehéz, boszús
8. υν-ω:	ἡδύν-ω	édesít	ἡδύς	édes
	καλλύν-ω	szépít	κάλλος	szépség
	λαμπρύν-ω	fényesít	λαμπρός	fényes.

1. J. Ohajtó igéket (ἐφευτικά, προαιρετικά, desiderativa) a jövő időbeli tőhöz járult εἰω képző alakított: γελασεῖω, πολεμησηεῖω, ἀπαλλαξεῖω nevetni, hadakozni, szabadulni szeretne. Más képző ιάω: μαθητιάω szeretne tanítvány lenni.

1. J. Némely névszótők több, különböző végzetű és értelmű igét sarjasztottak: δοῦλο δοῦλος szolga: δουλό-ω rabbá tesz, δουλείω szolgál; πολεμο: πόλεμος háború: πολεμέω és πολεμίζω hadat visel, πολεμώω ellenséggé tesz.

B. Összetétel, σύνθεσις.

I. Az összetételnek idoma.

311. A szószármaztatásban igen kevés nyelv oly fejlékeny mint a hellen, a szóösszetételben talán egy sem. A szóösszetétel által két külön állott szóból egy szó lesz, mely az egyes szókétől különböző, de azokban gyökerező jelentéssel bír.

Az összetett szónak elején álló névszó tőalakjában mutatkozik: ἄστν-γειτων városszomszéd, χορο-διδάσκαλος kartanító, σακής-παλος paizsrázó, τὸ σάκος paizs. De πινυ-ο-κάμπτης fenyőhajtó, o köthanggal.

Mássalhangzó jellemű tők nagyobbára o által egyesülnek a másik szóval: ἀνδριαντ-ο-ποιός szobrász, πατρ-ο-κτόνος apagyilkos. ι, υ lágy hangzók után is gyakori az o köthang: φυνσι-ο-λόγος természettudó, ιχθυ-ο-φάγος halevő. Az o rendszeren a tő-α-nak is helyettese: ἡμερ-ο-δρομος napfutár, χωρ-ο-γράφος tájleíró. Hangzók előtt az o kiesik: χορ-ηγός karvezető, πατρ-ά-δελφος atyafivér, de megmarad az eredetileg digammás elejű szóknál: Homerosnál δημι-ο-εργός, attikailag δημιουργός kézműves.

J. γῆ összetételben γεω-: γεω-γράφος, γεω-μέτρης, γεω-μόρος telkes.

A szónak végzetei az összetételben gyakran változnak, kivált ha az össze- 312. tett szó melléknév: *τιμή φιλό-τιμος* becsületszerető, *πρᾶγμα πολυπρά-γων* munkás, sürgelékeny. Főfigyelmet érdemel itt az *ης* hímn- és nőnemű és es semleges végzet. Az *ης*, es képző járul:

1. számos, közvetlenül az ige-tőből képezett melléknevekhez: *ἀ-βλαβ-ής* sértetlen (*βλαβ βλάπτω*), *αὐτάρκης* önmagának elegendő (*αὐτός, ἀρκέω*);

2. olyan melléknevekhez, melyeknek másik alkatrésze es jellemű, alany- esetben os végzetű főnevekből lett: *δεκα-ετής* tíz éves, *ἔτος*, *κακοήθης* gon- nosz, *ἥθος*, erkölcs, jellem.

Igék változatlanul csak előjárókkal egyesülhetnek összetett igékké. Ezen 313. összetételnek tág volta oka annak, hogy a 202. szerint az előrag az előjáró és az ige-tő között áll: *ἀπο-βάλλω* eldob, *ἐπέβαλον* eldobott. Az ige-tőnek más- féle szóvali összetétele előtt mind a kettőből névszót kell alakítani, pl. *λίθο-ς* és *βάλλω*-ból *λιθοβόλος* kődobó-t, melyből az ige így alakul: *λιθοβολέω*; *ναῦ-ς* *μάχομαι*, *ναυμαχος* hajócsatázó, *ναυμαχέω*, *εὖ* és *ἐργ-*-ből lesz *εὐερ- γέτης* jótevő, *εὐεργετέω* jót tesz.

Elvont értelmű főnév végzetének változása nélkül csak előjáróval tétethe- 314. tik össze: *πρό* és *βουλή*-ből lesz *προβουλή* előtanácskozás; minden más össze- tételnél a főnév származéki végzetet vesz fel: *λίθος* és *βολή*-ből lesz *λιθο- βολία* kőhajítás, *ναῦς* és *μάχη*-ből *ναυμαχία* hajócsata, *εὖ* és *πρᾶξις*-ből *εὐπραξία* jólét.

Olyan összetett szók, melyeknek első része ige-tőből közvetlenül képez- 315. tetett, többnyire csak költők műveiben találhatunk. Az ily összetétel kétféle:

1. az ige-tő, vagy a jelen időbeli tő (207) hangzó elejű tőekkel közvetlenül, a mássalhangzó elejűekkel pedig *ε*, *ι* vagy *ο* köthang által egyesül: *πείθ-αρχος* (*πείθομαι* és *ἀρχή*) parancsnak engedelmes, *δακ-έθυμος* (*δάκ-ν-ω* 283) szív- rágó, mardosó, *ἀρχ-ι-τέκτων* építészfőnök, *μισ-ό-γυνος* asszonygyűlölő (*μισέω*);

2. az ige-nak *σ*-val toldott, a gyenge határozatlan időtőhöz hasonló idoma szintűgy egyesül az összetevendő szónak másik alkatrészével: *λῦσ-ι-πονος* baj-, fáradságoldó, *πλήξ-ιππος* lóostorozó (*πλήσσω* 211, 1.), *στρεψί-δικος* jog- csavaró (*στρέφω* 208).

II. Az összetételnek jelentése.

Értelmökre nézve az összetett szók 3 fő osztályra szakadnak, vannak 316. ugyanis:

1. meghatározó összetett szók (*determinativa*); ezekben a máso- dik szó a főnév, melyet az első mellététképen (*appositio*) határoz meg: *ὁμό-δουλο-ς* együtt-szolga, rabtárs, *ἀκρό-πολις* felsőváros, vár. Ilyen össze- tett szó aránylag kevés van.

2. jelző összetett szók (*attributiva*); ezekben is a másik szó az első által határoztatik ugyan, de a kettőből képezett fogalom sajáttságul más szó- nak tulajdoníttatik: pl. *ὁμό-τροπος* nem egyenlő mód, hanem egyenlő módú, *μακρόχειρ* nem hosszú kéz, hanem hosszúkezű, *ἀργυρότοξος*

ezüsttűjű, *πολύ-μητις* soktervű, *ἐνθεος* = *θεὸν ἐν ἑαυτῷ ἔχων* istent magában bíró, isténihletett.

J. Ide tartoznak az *ώδης* (*οειδης*-ből, *εἶδος* alak, idom) végzetű, nagy számu összetett szók: *γυναικώδης* = *γυναικο-εἶδης* asszonyos, asszonyias.

3. A tárgyi összetett szók (*objectiva composita*); ezekben az egyik szó a másiktól nyelvtanilag vonzatik: *δεισι-δαίμων* = *τοὺς δαίμονας δεδιώς* istenfélő, *ἡνι-οχος* = *τὰ ἡνία ἔχων* gyeplőtartó, kocsis, *λογο-γράφος* beszédíró, *ἄξιό-λογος* = *τοῦ λόγου ἄξιος* szóra méltó, *χειρο-ποίητος* = *χερσὶ ποίητος* kézzel csinált, *πατρόκτονος* atyjától megölt, *πατροκτόνος* apagyilkos.

4. Igen gyakori az *άν* (latin *in*, német *un*, magyar *talan*, *telen*; rokon ezen szócskával: *άνευ* nélkül), mássalhangzók előtt *ά* előszótaggali összetétel, mely tagadó ereje miatt fosztó vagy talanító *ά*-nak (*στερητικόν*, *privativum*) nevezetik: *ά-γραφος* iratlan, *ά-μήτωρ* határozólag nem-anyai, jellemzőleg anyátlan, *ά-τεκνος* gyermektelen, *άν-αιδής* (*αἰδώς*) szemérmetlen, szemtelen. Az eredetileg digammás elejű szók elé nem *άν* hanem *ά* téteték: *ά-έκων*, *άκων* akaratlan, *ά-εικής*, *αἰκής* (*εἰς ἔοικα* 279, 7.) illetlen, méltatlan.

5. A gyűjtő *ά* (*άθροιστικόν*, *collectivum*), eredetileg *ά*, talán = *άμα* együtt, van ezen szókban: *ά-πας*, *άπαξ*, *ά-κόλουθος* útítárs (*κέλευθος* út) *ά-δελφός* fivér. Nagyító *ά* (*ἐπιτατικόν*, *intensivum*) ezekben: *ά-τενής* nagyon feszített, kemény, *ά-σκιος* nagyon árnyékos.

6. *δυσ* előszótag a magyar *bal* és a német *miss*-nek felel meg, s mint *εὖ*-nek ellentéte visszást, nehezét, bajost, rosszat jelent: *δυσ-άλωτος* nehezen fogható, *δυσ-άρεστος* kedvetlen, elégedetlen, *δυσ-θυμία* roskedvűség, *δυσ-τυχία* balszerencse, *δύς-ερις* civakodó, *δυσ-χερής* nehezen kezelhető.

7. Az előljárók összetételben valamelyik helyi alapjelentésökkel birnak: *άμφί* körül, rá, két-: *άμφιμάχομαι*, *άμφικαλύπτω*, *άμφιστομος*; *άνά* fel, vissza: *ανάγω*, *αναγράφω*, *αναβαίνω*, *αναχωρέω*; *άντί* ellen, ért: *άντίπαλος* ellenfél, *αντιλέγω*, *αντιδίδωμι*; *άπό* el, le, től: *αποτίθηναι*, *άπέρχομαι*, *αποδύω*, *άπόδοσις*; *διά* át, el, szét: *διέρχομαι*, *διαφθείρω*, *διασκεδάννυμι*; *είς* be: *είσερχομαι*, *είσφέρω*, *είσαγγελία*, *είσαγωγή*; *έν* ben, be, nál: *έγγειος*, *ένοικέω*, *έμμένω*, *έμφυτεύω*; *έξ* ki: *έξάγω*, *έξευρίσκω*, *έκβάλλω*, *έκλύω*, *έκλογή*; *έπί* fel, ellen, rá: *έπίγραμμα*, *έπιτίθεμαι*, *έπιτάσσω*; *κατά* le, el: *καταβαίνω*, *κατακαίω*, *κατάλογος*, *κατάλυσις*; *μετά* vel, át: *μετέχω*, *μεταδίδωμι*, *μετ-εωρίζω* felemel, *μεθίστημι*; *παρά* hoz, nál, mellett: *πάρειμι*, *παρακαλέω*, *παραπλέω*; *περί* körül, túl: *περιέρχομαι*, *περιχαρής*, *περιοράω*; *πρό* elő, előre: *προβαίνω*, *προτάττω*, *προαιρέομαι*; *προς* hozzá: *προσαγορεύω*, *προσερχομαι*, *προστίθηναι*; *σύν* vel, együtt, össze: *σύνοδος*, *συμπορεύομαι*, *συνλέγω*; *ύπέρ* át, fölül, felette, túl: *ύπερβαίνω*, *ύπερβάλλω*, *ύπερσοφος*; *ύπό* alatt, alá, lassan: *ύποθήκη*, *ύπογραφή*, *ύποχωρέω*, *ύπορρέω*.

8. Az összetett szóknak ékezéséről l. 49, 8. Némelyek a jelentés szerint különböző ékezetűek: *μητρόκτονος* és *μητροκτόνος*, l. 56, 3.

NEGYEDIK SZAKASZ: HOMEROSI IDOMTAN.

A. Hangtan.

Előjegyzetek a hősi versről, ἡρωϊκὸς στίχος.

1. Azon műsor, melyben az Ilias és Odysseia énekeltetett, és az után min- 317.
den hellen és latin hősköltemény iratott, hatméretű lengedi versnek,
vagy röviden hatosnak nevezetik. Mértéke ez (l. 4, 2. J. és 46):

Μῆνιν ᾗ	ειδε, θε	ᾗ, Πη	ληϊά	δεω Ἀχι	λῆος
οὐλομέ	νην, ἥ	μυροῖ Ἀ	χαιοῖς	ἄλγ' ἐ' ἔ	θηκεν.
Ἄνδρα μοι	ἔννεπε,	Μοῦσα, πο	λύτροπον,	ὃς μάλα	πολλά
πλάγχθη, ἐ	πεὶ Τροί	ης ἰε	ρὸν πτολί	εθρον ἐ	περσεν.

2. Az $\text{— } \text{— } \text{—}$ egy hosszú és két rövid szótagból álló versláb vagy szak
lengedinek (δάκτυλος újj, minek egy hosszabb és két rövidebb ize van) mon-
datik, a $\text{— } \text{—}$ két hosszúból álló lássúnak (σπονδαῖος πούς), az $\text{— } \text{—}$ egy hosz-
szú és egy rövidből álló lejtinek (τροχαῖος). Minden versláb két részből áll:
ᾄρσις, szökkenetből és θεῖσις, csökkenetből, az ᾄρσις felemelt, a θεῖσις
leeresztett hangon mondatik ki. Az ᾄρσις verstani jele az — ékcse. A len-
gedi, lassú és lejtő lábban mindig az első szótagon van az ᾄρσις.

3. A hősi versnek első öt lába lengedi vagy lassú lehet, az ötödik ritkán
lassú, a hatodik tulajdonképp lejtő, de minthogy az utolsó szótag — , lassú is lehet.

4. Lassú hatméretűnek (σπονδειακός) az mondatik, melynek ötödik
lába lassú. Néha a hősi vers festőileg tárgy- és hangutánzó, az az vagy
gördülékeny, sebes, több lengedivel, vagy pedig méltóságosan komoly, több
lassúval: αὐτὶς ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λαῶς ἀναιδής.

5. Minden jó hatosban legalább egy vágat vagy szünet (τομή, cae-
sura) van, de több is lehet. A vágat abban áll, hogy a szónak vége a versláb-
nak közepére esik. A lengediben a szó vagy az ᾄρσις-szal végződik, mi hím-
vágatnak nevezetik, vagy a θεῖσις-nek első rövid szótagával, ez nővágat. A
vágat jele ||. Fővágatok:

a) a legszokottabb és legerősebb a hímvágat a harmadik lábban:

Μῆνιν ᾗ | εἶδε, θε | ᾗ, || Πη ληϊά | δεω Ἀχι | λῆος

b) a kevésbé erőteljes nőszünet a harmadik láb θεῖσις-ében:

Ἄνδρα μοι | ἔννεπε, | Μοῦσα, || πο | λύτροπον, | ὃς μάλα πολλά

c) a hímvágat a negyedik lábban, mely előtt hímvágat a másodikban
szokott lenni:

ἄρνυμε | νος || ἦν τε ψυχὴν || καὶ νόστον ἐταίρων.

d) A fővágatokon kívül mellékvágatok is jönnek elő. Több lehető vágatok
közül az az igazi, mely az értelem összefüggését legkevésbé háborítja.

6. A vágat mellett az egybevágat, διαίρεσις, is gyakori, a hol t. i. a
szónak és a lábnak vége összejön; ez lehet az 1. 2. 3. és 4. láb után:

a) ἦσθιον· | αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ.

b) ἀλλ' ὅτε δὴ ἔτος | ἦλθε περιπλομένων ἐνιαυτῶν.

c) ἐννῆμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν | ὥχετο κῆλα θεοῖο.

d) ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, || ὃς μάλα πολλά.

1. Az eredetileg rövid hangzók ott, hol a versmérték kívánja, megnyújtatnak, a hosszúk ellenben rövidülnek.

a) Az ε gyakran ει-vé, ritkábban η-vá, az ο többnyire ου-vá, és csak néha οι-vá nyújtatik (διάλυσις Ἰωνική): ξείνος, εἶν, εἵνεκα, ὑπείρ, ῥεῖα; ἦϋ = εὔ, ἦϋκομος, ἀρήϊος, χαλκήϊα = χάλκεα, κληῖς; μοῦνος, πουλὺς, φοίνιος, ἡγνοίησε = att. ἡγνόησε. Az α néha αι-vá: παραι = παρά.

b) Az η ε-ná, ω ο-ná rövidül, kivált a foglalo módban; ου lesz ο-ná: ἐβόλοντο, αι α-vá: ἔταρος.

c) Nyújtás és rövidítés gyakran egy szóban jön elő: βασιλῆος = βασιλέως, νῆος = νεώς, λᾶος = λεώς.

2. Az att. ᾱ η-ra változik: ἄγορή = ἄγορά, θῶρηξ = θώραξ, νῆϋς = ναῦς, διαπρήσσωμεν = διαπράσσωμεν.

1. J. A dór nyelv az att. η helyett sokszor ᾱ-t használt: δᾱμος = δῆμος, μάτηρ = μήτηρ.

3. A hangzóhalmaz ugyan azon szóban gyakori, még pedig:

a) Hangzók gyakran toldatnak más hangzók elé, ritkán más hangzók után, leginkább ε: ἐέλδωρ kívánat, ἔεδνα nászajándék, ἦέ vagy, ἦέλιος és a nemzetségi (305) nevekben: Νηληϊάδης, Πηληϊάδης, Τελαμωνιάδης.

b) Kettőshangzók gyakran két szótagúl mondatnak ki (διαίρεσις 9, 4.): πάϊς, ὄϊς, δαΐδας fáklyákat, ὄτομαι, ἐϋ.

c) Az összevonás gyakran elmarad: νόος = νοῦς, ἀέκων = ἄκων, φιλέητε = φιλήητε, φάος = φῶς. És viszont oly szóidomok is vonatnak össze, melyeket különben nem szokás összehúzni: ἱρός = ἱερός, βώσας = βοήσας.

d) Az összevont hang ismét két egyenlő hangzatú hangzóra vonatik szét: φῶς, φάος = φῶς, Κῶς, θῶκος.

2. J. εη, ιη és ρη (l. 16, J.) Homerosnál gyakori: ἰτέη fűzfa, att. ἰτέα, ἰητρός = ἰατρός, πειρήσομαι = πειράσομαι.

4. Az összevonás, a hol van, a közönséges szabályokat követi.

a) Eltérőleg εο és εου εϋ-be vonatik össze: ποιέομεν = ποιεῖμεν.

b) Más tájnyelvek ᾱo-ját az ión gyakran εω-ra változtatta: Ἀτρεΐδᾱο, Ἀτρεΐδεω, ἰλαος = ἰλεως, l. 87. α az ω előtt többnyire ε-ná vékonyul: Ποσειδάων = Ποσειδέων, att. Ποσειδῶν.

c) A dór nyelv αο-t és αω-t α-ba vont össze: Ἀτρεΐδαο = Ἀτρεΐδᾱ, Ποσειδάων, Ποσειδᾱν, θεάων istennőknek, θεᾱν.

5. A hangzóugratás (l. 33) gyakori: τίπτε = τίποτε ugyan mit? miért? ἐκέκλετο = ἐκεκέλετο kiáltott, φέρετε = φέρετε.

6. Az elegyítés (l. 39) Homerosnál még ritka; példái: καὶ γὰρ, τᾶλλα, οὐμός, οὔνεκα, ὄριστος, ὠτός ezek helyett: καὶ ἐγώ, τὰ ἄλλα, ὁ ἐμός, ὁ ὄριστος, ὁ αὐτός.

7. A kihagyás, ἐκθλιψις, (38) Homerosnál s általában a költőknél sokkal gyakoribb, mint a kötetlen beszédben; alája esnek αι és οι kettőshangzó mai,σαι, ται, σθαι igeragokban és μοι, τοι idomokban.

8. Az elvágás, *ἀποκοπή*, (l. 38, 2. J. véghangzónak kihagyása mássalhangzó előtt csak költői nyelvben) alá gyakran esnek *ἀνά*, *κατά*, *παρά* előjárók, *ἄρα* kötszó, ritkán *ἀπό* és *ὑπό*, mind összetételben, mind külön szóknál. *ἀν(ά)*nak *ν*-je a 22, 4-6. szerint rokonul, *κατ(ά)* *τ*-ja és *ἀπ(ό)*, *ὑπ(ό)* *π*-je a következő mássalhangzóval egyenlő bettűvé lesz: *ἀνδύεται* = *ἀναδύεται*, *ἀλλύεσκε*, *ἀγκρεμάσασα*, *κάββαλε* = *κατέβαλε*, *κὰκ γόνυ*, *καδδῦσαι*, *κὰκ κορυφήν*, *κάλλιπε* = *κατέλιπε*, *κὰμ μέσον*, *καννεύσας*, *κάππεσον*, *κὰρ ρόον*, *κάπ φάλαρα*, *κατθανεῖν* = *καταθανεῖν*, *πάριθετο* = *παρέθετο*, *ἀππέμψει* = *ἀποπέμψει*.

J. Kettőshangzók hangzók előtt ritkán rövidülnek: *οἶος* (οο).

Az aiol *F*, *δίγαμμα* *αιολικόν*. Ür, *hiatus*.

319.

A. A *δίγαμμα* verstani tekintetben is nagy nyomosságu, l. 2, 3. J. *F* elejűek a homerosi nyelvben e következő szók, még pedig némelyek állandóan, mások csak néhol: *ἄγνυμι* tör, *ἄλις* számosan, felesen, *ἄλίσκομαι* elfogatik, *ἀναξ* úr, *ἀνάσσω* uralkodik, *ἀνδάνω* tetszik, *ἄραιός* gyöngéd, *ἄστν* város, *ἔαρ* tavasz, *ver*, *ἔθνος* csapat, nép, *εἴκοσι* húsz (dórul *Ῥίκατι* = *viginti*), *εἴλω* enged, *εἴλω* szorít, *ἐκητι* akarattal, *ἐκὼν* önként, *ἐλπομαι* reményel, *ἐ se*, *ἐο sui*, *ἐός*, *ὄς suis*, *ἔοικα* látszik, hasonlít, *ἔπος* szó, *εἶπον* mondott, *ἔργον* tett, *ἔργω* zár, *ἐρώω* elmegy, *ἐρύω* húz, *ἔσπερος* *vesperus*, *ἐσθής* öltözet, *εἵμα* öltöny (tője *Ῥες vestis*), *ἔτης* rokon, *ἡδύς* édes, kellemes, l. d. l. 295 *ὀράω*, *Ἴλιος*, *Ἴον* ibolya, *ἴσος* egyenlő, *οἶκος* ház (*vicus*), *οἶνος* *vinum*. Aiolul *Ῥέτος* év, dórul *Ῥίδιος* saját. L. 109, 2.

J. Homerosnál sok szónak elején az eredeti *F* helyett *ε* áll: *εἴκοσι* húsz, *ἔιση* egyenlő, *ἴσος*-nak nőidoma, *ἔδνα* = *ἔδνα* nászajándékok.

B. Az ürt (l. 37) a homerosi nyelv okkal móddal túri, pl. a következő esetekben:

1. Csak látszó az ür a *F*-s elejű szóknál: *κατὰ οἶκον* = *κατὰ Ῥοῖκον*.

2. Megengedettetik *ι*, *υ* lágy hangzók után oly szóidomoknál, melyeknél a hangzó kihagyása szokatlan: *παιδὶ ἀμύνει*.

3. Tűrhetőbbé teszi az ürt a pontozás és a nővágat: *κάθησο*, *ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ*. *τῶν οἱ ἔξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι*.

4. Hosszú hangzó vagy kettőshangzó más hangzó előtt a *θέσις*-ben rövidül és így csak sajátlan vagy gyenge ürt hagy:

Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι ἐνὶ κρήμιδες Ἀχαιοί.

5. Tűrhető az ür, ha a hosszú véghangzó vagy kettőshangzó az *ἄρσις*-ben áll: *ἀντιθέω Ὀδυσῆϊ*.

6. Megengedhető, ha az elől álló szó hiányjeles: *δένδρε' ἔθαλλεν*.

Mássalhangzók változásai. Helycsere.

320.

1. *δ*, *θ*, *τ* fog-, *κ*, *χ* torokbetűk *μ* előtt gyakran változatlanok: *ὀδμή*, att. *ὀσμή* szag, *ἴδμεν*, att. *ἴσμεν* tudunk, *κεκορυθμένος*, att. *κεκορυσμένος* fegyverzett, *αὔτμη* füst, gőz, *ἱκ-μενος* kedvező, *ἀκαχμένος* élesített, *ἄκ*.

2. *δ*, *κ*, *π*, *τ* néma, *λ*, *μ*, *ν*, *ρ* folyékony betűk és *σ* rövid hangzó

után helyzeti (46, 2) szótaghosszítás végett kettőztetnek: *ἔδδειςεν, πέλεκκον* fejszenyele, *ὅπως, ὅποῖος, ὅτι*; *ἔλλαβε, φιλομμείδης* mosolygó, *ἀννέφελος, ἐύνητος* = *εὐ-νητος* jól font, *ὅσσον, νέκυσι, ὀπίσω*.

1. J. Homerosnál néma betű következő *λ, μ, ν, ρ*-val helyzetileg hosszítja az előtte álló szótagot: *τέκνον τί κλαίεις* (— — — —).

2. J. *Ἀχιλλεύς, Ὀδυσσεύς* a szokott, *Ἀχιλεὺς, Ὀδυσεύς* a ritkább idom.

3. J. Némabetű néha a következőhöz hasonul; *ποσσί* = *ποδοσι*, att. *ποσί*.

3. Egy *λ, μ, ν, ρ* vagy *δ*-val kezdő szó is hosszítja az előtte álló rövid, hangzó végzetű szótagot, minthogy ezen betűk kimondásban kettőztetnek:

ποσσί δ' ὑπὸ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα.

4. A *ρ* rövid hangzó után gyakran nem kettőztetik: *ἀμφίρυντος*.

5. Betoldatnak mássalhangzók, pl. *τ* *πτόλις, πτόλεμος*; *μ* *ρ* hangok előtt, kivált *βροτός*-szali összetételekben: *φθισίμβροτος, μέμβλωκα*; *ν*: *ἐκλίνθην, ἐκρίνθην, ἀμπνύνθην, ἀπάλαμνος* (παλάμη), *νώνυμος* (ὄνυμα); *θ*: *διχθαί, τριχθαί, μαλθακός, ἐργηγόρθασι*; *γ*: *ἐρίγδουπος, ἐργδούπησε*.

6. Helycsere gyakori *ρ* és *α* közt: *κάρτος, κάρτερος, κάρτιστος* att. *κράτος* stb., *κραδίη, καρδιά, τραπέομεν*, att. *ταρπώμεν, ἔδρακον* *δερχ, ἐπραθον* *πέρθω*. Néha *αρ* az att. *ρᾱ* helyett áll: *ἀταρπος*, att. *ἀτράπος* üsvény, l. 30.

B. Ragozástan.

Tizennegyedik fejezet: Névszóragozás.

321. Esetnemű képzők: *φι παραγωγικόν, θι, θεν, δε*.

1. A homerosi nyelvnek sajátias képzője a *φι*, mely a névszók tőjéhez járul és a sajátítói és tulajdonítói ragnak helyettese mind az egyes mind pedig a többes számban:

A ragozásban: *βίη-φι* erővel, *κλισίη-φι* sátorban, *ἀπὸ νευρῆ-φιν* idegről.

O ragozásban: *θεό-φιν* istenektől, *ἱλιό-φιν*, *ἐκ πασσαλόφιν* szegről.

Mássalhangzói ragozásban: *ὄρεσ-φιν* hegyeken, *ἱ-φι* erővel, *ἀπὸ κράτεσ-φιν* fejről, *παρὰ ναῦ-φιν* hajóknál, *ἀπ' ὄχεσ-φιν* szekerről, *κοτυληδον-ό-φιν* fogókkal. *χερσίν τε βίηφι τε* Od. 12, 246. *ἦφι βίηφι* Il. 22, 107. *καρτερῆφι βίηφι* Il. 22, 501. Rendhagyó *ἐσχάρ-ό-φι*, *ἐσχάρα* tűzhely.

1. J. Az ékezet különben eredeti helyén marad, csak ha **O** van *φιν* előtt: *όφιν*.

2. *θι, θεν, δε* képzők (l. 130) igen gyakoriak: *οἶκοθι* otthon, *ἱλιόθι* pró Ilios előtt, *οὐρανόθεν* égből, *ἀγορῇθεν* gyűlésből. *θεν* a sajátítónak is helyettese: *ἐμέθεν, σέθεν, ἐξ ἀλόθεν* tengerből, *κατὰ κρηθεν* fejről, egészen. *δε* többnyire a tárgyesethez járul: *οἰκόνδε* haza, *κλισίηνδε* sátorba, *πόλινδε* városba, *φρόβονδε* futásba. Figyelemre méltó: *φύγαδε* futásra, *ἐραζε* földre.

322. Az **A** névragozás.

Minden hosszú *ᾱ* iónul az egyesben *η*: *σοφίη, πέτρη, βασιλείη, μοῖρη*. Rövid *ᾶ* többnyire változatlan marad; *βασίλειᾶ, μοῖραν*, de *εἶα, οἶα* vég-

zetű elvont főnevekben szinte η-vá lesz: ἀληθείη, att. ἀλήθεια igazság, εὐ-
πλοΐη szerencsés hajózás; κνίσση zsirgóz, Σκύλλη szókban is.

Az *ā* megmarad θεά szóban és némely tulajdonnevekben: Ναυσικάα.
νύμφη menyecske, ifjúasszony, hívó esete: νύμφα.

A többes sajátítónak legszokottabb raga *άων*: κλισιάων, ἀγοράων;
de találkozik *έων* (többnyire összejtéssel, l. 40, egy szótag) is: πασέων és az
attikai *ων*. Dórul *άων* = *αν*.

A többes tulajdonítónak ragai: *ησιν*, *ης*: κλισίησιν, πέτρης
πρὸς μεγάλησιν; *αις* csak ἀκταῖς és θεαῖς-ban jön elő háromszor.

A himneműek egyes alanyesete *ης* helyett *ᾱ* (aiol) végzetű: ἰπ- 323.
πότᾱ lovas, νεφεληγερέτα felhőgyűjtő, μητίετα gondviselő, εὐρύοπα messze-
látó v. nagyondörgő, ἀκάκητα megmentő (εὐθεῖα Μακεδονική).

A himneműek egyes sajátítója (l. 75) háromféle ragú:

1. *ᾱο*, mi az eredeti és boiotiai dór rag: Ἀτρεῖδᾱο.
2. *εω* cserélt mennyiséggel, attikai, ión: Ἀτρεΐδεω, *εω* többnyire össze-
jtéssel egy szótagot tesz (l. 40), azért az ékezet is helyén marad.
3. *ω* összevonva *ᾱο*-ból: Ἑρμείω (Ἑρμείας = Ἑρμῆς), βορέω.

Az **O** névragozás.

324.

Az egyes sajátítónak ősraga *ιο*, a tő-o-nal *οιο*: ἀνέμοιο, τοῖο, πεδίοιο.
Nyelvtani neve γενική Θετταλική. *ου* attikai rag is található.

2. A kettős sajátító és tulajdonító *οιν* = *οῖν*, *οιν*: ὦμουν vállaknak.
3. A többes tulajdonító *οισι(ν)* ragú, mi új ión és attikai is.
4. Az összevonás aránylag ritka: νοῦς, χειμάρρους.
5. Az *ω* jellemű Πετῶ-ς saj. Πετῶ-ο. γάλως = γάλωος ángy
latin *glos*, l. 318, 3.

Mássalhangzói névragozás.

325.

1. Az egyes tárgyesetet az *ιδ* jellemű, *ις*, *ιδος* végzetű szók a 105, 3
ellen *α* raggal képezik: ἔριδα és ἔριν, κληῖς, κληῖδα, γλαυκώπιδα.

2. A kettős sajátító raga *οιν*: ποδοῖν, Σειρήνουν.

3. A többes tulajdonító raga *σιν* helyett gyakran *εσιν*, ritkán
εσιν, hangzó jellemű tőknél *σσι*: πόδ-εσσι (ποσί, ποσσί), μακάρ-εσσι, μνη-
στήρ-εσσι, πάντ-εσσι, ἀκούοντ-εσσι, αἶγ-εσι.

4. πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ *ε*-ugrató szók (103)
majd megtartják az *ε*-t, majd kiugratják; θυγατρός, θυγατέρος, θύγατρα,
θυγατέρες, θύγατρες, θυγατέρεσσιν.

5. Az *ες* jellemű, *ης*, *ος* végzetű szóknál az összevonatlan idom a gya-
koribb: γένεος, γένει; összevonatik *εἰ* *ει*-be, *εες* *εις*-be, *εος* néha *ευς*-be:
θάρσος bátorság, sajátítója θάρσευς, l. 318, 4, a.

A többes tulajdonító háromféle ragú: βέλος veteg, *jaculum*, βελέ-εσσιν.
βελε-σσιν, βελε-σιν.

6. A *κλης* végzetű tulajdonnevek összevonási hangja *η*: Ἡρακλῆς,
Ἡρακλῆος, Ἡρακλῆϊ, Ἡρακλῆα; a *κλης* végzetű mellékneveké *η* és *ει*:

ἀκλῆϊς diesteleneket, ἀκλῆς, ἐνκλῆϊας dicsőket. κλέος többes alanyesete κλέα, e helyett κλέεα.

7. Az ι jellemű, ις, εως végzetű szók az ι-t gyakran megtartják: πόσιος, μάντιος, μήτι, Θετί, παρακοίτι tulajdonító.

πόλις, πτόλις város, ily ragozása:

E. sajátító πόλιος, πόλεος, πόληος, tulajdonító πόλει, πόληϊ.

T. alanyeset πόλιες, πόληες; sajátító πολίων; tulajdonító πολίεσσι; tárgyeset πόλιας, πόλεας, πόλεις, πόληας.

8. Az υς, υος végzetűeknek összevont tulajdonítója υϊ: ιχθυϊ, πληθυϊ.

9. Az ευ jellemű, εως végzetű szók hangzók előtt az ε-t η-vá hosszítják: βασιλῆος, βασιλῆϊ, βασιλῆᾶ, βασιλῆες, βασιλῆων, ἀριστήεσσι, βασιλῆας. Ritkább végzetek εος, ει, εα = η: Ἀτρεός, Πηλῆος, Τυδεός, tárgyesete Τυδῆ.

10. Az ας végzetű semleges főneveknek esetragai: αος, αῖ és α, többesben ᾶ, tul. αεσσιν, ασσιν, ασιν: γήραος, γήραϊ, δέπα pohárnak; γέραῖ ajándékok, κρεῖᾶ, δεπάεσσιν, γέρασιν.

11. τ-t kilökö szók: ἰδρῶς izzadság, γέλως nevetés, saj. ἰδρῶτος, tul. ἰδρῶ, tárgyeset ἰδρῶ, γέλῳ; χρώς bőr, test, χρωτός, χρωτί, Homerosnál rendszeren ily ragozása: χροός, χροῖ, χροά. ν-t kivető szó: κυκεών vegyital, tárgyesete κυκεῶ, κυκειῶ. ρ-t kivető szó: ἰχώρ isteni vér, tárgyesete ἰχῶ.

326.

Rendhagyó főnévragozás, l. 124—129.

A. Másképragozat van ezekben: Ἀιδης, Ἀίδαο, εω és Ἀϊδος, Ἀϊδι, ἀνδράποδον rabszolga, ἀνδραπόδεσσιν, μήτρων és μήτρωα, Μίνω és Μίνωα, πρόσωπον arc, προσώπατα, Σαρπηδων -οντος és ονος.

B. Az átképzet Homerosnál gyakori:

1. Egyes ος, t. α: δρυμός tölgyes, erdő, δρυμά, κέλευθος út, κέλευθοι, κέλευθα, ó ὄχος szekér, τὰ ὄχεια, ὄχεσφιν.

2. Egy eset más ragozása: ἀλκή erő, tul. ἀλκί, ὕσμινη csata, tul. ὕσμιτι, ἰωκή csatazaj, tárgyesete ἰῶκα, ἀγκάλη, ἀγκαλίδεσσι, γαστήρ, γάστριν és γαστέρα.

3. Több eset más ragozása: ἡνίοχος kocsis, ἡνιοχῆα, ἡνιοχῆες, τῆς ὁ στιχος sor, τῆς στιχός, αἱ στιχες, τὰς στιχας.

C. Hiányos esetűek: ἦρα kedvest, ἦδος öröm, haszon, δέμας alak, ként, τέκνωρ vég, λῖς, λῖν oroszlán; λῖ lenszövet, λιτί, λῖτα; ἔγκατα belek, ἔγκασι; τῶ ὅσσε szemek. δῶ, κρεῖ, ἄλφι rövidítve ezekből: δῶμα ház, κρεῖθή árpa, ἄλφιτον liszt, dara.

327.

Rendhagyó ragozása főneveknek sorozata.

ἄήρ, íónul ἡήρ, ὁ, ἡ, ἄερος, ἡέρος, ἡέρι, ἡέρα.

ἄναξ úr, isten, ἀνακτος stb. hívó ἄναξ; ἄνα istennek felhívásánál.

ἄνῆρ férfi, ἀνδρός stb. ἀνέρ-ος (ᾱ), ἀνέρι, ἀνέρα, ἀνδρεσσιν.

Ἄρης, Ἄρηος, Ἄρηϊ, Ἄρηα. Ἀτλας hívója Ἀτλᾶ l. 121, 2.

γόνυ térd, γούνατος stb. e. saj. γουνός, többese γοῦνα, γούνων, γούνεσσιν.

δόρυ dárda, δούρατος, δουρός, δουρί, δοῦρε, δοῦρα, δούρεσσιν.

Ζεύς, Διός, Δί, Δία és Ζηνός, Ζηνί, Ζήνα.

ἔρως szeretet, vágy, tői: ἔρωτ, ἔρο, költői tul. ἔρω, tárgyesete ἔρον.

Θέμις jog, jogosság, tői: Θεμι, Θεμιστ, Θεμιστες, Θεμιστας.

κάρα τό fej, tői: καρητ, καρηατ, κῤαατ, κῤατ, καρ.

E. A. κάρη Homerosnál

S. κάρητ-ος καρήατ-ος κῤαατ-ος κῤατ-ός

Tu. κάρητ-ι καρήατ-ι κῤαατ-ι κῤατ-ί (trag. κάρα)

Te. κάρη τὸν κῤατα τὸ κάρ

T. A. κῤα καρήατ-α κῤαατ-α mellékidom κάρηνα

S. κῤατ-ων καρήνων

Tu. κῤασιν

Te. = A τοὺς κῤατας.

κληῖς ἡ kulcs, κληῖδος stb. κληῖσιν és κληῖδεσσιν.

κῶας τὸ gyapjas bőr, többese κῶεα, κῶεσιν.

μάστιξ ἡ ostor, μᾶστιγος stb. mellékidoma μᾶστι, μᾶστιν.

ναῦς, νηῦς ἡ hajó ión-epikai és dór ragozása:

E. A. νηῦς és νηῦς dór: ναῦς

S. νηός νεός „ ναός

Tu. νηῖ „ ναῖ

Te. νῆα νέα „ ναῦν (νᾶν)

K. A. Te. νῆε „ νᾶε

S. T. νεοῖν „ ναοῖν

T. A. νῆες νέες „ νᾶες

S. νηῶν νεῶν (ναῦφιν) „ ναῶν

Tu. νηυσί, νήεσσι, νέεσσιν (ναῦφιν) „ ναυσίν

Te. νῆας νέας „ νᾶας.

ὄϊς juh, οἴος stb. οἴος, οἴων.

ὄσσε τῶ szemek, l. 326, C, szomorműköltőknél és Hesiod. ὄσων, ὄσσοις.

οὔας, οὔς τὸ ful, οὔατος, οὔατα, οὔασιν és ὠσίν.

οὔδας τὸ föld, οὔδεος, οὔδει és οὔδει, οὔδας.

σπέος τὸ barlang, üreg, saj. σπείους, tul. σπῆι, tárgyesete σπέος, σπεῖος,

többes saj. σπείων, tulajdonító σπέσσι, σπήεσσιν.

νιός fiú ó, νιοῦ (ν —) stb. l. 129, többi idomai Homerosnál:

Egyes: νίος, νίεος, νίῃ, νίει, νία, νία, νία; Kettős: νίε;

Többes: νίεος, νίεος, νίεων, νιάσιν, νίας, νίας.

φάος, φάως (l. 318, 3.) τὸ fény, világosság; τὰ φάεα szemek.

χείρ ἡ kéz, l. 129. mellékidomai χερός stb. χείρεσσι.

χρῶς ó, χρωτός, χρωτί, χρωτα; többnyire χροός, χροῖ, χροά.

Melléknevek ragozása.

328.

1. Az ión nyelv ᾱ helyett gyakran η-t használt: αἰσχρή; de δια, πότνια.

2. Némely összetett melléknevek a költőknél külön nőidommal bírnak: ἄμβροτος halhatatlan, ἄβροτή, ἀντίθεος istennel egyenlő, ἀντιθέη.

3. Az εος és ους végzetű melléknevek gyakran összevonatlanok: χρυσέω (2 szótag összejtéssel, l. 40) καλλιόρους szép folyásu.

4. ἰλᾱος kegyes, πλεῖος, πλείη, πλεῖον teli (l. 135), σόος, σόη, σόον *salvus*, középfoka σαώτερος.

5. εια végzet helyett néha εη áll: βαθέη. Θῆλυς, ἡδύς és πουλύς (πολύς) nδneműnek is használtatott: Ἥρη Θῆλυς ἐοῦσα, ἡδύς αὐτμῆ. υν egyes tárgyeseti rag helyett néha εα áll: εὐρέα πόντον.

6. Az εντ jellemű, εις, εσσα, εν végzetű melléknevek néha összevonatnak: τιμῆς = τιμήεις becses, λωτεῦντα = λωτόεντα lotosdús. Πύλον ἡμαθόεντα, ὑλήεντι Ζακύνθω-ban rendhagyólag áll a hímidom a nőmellék-név helyett.

7. Némely melléknevek csak a nőidomban jönnek elő: ἡριγένεια korány szülöttje, ἰοχέαιρα íjkedvelő, ὀβριμοπάτρη erős atyú, τριτογένεια, Ἑλλάδα καλλιγύναικα szépjűt, βωτιάνειρα férfitápláló, κυδιάνειρα dicsőítő.

8. πολύς nőidoma πολλή rendes ragozása: πολλαί, πολλάων és πολλέων, πολλῆσιν. πολυ és πολλο a hím- és semleges nemben:

E. A. hím.	πολύς, πουλύς,	πολλός	seml.	πολύ, πουλύ, πολλόν
S.	πολέος	πολλοῦ		
Tu.		πολλῶ		
Te.	πολύν, πουλύν,	πολλόν	seml.	πολύ, πουλύ, πολλόν
T. A.	πολέες (πολεῖς)	πολλοί	seml.	πολλά
S.	πολέων	πολλῶν		
Tu.	πολέεσσιν, πολέσσιν, πολέσιν, πολλοῖς			
Te.	πολέας	πολλούς	seml.	πολλά.

9. γελοῖος, ὁμοῖος, καλκήιος szókban az i onnan magyarázható, hogy a hellen ősnylev egy szóban két hangzó közt a δίγαμμα-t hangoztatta.

10. ἐὺς, ἐύ, ἡύς, ἡύ jó, derék, idomai szinte a F-ből magyarázhatók: sajátítója ἐῖος, tárgyesete ἐύν, ἡύν. τὰ ἐά javak. Θεοί δωτηῖρες ἐάων.

11. Némely ης végzetűek εια ragu nőidomot képeznek: χαλκοβάρεα; θαμέες, θαμειαί gyakoriak, sűrűk = ταρφέες, ταρφειαί.

329.

Melléknevek fokozása.

1. A költők néha hosszú hangzó után is hosszítják a τῷ-o-t: λᾱρώτατος legkedvesebb, οἰζῦρώτατος legnyomorultabb, κακοξεινώτερος.

2. ἰθύς egyenesen, ἰθύντατα, φαινός, φαάντατος, ἀχαρίστερος.

3. Az ἰων, ἰστος képző a költőknél gyakoribb, mint más íróknál: βάθιστος, βράσσων, βάρδιστος (βραδύς), γλυκίων, πάσσων = παχίων, παχιστος (παχύς), μάσσων = μακίων (μακρός), μήκιστος, dórul μάκιστος, κύδιστος (κυδρός dicső), οἰκτιστος (οἰκτρός szánandó), de οἰκρότατος is.

4. A rendhagyó fokozásu melléknevekben ezen eltérések vannak:
ἀγαθός középfokai: ἀρείων, βέλτερος, κρέσσων, λωύτερος, φέρτερος,
felsőfokai: βέλτατος, κάρτιστος, φέριστος, φέρτατος.

κακός középfokai: κακώτερος, χειρότερος, χειριώτερος, χειρίων (χέρη, χέρηα, χέρηες), ἔσσων új-ión = ἥσσων.

ὀλίγος középfoka: ὀλίζων Ilias 18, 519.

πολύς, πλέον összevonva πλεῦν, πλέονες = πλεῦνες, többesben a rendes idomok mellett ezek is: πλέες, πλέας, πλέα.

ῥητιδῖος könnyű, ῥητιτερος, ῥητιστος és ῥητιτατος.

5. Főnevek is fokoztattak, mint magyarban: κύντερον kutyább (κύων), ῥίγιον rosszabb, borzasztóbb (ῥίγος hideg, borzalom), κέρδιον, κέρδιστος (τὸ κέρδος nyereség), βασιλεύτερος. ὀπλότερος isjabb, ὀπλότατος-nak sem alapfoka sem megfelelő főneve nincs.

6. Hiányos fokozásuak: ἐνέρτεροι, νέρτεροι *inferi*, alapfoka ἐνεροι; πύματος utolsó = λοῖσθος, λοῖσθιος, ὑστάτιος = ὕστατος = δεύτατος, πρώτιστος legelső = πρῶτος.

7. Nagyítják a melléknevek jelentését ezen előszócskák: ἀρι-, ἐρι-, δα-, ζα-: ἀρίγνωτος igen ismeretes, ἐρικυδής nagyon híres, δάσκιος igen árnyékos, ζατρεφής nagyon táplált, hizodalmas.

Igehatározók. Az α végzetűek számosak: ὦχα gyorsan, ὠκύς, λίγα 330. hangosan, λιγύς, κάρτα erősen, σάφα világosan, σαφής, I. 153, ἄγχι vagy ἄγχοῦ közel, ἄσσον (ἄγχιον-ból 28. §. szerint), ἄσσοτέρω I. 155, J.

Sajátlag homerosi igehatározók és kötszócskák: αἰεῖ, αἰέν = αἰεί mindig. ἀμόθεν = πόθεν, ἀπό τινος μέρους valahonnan, valamelytől. αἶψα = αὐτίκα, εὐθέως azonnal. αἶψ = πάλιν, εἰς τὰ ὀπίσω ismét, vissza. ἐνθάδε itt, ide. ἐνθα δέ amoda, hol, akkor. εἵνεκα, εἵνεκεν = ἔνεκα miatt. εὔτε és ἡμος = ὅτε midőn. ἡδέ, ἰδέ, τέ = καί és. ἡὔτε = ὥςπερ, καθάπερ valamint. ὄφρα magában = ἵνα, ὅπως hogy; ellenben ὄφρα-τόφρα míg-addig. ὄχα = ὥς felsőfoknál: ὄχα ἀριστος *longe fortissimus*. τέ = *que*. τῆμος = τότε akkor. τίποτε = τίποτε; miért? mit? τοῖσι = τότε akkor. τῶ azért. ὥς mint, ha a hasonlított szó után áll ὥς.

N é v m á s o k .

A személyi névmásoknak eltérő idomai Hemerosnál (a () = új-ión): 331.

E. A.	ἐγών	τύννη tu	
S.	{ἐμέο, ἐμεῦ, μεῦ	{σέο, σεῦ	{ἐξο, εὔ
Tu.	{ἐμεῖο, ἐμέ-θεν I. 321, 2.	{σεῖο, σέ-θεν	{ἐῖο, ἐ-θεν
Te.		τοί, τεῖν	ἐοῖ
			ἐέ
K. A.	νῶι	σφῶι, σφώ	
S. Tu.	νῶιν	σφῶιν	σφωίν
Te.	νῶι, νώ	σφῶι, σφώ	σφωέ
T. A.	(ἡμέες) ἄμμες	(ὑμέες) ὑμμες	
S.	ἡμέων, ἡμείων	ὑμέων, ὑμείων	σφέων, σφείων
Tu.	ἄμμι(ν)	ὑμμι(ν)	σφί(ν)
Te.	ἡμέας, ἄμμε	ὑμέας ὑμμε	σφάς, σφεῖας, σφέ.

1. J. μίν, szomorműíróknál νίν ὅτ, mind a három nemű tárgyeset.

2. J. Észrevételek: ἐγών, τύννη, τεῖν dór; ἄμμες, ἄμμιν, ἄμμε,

158 Homerosi idomtan: névmások. Számnevek. *μι, σθα, σι* személyragok.

ὑμεες, ὑμιν, ὑμε aiol idomok. *ἐμέο, σέο, ἔο* *κατὰ διάλυσιν Ἰωνικήν*; *ἐμεῦ, σεῦ, εὔ* *κατὰ συναίρεσιν Δωρικήν*; *ἐμεῖο, σεῖο, εἶο* *κατ' ἐπένθεσιν τοῦ ι*.

2. Birtoki névmások különös idomai: *τεός* tied, *ός, έός* öné, *άμός, άμός* (dór) miénk, *ύμός* tietek, *σφός* önék, *νωίτερος* kettőnké, *σφωίτερος* kettőtöké.

3. A visszatérő névmások külön ragoztattak: *ἐμοὶ αὐτῶ, ἐέ αὐτόν*.

4. *ό, ή, τό* Homerosnál mutató névmás, ezen különös idomokkal: *ός* és *ό, ό*, saj. *τοῖο*, kettős *τοῖν*, többes alanyesete *τοί, ταί*, saj. *τάων*, tul. *τοῖσιν, τῇσιν, τῇς*.

5. *όδε* többes tul. *τοῖςδεσι, τοῖςδεσσι*; *ἐκεῖνος* = *κεῖνος*.

6. *ός, ή, ό* visszahozó névmásnak sajátias idomai: *ό* = *ός*, *όου* = *ού* *ης* = *ής*, iónul *οῖο* = *ού* és *ό, ή, τό*-nak *τ* elejű idomai visszahozók is.

7. *τίς, τί* és *τις, τὶ* homerosi idomai: saj. *τέο, τεῦ*, tul. *τέῳ, τῷ*, többes saj. *τέων*, tul. *τέοισι*; semleges többes *άσσα*.

7. *όςτις* visszahozó névmásnak *ός*-a többnyire ragozatlan:

E. A.	<i>ότις</i>	seml. <i>όττι</i> * T.	seml. <i>άσσα</i>
S.	<i>ότεν, όττεο, όττεν</i>		<i>ότεων</i>
Tu.	<i>ότεῳ</i>		<i>ότέοισι</i>
Te.	<i>ότινα</i>	seml. <i>όττι</i>	<i>ότινας</i> seml. <i>άσσα</i> .

8. *όσος, όσάτιος* = *όσος*; *τόσος* = *όσος, τόσος*. Minden kérdő *π*-t az új-ión tájshólás *κ*-ra változtatott: *κόσος, κοῖος, κότε, κοῦ*, l. 35.

9. *πόθι* = *ποῦ*, *ποθί* = *πού*, l. 168, *τόθι* ott, *ότι* a hol. *τόθεν* költőileg mutató szó, mely *πόθεν*-re felel. *όππως, όποτε* l. 319, 2. *ώς* így, úgy, *ώς* mint, *ώς* mégis, *τώς* úgy, *ήχι* = *ή*.

332.

S z á m n e v e k.

1. *μία* helyett *ιᾶ, ιῆς, ιῆ, ιαν*; *ίῳ* tulajdonító is van.

2. *δύω, δύο, δῦ* ragozatlan, a mellett: *δοιώ, δοιοί, δοιαί, δοιά, δοιοῖς, δοιούς, άς, ά*. 4 *πίσυρες*. 12 *δυώδεκα, δύο καὶ δέκα*. 20 *εἰκοσι*. 30 *τριήκοντα*. 80 *ογδώκοντα*. 200 *διηκόσιοι*. 300 *τριηκόσιοι*. 500 *πεντηκόσιοι*. 9000 *έννεάχιλοι*. 10000 *δεκάχιλοι*.

Sorszámok: *τρίτατος, τέτρατος, έβδόματος, όγδόατος, δυωδέκατος* *δίχα* l. 178. *διχθά, τριχθά, τετραχθά* 320, 5. *τριπλή, τετραπλή*.

Tizenötödik fejezet: Igeragozás.

333.

S z e m é l y r a g o k.

1. *μι, σθα, σι(ν)* cselekvő egyes személyragok nem csak *μι* ragozásu igéknél találhatnak, hanem a többieknél is a foglaló módban, az ohajtóban gyé-
rebben: *έθέλωμι, τύχωμι, έθέλησθα, πήσθα, έθέλησι, λάβησι, βά-
λοισθα, προσύγοισθα*.

J. A *σθα*-nak nyelvtani neve *παραγωγή Αιολική*, a *σι* ragé *σχῆμα* v. *σι Ἰβύκειον*, mivel Ibykos költő következetesen használta.

2. A cselekvő régmultnak ragai *εα, ες, εε(ν), ει, ειν*: *ἔτεθ' ἥπεα* bá-multam vala, *πεποίθεα, ἐστήκειν* 3. személy, *δεδειπνήκειν*. Rendhagyólag félmulti ragokkal képezett régmult: *ἐμέμηκ-ον, μέμηκα* bög, *ἦνωγον, ἦνώγεα* mellett, *ἄνωγα* parancsol.

3. A közép és szenvedő egyes 2. személy *εαι, ηαι* és *η* ragú: *λilaiεαι, εἴρηαι, πίθηαι*, multé *σ* nélkül: *μέμνηαι, μέμνη*; a mellékidőké *εο, ευ* és *αο* (*ασο* helyett): *ἔπλεο, ὠδύσαο, μάρανο* régmult; *μύθεται*-ban egy *ε* kiesett.

4. Kettős és többes 1. személyi *δ* ór és költői ragok: *μεσθον = μεθον, μεσθα = μεθα*: *ἑσόμεσθα, καθεζόμεσθα, τετιμήμεσθα*.

5. A többes 3. személy *νται, ντο* helyett igen gyakran *αται, ατο* ragú (l. 246): *ἀρησαίατο = ἀρήσαντο, ἰδοίατο, δεδαίαται, τετεύχεται*.

J. *ἄχνυμαι* szomorkodik, *ἐλαίνω* hajt, *φαίνω* fecskend, ige *δ*-t töld az *ión* *αται, ατο* elé: *ἀκ-ηχέ-δ-ατο. ἐλ-ηλά-δ-ατο, ἐφθά-δ-αται*.

6. *ησαν* képző gyakran *εν*-né rövidült: *κόσμηθεν = ἐκοσμήθησαν, ἔκταθεν = ἐκτάθησαν, ἔτραφεν = ἐτράφησαν*. Ennek neve *συγκοπὴ Βοιωτική*. Néha a cselekvő *ησαν* *αν*-ná rövidül: *ἔβαν = ἔβησαν, ἔσταν = ἔστησαν*.

Köthang. Az igemódok képezése.

334.

1. A foglaló módban *η, ω* köthang gyakran *ε, ο*-ná rövidül, ha a vég-előtti szótagban áll: *ὀτρύνομεν = ὀτρύνωμεν, κοτέσσεται = κοτέσσηται*.

2. Akárminemű összevonás szétvonható: *τελέει* végzend, *τραπείομεν = ταρπῶμεν* (l. 252), *ἔρχεο, σύνθεο, θανέειν*.

3. *θι* parancsoló rag néhány jelen értelmű mult igeidomban tatáltatik: *ἄνωχθι, δειδιθι, τέλαθι, τέθναθι, ἔσταθι*.

4. A határtalannak ragai: *ειν, ναι; μεναι, μεν* -s köthanggal: *εἰπέμεναι, ἐλθέμεναι, εἰπέμεν, ἐριδανέμεν, ἀμύνέμεν = εἰν ἀναβήμεναι, γνόμεναι, τεθνάμεναι, τεθνάμεν = ναι γοάω γοήμεναι, καλέω καλήμεναι, φορῆναι* rendhagyó (l. 335, 2.) = *ειν*.

Az *α, ε, ο* jellemű, összevonható igék.

335.

Az összevonható igeidomok igen gyakran nyíltan maradnak. Maga az összevonás az igejellem szerint különböző, l. 318, 3:

1. Az *αω* végzetű igék többnyire *α*-san vonatnak össze. *η*-s összevonásuak ezen kettős számi idomok: *συναντήτην, προσανδήτην, συλήτην*. Néha az *α* *ε*-ná lesz: *ἀντάω, ἦντεον* összetalálkozik.

J. Gyakori az *αω* igéknél a két egyenlő hangzóbai szétvonás, *ᾱ αα*-ba, *ω ωω, ωω* és *ωο*-ba: *ἐδράασθαι, ἑάας, ἀντίων, ἀντιώωνται, ἐρκανόωσι, εὐχετόωντο, ζῶω, ἡβῶντες, ἡβῶοιμι, ἡβῶωσα, δρώωσι, μνάασθαι*. A szétvonás példája lehet: *ὄρώω, ὄράας, ὄράα* (látsz magadnak is *ὄράα*), *ὄρώωσι, ὄρώωνται, ὄρώωντο, ὀρῶοιμι, ὀρώωρην, ὀρώωμην, ὀρώωντο*; határt. *ὄρααν, ὄράασθαι*, igenév *ὀρώων, ὀρώωσα, σаж. ὀρώωντος*. Ugyanaz áll a *σ*-tlan jövőről is.

2. Az *εω* végzetű igék majd összevonatnak, majd nem. *εο* néha összej-tetik: *ἐθρήνεον*, vagy *ión*ul *ευ*-be vonatik össze: *νεῦμαι* hazatér, *εου* ritkán *ευ*-be: *νείκεῦσι = νείκεουσι*. *ες* rendhagyólag *η*-ba: *ὀμαρτήτην* (*ὀμαρτέω* közlekedik), *ἀπειλήτην* (*ἀπειλέω* fenyeget), *φορήμεναι = φορεῖν*. Néha egy

ε kiesik *μνθέαι*, *πώλεο*, és ε ει-vé nyújtatik: *νεικείω* = *νεικῶ*, *ἐτελείετο* = *ἐτελείτο*.

3. Az *ω* végzetű igék jobbára összevonatnak: *γουννοῦμαι* kér. Némelyek szétvonók, mint az *αω* igék: *ἀρώωσιν*, *δηιόφεν*, *χωόμενος*, *ιδρώοντες*.

336.

Előrag és kettőzet.

1. Az előragnak léte vagy nem léte fölött a versmérték határozott: *ἔχεν*, *τεῦχε*, *πάθε*, *βῆ*, *στῆ*, *φῦ*. Az előragtalan hosszú, egytagú szók vonkások, kivéve *χρή*, *φής* és néhány igenév. Kettős előragú: *ἐφροχόει* bort tölte, *οἰνοχοέω*.

2. A szótagos előrag után *λ*, *μ*, *ν*, *ρ*, *σ* és *δ* kettőzhető (l. 320, 2): *ἔλλαβεν*, *ἔμμαθεν*, *ἔννεον*, *ἐρράισθην* szakasztott, *ἔδδεια*.

3. A multnak kettőzete megmarad, kivéve *δέχεται* = *δεδεγμένοι εἰσίν*. Rendes kettőzetű, a 230, 4. ellen, *ῥερω-μένος* szennyes; rendhagyó *ἔμμορα* részesült, *ἔσσυμαι* siet, *δείκνυμι* deidegμαι, *δεῖδω* deidoixa, *δεῖδια*, -ἔθ', *ἐλπ* multja: *ἔωθα* (l. 234.), *ἔολπα*.

Az attikai kettőzet gyakori: *ἀλάομαι* bolyong, *ἀλ-άλη-μαι*, *ἄρ ἄρ-ηρ-α* illesztett, *ὅπ ὅπ-ωπ-α* és betoldott *ν*-vel: *ἡμύω* *ἔμν-ήμν-κα* fejét lesüti.

4. A cselekvő és középigei erős határozatlan sokszor kettőzetes, még pedig minden módokban, a kettőzetnek természete szerint:

a) *κάμνω* *κέκαμον*, *κέλομαι* *κέκλετο* (318, 5), *λανθάνω* *λελάθοιτο*, *λαμβάνω* *λελαβέσθαι*, *πάλλω* *πεπαλὼν*, *πείθω* *πεπίθωμεν*, *πλήσσω* *πέπληγον*, *τέρπω* *τετάρπομενος*, *τεύχω* *τετυκεῖν*, *φράζω* *πέφραδε*, *χάζω* *κέκαδον*, *χαίρω* *κεχάροιτο*;

b) *ἡγαγον* hasonszabálya szerint attikai kettőzetűek (l. 213, 4): *ἄχ ἄκ-ἄχ-οιτο* búsulna, *ἄλκ ἄλ-ἄλκ-εῖν* elhárít, véd, *ἄρ ἡρ-αρ-εν*, *ἄρ-αρ-ών*.

c) Hiányos határozatlanok: *φεν* *πέφν-ον* megölt, *τεμ* *τέτμ-ον* talált, *ταγ*, latin *tango*, *τε-ταγ-ών* megfogván.

d) Bellhangban kettőzött határozatlanok: *ἐνίπτω* szid, *ἡν-ίπ-ἄπ-ον* és *ἐν-ἐνίπ-ον*, *ἐρύκω* tartóztat, *ἡρύκ-ακ-ον*.

e) Helycserélő és áthangzó határozatlanokról l. 320, 6. 213, 4.

5. Kettőzetes cselekvő jövő kevés van: *πεπιθήσω*, *κεκαθήσω*, *κεχαρήσω*.

Az időknek képezése.

337.

1. Némely *ζω* végzetű igéknek főjellemé **k** hang (l. 211, 2, 1. J.): *ἐξαλαπάζω* feldúl, *ἐξαλαπάξαι*, *δαίζω* oszt, szétvág, *δαίξαι*, *κτερεῖζω* ünnepélyesen eltemet, *κτερεῖξαι*, *μερμηρίζω* tünődik, *πολεμίζω*, *στυφελίζω* üt.

2. A szenvedő gyenge és erős jövőt Homeros nem használta, hanem helyette a közép jövőt és a jövőmultat: *φιλήσεαι*.

3. *κοτέω* haragszik, *νεικέω* fedd, civódik, *ἐρύω* húz, *τανύω* von igéknek *σ*-s jövője és határozatlana ε, *ῶ*-nal képeztetett: *κοτέσσειται*, *νείκεσσε*, *εἵρῳσε*, *ἐπέρυσσε*, *ἐτάνυσσε*.

4. Némely *λ*, *ρ* jellemű igék *σ*-s jövőt és határozatlant képeztek: *θέρωμαι* melegszik, *θέρσομαι*, *κείρω* nyír, *κέρσω*, *φύρω* vegyít, *φύρσω*, *εἴλω* szorít, *ἔλσα*, *ἀπόερσα* elvett, *ἄρ ἄρσαντες*.

5. Néhány ige *σ* nélkül képezi a jövőt és a gyenge határozatlant (222, 225)

σ-tn, vegyes határz., mult, hangzóugrató határz., σκον, σκομην igeidom. 161

a cselekvő és közép idomban: τανύουσιν = τανύουσιν, ἐρύουσιν; ἔχεναι öntött, ἔκηαι égetett, fogl. többes 1. szem. κήομεν, κείομεν, parancs. κῆον, κείον, határtalan κῆαι, κῆαι, κειαμένω, σέύω hajt, ἔσσευα, ἀλεύασθαι és ἀλέασθαι kerülni, δατέασθαι osztani és a hiányos: δέατο látszott.

6. A vegyes határzatlan a gyengének jellemét és az erősnek ragait mutatja: βαίνω, ἐβήσετο, δύσετο, ἴξον, ἴξες és ezen parancsolók: ἄξετε, λέξεο fekvügél, οἶσε hozz, ὄρσεο ὄρσειν, ὄρσο serkenj fel, rajta! nosza! πελάσσετον = πελάσατον közeledjete, αἰείσεο énekelj, δέξο fogadj = δέδεξο.

7. A homerosi nyelv az erős multat inkább kedvelte, a gyengét csak hangzó jellemű tőkből képezte, s azt is gyakran erős mellékidomokkal: γέγαα 279, 2. δεδαώς tanult, δέδηαι ég, δέδια 279, 5. μέμαα törekszik, rohan. Lihenetes mult csak τέτρηχα (l. 295. ταράσσω). A mult nőigenév néha rövidül: ἀρηρώς illesztett, ἀραρυῖα, τεθηλώς virágzó, τεθαλυῖα. A κ gyakran marad el, kivált az igenévben, és o ω-vá lesz: τεθνηότος 279, 3. τεθνεώτος, τεθνηώτος; τετιηότες, βεβαρηότες, πεπτηώς, πτήσσω.

J. α köthang kiesett: ἄνωμεν, εἰλήλονθμεν-ből. Néhány jelen értelmű mult rendhagyó ékezetű: ἀκάχησθαι, ἀκαχήμενος, ἀλάλησθαι, l. 194, 5. 10.

8. Sajátságos idők a hangzóugrató határzatlan és a gyakorító ige idom.

A hangzóugrató határozatlan.

338.

A hangzóugrató határozatlan ragai azok, melyek a közép régmúltéi: μνη, σο, το, de kettőzete nincs. Cselekvő idoma ritka: ἔκταν, l. 278. Példái: ἄλλομαι, ἄλσο, ἄλτο, ἐπάλμενος, βάλλω, ἐβλητο, βλήτο, βλήσθαι, βλήμενος, cselekvő ξυμβλήτην, κτείνω, ἔκτατο, ἔκταν, ἔκτας, ἔκτα, λέγω, ἐλέγμην, λύω, λύμην, μίγνυμι, ἔμικτο, ὀνίνημι, ὀνησο, ὀνήμενος, ἀπόνητο, ὄρνυμι, ὠρτο, ὄρσο, ὄρμενος, ὄρθαι, πάλλω, πάλτο, πελάζω, πλήτο, πλήντο, πέρθω, πέρθαι határtalan, πήγνυμι, πήκτο, πίμπλημι, πλήτο, ἐμπλήντο, ἀναπνέω, ἀμπνύτο, σεύω, σῦτο, φθίω, ἐφθίμην, χέω, ἔχυτο; és ezen igenevek: ἄρ, ὄρμενος, ἀνδάνω, ἄσμενος, ἰκω, ἰκμενος v. ἰκμενος, κλύω, κλύμενος, κτίζω, ἐκτίμενος, οὐτάω, οὐτάμενος, minek cselekvője οὔτα, οὐτάμεναι.

J. Ezen határozatlanok többnyire szenvedő értelműek. Némelyeket a kettőzettel régmúlt- és multtól alig lehet megkülönböztetni, pl. δέκτο = δέδεκτο.

A σκον, σκομην ragú gyakorító igeidom.

339.

A σκον, σκομην ragú cselekvő és közép félmult és határozatlan Homeros, Herodotos, és a dór íróknál sokszor jön elő. Jelleme a σκ és a félmulti ragozás, rendesen előrag nélkül. A σκ mind a jelen, mint pedig az erős és gyenge határozatlan időbeli tőhöz járulhat ε, α köthanggal: ἔχσκον, πίνεσκον, μένεσκον, μαχεσκόμην, ἴδεσκον nézegete, ἐρητύσασκον, δασασκόμην, ἔασκον, καλέσεσκον, καλέσεκετο; κρύπτασκε, ῥίπτασκον, ἀνασσειάσκε.

Köthang nélkül μι ígéknek tőihez járul: ἴστασκον, στάσκον, δόσκον, ῥήγνυσκον, κέσκετο, κῆμαι, de ὀλ-έ-σκετο.

Előragos: ἐφασκον, ἐμισγέσκοντο, ἀνεμορμύρεσκε, παρέβασκε.

Jelent is méltást, a félmult tartóást, a határozatlan gyorsan múlt.

J. Némely jelen és erős határozatlan időbeli tőhöz a költői nyelvben θ járul, mi az ige jelentését belterjesen erősíti: διώκω διωκάθω üldöz, εἶκω εἶ-

κάθω enged, ἀμύνω véd, ἡμύναθον, εἰργω rekeszt, ἐργαθον, κίω megy, ἐκλαθον, ἀείρομαι lebeg, ἡερέθονται, ἀγείρω gyűjt, ἡερέθοντο, φθίνω φθινύθω vész, ἔχω tart, σχεθέειν határozatlan határtalana.

340.

A *μι* igék.

1. A *μι* igéknek eltérései nagyobbára ugyanazok az *ω* igékével. Az öszszevont idomok itt is szétvonatnak, és *ε* tőjellel *ει*-vé lesz.

2. A rendes ragozásu *μι* igéknek (l. 270.) eltérő idomai ezek:

jelen E. 2. τίθησθα δίδουσθα és διδοῖς

3. τιθεῖ διδοῖ

T. 3. τιθεῖσι (προ-θέουσι II. 1, 291.) διδοῦσι.

Parancsoló δίδωθι, καθίστα, határtalan τιθήμεναι, διδόμεν, διδοῦναι, igenév τιθήμενος II. 10, 34. Jövő διδώσω Od. 13, 358. 24, 314.

Erős határozatlan jelentő t. 3. ἔσαν, ἔστασαν; fogl. θείω, θείης v. θήης, θείη, δῶσι, δῶη δώησι, στήης, στήη, k. 2. στήετον, t. θέωμεν v. θείομεν, δῶομεν, στέωμεν v. στείομεν, határtalan: θέμεναι, θέμεν, δόμεναι, δόμεν, στήμεναι. Közép erős határozatlan ἔθεο, ἔθεν, fogl. θείομαι, parancsoló θέο, θεῦ.

3. φημί, l. 274, 1. cselekvő jelen foglaló 2. φήης; félml. φῆν, φῆσθα, φῆ, ῆ (l. 274, 2. J.), t. 3. φάσαν, ἔφην, φάν. Közép jelen t. 2. φάσθε, parancs. φάο, φάσθω.

4. ἵημι (l. 275) τίθημι ragozását követi, félml. ἵεν, t. 3. ἵεν, erős határozatlan ἔσαν, fogl. μεθ-είω, határtalana ἔμεν, középigei erős határozatlan ἔτο, ἔντο. ἀνίημι -nek σ-s jönje és határozatlan ἀνέσω, ἀνεσα.

5. εἶμι, l. 276. jelen 2. εἶσθα, fogl. ἵησθα, oh. 3. ἴοι, λείη, εἴη, határt. ἵμεναι, ἵμεν. Félmult 1. ἦῖα, ἦῖον, 3. ἦῖε, ἵεν, k. 3. ἵτην. t. 1. ἦομεν, 3. ἦῖον, ἦῖσαν, ἵσαν, jövő εἴσομαι, határt. εἰσάμην, εἰσάμην.

6. κείμαι, l. 276, 2. többes 3. κείαται, κέαται, κέονται, félml. κείατο, κέατο 333, 5. jövő κέων, κακχείοντες lefekvendők, határt. κείμεν.

7. εἶμι, l. 277. eltérő idomai jelentő jelenben: e. 2. ἔσσι, εἰς, t. 1. εἰμέν, 3. ἔασι, fogl. ἔω, ἔης stb. oh. ἔοις, ἔοι, parancs. ἔσσ(ο), határt. ἔμμεναι, ἔμεναι, ἔμμεν, ἔμεν, igenév ἔών, ἐοῦσα, ἔόν. Félmult 1. ἦα, ἔα, ἔον, ἔσχον, 2. ἔησθα, 3. ἔην, ἦεν, ἦην, ἔσκειν, t. 3. ἔσαν. Jövő e. 3. ἔσσειται 220, ἔσσειται, ἔσεται, ἔσται.

8. ἦμαι, l. 277, 2. többes 3. εἶαται, ἔαται; félml. t. 3. εἶατο, ἔατο.

9. οἶδα, l. 279, 6. e. 2. οἶδας, t. 1. ἴδμεν, fogl. εἰδέω v. ἰδέω, εἶδομεν, εἶδετε, határt. ἴδμεν(αι), nőnemű igenév ἰδυῖα. Régmult ἠείδης, ἠέδε, ἠείδη, t. 3. ἵσαν. Jövő εἴσομαι, εἰδήσω.

341.

Rendhagyó és hiányos igék sorozata.

Ezen sorozatnak ugyanaz a rendeltetése, mi a 295. §-é, azon kivétellel, hogy ez nem annyira tartalommutató, melyre az igen rövid és könnyen áttekinthető homerosi igetan kevésbé szorúl. Hogy a tanulók ezen rendhagyó igéket az illetőkkel a 295. §-ban összehasonlítsák és a 261. §-nak tanácsát híven kövessék, azt nagyon ajánlom. A homerosi nyelvnek minden rendhagyó és hiányos igéit e sorozatban összeállítani nem volt és nem lehetett szándékom, jöllehet sok igen ritka idomot (hozzá tevéen az Ilias vagy Odysseia ének- és sorszámát, hol az található) is említettem; de annyit

ígerhetek, hogy a figyelmezni és gondolkodni szerető tanulók e nyelvtan segítségével bizton haladva éleménynyel olvasandják az Iliast és Odysseiat.

ἀγείρω gyűjt, erős határozatlan ἀγέροντο, igeneve ἀγρόμενος; ἡγερέθοντο gyűltek. ἄδε-(α) megún; előjön: δειπνῶ ἀδήσειεν és καμάτω ἀδηκότες kidőlve, kifáradva.

ἀείδω = ᾄδω énekel, danol, αἰέσομαι, határozatlan αἰεῖσαι.

ἀείρω = αἶρω emel, ἄειρα; középige emel magának, nyer, szerez, ἀρόμην, αἰεράμην; szenv. régm. ᾠροτο, átvettelt előraggal, mint ἑώρταζον; αἰερθείς.

ἄσσα vagy ἄσα a l u d t a m, ἄσ τőnek gyenge határozatlana, jelene ἰαύω, i kettőzet.

ἄημι lehel, fú, ἄητον II. 9, 5. ἄη, δι-άει fúva, ἀήμεναι fúni, ἄητο indittaték II. 21, 386.

ἀκαχμένος hegyezett, élesített, ἀκ acuo tőnek szenvedő mult igeneve.

ἀλάομαι bolyong, félm. ἡλᾶτο, ἀλᾶτο, ἀλάλημαι bolyong, ἀλαλήμενος 337, 7. J.

ἀλέξω véd, I. 295, ἀλαλκον 336, 4, 6. ἀλαλκεῖν, ἀλαλκόμεναι, ἀλαλκόμεν.

ἀλέομαι, αἰεύομαι (αἰεεῖνω, αἰεύσκω 288) kerül, kikerül, határoz. ἡλεύατο, αἰεύατο 337, 5. oh. ἀλέσαιο Od. 20, 368. parancs. ἄλυσαι. ἀλῆναι I. εἴλω.

αἰνυμαι vesz, αἰδέω-nak mellékidoma, jelenben és félmultban használatos.

ἀκαχίζω szomorít (ἀχ, igenév ἀχέων, ἀχέων hús), ἀκαχίσω, ἄχνημαι, ritka ἄχομαι és ἀκαχίζομαι, ἡκαχόμην, ἀκάχημαι, ἀκηχέδαται I. 333, J. II. 17, 637, ἀκαχέατο II. 12, 179. ἀκαχήμενος 337, 7. J.

ἀλιταίνω vétkezik, ἡλιτον, ἡλιτόμην, igenév ἀλιτήμενος bűnös.

ἄλλομαι ugrik, hangzóugrató idomait I. 338. ἐπάλμενος, ἐπιάλμενος.

ἀμαρτάνω vétkezik, vét, elhibáz, erős határozatlan ἡμβροσιον I. 22, 3. J.

ἀνδάνω tetszik, félmult ἔηνδανον, mult ἔαδα, erős határozatlan ἄδον, εὐαδον.

ἀνήνοθε, tője ἀνεθ, ἀνθ, kifoly, felszáll, erős mult. ἀντιάω I. 335, 4.

ἄνωγα bűzdít, parancsol, erős mult, ἄνωχθι 334, 3; ἀνώγω is képez időket.

ἀπ-αυράω elvesz, elragad, ἀπήρωον, αἰ έλβεze; határozatlan igenév ἀπούρας.

ἀπαφίσκω megcsal, ἡπαφον, ἀπάφοιτο, ἐξηπάφησεν.

ἀπόερσε elmosott, elvitt, II. 6, 348. ἀποέρση 21, 283, ἀποέρσεις 21, 329.

ἀρ ἀραρίσκω illeszt, ἦρσα, ἄρσαι, ἦραρον, ἄρηρα 337, 4. 7. régmult ἀρήρειν.

ἀρημένος gyöttrött, kinzott, sanyargatott, szenvedő mult igenév.

αὐρ-, erős határozatlan ἐπ-ἡῦρον, ἐπ-αυρεῖν, ἐπ-αυρέμεν élvezni.

ἄω kielégít, *satiare*, és jóllakik, határozatlan ἄμεναι, ἄσω, ἄσαι, ἄσασθαι és ἄσασθαι. εἶωμεν, II. 19, 402. ἄω-tól származtatható, α, ε áthangzás.

βαίνω megy, I. 295, βέβαια, βεβαῶς 337, 7. Mellékidoma βιβάω, igeneve βιβῶν, βιβᾶς. βᾶσκ' ἔθι menj.

βάλλω vet, dob, I. 295, ἐβλην 338, βλεῖο megsebzetnél, mult βεβόλημαι.

βέομαι, βέλομαι menend, élend, I. 221. 337, 5.

βούλομαι akar, inkább akar, I. 295. βόλεται II. 11, 319. βόλεσθε Od. 16, 387.

rövidülve a 318, 1. szerint; erős multja προ-βέβουλα II. 1, 113.

βρίζω alszik, szunnyadoz, βρίζαι I. 337, 1.

βροχ- elnyel, gyenge határozatlan βρόξιει, ἀνα-, καταβροχέν elnyelt.

βρυχάομαι ordít, bög, βέβρυχα ordít, de βέβρυχε felbuzog.

γέγωνα kiált, mellékidoma γεγωνέω, félmult ἐγεγώνεον, γεγωνῆσαι.

γελάω, γελώω, γελοιᾶω nevet, (ἐ)γελοιῶν, ἐγελοῖσα, γελοιῶντες.

γεν, γίγνομαι, I. 295, γέγαα, mult igenév γεγαῶς, γεγαυῖα, határoz. γεγάμεν.

γέντο fogott, vett = ἔλετο; származtatása: ἔλτο, ἔντο 35, γέντο.

γοάω jajgat, sirat, határozatlan γοίμεναι, erős határozatlan ἔγοον.

- δαίω gyújt, δέδηα ég, közép foglaló erős határozatlan δάηται II. 20, 316.
 δάμ-νῃμι, δαμνάω, δαμάω szelidít, zaboláz, sujt, győz, öl, jövő δαμάω, δέ-
 δμηκα, ἐδάμασσα, ἐδαμάσθην, ἐδάμην, fogl. δαμείω, δαμήης, δαμείετε, δμηθεῖς.
 δαρθάνω alszik, erős határozatlan ἐδραθον, I. 320, 6.
 δατέομαι, δαίομαι oszt, szakaszt, δάσομαι, ἐδασάμην, δέδασται.
 δά-ω tanít, tanul, határozatlan δέδασ, ἐδάην, δαήσομαι, δεδάσθαι.
 δέατο látszott Od. 6. 242, δοάσσατο látszott, foglaló δοάσσεται II. 23, 339.
 δεικνυμι mutat, üdvözl, rákűszönt, δειδεγμαι 336, 3. δειδέχεται 333, 5.
 δέρομαι lát, erős határozatlan ἐδρακον 320, 6. δέδορκα 237.
 δέω köt, δησάσκετο 339, δίδημι 275, 2. parancsolója διδέντων.
 δέω, δεύω hiányzik, nélkülöz, ἐδέησεν, δέομαι, δενήσομαι. δίω fél, fut.
 δουπέω zúg, dobog, döbög, ἐδοῖνῃσα, ἐγδοῖνῃσα 320, 5. δέδοντα.
 ἐάφθῃ, helyesebben ἐάφθῃ, ἄπιω-tól szótagos előraggal, csüngött, ráesett.
 ἐγείρω ébreszt, ἡγρόμην 338, ἐγρήγορα éber, többes 2. szem. ἐγρήγορθε, ἐγρηγόρ-
 θασι 320, 5. határozatlan ἐγρηγόρθαι.
 εἶδομαι látszik, hasonlít, εἰσάμην, εἰσάμενος hasonló.
 εἶκω hasonlít, I. 295. mult kettős εἵκτον, régmult ἥικτο, εἵκτο.
 εἴλω szorít, nyom, ἔλσαι 337, 4. εἰλῃν, ἀλείς, ἔελμαι.
 εἴπον, I. 295. ἐνέπω, erős határozatlan ἐνισπον, jövő ἐνίπω, ἔσπετε = εἴπετε.
 εἶρομαι, ἔρομαι kérdez, εἰρήσομαι.
 εἶσα, I. 295. ἔσσαι, ἔσας, közép ἔσσεσθαι, ἔσσατο, ἐσάμενος.
 ἔλπω reménnyel biztat, ἔλπομαι reménnyel, ἔολπα 336, 3. ἐώλπειν.
 ἐναίρω megsemmisít, elront, megöl, ἐνηράμην.
 ἐναρίζω megöl, lefegyverez, ἐναρίζω, ἐνάριξα. ἐνεκ, ἐνεικ I. φέρω.
 ἐνέπω, ἐνέπω erős határozatlan ἐνισπεῖν, ἐνισπήσω.
 ἐνήνοθε, ἐπ-, κατ- rajta van, volt, ἀνενήνοθε kibugygyant.
 ἐνίπτω fedd, korhol, erős határozatlana ἐνέπτον és ἡνίπαπον 336, 4, d.
 ἐννυμι I. 295, jövő ἔσσω, határoz. ἔσσα, parancs. ἔσσον, igenév ἔσας; középigé
 ἐννυμαι, félm. ἐννυτο, ἔσσομαι, ἔσσατο, ἔσατο, ἐέσσατο, mult ἔσμαι, ἔσσο,
 régmult ἔστο, ἔεστο, mult εἴμαι, εἰμένος, ἐπι-εμένος, κατα-εμένος.
 ἔπω foglalkozik, körül van, követ, jár, elér, I. 295, δι-, ἐφ-, περιέπω, ἐφένψω
 elérndek; határozatlan igenév μετασπών, ἐπ-έσπον; ἔσπωνται, ἐσποίμην,
 ἐσπέσθω, σπεῖδ = σποῦ 335, 2. ἐσπόμενος, ἐπισπόμενος, μετασπόμενος.
 ἐρείπω feldönt, felfordít, ἐρείψω, ἥριπον leesett, ἐρήριπα buktam, ἐρήριμαι,
 régmult ἐρέριπτο. ἀνηρεύσαντο = ἀνήρπασαν II. 20, 234.
 ἐρύκω, ἐρνάκω, ἐρνικάνω tartóztat, (ἐρύξω, ἥρυξα) ἥρύκακον 336, 4, d.
 ἐρύω és εἰρύω húz, von, jövő ἐρύσω, ἐρύσσω és ἐρύω 337, 5. határozatlan εἰρύσα,
 εἰρύσσα, ἐρύσα, (ἔξ-ἐρύσασκε 339), ἐρύομαι megment, εἰρύμαι, εἰρύναι,
 εἰρύατο 333, 5.
 ἐρχομαι I. 295, ἤλυθον, mult εἰλήλουθα, εἰλήλουθμεν 337, 7. J.
 ἐσθίω, ἔσθω, ἔδω eszik, I. 291, 295, ἔδμεναι, ἔδεσκε, ἐδηδώς, ἐδήδοται.
 ἔχω I. 291, 295, mult συνόχωκα II. 2, 218, régmult többes 3. szem. ἐπάχωκα II.
 12, 340. ἐσχόμην néha szenvedő értelmű. Költői mellékidomai ἰσχάναω,
 ἰσχανάω, σχέθω, σχεθέειν I. 339, J.
 εὖαδς I. ἀνδάνω. εἶω εν I. ἄω. ζῶω = ζάω él, I. 335, J. ζῶειν.
 ἥδομαι örvend, határozatlan ἥσατο. ἥμαι I. 340, 8. ἡμύω I. 336, 3.

ἡνίπαπον I. ἐνίπτω.

θαάσσω, θάσσω, θαπέω, θοάζω ül, pihen.

θάλλω, θαλέθω, τηλεθάω virágzik, díszlik, τέθηλα, τεθηλώς 337, 7. τεθα-
λυῖα, régmúlt τεθήλει.

θηέομαι = θεάομαι néz, szemléli, θήσομαι, θήσασθαι, θήσαιτο.

θαφ-, τέθηπα bámul, régmúlt ἐτεθήπεα 333, 2. határozatlan ταφών.

ζαίνω melegít, ἔηνα; ἰάνθην felvidult.

ζάομαι gyógyít, ἔησομαι. ἰδρύω tesz, állít, ἰδρύθην, ἰδρύνθην I. 320, 5.

ικνέομαι I. 295, ἴκω, ἰκάνω, ἰκάνομαι, ἔξον 337, 6.

καίνομαι, τόξε καδ, kitűnik, felülmúl, κέκασμαι, ἐκέκαστο.

καίω éget, ἔκη I. 337, 5.

καλέω, κηκλήσκω, προ-καλλίζομαι hív, nevez, szólít.

κάμνω I. 295, κέκμηκας II. 6, 262. κέκμηώς fáradt, 337, 7. ἔκαμον.

κεῖμαι I. 340, 6. κεδάννυμι I. σκεδάννυμι.

κεκαφηώς καφ lihegő, hörgő. κεληγώς I. κλάζω.

κεράννυμι I. 281, mellékidomai: κεράω, κεραίω, κέρνημι, κερνάω, κέρναμαι,

κέκρημαι, ἐκρήθην, ἐκερασάμην. κεντέω szúr, κένσαι; κεστός himzett.

κεύθω rejt, titkol, κέκνυθα, ἔκνυθον, κέκνυθον.

κήδω aggaszt, bánt, κηδήσω, κέκηδα; κήδομαι gondoskodik, κεκαδησόμεθα.

κίδνημι I. σκεδάννυμι. κινέω mozog, mellékidoma κίνυμαι jár kel.

κιχάνω talál, elér, I. 284, κικήσομαι, ἔκχον, κίχημι-től fogl. κηείω, oh. κηείην,

igenén κηείς, határozatlan ἐκίχημεν, κηήηναι, κηήμενος, félm. ἐκίχεις, ἐκικήτην.

κίω megy, igeneve κιών. κλάζω kiált, κέκληγα, κεληγώς (saj. κελήγοντος).

κλύω hall, ἔκλυον, parancsoló κλύθι, κέκλυθι, κλύτε, κέκλυτε.

κορέννυμι I. 281, jövő κορέω, mult igenén κεκορηώς.

κορύσσω fegyverez, κεκορυθμένος 320, 1. κοτέω haragszik, I. 337, 3.

κραίνω teljesít, befejez, κρανῶ, ἐκρηνα, 318, 3. d. szerint szétvonva κρααίνω,

κρηήναι, parancsoló κρήηρον, szenvedő mult κεκράακται.

κρεμάννυμι függeszt, I. 281, jövő κρεμάσω, κρεμῶ, κρεμώω.

κρίζω recseg, sivít, erős határozatlan (ἐ)κρίκε vagy κρίγς II. 16, 470.

κτείνω öl, jövő κτενέω, κτανέω, ἔκταν 338, fogl. κτέω.

λαγχάνω I. 284, λέλογχα, ἔλαχον részesült, λέλαχον részesített.

λάζομαι = λαμβάνω, λαμβάνομαι fog, megfog, vesz.

λανθάνω, I. 284. λήθω, ἐπέλησα és λέλαθον felejtet, λελασμένος, λελαθόμεν
felejtett.

λάσκω szól, I. 288, λέληκα II. 22, 141. λελακνῖα 337, 7. Od. 12, 85.

λάω lát, csak λάων és λάς jön elő Od. 19, 229, 230.

λέγω gyűjt, I. 295, ἐλέγμην csatlakoztam, I. 338. λένσσω lát.

λεχ-, ἔλεξα lefektetett, ἐλεξάμην lefeküdt, parancsoló λέξο, λέξο 337, 6.

λίγξς csengett. λιλαίομαι kíván, λελίημαι.

λίσσομαι esdekel, kér, határozatlan ἐλλισάμην, ἐλιτόμην, τρέλ-λιστος.

λούω, λοέω mos, λοέσσαι, λοέσσατο, λοέσσομαι, λός mosa Od. 10, 361.

μα-ίομαι tapogat, keres, jövő μάσσομαι, ἐμασάμην, igemelléknév μαστός.

μα-, mult μέμαα 337, 7. törekszik, siet, k. μέματον, t. μέμαμεν stb. parancs.

μεμάτω, igenén μεμαώς, μεμανῖα, régmúlt μεμᾶσαν. Más idoma μαιμάω.

μάχομαι harcol, jövő μαχέομαι, μαχήσομαι, μαχέσασθαι, μαχήσασθαι.

- μέδω gondoskodik, μέδων, μεδέων gondviselő, fejedelem, μέδομαι, μεδήσομαι.
 μείρομαι nyer, elér, I. 295, mult ἐμμορα 336, 3.
 μέλει I. 295, mult μέμηλε, μεμηλώς gondos; mellékidomai μέμβλεται gondos-
 kodik, II. 19, 343, μέμβλετο II. 21, 516. Od. 22, 12.
 μένω, μίμνω I. 295, mult μέμονα szándékozik, akar, I. μ.α.
 μηκάομαι bűg, mekeg, μέμηκα, μεμακύνῃ 337, 7. μακών; ἐμμήκον félmult.
 μολ- megy, I. 295, ἐμολον, ἐκ-μολον, μόλω, μολεῖν; μεμβλωκα I. 22, 3. 4. J.
 μύζω nyűg, morog, ἐπέμυξαν II. 4, 20. μυκάομαι bűg, μέμνκα, ἐμνκον.
 ναίω, ναιετάω lakik, ἔνασα telepített, ἐνάσθη telepedett. ναιετάων fekvő, lakott.
 νέομαι, νίσσομαι megy, menend, νεῦμαι 318, 4, a. νεῖαι, νεῖται, νεῖσθαι.
 ὀδύσασθαι haragudni, ὀδύσασθαι stb. ὀδῶνται Od. 5, 423.
 οὔρομαι, οὔρωμαι, οὔω vél, vélekedik, ὠύσθη, ὠύσμεν.
 οἰχομαι, οἰχέω elmegy, I. 295. παρώχηκεν elmúlt II. 10, 252.
 ὄνομαι gyaláz, parancsoló ὄνοσο, oh. ὄνοιτο, jönni ὀνόσσομαι, gyenge határozatlan
 ὀνοσάμεν, ὄνατο II. 17, 25.
 ὀπ-, ὀράω lát, I. 295. és 335, 1. J. ἐπιόψομαι kiszemelend, választand.
 ὀρέγω nyújt, közép mult ὀρωρέχεται, II. 16, 834 iramlanak, -ατο II. 11, 26.
 ὀρνημι gerjeszt, serkent, ὄρσω, ὄρσα, 337, 6. közép erős határozatlan ὀρόμην,
 ὄρῳρα, ὄρῳρον feltámadt, felkelt. éber, erőteljes. Mellékidomai ὀρέομαι,
 ὄρῳμην; félmult ὀρέοντο, mult ὀρώρεται, ὀρίνω, ὀροθίνω. ὀροῖω, ὀρῳσα rohant.
 οὐτάω, οὐτάζω üt, vág, sebez, erős határozatlan οὐτα, οὐτάμεναι, οὐτάμεν 334, 4.
 πάλλω ráz, forgat, (ἐ)πηλα, ἀμ-πεπαλῶν 318, 8. 336, 4. a. πάλτο ütődött.
 πάσχω szenved, tűr, I. 295, πέποσθε = πεπόνθατε, πεπαθύνῃ = πεπονθύνῃ.
 πατέομαι izlel, élvez, eszik, ἐπασάμην, πασσάμην, πεπάσμεν.
 πείθω I. 295, πέποιθα, régmult ἐπέπιθμεν, πέπιθον 336, 4, a. πεπίθοιτο,
 πιθήσω, ἐπίθησα, πεπιθήσω 336, 5. πεπιθεῖν-ből.
 πελάζω, πελάω, att. πλησιάζω, közelít, ἐπέλασα, πέλασσα, ἐπλήμην 338. 337, 6.
 πελεμίζω ráz, rendít, πελέμιξα, πελεμίζθη 337, 1.
 πέλω, πέλομαι van, mozog, félm. ἐπλεν 318, 5. ἐπλεο = ἐπλεν 318, 4. a.
 ἐπλετο gyakran jelen értelmű; πέλεν lég y, gyakorító idoma πελέσκεο 339.
 περάω, πέρηνμι áthatol, megy, περήσω 318, J. περάσω vásárra hoz, πεπερη-
 μένος II. 21, 58, πέρασσε eladogata, περάμενα II. 18, 292.
 πέρω ront, dúl, πέρσω, ἐπερσα, ἐπράθον 320, 6; πέρσεται II. 24, 729,
 διεπράθετο Od. 15, 384, πέρθαι II. 16, 708. szenvedő értelmű.
 πέφνον, ἐπεφνον megölt 336, 4, c. πέφαται, πέφανται, πεφάσθαι, πεφήσομαι.
 πεφνύζοιτες = πεφευγότες II. 21, 6 és 528. ἔπηκτο I. 338.
 πίμπλημι tölt, ἐπλήμην megtelt 338. πλήσσω üt, πέπληγον 336, 4. a.
 πνέω fű, lehel; szenvedő mult πέπνυμαι lelkes, okos, ildomos, bölcs. ἀμπνυτο,
 ἀμπνύνθη feleszmélt 320, 5.
 πρήθω = πίμπρημι I. 295, ἐνέπρηθον II. 9, 589. πρήσσω = πρᾶσσω.
 πτήσσω fél, bújik, I. 295. erős határozatlan ἔπτην, καταπτήτην, πεπτηώς 337, 7.
 ραίνω ράδ fecskend, locsol, ράσσετε, ἐρράδαται 333, 4. J. ἐρράδατο.
 ρέζω tesz, I. 295, ῥοργα, ῥώργειν; ῥέζεσκον, ῥοδεσκον 339.
 ῥιγέω borzad, mult ῥόγῃα borzad, régmult ῥόγῃειν.
 ῥύομαι megment, véd, ῥύσομαι, ῥόγῃαμην, ῥυσάμην; hangzóugratott határozatlan
 ῥυντο, ῥύατο, ῥύσθαι, I. ῥύω.

σεύω hajt, ἔσσενα, σεῦα 337, 5. σεύατο, ἔσσυμαι 336, 3. siet, régmúlt ἔσσυμην, erős határozatlan σύτο.

σχεδάννυμι, σκιδνημι széleszt, l. 295, σ nélkül ἐκέδασσα, ἐκέδασθην.

στεῦται, στεῦτο akar, törekszik, állít, ígér, kérkedik, fenyeget.

στιγέω fél, gyűlöl, erős határozatlan ἔστιγον; ἔστιξα rettentővé tett.

σώω = σώζω, fogl. σόη, jönδ σαώσω. σάω ll. 16, 363. 21, 238 erős határozatlan ἑσάων = ἔσων, Od. 13, 230. 17, 595 jelen parancsoló.

ταγ-, τεταγών megfogván 336, 4, c. ll. 1, 591. 15, 23.

τέρπομαι gyönyörködik, (ἐ)τέρφθην, (ἐ)τάρφθην, (ἐ)τάρπην, foglaló τραπέομεν 320, 6. ταρπήμεναι, ταρπῆναι, ἐταρπόμην, τετάρπειτο.

τερσαίνω szárít, τέρσηνα, τέρσομαι száradand, τερσῆναι = τερσήμεναι száradni.

τετίημαι szomorú, τετιημένος, τετιηώς. 337, 7. τιτύσκομαι készül, célóz.

τέτμον, ἔτεμον talált, találkozott, 336, 4, c.

τέσχω készít, mult τέτυγμαi, τετείχεται 333, 5. ἐτύχθην, τετυγχώς kész, τετυζομαι néha am. τέτυγμαi, τετυκῆν 336, 4, a. τετύκοντο, τετυκοίμεθα.

τήγω = τέμνω l. 295. metsz, ἔτμαγον, τμάγεν = ἐτμάγησαν elváltak, l. 333, 6.

τορ, ἔτορον átsúrt, átszúrt, ἐτόρησα ll. 5, 337. 10, 267.

τρέπω, τραπέω = τρέπω, τροπέω fordít, sajtól.

τρέχω fut, szalad, δέδρομα jelen értelmű.

τριζω csiripol, τριζω, τειριγώς, τειριγνῖα, régmúlt τειρίγει.

τυγχάνω ér, talál, l. 295. és τέσχω, τετύχηκα, ἐτύχησα, ἔτυχον.

φαίνω, megnyujtva φαείνω mutat; szenvedő határozatlan (ἐ)φαάνθην, ἐφάνην gyakorítója φάνεσκεν megjelent. Od. 14, 502. φάε világíta, virada, φάω-tól, mint πεφήσομαι is megjelenendik.

φείδομαι kímél, πεφιδοίμην, οίτο, πεφιδέσθαι, πεφιδήσομαι 336, 5.

φέρω visz, hoz, l. 295. cselekvő határozatlanai: ἦνεια, ἦνεικον, ἐνείκαι, ἐνείκμεν, közép ἦνειαμην, szenvedő ἐνείχθην, ἦνείχθην, mult ἐνήνειγμαi. οἰ-
tól οἶσε, οἶσέτω, οἶσέμεν.

φεύγω, πεφυγμένος közép mult igenév. φθάνω, φθάμενος megelőzve.

φθείρω ront, l. 295, φθέρσω 337, 4. ἐφθορα elveszett.

φιλέω szeret, φιλήσομαι szenvedő értelmű 337, 2. φιλ többől képeztetett ἐφίλατο és φίλαι közép gyenge határozatlan.

φράζω mond, l. 295. ἐπέφραδον 336, 4, a. φράζομαι gondol, φράσομαι, ἐφρασ(σ)άμην, ἐφράσθην észrevett.

φύω l. 295, πεφύασι, πεφύωτας, πεφυνῖα. ἐν δ' ὄρα οἱ φῦ χειρὶ megfogta kezét.

χάζω visszanyom, κεκαδών 336, 4. a. megfosztván ll. 11, 334. κεκαδήσω 336, 5. megfosztand Od. 21, 153, 170. χάζομαι hátrál, χάσσονται, χάσσατο, χάσσασθαι, χασσάμενος, κεκάδοντο.

χαίρω örül, l. 295, κεχαρήσω, κεχαρήσομαι 336, 5. κεχαρηότα, ἐχήρατο, κεχάροντο, ροίτο, κεχαροίατο, ἐχάρην, χαρείη.

χανδάνω foglal magában, tartalmaz, befogad, jönδ χείσομαι, ἔχαδε, χάδε, χανδέειν, κχανδα jelen értelmű, κχανδῆι régmúlt.

χέω önt, l. 295. ἔχενα, ἔχεα 337, 5. ἐχύθην, ἔχυντο, χύτο, ἔχυντο, χύντο, χύμενος.

χραίσμεῖν használni, hiányos határozatlan, χραίσμησω, (ἐ)χραίσμησα.

χῶομαι haragszik, gyenge határozatlana ἐχώσατο, χωσάμενος.

ώθέω taszít, nyom, l. 295, többnyire előrag nélkül, ἔωσα ll. 16, 410. Od. 9. 81.

MÁSODIK RÉSZ: MONDATTAN.

Tizenhatodik fejezet: Nem, szám, eset, előljárók.

342.

N e m.

1. A hímnem egyszersmind az általános személynem: *θεοί* istenek és istennők, *ἀδελφοί* fi- és nővérek, testvérek, *γονεῖς* szülők, költőileg *τοκεῖς*.

2. Főnév nélkül álló melléknév hímnemben általában személyt vagy férfigyént, nőnemben nőgyént jelent: *γελᾷ ὁ μῶρος κἄν τι μὴ γέλοιον ἢ* nevet a bolond, bár nincs nevetni való, *ὅστις γαμειῖ πονηράν (malam), μῶρός ἐστιν*.

3. Némely mellé knevek, kivált nőneműek, könnyen hozzá érthető főneveik helyett is állanak. Ily gyakran kihagyott főnevek *οἶνος*: *ἄκρατος* vízzel nem vegyített, erős bor, *ὁ πολὺς ἄκρατος ὀλίγ' ἀναγκάζει φρονεῖν*. *χώρα*: *ἡ πολεμία* ellenséges ország. *ὁδός*: *ἡ εὐθεῖα*, *βάδιζε τὴν εὐθεῖαν*, *ἵνα δίκαιος ᾦς* járj az egyenes úton, hogy jogos légy. *χείρ*: *ἡ δεξιὰ* jobb, *ἀριστερά* bal, *δεξιὰν δός*. *ἡμέρα*, *τῇ ὑστεραίᾳ* más nap. *τέχνη*: *ἡ μουσική*. *γνώμη*: *ἡ ἐμή νικᾷ* az én véleményem győz.

4. Semleges melléknév egyes vagy többes számban könnyen válik főnévvé: *ἐν μέσῳ* középben, közepén, *ἐν τῷ παρόντι* jelenleg, *ἐκ πολλοῦ* régóta.

5. Azért a semleges melléknév gyakran egy vagy több hímnemű vagy nőnemű alanynak állítmánya, a fajnak általános kifejezésére: *οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίῃ* nem jó (dolog) a sokuralom, *ὁρθὸν ἀλήθει' αἰεὶ* jó az igazság mindig, *δεινὸν οἱ πολλοί, κακουργοὺς ὅταν ἔχῃσι προστατάς* rettenetes a sokaság, ha gonosz vezetői vannak, *ταραχαὶ καὶ στάσεις ὀλέθρια ταῖς πόλεσιν* zavarok és lázadások veszélyesek az államoknak.

343.

S z á m.

1. Az egyes néha többes értelmű, mint igen gyakran magyarban: *ἡ ἐσθῆς* öltönyök, ruhanemű, *ἡ πλίνθος* téglá, *ἡ ἵππος* lovasság, *ἡ ἀσπίς* a nehéz fegyverzetűek.

2. Egyes számú gyűjtő főnévhez néha többes állítmány vagy mellétét járul: *τὸ πλῆθος οἴονται, τὸ στράτευμα ἐπορίζετο σῖτον κόπτοντες* (levágván) *τοὺς βοῦς*.

3. Többest oly elvont főnevek is képeznek, melyek más nyelvekben csak egyes számban használatnak, még pedig:

a) ha ilyen szó több alanyra vonatkozik: *οἱ βίοι τῶν ῥητόρων*;

b) ha a fogalomnak gyakorisága kifejezendő: *αἱ ἐπιφάνειαι καὶ λαμπρότητες ἐκ τῶν ἀγώνων γίνεσθαι φιλοῦσιν* dicsőség és fény verse nyekből eredni szeretnek, *ἐμοὶ αἱ σαὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσιν* nekem ismételt nagy szerencséd nem tetszik.

J. A költők gyakran többest használtak egyes helyett: *οὐκ ἂν γυναικῶν ἥσσονες καλοῖμεθ' ἂν* nem szeretnék asszony alattvalójának nevezetni, *φίλοι* barát. Homeros elvont fogalomnak többszöri nyilatkozásait többessel fejezte ki: *ἐπὶ ποσὶν* *ἐπέκαστο* kocsiszásban jeleskedett, *ἀτασθαλίῃσιν*, *ἀφραδίῃσιν νόοιο* oktalanságban.

Mondattan: többes, kettős szám; alanyeset, hívo, tárgyeset. 169

A többes számú semleges jelentésében igen közel áll az egyes számhoz. 344.
Ezért járulhat semleges, többes számú alanyhoz egyes számú ige: *πῶς ταῦτα παύσεται;* mi lesz ennek vége? *τὰ πράγματα ταῦτα δεινὰ ἐστίν* ezen dolgok rettentők.

1. J. Némely, több személyt jelentő, többes semlegesek néha többesben kívánják az igét: *τὰ τέλη* a hatóságok, *τὰ ἔθνη* a népek.

2. J. Homeros és a közönséges (l. 2. lapon) hellen nyelv túrik a többes semleges alanynál a többes számú igét: *σπάρα λέλυνται* kötelek szétfeszültek.

3. J. Határozatlan semleges alanyhoz gyakran többes melléknév járul: *ἀδιναιά ἐστιν ἀποφυγεῖν* lehetetlen menekülni, *ἐπιχειρητέα ἦν* megkellett kísértetni.

Kettős számnál kettős v. többes szám állhat: *δύο ἐστὼν ψυχὰς*, 345.
δύο ἔχω ψυχάς, ἐγελασάτην ἄμφω βλέψαντες εἰς ἀλλήλους, δότε παραδείγμα, ὦ Ἀάχης τε καὶ Νικία adjatok példát!

A. Alanyeset.

346.

1. Alanyesetben áll a mondat alánya és az, a mi hozzá tartozik.

2. Mint latinban *fio, dicor, videor, creor* stb. igéknél, úgy a hellen hasonjelentésű igéknél is az állítmányi főnév alanyesetben áll: *καθίσταται βασιλεὺς* királyul lép fel, *Ἀλέξανδρος θεὸς ὠνομάζετο* A. *deus appellabatur*.

3. Hasonló szerkezetű *ἀκούω*, ha am. neveztetem: *οἱ ἐν Ἀθήναις φιλιππίζοντες κόλακες καὶ θεοὶς ἐχθροὶ ἤκουον* P-nak athenaibeli párthívei hizelgőknek és az istenek gyűlöltjeinek neveztetének.

4. Hívo eset helyett áll az alanyeset megszólításnál, kivált *οὗτος* mellett és felkiáltásnál: *ὁ Ἀπολλόδωρος οὗτος οὐ περιμενεῖς;* te A. nem vársz? *νήπιος* oktan! dőre!

B. Hívo eset.

347.

Hívo esetben áll a megszólított személy vagy dolog. Előtte *ὦ* áll, mely élénkebb beszédben el is maradhat: *μὴ θορυβεῖτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι* ne zúgjatok a. *ἀκούεις Αἰσχίνη;* hallod Aischines?

C. Tárgyeset.

348.

A tárgyeset általában azon tárgyat fejezi ki, melyre valami munkásság hat vagy vonatkozik.

A tárgy vagy külső, azaz cselekvényen kívüli, vagy belső, azaz magában a cselekvésben foglalt valami. Külső: *οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας, ἔφυγε τοὺς πολεμίους, ἐδίδασαν* (tanították) *τοὺς παῖδας;* belső: *οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν μεγάλην νίκην* az a. nagy győzelmet vívtak ki, *ἔφυγε κακίστην φυγὴν* a leggyalázatosabban futott, *ἐδίδασαν τὴν μουσικὴν*.

A külső tárgyat tárgyesetben kívánják az átható igék, mint más nyelvekben, csak hogy a hellen nyelvnek több ilyen igéje van, u. m.

1. A használ, árt fogalmú igék (akár tettel, akár szóval): *εὖ* vagy *ἀγαθὸν ποιέω, εὐεργετῶ τοὺς εὐεργετήσαντας, ὀνίνημι, ὠφελέω; κακῶς, κακὸν ποιέω, κακῶ, ἀδικέω, ὑβρίζω* tινά sérteget, *βλάπτω*

árt, *κολακεύω* hizeleg, *τιμωρέομαι* τὸν ἐχθρὸν boszút állok ellenemen.

2. Mondás igéinél a tárgy, melyről valami mondatik, gyakran tárgyesetben áll: καὶ μοι τὸν υἱὸν εἶπε, εἰ μεμάθηκε τὴν τέχνην mondjad meg nekem fiamról, megtanulta-e a művészetet.

3. A külső tárgyat a tárgyesetben kívánják ezen igék: *φεύγω fugio*, *ἀποδιδράσκω* elfut, *φθάνω* megelőz, *θηράω*, *θηρεύω* vadász, hajhász, *μυμέομαι* utánóz, *ζηλώω* vetélkedik, *ἀμείβομαι* viszonzoz, *λανθάνω lateo*, *ἐκλείπει με ἡ ἐλπίς spes me deficit*.

4. Szenv igéi: *αἰδέομαι*, *αἰσχύνομαι* τὸν πατέρα *vereor patrem*, *φυλάττομαι*, *εὐλαβέομαι* őrizkedem, *θαρρόέω τὴν ἰσχυν* bizom erőmben, *ἐκ-, καταπλήττομαι* megretten, *ὀμνυμι τοὺς θεοὺς* esküszöm az istenekre.

J. Mint *ὀμνυμι* igéinél, úgy felkiáltásnál is vonzó ige nélkül áll a tárgyeset: καὶ μὰ τὸν Δία istenre!

350.

2. A belső tárgyat a tárgyesetben többféle igék kívánják:

1. igen gyakran azok, melyeknél hason eredetű vagy értelmű főnév áll: *κακίστην δουλείαν* ἐδούλευσε legroszabb szolgaságot szolgált, *τείχος* *τειχίζεσθαι* falat falazni, *βουλὴν* *βουλεύειν* tanácsot tanácsolni, *τὴν ἐναντίαν νόσον* *νοσοῦμεν* az ellenkező bajban szenvedünk; *Ὀλύμπια νικᾶν*, *ἔλκος οὐτάσαι* sebet ejteni, *ὁδὸν* *ἐρχομαι* úton megy, *πλέω* *θάλασσαν*.

J. Belső tárgynak tárgyesete benható és szenvedő igéknél is áll: *δίαν* *εἰσέρχομαι* perrel lépek fel, *κρίσιν τινὰ κρῖναι* valami perben ítéltetem, *πληγὴν τύπεται βαρυτάτην* a legsúlyosabb csapással sújtatik.

2. Semleges melléknév vagy névmás tárgyesete úgy szólván igehatározóként áll az ige mellett, kivált költőknél: *ὀλίγον ἀπεῖναι* kissé távol lenni, *μέγα ψεύδεται* nagyot hazudik, *τοῦτο χαίρω* ezen örülök, *τί χρῆσομαι τούτῳ*; mire használjam ezt?

351.

3. Kettős tárgy.

Sok igéinél külső és belső tárgy van, tehát kettős tárgyeset, u. m. *ἐδίδαξαν τὸν παῖδα τὴν μουσικὴν docebant puerum musicam*, *κρύπτω* elrejt, *ἔρωτάω* kérdez, *αἰτέω* követel, *πράττομαι* ἀργύριον τοὺς συνόντας pénzt szerzek a velem társalkodóktól, *κακὸν λέγω* τοὺς ἐχθρούς roszt beszélek elleneimről: *ἀφαιρέομαι*, *ἀποστερέω* megfoszt, *ἀναμνησκώ* emlékeztet, *περιβάλλομαι* *τείχη* τὴν πόλιν a várost körülfalazom, *ἐνδύω*, *ἀμφιέννυμι* τὸν παῖδα *χιτῶνα* köntöst adok a fiúra, *παῖς μέγας* *μικρὸν ἔχων* *χιτῶνα* *ἕτερον* *παῖδα* *μικρὸν μέγαν ἔχοντα* *χιτῶνα* *ἐκδύσας* *αὐτὸν* *τὸν μὲν* *ἑαυτοῦ ἐκεῖνον* *ἤμφισε*, *τὸν δ'* *ἐκείνου* *αὐτὸς ἐνέδν*.

J. Szenv szerkezetnél a belső tárgy tárgyesetben áll: *διδάσκωμαι τὴν μουσικὴν*, *ἀφίρημαι* τὸν ἵππον megfosztattam a lótól.

352.

4. Állítmányi tárgyeset.

Tárgyra vonatkozó állítmány a tárgyesetben áll. Azért (valaminek) nevez, tart, tesz, kinevez, választ, állít s efféle igéknél kettős tárgyeset van, az egyik a külső tárgyé, a másik az állítmányé: *οἱ κολακες* *Ἀλέξανδρον* *θεὸν ὠνόμαζον*, *αἰρεῖσθαι* *τινα στρατηγόν* *eligere aliquem ducem*,

παρέχω ἑμαυτὸν εὐπειθῇ engedelmes vagyok, ἔλαβε τοῦτο δῶρον kapta ezt ajándékban, ἔλαβε τοῦτο τὸ δῶρον kapta ezt az ajándékot.

5. Vonatkozás vagy határozás tárgyesete, (a. limitationis). 353.

Tárgyesetben áll az, mire nézve valami olyan vagy az, a minek vagy minőnek lenni mondatik: βέλτιόν ἐστι σῶμα γ' ἢ ψυχὴν νοσεῖν jobb testileg mint lelkileg betegnek lenni, ὅμματα καὶ κεφαλὴν ἵκελος Διὶ τερπικεραύνῳ szemekre és fejére hasonló villámkedvelő Zeushez, δεινός ἐστιν ταύτην τὴν τέχνην jeles ezen művészetben, Ἕλληνες εἰσι τὸ γένος eredetökre nézve, παρθένος καλὴ τὸ εἶδος szép alakú szűz.

J. Ily szabadabban s majdnem igehatározóként álló tárgyeset sok van: τὸ ὄνομα névre nézve, τὸ πλῆθος sokaságra nézve, τὸν τρόπον jellemre, τοῦτον τὸν τρόπον ekképen, τὴν φύσιν természetileg, πρόφασιν állítólag, δίκην -ként, χάριν kedvéért, τὸ πᾶν általában, πολὺ sokkal.

A mennyiségi tárgyeset az időnek és térnek kiterjedését fejezi ki: 354. πᾶν ἡμᾶρ φερόμην egész nap estem, *totum diem ferebar*, ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίου ἐβδομήκοντα távol van stb. ἐβδόμην ἡμέραν ἡ θυγάτηρ αὐτῷ ἐτετέλευτήκει hét nap előtt halt meg leánya.

1. J. Szabadabb, időre vonatkozó tárgyesetek: τοῦτον τὸν χρόνον ezen időben, τὸ λοιπὸν jövőre, azontúl, τέλος végre, πρότερον előbb, ἀρχὴν kezdetig, váltig, τὴν ταχίστην (értsd ὁδόν) minél hamarább, μακρὰν messze, távol.

2. J. Kültőknél a tárgyeset hová? kérdésre is felel: τοῦ δὲ κλέος οὐρανὸν ἔκει híre az eget éri, πῶς ἦλθες Ἀργος; hogy jöttél Argosba?

D. A sajátító. 355.

A sajátító általában azt fejezi ki, mi más valamivel együvé tartozik.

1. Főneveknél.

Egy főnév igen sokféleképen tartozhatik más főnévhez, vagy vele viszonyban lehet. Legszokottabb esetek:

1. Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου νιός Sokrates S-nak fia: eredet,
2. ἡ οἰκία τοῦ πατρὸς az atya háza: birtok,
3. νόμισμα ἀργυρίου ezüst érem: anyag,
4. οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων a hellenek legtöbbször: osztó,
5. ὁ φόβος τῶν πολεμίων *metus hostium* vagy
 - a) alanyi, t. i. azon félelem, melyet az ellenség érez és mutat, vagy:
 - b) tárgyi, az ellenségtől félelem.
6. δοῦλος πέντε μνῶν öt minát érő szolga: ár, becs, érték,
7. γραφὴ κλοπῆς lopás miatti vád: ok,
8. πολίτου ἀρετὴ honfiúnak erénye: tulajdonság,
9. Τροίης πτολίεθρον Troja városa: elnevezés.

Sajátságok az 1-9 alatti sajátítók használatában: 356.

1. A sajátító νιός, παῖς stb. nélkül is jelenti az atyától származást: Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου S. S. fia. Μιλτιάδης Κίμωνος.

2. A névhatározónak semlegese sajátítóval viszonyítva különfélét jelent: τὰ τῶν Ἑλλήνων a hellenek ügyei, érdekei, birtokai, τὸ τῆς ἐλευθερίας a szabadság lényege; ellenben τὸ τοῦ Δημοσθένους D. szava.

3. Lak, ház, hon ezeknél hiányzik: *εἰς διδασκάλου φοιτᾶν* a tanító házába, tanodába járni; *ἐν* vagy *εἰς* *Ἰδου* (Hom. *εἰν Ἰδαο δόμοις*) alvilágba.

4. Az osztandó egészet jelelő sajátító leginkább számszókhoz és felső fokhoz járul: *πολλοὶ τῶν Ἀθηναίων multi Atheniensium, πότερος τῶν ἀδελφῶν*; melyik a két fivér közül? *πάντων ἄριστος omnium optimus*; de melléknevekhez is: *οἱ σπουδαῖοι τῶν πολιτῶν* a derék honfiak. Szabadban áll ezen kitételekben: *διὰ θεῶν* a fönséges az istennők közt, *δήμου ἀνὴρ* népből való ember, *ἀνὴρ τῶν ῥητόρων* a szónokokhoz tartozó ember.

5. Helyileg az osztó sajátító a nagyobb egészet jelenti: *Θῆβαι τῆς Βοιωτίας* Thebai Boiotiában. Semleges névmásoknál néha fokot fejez ki: *εἰς τοῦτο τῆς ἀνοίας ἦλθον eo amentiae progressi sunt*, annyira mentek az esztelenségben.

6. A tárgyi sajátító néha szócskának segítségével fordítható: *εὐνοια τῶν φίλων* a barátok iránti jóakarat, *ἡσυχία ἐχθρῶν* ellenektől nyugalom, *ἀγῶνες λόγων* versenyek beszédekben, *ἀπόστασις τῶν Ἀθηναίων* elszakadás az athenaiaktól, *ἀφορμὴ ἔργων* indok tettekre, *βία πολιτῶν* a hon-társak ellen, dacára.

357. 2. Sajátító a mellékneveknél és igehatározóknál.

A sajátító sok viszonyi, azaz olyan melléknevek- és igehatározóknál áll, melyek csak valamire vonatkozva gondolhatók. Ilyenek:

1. *κοινός* közös, *ἴδιος, οἰκεῖος* saját, tulajdon, és más, valamihez tartozóságot jelentők: *ναὸς ἱερὸς τοῦ Ἀπόλλωνος* A-nak szent imolája, l. 355, 2;

2. bőséget és hiányt jelentők (anyag 355, 3): *μεστός, ἔμπλεως, πλήρης* tele, *πλούσιος* gazdag, *ἐνδεής* szűkölködő, *πένης* szegény; *ἄλις* elég;

3. jártasságot, tudást, emlékezést és az ellenkezőt jelentő melléknevek: *ἔμπειρος peritus, ἄπειρος imperitus, ἐπιστήμων τέχνης* művészethez értő, *μνήμων* emlékező, *memor, ἀμνήμων* nem emlékező;

4. *ἄξιος* méltó, *ἀνάξιος* méltatlan: *πᾶς ὁ χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀνάξιος*.

5. részesülést és részvétlenséget jelentők: *μέτοχος τοῦ πόνου particeps laboris, ἄμοιρος* nem részesült, *αἰὼν κακῶν ἀγευστος*;

6. Az *ικος* végzetű, képességet kifejező melléknevek: *διδασκαλικὸς γραμματικῆς* nyelvtanításra alkalmas, *παρασκευαστικὸς τῶν εἰς τὸν πόλεμον* a hadi szükségleteket összeszerezni képes.

358. Sok helyhatározó osztó sajátítót vonz: *ποῦ γῆς; ubi terrarum?* hol a világon? *ἐντός* belül, *εἴσω* be, *ἐκτός* kívül, *ἔξω* ki, kinn, *ἄγχι, ἐγγύς, πλησίον* közel, *πρόσω = πόρῳ* előre, *πέρα -n* túl, *ἐνθὺ* egyenest felé, *πρόσθεν, ἔμπροσθεν*, elül, *ὀπίσθεν* hátul, *ἀμφοτέρωθεν* két felől, *ἄνω ποταμῶν* víz ellenébe.

Némely idő- és módhatározók szinte osztó sajátítót kívánnak: *πηνίκα τῆς ἡμέρας*; a napnak mely órájában? *πῶς ἔχεις τῆς γνώμης*; mit gondolsz? akaratod mi? *λάτρεα τῶν γονέων* a szülék tudtán kívül.

A középfohokhoz a hasonlított tárgy sajátítóban járul (latinban *ablatus comparati*): τί ἐστι μεῖζον ἀγαθὸν ἀνθρώποις υἰγιαίας; egész-ségnél, νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττον ἐστι τοῦ λαλεῖν, πονηρία θάττον θανάτου τρέχει gonoszság gyorsabban fut a halálnál.

J. A hasonlító viszonyokat jelelő melléknevek a hasonlítottat szinte sajátítóban kívánják: διπλάσιος kétakkora, μυριοπλάσια ἡμῶν ἔχει ἢ πᾶσα πόλις, δεύτερος οὐδένης senkinél sem alábbvaló, ὕστερος későbbi, ἕτερος más, különb.

3. A sajátító igéknél.

360.

A sajátítót igen sok ige vonzza a 355. §-ban előadott viszonyok alapján.

1. A sajátítót állítmányúl vonzzák létet, levést, tevést, valaminek tartást jelentő igék, származást, birtokot, anyagot stb. kifejezve, pl. Σωκράτης Σωφρονίσκου ἦν Sokrates Sophroniskosnak fia volt, ἡ οἰκία τοῦ πατρὸς ἐγένετο a ház atyámé (birtoka) lett, τὸ τεῖχος λίθου πεποιήται a fal kőből építetett, οἱ Θεσσαλοὶ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν a th. a h-hez tartoztak 352, 4. πολίτον ἀγαθοῦ νομίζεται θαρρῆν jó honfihoz illő a bátorság.

J. Észrevezés és nyilatkozás igéinél a sajátító néha névszótól vonzatik: τοῦτο ὑμῶν μάλιστα θαυμάζομεν ezt rajtatok leginkább csodáljuk.

2. Az anyag sajátítója áll a bőség és szükség (l. 357, 2.) igéinél: 361. πίμπλημι, πληρῶω tölt, πλήθω, γέμω tele van, δέομαι, δεῖ μοι kell nekem: ὁ ἔρως ἡμᾶς ἀλλοτριότητος μὲν κενοῖ, οἰκειότητος δὲ πληροῖ a szeretet kiveszi belőlünk az idegenkedést s megtölt bizalmassággal, τὰ ὦτα ἐνέπλησαν δαιμονίας σοφίας a füleket megtöltöttek csodálatos bölcseséggel.

3. Az osztó sajátítót sok olyan ige vonzza, melynek hatása a tárgyat csak 362. részben illeti:

a) a részesülés igéi: κοινωνέω (l. 357, 1.) μετέχω, μέτεστί μοι, μεταλαμβάνω, μεταδίδωμι részesít: σῖτον δ' αἰδοῖη ταμίη παρέθηκε, χαριζομένη παρεόντων ételt a tisztos gazdasszony tett elébe, kedveskedvén abból, a mije volt;

b) érint, hozzá nyúl, megfog, kezd stb. igék: ἅπτομαι, ψάύω érint, ἔχομαι fogódzik, mellette van, ἀντέχομαι, ἐπιλαμβάνομαι hozzáfog, bele kap, megtámad: ἦθους δικαίου φανῆλος οὐ ψάψει λόγος tiszta jellemre rágalom nem ragad, οὐ παιδὸς ὀρέξατο Ἐκτωρ fia után nyult, ἕως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων jókor fogjatok az ügyekhez, ἄρχομαι τῆς παιδείας kezdek művelődni;

c) törekvés, célzás, elérés stb. igéi: στοχάζομαι τοῦ σκοποῦ célzok a célra, ἔτυχε τῶν ἀθλῶν elnyerte a pályabért, ὀρέγομαι δόξης dicshagyó, τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντελάβοντο biztos helyre értek;

d) élvezés igéi: ἐσθίω eszik, πίνω iszik, γεύω izleltet, ἐστιάω vendéget, ἀπολαύω τῶν μεγίστων ἀγαθῶν élvezem a legnagyobb jókat;

e) az a-d. alatt elősorolt igéknek ellenkezői, pl. a kizárást, távolítást, szabadítást jelentők: ἀπέχω σίτου abstineo cibo, χωρίζω különöz, εἰργω távolít, στερίσκω megfoszt, παύομαι szűnik, εἰκω, παραχωρέω enged, λύω old, ἐλευθερώω szabadít, φείδομαι kimél, ἀμαρτάνω, ἀποτυγχάνω elhibáz, nem nyer: γυνή δ' ἀνδρὸς ἀμαρτάνουσα ἀμαρτάνει βίου, ψεύδομαι, σφάλλομαι τῆς ἐλπίδος csalatkozom reményemben.

J. Némelyekhez ezen igék közül a tárgyeset járulhat, kivált akkor, ha a hatás az egész tárgyra vonatkozik: *πίνω οἶνον* iszom bort, *οἶνον* kevés bort vagy borból, *λαγχάνω τι* nyerek valamit, *τινός* valaminek részét.

363. 4. A sajátítót vonzzák az érzéki vagy szellemi észrevevést és indulatot jelentő igék: *ἀκούω*, *ἀκροάομαι* hall, *αἰσθάνομαι* észrevesz, *μιμνήσχομαι τοῦ φίλου recordor amici*, *ἐπιλανθάνομαι* felejt, *μέλει μοι τῆς δόξης* szivemen fekszik a dicsőség, *ἐπιμελέομαι* gondoskodik, *τοῖς σπουδαίοις οὐχ οἷόν τε τῆς ἀρετῆς ἀμελεῖν* a jóknak lehetetlen az erénnyel nem gondolni, *μηδενὸς ὀλιγωρεῖτε μηδὲ καταφρονεῖτε* mit se kicsinyeljete se le ne nézzetek, *ἐράω* törekszik, szeret, *ἐπιθυμέω* kíván: *πάντες τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν*, *πυνθάνομαι τί τινος*, *οἱ Πελοποννήσιοι ὡς ἐπύθοντο τῆς Πύλου κατειλημμένης ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου* a mint a p. Pylosnak bevételét megtudták, haza siettek, *ὡς ὄσφραντο τάχιστα τῶν καμήλων οἱ ἵπποι, καὶ εἶδον αὐτάς, ὅπισω ἀνέστρεφον* mihelyt megszagolták s meglátták a tevéket a lovak, visszafordulának.

J. Ezen igéknél is állhat a tárgyeset, pl. *ἀκούω*-nál, ha a tárgy közvetlenül hallható: *ἀκούω φθόγγον*, de *ἀκούω διδασκάλον*.

364. 5. Becsülés, eladás, vevés igéinél az ár és becs sajátítóban áll: *ὁ δοῦλος πέντε μνῶν τιμᾶται* a szolga öt minára becsültetik, *τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγάθ' οἱ θεοί* munkáért adják, l. 355, 6.

365. 6. Törvénykezés igéinél az ok (l. 355, 7) sajátítóban áll: *κλοπῆς γράφεσθαι αἰσχρόν furti accusari turpe est*, *φόνου διώκειν* gyilkossággal vádolni, *φεύγει παρανόμων* törvénysértéssel vádoltatik, *ἀπέφυγε κακηγορίας* a rágalom vádja alól felmentetett, *ἐάλωσαν προδοσίας proditionis condemnati sunt*.

J. Indulat igéinél az ok szinte sajátítóban áll: *θανυμάζω σε τῆς σωφροσύνης* mérsékleted miatt csodállak, *χόμενος γυναικός* nőért haragvó.

366. 7. Az összehasonlító igék, melyek elsőséget vagy alábbvalóságot, különbséget jelentenek, a tárgyat sajátítóban kívánják: *κρατέω* = *κρείττων* *εἰμί*, *ἄρχω*, *βασιλεύω* uralg, *περίεμι*, *περιγίγνομαι* felül halad, *ἡττάομαι* = *ἡττων* *εἰμί* meggyőzetik, *λείπομαι*, *ὕστερέω* hátra marad: *Κροῖσος Ἀνδῶν ἦρχε*, *ἔρως τῶν θεῶν βασιλεύει*, *πολύ διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου*, *ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ*, l. 359.

367. A sajátító áll oly előjárókkal összetett igéknél, mely előjárók vagy mindenütt, vagy azon összetételben a sajátítót kívánják: *ἐκβάλλω σε τιμῆς* kiteszlek hivatalodból, *προστατεύει τῆς πόλεως* az állam élén áll, *ἴσχυν τοῦ δικαίου προτίθησιν* az erőt a jognak elejébe teszi, *καταφρονῶ τινός* lenéz, megvet, *καταγελῶ* kinevet, *κατηγορῶ τί τινος* vádlok valakit valamivel.

368. 4. A szabadabb sajátító.

A sajátító név- vagy igezőnek vonzata nélkül is jeleli:

1. a helyet (helyi saj.), jobbra csak költészetben, kivált azon tért, hol valami történik, vagy honnan valaminek távozni kell: Hom. *νέφος οὐ φαίνεται πάσης γαίης* felhő nem mutatkozott az egész földön, *ἔρχονται πεδίοιο*

mennek a térségen, ἵστασθε βάθρων keljetez föl a lépcsőkről, ὑπάγειν τῆς ὁδοῦ kitérni, l. 362, e;

2. az időt (idő saját.), még pedig mint osztó sajátító időegész, melyen belül valami történik: τρις τοῦ ἐνιαυτοῦ háromszor egy évben, ἡμέρας nappal, νυκτός éjjel, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος ugyan azon télen, τοῦ λοιποῦ ezentúl;

3. az okot (oki saját. l. 355, 7.) felkiáltásnál: οἱμοὶ τῆς τύχης jaj végzetem; és főnévvé lett határtalannál: τοῦ μὴ διαφρεύειν τὸν λαγὼν ἐκ τῶν δικτύων σκοποῦς καθίσταμεν a végett, hogy a nyúl a hálóból ki ne szabadulhasson, öröket állítunk fel;

4. indokot, időt, körülményt stb. mint általános sajátító ige-névvel (= a latin *ablativus absolutus* v. *consequentiae*): Κύρου βασιλευόντος *Cyro regnante*.

E. A tulajdonító.

369.

A tulajdonító általában azt a személyt vagy dolgot jeleli, mely a cselekvéshez távolabb viszonyban áll. Ilyen

1. A részesült személynek tulajdonítója, mint a magyar és latin nyelvben:

a) átható igéknél az u. n. nem-egyenes tárgynak tulajdonítója: ἐπὶ τὰ δὲ οἱ δώσω εὐναιόμενα πολίεθρα hét népes várost adok neki;

b) benható igéknél azon személy áll a tulajdonítóban, kire a cselekvés vonatkozik: πρέπει μοί τι illik hozzám, δεῖ μοί τινος kell nekem, ἐμοὶ οὕτω δοκεῖ ἔχειν nekem így látszik lenni, βοηθῶ τοῖς συμμάχοις segíték bajtársaimnak, πείθου τοῖς νόμοις engedelmeskedjél a törvényeknek, εὐχεσθε τοῖς θεοῖς fohászokjatok az istenekhez, μέμφομαι τοῖς μαθηταῖς szemrehányásokat teszek tanítványimnak.

J. Néha az ily igétől származott főnévhez is tulajdonító járul: ἡ ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς συμμάχοις βοήθεια a hadban a szövetségeseeknek (nyújtott) segítség.

c. melléknéveknél: ὁ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ μόνος φίλος.

2. Az érdek tulajdonítója jeleli azon személyt, kiért vagy kinek 370. érdekében valami van vagy történik, ennél fogva:

a) azon személyt, kinek valamiből haszna vagy kára van (*dativus commodi, incommodi*): πᾶς ἀνὴρ αὐτῷ ποιεῖ minden ember magának dolgozik;

b) a birtokost εἰμί, γίγνομαι és hasonló igéknél: πολλοὶ μοι φίλοι εἰσὶν sokan nekem barátim, épen úgy, mint magyarban;

c) a szellemileg résztvevő személyt (*dativus ethicus*): ὦ τέκνον, ἢ βέβηκεν ἡμῖν ὁ ξένος; ó gyermekem, elment nekünk az idegen? τί γὰρ πατήρ μοι πρέσβυς ἐν δόμοισι δρᾷ; mit csinál nekem ősz atyám otthon?

d) a tevékeny személyt szenvedő igénél (szokottabb ὑπό sajátítóval), mely személy a cselekvés által érdekeltetik: πολέες δάμεν Ἐκτορι δίῳ sokan győzettek le az isteni Hektortól, τί ἐπέπρακται τοῖς ἄλλοις; mit tettek a többiek? βεβίωται μοι éltem. A τὸς végzetű igemelléknévnél többnyire ily tulajdonító áll: ἐμοὶ πολεμητέον ἐστὶν *mihi pugnandum est*.

e) a cselekvéshez valami tágabb viszonyban álló személyt: τέθνηχ' ὑμῖν πάλαι nektek már régen halt meg, Hom. πᾶσιν κεν Τρώεσσι κῦδος ἄροιο minden trójaiaknál arathatnál dicsőséget, τοῖσιν ἀνέστη köztök felállt (l. 330),

ὑπολαμβάνειν δεῖ τῷ τοιούτῳ ὅτι εὐήθης ἐστίν az ilyennél hinni kell, hogy együgyű.

J. Ezen tulajdonító leggyakoribb igeneveknél: Hom. ἡμῖν ἐνατός ἐστιν περιτροπέων ἐναυτος ἐνθαδς μιμνόντεσσι nekünk ez kilencedik forduló évünk itt időzőknek; ἡ διαβάντι τὸν ποταμὸν πρὸς ἐσπέραν ὁδός a nyugot felé vivő út, ha az ember a folyamon átkelt, γίγνεται τι ἐμοὶ βουλομένῳ akaratom szerint történik, συνελόντι vagy ὡς συνελόντι εἰπεῖν hogy röviden mondjam.

371.

3. Közösség tulajdonítója.

Közösséget, összhangzást, egyetértést, barátságos vagy ellenséges összehatalálkozást jelentő igék, melléknevek és igehatározók a közös stb. viszonyban levő személyt vagy tárgyat a tulajdonítóban kívánják. Ide tartozó

1. Igék: κοινωνέω τινί τινος részesül valakivel valamiben, συμφωνέω, συνάδω, ὁμονοέω egyetért, ὁμοιόομαι hasonlít, ὁμιλέω társalkodik, διαλέγομαι beszélget, διαφέρομαι egyenetlenkedik, μάχομαι harcol, ἐρίζω perel, vetélkedik: τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις a tettek nem egyeznek meg a szavakkal.

2. Melléknevek: ἴσος egyenlő, ὅμοιος, παραπλήσιος hasonló, ὁ αὐτός ugyanaz, οἰκεῖος, ἴδιος saját, κοινός közös (l. 357, 1.), ὁμώνυμος hasonnevű, συνώνυμος rokonértelmű, διάφορος különböző, ἐναντίος ellenkező: ὠπλισμένοι ἦσαν τοῖς αὐτοῖς Κύρῳ ὅπλοις ugyanazon fegyverekkel voltak fegyverkezve, mint Kyros.

3. Igehatározók a 2. alatt elősorolt melléknevekén kívül: ἅμα vele együtt, ὁμοῦ együtt: ἅμα τῷ ἐταίρῳ a baráttal együtt.

372.

A tulajdonítót vonzza sok, előjáróval összetett, érintkezést, összeköttetést jelentő ige, névszerint az ἐν, σύν, ἐπί, πρὸς, παρά, περί, ὑπό-val összetett igék: ἐπιστήμην ἐμποιεῖν τῇ ψυχῇ tudományt csepegtetni a lélekbe, ἐπικεῖσθαι τινι neki megy, szorongat, ἐπιτιμᾶν τινί τι szemére hány, παρίστασθαι τινι melette áll, segít, περιπίπτειν τινί rá akad, talál.

373.

Az eszközi tulajdonító = latin *ablativus instrumenti*.

Az eszközi tulajdonító azt fejezi ki, mi által valami létre hozatik:

1. az eszközt vagy szert: Hom. τὸν μὲν κατὰ στήθος βάλε δουρὶ az egyiket mellbe találta dárdával, ὁρῶμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς látunk a szemekkel, οὐδεὶς ἔπαινον ἡδοναῖς ἐκτήσατο senki dicséretet kéjek által nem szerzett, ζημιόω θανάτῳ halállal büntetek.

J. χρῆσθαι *uti*, él valamivel, használ, néha két tulajdonítót vonz, melyeknek másika állítmányi: τοῦτων τοὶ φύλαξιν ἐχρήτο ezeknek némelyeit örökökül használá.

374.

2. A tulajdonító jelel ható erőt vagy okot, melyből valami ered: ἄνθρωπος φύσει πολιτικόν az ember természeténél fogva állami életre való, πολλάκις ἀγνοίᾳ ἁμαρτάνομεν sokszor tudatlanságból vétünk, φόβῳ félelemből.

J. Indulatok igéinél a tulajdonító szinte a gerjesztő okot fejezi ki: ἡδομαι, χαίρω τῇ μουσικῇ szeretem a zenét, λυποῦμαι szomorkodik, χαλεπαίνω neheztel, στέργω, ἀγαπῶ megelégszik, αἰσχύνομαι szégyenel.

Mondattan: mérték, mód, hely, idő tulajdonítója. Elöljárók. 177

3. A tulajdonító jeleli a mértéket, arányt, különbséget: τὰ 375.
μέλλοντα κρίνομεν τοῖς προγεγενημένοις a jövőt a múlt szerint ítéljük meg,
τέσσαρσιν ἔτεσι πρότερον négy évvel előbb, πολλῶ (πολύ, l. 353, J.) μει-
ζων sokkal nagyobb, διαφέρειν φρονήσει belátásban kitűnni.

4. A tulajdonító jeleli a módot és a kísérő körülményt: τούτῳ τῷ 376.
τρόπῳ ekként, βίᾳ erővel, σπουδῇ buzgalommal, serényen, σιγῇ csendesen,
ἔργῳ tetteleg, τῷ ὄντι valóban, valósággal, ἰδίᾳ privatim, δημοσίᾳ publi-
ce, κοινῇ közösen.

J. Különös figyelemre méltó az αὐτός-szali tulajdonító: ὁ Φίλιππος πεντα-
κοσίους ἱππέας ἔλαβε αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις P. elfogott ötszáz lovast fegyverestől.

5. A tágabb tulajdonító jeleli:

377.

1. a helyet, leginkább a költőknél: Μαραθῶνι M-nál, -ban, Hom.
Ἑλλάδι οἶκια ναίων Hellasban lakó, τόξ' ὥμοισιν ἔχων íjjal vállain;

2. a határolt időt ezen kérdésre mikor? τῇδε τῇ νυκτί hac nocte,
τῇ ὑστεραίᾳ más napon, τετάρτῳ ἔτει negyedik évben, Ὀλυμπίοις.

Elöljárók, προθέσεις.

378.

Az elöljárók vagy külön használatnak, vagy igékkel összetéve, az egyes
szók mondatbani viszonyainak közelebb meghatározására. A valódi elöljárók
igékkel összehelyezhetők, a nem valódiak nem. Nem valódiak ἄνευ nélkül (kül-
tőileg δίχα, χωρίς), ἄχρι, μέχρι -ig, μεταξύ között, ἐνεκα miatt; mind ezek
a sajátítót vonzzák; ὡς hoz hez a tárgyesetet.

Az elöljárók eredetileg ige határozók voltak, mit leginkább a költői
nyelv bizonyít, de a folyóbeszéd is: περί azontúl, nagyon, μετά később, πρὸς
hozzá. Ezen eredetök miatt az elöljárók Homerosznál igen szabadon helyezked-
nek s igéjüktől vagy főnevüktől elválhatnak, mi τμησίς-nek neveztetik, pl. ἐν
δ' αὐτὸς ἐδύσετο νόρῳπα χαλκόν maga is felölté a fényes rézfegyverzetet,
ἀμφὶ δὲ χαῖται ὥμοις ἀΐσσονται vállain ugrál sörényzete.

Kötött beszédben gyakran állanak az elöljárók hátravont ékezzettel főneveik
után, folyóbeszédben csak néha περί, l. 50. §.

Az elöljárókhoz csatlakozó esetekről általában ezt kell tudni:

379.

1. a tárgyeset gyakran a cselekvés célját fejezi ki, máskor kiterjedést
valami mellett, vagy rajta, vagy azon át, l. 354;

2. a sajátító sokszor azon helyet fejezi ki, melyből valami hatás
ered, némely elöljáróknál részvétet és benső kapcsolatot;

3. a tulajdonító inkább külső együttlétet fejez ki.

Az elöljárók áttekintete.

380.

1. Egy esetet vonzó elöljárók:

a) a tárgyesetet: εἰς, ὡς,

b) a sajátítót: ἀντί, ἀπό, ἐξ (ἐκ), πρό, ἄνευ, ἐνεκα, ἄχρι,
μέχρι, μεταξύ,

c) a tulajdonítót: ἐν, σύν (ξύν).

2. Két esetet vonzó elöljárók:

a) a sajátítót és a tárgyesetet: διά, κατά, ὑπέρ,

b) a tulajdonítót és a tárgyesetet: ἀνά.

3. Három, u. m. a sajátítót, tulajdonítót és a tárgyesetet vonzó előljárók: *ἀμφί, ἐπί, μετά, παρά, περί, πρὸς, ὑπό.*
ἀντί, ἀπό, ἐκ, πρὸ jár a másodikkal,
 Tárgyival *εἰς, ἀνά; ἐν, σὺν* harmadikkal;
διά, κατά, μετά, ὑπέρ két esetet,
 Hármat *περί, πρὸς, παρ', ἀμφ', ἐπ', ὑπό* vezet.

381.

1. Egy esetet vonzó előljárók:

a) A tárgyesetet vonzó előljárók *εἰς, ἐς* és *ὥς*.

εἰς, ἐς ba be, ra re, hoz hez, közé, felé, körül: *εἰς δύναιμι* erőhöz képest.
ὥς hoz hez: *ὥς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὥς τὸν ὁμοῖον* Od. 17, 218.

382.

b) A sajátítót vonzó előljárók: *ἀντί, ἀπό, ἐκ, πρὸ.*

ἀντί ellen, helyett, ért: *ἀντὶ θνητοῦ σώματος ἀθάνατον δόξαν ἀλλά-
 ξασθαι* halandó testért halhatatlan dicsőséget cserébe kapni.

ἀπό *ab, a,* tól től, ről ről, olta, -nál fogva. Szólamok: *ἀπὸ σκοποῦ* tá-
 vol a céltől, *ἀπὸ γνώμης* vélemény ellen, *ἀπὸ στόματος* λέγειν emlé-
 kezetből mondani, *οἱ ἀπὸ σκηνῆς* a színészek.

ἐκ, hangzók előtt *ἐξ, ex, e,* ből ből, től től, szerint, után, *secundum.*
 Szólamok: *ἐκ παιδων a pueris*, gyermekkortól fogva, *ἐκ δεξιᾶς* jobbról,
ἐξ ἴσου egyaránt.

πρὸ *pro,* előtt, ért: *πρὸ πολλοῦ ποιοῦμαι* nem adnám sokért.

383.

Nem valódi előljárók, melyek a sajátítót kívánják: *ἄνευ* nélkül (költők-
 nél *χωρίς, δίχα, ἄτερο*), *ἄχρι, μέχρι* -ig, *ἐνεκα* (főneve után is állhat),
ἐνεκεν, εἵνεκα, költőknél *οἵνεκα*, miatt, végett, ért, *μεταξὺ* között, köz-
 ben, *πλήν* -on -en kívül.

384.

c) A tulajdonítót vonzó előljárók: *ἐν, σὺν.*

ἐν (Homerosnál *ἐνί, εἰν*) ban ben, nál nél. Szólamok: *ἐν δήμῳ* λέγειν
 nép előtt szólni, *ἐν προσθήκης* μέρει ráadásul, *ἐν χειρὶ* τιθέναι
 kézbe tenni.

σὺν, ξύν val vel, *cum*: *σὺν Ἀθίνῃ ἐνίκησεν* A. segítségével győzött.

385.

2. Két esetet vonzó előljárók:

a) a sajátítót és a tárgyesetet: *διά, κατά, ὑπέρ.*

διά (δύο-val rokon) sajátítóval: között, -on -en át, keresztül,
 által, alatt. Szólamok: *διὰ χειρῶν* ἔχω kezeim közt van, *διὰ νυκτός* éjjel,
διὰ φιλίας ἵεναι barátságosan jönni, *διὰ στόματος* ἔχειν kedvenc mondata,
δι' οὐδενός ποιῆσθαι semminek venni, *διὰ μακροῦ* sok idő múlva. Tárgy-
 esettel -on -en át, alatt (költői): *διὰ νύκτα* éjjel, miatt: *διὰ τὴν νόσον*
χρώμεθα τῷ ἱατρῷ a betegség miatt használjuk az orvost, *αὐτὸς δι'
 ἑαυτὸν* magában, *διὰ τί;* miért?

κατά le (ellentéte *ἀνά*), sajátítóval: ról ről le, alatt: *τὰ κατὰ
 γῆς* a föld alattiak; ról ről, ellen: *λέγειν κατὰ τινος* róla, ellene mondani.
 Tárgyesettel: on en, hoz hez, körül, szerint, ként: *κατὰ γῆν καὶ θάλασ-
 σαν* szárazon és vizen, *Ζεὺς ἔβη κατὰ δαῖτα* Zeus lakomára ment; *κατ'
 ἐκεῖνον τὸν χρόνον* akkor, *κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον* ekként, *κατὰ πάντα*
 minden tekintetben, *κατ' ἐμέ* rám nézve, *κατὰ φύλα* népágonként, *καθ'
 ἡμέραν* naponként.

ὑπέρ, Homerosnál ὑπείρ (318, 1, a.) is, *super*, über, fölött, -on -en túl, fölül, ért, helyett, sajátítóval és tárgyesettel: μάχεσθαι ὑπὲρ τῆς πατρίδος harcolni a hazáért, ὑπὲρ δύναιμι erő fölött.

b) A tulajdonítót és a tárgyesetet vonzó előjáró ἀνά.

386.

ἀνά fel, -on -en, ellentéte κατά, tulajdonítóhoz csak költők csatolták: χρυσέω ἀνὰ σκήπτρῳ arany jogaron fönn; tárgyesettel: fölfelé, ellenében, -on -en át, szerint, ként: ἀνὰ ῥόον víz ellenébe, ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν az egész napon át, ἀνὰ λόγον arány szerint, ἀνὰ τέτταρας (l. κατά) négyenként, ἀνὰ στόμα ἔχειν szójárás.

3. Három esetet vonzó előjárók.

387.

Ezeknek alapjelentése leginkább a tulajdonító mellett látható.

1. ἀμφί körül,rólról, rokon ἀμφω *ambo*-val, latinul *amb-*, *circa*; tulajdonítóval csak költők fűzték: ἀμφὶ στήθεσσι mell körül, ἀμφὶ φόβῳ félelemből.

2. ἐπὶ -on -en, ra re. Szólamok tulajdonítóval: ἐπὶ τούτοις arra, azután, ἐπὶ τοῖς πράγμασιν εἶναι az ügyeket vezetni, ἐπὶ τοῖς πολέμοις εἶναι az ellenek hatalmában lenni, ἐπὶ τούτῳ ezen föltétel alatt. Sajátítóval: hol? ἐφ' ἄρματος szekeren, hová? ἐπὶ Σάμον πλεῖν S-ba hajózni, mikor? ἐπὶ Κροίσου ἄρχοντος K. uralkodása alatt. Tárgyesettel, hová? ἀναβαίνειν ἐφ' ἵππον lóra ülni, ἐπὶ δεξιάν jobbra. ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ többnyire, τὸ ἐπ' ἐμέ a mennyi tőlem függ, telik.

3. μετὰ, németül mit, val vel, között, tulajdonítóval csak költők használták: Hom. Ἐκτορα, ὃς θεὸς ἔσχε μετ' ἀνδράσι Hektort, ki isten vala férfiak között. Sajátítóval = σύν: μετὰ τῶν συμμάχων κινδυνεύειν a szövetségesekkel harcolni (t. i. mellettük), μετὰ δακρύων könnyekkel. Tárgyesettel után, hoz hez, felé: οἰχονται μετὰ δεῖπνον lakoma után mennek, μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον a p. háború után. Ritkán, mint a tulajdonítóval, alatt, között: μετὰ χεῖρας ἔχειν kezeiben tartani, μεθ' ἡμέραν *interdiu*.

4. παρὰ (Homerosnál πάρ, παραί 318, 1, a. 8.) mellett, tulajdonítóval nál nél: παρὰ νηυσὶ κορωνίσι μιμνᾷζειν a hajlott hajóknál időzni. Sajátítóval mellől, től től: Hom. ἀπονοστεῖν παρὰ νηῶν elmenni a hajóktól, σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς χρηὸν σοφόν τι μανθάνειν. Tárgyesettel: mellé, hoz hez, -on -en át, mellett, hosszában: δεῖ τὰς πράξεις παρ' ἀλλήλας τιθέναι a tetteket egymás mellé kell állítani, Hom. τῷ δ' αὐτὶς ἴτην παρὰ νῆας azok ismét menének a hajókhoz, παρ' ὅλον τὸν βίον az egész életen át, παρὰ θῖνα θαλάσσης a tengermart hosszában; miatt, *propter*: παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν Φίλιππος αὖξεται gondatlanságunk miatt hatalmasodik P.; -on -en kívül, ellen: ἔχομέν τι παρὰ ταῦτα ἄλλο λέγειν ezeken kívül mást is mondhatunk, παρὰ τὸν νόμον a törvény ellen. παρὰ μικρόν majdnem, παρ' οὐδὲν ποιῆσθαι semminek sem venni.

5. περὶ (Homerosnál igen, nagyon is, *per*, *per-magnus*) körül, fölött: περὶ Πατρόκλῳ μάχεσθαι, περὶ Σκαιῇσι πύλῃσι, περὶ κῆρι szivben, περὶ φόβῳ félelemből. Sajátítóval felől,rólról: τίνα δόξαν ἔχεις περὶ τούτων; mi a véleményed ezekről? Hom. περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων minden mások fölött lenni. περὶ πολλοῦ v. οὐδενὸς ποιῆσθαι sokra, sem-

mire becsülni. Tárgyesettel majdnem = ἀμφὶ körül: περὶ Αἴγυπτον, περὶ φιλοσοφίαν σπουδάζειν bölcseslemmel foglalkozni.

6. πρὸς (Hom. προτί, ποτί), rokon πρό-val, nál nél, hoz hez, ra re, tulajdonítóval: ὁ Κύρος ἦν πρὸς Βαβυλῶνι K. vala B.-nál, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ a jogart földhöz vágta, τὸν νοῦν προσέχετε πρὸς τούτῳ erre figyeljete, πρὸς τούτοις ezeken kívül. Sajátítóval: nál nél, közös-ség értelmében, πρὸς γὰρ Διὸς εἰσιν ἅπαντες ξεῖνοί τε πτωχοὶ τε Zeus ótalma alatt van minden idegen és koldus, πρὸς τινος εἶναι részén lenni, πρὸς τινος λέγειν mellette szólni, πρὸς θεῶν istenekre, per deos; felé: πρὸς μεσημβρίας dél felé, felől; től től = παρὰ: ὄλβος πρὸς θεῶν áldás istenektől; néha szenvedő igéknél: πρὸς τινος φιλεῖσθαι. Tárgyesettel hoz hez: ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς πρόσβεις jönnek hozzánk követek; felé: πρὸς Βορρᾶν éjszakra; val vel: δικάζεσθαι πρὸς τινα perlekedni vele, πρὸς βασιλέα σπονδὰς ποιῆσθαι szerződni a királylyal; ra re nézve, szerint: διαφέρειν πρὸς ἀρετὴν erényre nézve különbözni, πρὸς ταῦτα e szerint, πρὸς ἡδονὴν kénye kedve szerint, πρὸς χάριν kedvéért, πρὸς βίαν erőszakosan, οὐδὲν πρὸς ἐμέ az engem nem illet.

7. ὑπὸ (Hom. ὑπαί is) alatt, tulajdonítóval: ὑπ' Ἀθηναίοις εἶναι, χερσὶν ὑφ' ἡμετέροισιν ἀλοῦσα (Troja) kezeinktől v. alatt elfoglalva. Sajátítóval alatt: ὑπὸ γῆς, ὑπ' ἀνλήτων χορεύειν suvolázók (zenéje) alatt, mellett szökdösni; szenvedő igéknél től től: ἡ πόλις ἐάλω (elfoglaltatott) ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, πολλοὶ ἀπέθανον (megölettek) ὑπὸ τῶν βαρβάρων; miatt: ὑπὸ γῆρας ἀσθενής ἦν vénsege miatt erőtlen vala. Tárgyesettel alá: ὑπὸ πόντον ἐδύσετο tengerbe, alá merült, ὑπὸ τὸ ὄρος ὑψίζοντο a hegy alatt tanyáztak, ὑπὸ νύκτα éj felé, ὑπὸ τὴν νύκτα éjjel, éjen át.

Észrevétel. Összetételben az előljáróknak jelentése többnyire ugyanaz, mi azon kívül, l. a 316, 7. Az eltéréseket a figyelmes észlelés fogja mutatni. Egyébiránt egy újabb nyelv sem képes az összetett hellen szók értelmének minden árnyékait visszatükrözni.

Tizenhetedik fejezet: Névhatározó, névmás.

388.

A névhatározó ὅ, ἡ, τό.

A névhatározó (ὅ, ἡ, τό) eredetileg mutató névmás volt; így használta Homeros: τὴν ἐγὼ οὐ λύσω azt én nem adom ki, τὸν, ὦ Ζεῦ πάτερ, φθίσουσιν azt, ó Zeus atya, irtsd ki! φθίσει σε τὸ σὸν μένος elrontand téged ez a te bátorságod. Gyakran más költőknél is mutató névmás.

Az attikai folyóbeszédben ὅ, ἡ, τό ezekben áll, mint mutató névmás: ὁ μὲν az egyik, ez, ὁ δὲ a másik, a maz. Igehatározóul τὸ (τὰ) μὲν-τὸ (τὰ) δὲ részint-részint. Néha καὶ és δέ-vel: καὶ τὸν κελεῦσαι és az parancsolt, τὸν καὶ τὸν azt meg azt, πρὸ τοῦ az előtt.

389.

Hol ὅ, ἡ, τό névhatározó, ott a német der, die, das, és a magyar a-z-zal egyenlő, és szolgál a tárgynak egyéni vagy faji kiemelésére.

1. Az egyénileg kiemelő névhatározó vagy ismeretes dologra mutat: τῶν ἐπὶ τὰ σοφώτατος ἦν Σόλων, πάντ' ὁ μέγας χρόνος μαραίνει (hervaszt), ἴωμεν ἐπὶ τοὺς ἀνδρας menjünk az ellenekre; vagy különözve meg-

határoz: *ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος* az a. nép (nem más), *ἡ πόλις, ἣν πολι-
ορχοῦμεν* a város, melyet vívunk. Tulajdonnévhez is járulhat: *ὁ Σωκράτης* S.
kit ismertek.

2. Magyarra gyakran birtokraggal tételik át: *ἐκαστος τῶν δημιουργῶν
τὴν τέχνην καλῶς ἐξεργάζετο* mindegyike a kézmíveseknek művészetét
jól gyakorlta.

3. Számneveknél *ὁ, ή, τό* ismeretes egésznek törékrészét jelenti: *τὰ
δύο μέρη* két harmad, *τὸ μέρος τῶν ψήφων οὐ λαβὼν ἀπέτισε τὰς πεν-
τακοσίας δραχμὰς* a szavazatok ötödét nem kapván megfizette az ötszáz
drachmáyi bírságot.

4. A faji névhatározó hasonnemű tárgyak egész fajtát foglalja össze: *οἱ
πολιται* a honfiak, *ὁ ῥήτωρ* a szónok állapotja.

Ezért többes számu tulajdonneveknél is állhat a fajt kifejezve: *οἱ Δημο-
σθένεις* oly szónokok és honfiak, mint Demosthenes.

Nem tételik a *ὁ, ή, τό*

390.

1. ha a főnév a fogalmat csak általában kifejezi: *ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ
θεοῦ μετέχει* (az) ember lelke az isteninek részese, *θεός* istenség, *ὁ θεός*
az isten, *νυκτός* éjjel, *ἡμέρας* nappal, *ἐπὶ θαλάσῃ* tengeren.

2. *ὁ, ή, τό* nincs olyan főneveknél, melyek gyakori használat által majd-
nem tulajdonnevekké lettek: *βασιλεύς* persa király, *πρυτάνεις, ἐν ἀκροπόλει*.

3. *ὁ, ή, τό* rendszerint nincs az állítmánynál: *Κῦρος ἐγένετο βασι-
λεὺς τῶν Περσῶν, πόνος εὐχλείας πατήρ, οἱ Ἀθηναῖοι Περικλέα
εἵλοντο στρατηγόν* választották vezérnek.

1. A névhatározó által melléknév, igenév, igehatározó, igehatártalan fő- 391.
név né válik: *οἱ πλούσιοι* a gazdagok; *ὁ λέγων* a szónok, *ὁ πέλας* a felebarát,
οἱ παρόντες a jelenlevők, *τὰ κάτω* az alsó, *τὸ μισεῖν* a gyűlölés.

2. *τὸ* által akármely szó vagy mondat válhatik fejtegetési tárgygyá: *τὸ
ἀνὴρ, ἀνὴρ* szó, *τὸ γινῶθαι σεαυτὸν, γινῶθι σεαυτὸν* elv.

2. *ὁ, ή, τό-s* igenevet néha visszavivő mondattal kell fordítani: *ποιεῖτω
τοῦτο ὁ βουλούμενος* tegye ezt a ki akarja, kinek kedve van.

3. A névhatározó gyakran főnévként áll vagy sajátító esetben álló főnév
mellett, vagy bizonyos esettel fűzött előljárónál: (l. 356, 2.) *τὰ τῶν Ἀθη-
ναίων, οἱ ἐν τῇ πόλει* a városbeliek, *τὰ μετὰ ταῦτα* az utóbbi, *οἱ καθ’
ἡμᾶς* kortársaink, *οἱ ἀμφὶ Πλάτωνα* Platonnak követői és Platon maga.

4. *ὁ, ή, τό* és főnév között álló igehatározók jelző melléknevekké vál-
nak: *οἱ τότε ἄνθρωποι* az akkori emberek, *αἱ ἐνθάδε γυναῖκες* az idevaló nők.

5. Sajátító és előljárótól vonzott főnév, ha a névhatározó és más főnév
között áll, hasonlóképp pótló jelzővé lesz: *τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα* az
a. ügyei v. ügyek, *οἱ ἐν τῇ πόλει ἄνθρωποι* a városbeli emberek, *ἡ καθ’
ἡμέραν τροφή* a mindennapi élelem.

Jelző melléknévnek rendes helye a névhatározó és a főnév között van, 392.
mint magyarban: *ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ* a jó férfi.

De ha a főnevet ki kell emelni és a melléknevet inkább csak utólag hozzá
csatolni, akkor a főnév elül áll, és a melléknév a névhatározóval utána, még pedig:

1. a főnév névhatározó nélkül áll, ha olyan, hogy magában is a nélkül
állana: *τί διαφέρει ἄνθρωπος ἀκράτης θηρίου τοῦ ἀκρατεστάτου;*

miben különbözik a zabolátlan ember a legzabolátlanabb állattól? magában *θηρίου* állana.

2. Névhatározóval akkor tétetik a főnév, ha magában, jelző nélkül is birna azzal: *οἱ Χῖοι τὸ τεῖχος περιεῖλον τὸ καινόν*, a chiosiak az új falat lerontották; mert melléknév nélkül is állana *τὸ τεῖχος*.

Ugyanaz áll a 391, 5-ben említett jelzőkről: *ὁ Ἀθηναίων δῆμος* az a. nép, *ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων* a nép t. i. az athenaibeli, *ὁ μετὰ ταῦτα χρόνος* a későbbi idő, *ὁ χρόνος ὁ μετὰ ταῦτα*, az idő, mely az után következett.

393. Állítmányi melléknévnek az veendő, mely *ὁ, ἡ, τό* nélkül *ὁ, ἡ, τό*-s főnév előtt vagy után áll: *ἀγαθὸς ὁ ἀνὴρ* jó a férfiú, *ὁ ἀνὴρ ἀγαθός* a férfiú jó, *ἅπαντες ἔχομεν τὸ σῶμα θνητόν* mindnyájunknak teste halandó. A magyarítást néha visszahozó mellékmondat könnyebbíti: *φαίνομαι μεγάλας τὰς ὑποσχέσεις ποιούμενος* az ígéretek, melyeket teszek, nagyoknak látszanak.

394. 1. Birtoki névmás elé akkor járul *ὁ, ἡ, τό*, ha bizonyos, egyes tárgyat jelel: *ὁ ἐμὸς ἐταῖρος* határozottan megnevezett barátom.

2. *αὐτός* állítmányképen maga, mint magyarban: *αὐτὸς ὁ πατήρ* vagy *ὁ πατήρ αὐτός*; hanem *ὁ αὐτός* ugyanaz, *idem*.

3. *οὗτος, ὅδε, ἐκεῖνος* mutató névmásoknál nem állítmányi főnév *ὁ, ἡ, τό*-val áll: *οὗτος ὁ ἀνὴρ* vagy *ὁ ἀνὴρ οὗτος* ez a férfiú, *ἐκεῖνο τὸ δῶρον* azon ajándék; ellenben az állítmányi főnév *ὁ, ἡ, τό* nélkül: *ἐν Πέρσαις νόμος ἐστὶν οὗτος* a persáknál ez törvény.

4. *πᾶς* minden, *ὁ πᾶς* az egész: *πᾶσα πόλις* minden város, *ἡ πᾶσα πόλις* az egész város, *τοὺς πάντας ὀπλίτας* az összes nehéz fegyverzetűeket. *πᾶς* névhatározó nélkül igen gyakran áll *ὁ, ἡ, τό*-s főnév előtt vagy után: *πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ* az egész igazságot mondandom nektek, *τὸν ἀριθμὸν πάντα δίχα διελάβομεν* az egész számot kétfelé osztottuk.

5. Számszóhoz tett *ὁ, ἡ, τό*-s *πᾶς* mind össze: *Δαρεῖος ἐβασίλευσε τὰ πάντα ἐξ καὶ τριάκοντα ἔτη* D. mindössze 36 évig uralkodott.

6. Mértékhatározatok a névelőnek helyzete szerint különböznek: *ἔσχατον ὄρος* a hegynék széle, vége, *τὸ ἔσχατον ὄρος* a legszélsőbb hegy; *ἡ ἀγορὰ μέση* a köztér közepe, *ἡ μέση ἀγορὰ* a középső vásártér, latinul mind a kettő *forum medium*.

7. Némely mennyiségi mellékneveknek a *ὁ, ἡ, τό* nagyobb határozottságot ad: *οἱ πολλοί* a legtöbben, a sokaság, *οἱ πλείονες* a többség, *οἱ ὀλίγοι* a kevesdurak, *οἱ ἄλλοι* a többiek.

A névmások.

395. 1. A személyi alany-névmás csak ott áll, hol a nyomatosság kívánja, mint a latin és magyar nyelvben: *καὶ σὺ ὄψει αὐτόν* te is látandod őt.

2. A birtoki névmást igen gyakran a névhatározó helyettesíti, l. 389, 2.

a) Birtoki névmás helyett a hellen nyelv az illető személyi névmásnak sajátítóját kedvelé, ily helyzettel, ha a hozzátartozó főnévnél névhatározó van: *σοῦ ὁ υἱός* vagy *ὁ υἱός σου*, nem: *ὁ σου υἱός*.

b) Minthogy a birtoki névmás a birtoki sajátítéhoz igen közel áll, a kö-

zelebb meghatározás sajátítójában járulhat hozzá: *τὰμὰ δυστήνου κακά* bajaim, a szerencsétlenség!

3. A visszatérő névmás vagy azon mondatnak alanyára vonatkozik, a mely mondatban áll: *ὦ ἀγαθὲ μὴ ἀγνόει σεαυτὸν* ó jó ne ismerd félre magadat, vagy a főmondat alanyára: *εἰσιέναι ἐκέλευσεν, εἰ μέλλοις σὺν ἑαυτῷ ἐκπλεῖν* behítt, ha szándékozol vele hajózni.

1. J. Visszatérő helyett személyi névmás állhat: *δοκῶ μοι οὐκ ἀπαράσκευος εἶναι* azt tartom, nem vagyok készületlen.

2. J. *οὔ, οἷ, ἔ* az attikai íróknál visszatérő, Homerosnál neki, őt, mint az attikai *αὐτοῦ, αὐτῷ, αὐτόν*.

3. J. Néha a 3. személyi visszatérő névmás a 2. és 3. személyinek helyettese: *δεῖ ἡμᾶς ἀνεγέσθαι ἑαυτοὺς*, mint *ὅς ὅν* é is néha = *ἐμός, σός*

A hellen névmások vonzata és használata sokban hasonlít a magyarokéhoz: 396.

Ζεὺς τὴν Ἀθηνᾶν ἔφρσε ἐκ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς, ἡμέτερος αὐτῶν min-magunké, *διελεγόμεθα ἡμῖν αὐτοῖς* beszélgeténk magunk (egymás) között. *αὐτός* és *ὁ αὐτός*-ról l. 394, 2. Néha *αὐτός is, ὅ*: *ἑδέοντο αὐτοῦ παραμῆναι* kérve maraszták, *ὁ υἱὸς αὐτοῦ* vagy *αὐτοῦ ὁ υἱός* fia.

A mutató *οὗτος* inkább az előbbire és már ismeretesre utal, *ὅδε* a következőre, mit mondani akarunk; épen úgy különböznek *τοιοῦτος, τοσοῦτος, τηλικούτος* ezektől *τοιόςδε, τοσόςδε, τηλικόςδε*, l. 167.

Tizennyolcadik fejezet: Igenemek, igeidők.

A. Cselekvő, közép, szenvedő ige.

1. Cselekvő ige.

397.

1. Némely cselekvő ige benható és átható: *ἐλαύνω* hajt, lovagol, *ἔχω* tart, bir, van, *καλῶς ἔχει* jól van, *εὖ πράττω* jól vagyok, l. 295. *πράττω*.

2. Némely igéknek némely idői átható, mások benható értelműek, l. 293.

3. Sok magában átható ige összetételben benhatóvá lesz: *βάλλω* dob, *μεταβάλλω* változik, *ἐσβάλλω*, *ἐμβάλλω* beüt, beömlik, *δίδωμι* ad, *ἐνδίδωμι* enged, *ἐπιδίδωμι* növekszik, *κόπτω* vág, *προκόπτω* halad, *proficere*, *φέρω* visz, *διαφέρω* *differe*, különbözik. Magyarban megfordítva: áll, elállja útját, ül, megüli lovát, halad, fölülhaladja társait.

2. Közép ige.

398.

A közép igének alapjelentése visszatérő, mely szerint a cselekvés az alanyra vonatkozik, l. 186, 1. A középigé átható, ha tárgya tárgyesetben állhat: *πράττομαι χρήματα* szerzek pénzt, benható, ha tárgyesetet nem képes vonzani: *ἀπέχομαι* tartózkodom, tartóztatom magamat.

A közép ige a szerint, a mint alanyára vonatkozik, vagy közvetlen vagy közvetett.

1. A közvetlen közép igének egyenes tárgya az alany maga: *λούομαι* 399. *μαι* mosdik, *τρέπομαι* fordul, *ἐπιδείκνυμαι* mutatkozik, *ἵσταμαι* áll.

A hellen közép igének ezen faja a legritkább.

J. Néhány közvetlen közép ige benható vagy szenvedő értelművé lett: *παύω* szüntet, *παύομαι* magát szünteti, megszűnik, *φαίνω* mutat, *φαίνομαι* lát-tatja magát, látszik, *ἔγωγε* küld, vet, *ἔμαι* veti magát, rohan, siet, *πέθω* rábír, *πέθομαι* enged, követ.

400. 2. A közvetett közép igének alánya a cselekvés által csak közvetve érintkezik, névszerint:

a) a tulajdonítói közép igénél a cselekvés az alany részére, számára vagy érdekében történik, úgy hogy a visszavonatkozás többnyire magának szóval fordítható: *πορίζω* szerez, *πορίζομαι χρήματα* pénzt szerez magamnak, *ἄγωμαι γυναῖκα* nőt veszek, *μισθοῦμαι στρατιώτας* katonákat bérbe fogadok, *μεταπέμπομαι τινα* hivatok hozzám; *ὁ νομοθέτης τίθησι νόμους* a törvényhozó alkot törvényeket, de *ὁ δῆμος τίθεται νόμους* a nép magának alkot törvényeket.

1. J. Néha az alany érdeke valaminek eltávolítását kívánja: *ἀμύνομαι κίνδυνον* elhárítok veszélyt, *τρέπομαι τοὺς πολεμίους* megszalasztom az ellent.

b) Az alanyi közép ige azt jelenti, hogy a cselekvés mind kúlsőleg mind belsőleg az alanytól ered, t. i. az alanynak segédeszközei, hatalma és gondolkodásmódja által létesítetik: *παρέχω* nyújt, *παρέχομαι* magaméból, *ποιεῖσθαι εἰρήνην* békét szerezni, *σκοπεῖν* szemlélni, *σκοπεῖσθαι* meggondolni.

2. J. Alanyi közép ige benható igékből is képezetik, s a magaviseletet, jellemet bensőbben fejezi ki, mint a cselekvő: *πολιτεύω* honfi vagyok, *πολιτεύομαι* honfiuként viselem magamat, *βουλευέσθαι* tanácskozni.

c) A műveltető közép ige oly cselekvést fejez ki, melyet az alany maga érdekében tetet: *ὁ πατήρ διδάσκειται τὸν υἱόν* az atya taníttatja fiát, *παρά-τίθεται δεῖπνον* lakomát adatok magamnak.

Ugyanazon közép igének többféle értelme lehet, pl. *διδάσκομαι* tanulok, 399 szerint, taníttatok 400, c. szerint.

401. A tétovázó igék (l. 292, 5) cselekvő idom nélküli, közép igék s ezek szerint osztályozhatók, pl. *φοβέομαι* fél közvetlen közép, *δέχομαι* fogad és *πτάομαι* szerez közvetett tulajdonítói, *ἀγωνίζομαι* versenyt küzd és *οἶμαι* vélekedik alanyi, *ἀναβιώσασθαι* feléleszt műveltető.

402. 3. Szennvedő ige.

A hellen szennvedő ige szabadabban használtaték, mint a latin.

1. Olyan igék is képeztek szennvedőt, melyek más esetet vonzanak, mint a tárgyesetet: *καταφρονῶ σου* megvetlek (363), *καταφρονεῖται τις ὑπ' ἐμοῦ*, *πιστεύουσι τῷ βασιλεῖ*, *ὁ βασιλεὺς πιστεύεται ὑπ' αὐτῶν*.

2. Szennvedő igeneveknek semleges idomait benható igék is képezhetik: *τὰ στρατενόμενα* a hadi intézkedések, *τὰ σοὶ πεπολιτευμένα* politikád.

3. A tétovázó igéknek szennvedő idomai néha szennvedő értelműek, l. 292, 7.

4. Szennvedő idom középből is képezhetők: *αἰρέω* vesz, közép *αἰρέομαι* választ, szennvedő választatik, *μετεπέμψθη* hivattatott, l. 400, a.

403. B. Az ige időinek használata.

A hellen igeidőre nézve meg kell különböztetni:

1. az időfokot, milyen három van: jelen, múlt, jövő;

2. az időfajt, mely szerint a cselekvés vagy

a) folytonos, húzamos, pl. *γινώσκειν* (lassanként) megismerkedni, vagy

b) mozzanati, pillanati (momentan, Eintretend), pl. *γινῶναι* megismerni, vagy

c) befejezett, pl. *ἐγνώκειναι* ismerni, tudni, *nosse*.

A folytonos cselekvést a jelen időbeli tőnek idomai jelelik.

A mozzanati cselekvést a határozatlan időtők idomai jelelik.

A befejezett cselekvést a múlt időbeli tőnek idomai jelelik.

A jövő időfok fajilag mind a folytonos mind pedig a mozzanati cselekvést fejezi ki: *γνώσομαι* meg fogok ismerkedni (lassanként) valamivel és megismerendek; a jövőmult a befejezett cselekvést jeleli: *ἐγνώκως ἔσομαι* megismerdettem, *novero*.

A jelennek, a határozatlan időeknek és multnak alanyi módjai (l. 186, 7.) csak az időfajra, nem pedig az időfokra nézve is csatlakoznak a jelentő módhoz.

Ezen viszonyoknak áttekintete:

folytonos	jelen	múlt	jövő
	jelentő jelen	félmult	jövő
	a jelennek módjai		jövő
mozzanati	jelentő határozatlan		
	a határozatlannak módjai		
befejezett	jelentő múlt	régmult	jövőmult
	a multnak módjai		

A latin és pl. a német nyelv nem igen ügyel a folytonos és a mozzanati cselekvés közötti különbségre, a magyar ellenben annyira, hogy külön igeidomokat képezett annak kifejezésére: lobog lobban, lebeg lebben, ropog roppan, röpül röppen, szökik szökken; mozog mozdul, buzog buzdul, forog fordul, pörög pördül. De így is: fél megretten, szól megszólal, csodál elesodálkozik, nevet elneveti magát.

1. A folytonos cselekvésnek idomai.

a) A jelen időnek jelentő módja.

404.

1. A jelentő módu jelen idő, mint más nyelvekben, a jelen időbeni folytonos cselekvést, állapotot stb. fejezi ki. Általános, minden időben, tehát jelenben is érvényes mondatok jelen által fejeztetnek ki: *ἔστι θεός. πλοῖον εἰς Ἀἴγλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν*, t. i. évenként.

2. Múlt, de a jelenre kiható cselekvények néha jelennel fejeztettek ki: *ἀκούω* hallottam és még most van elmémben, *νικάω* győztem és győző vagyok, *φεύγω* számkivettem, *ἀδικέω* jogtalant követtem el, vétkes vagyok, *θνήσκει* holt; *ἔγω* jöttem, itt vagyok, *οἶχομαι* elmentem, oda vagyok.

3. Az élénk könnyen képzei a multat és a jövőt jelennek; innen magyarázható a történelmi jelennek gyakorisága a hellen íróknál, mely néha mult idővel váltakozik: *καὶ πῶς ὁράται καὶ ἡρέθη* és mikép láttatik meg s elfogatott? *οἱ ἀντίπαλοι οὐκ ἐδέξαντο τοὺς περὶ τὸν Ἀρχίδαμον, ἀλλ' ἐγκλίνουσιν* az ellenek nem várták be A. csapatját, hanem futásnak erednek, *μικρὰ εἰπὼν ἤδη καταβαίνω* leszálllok, ha még néhány szót mondtam.

405.

b) A félmult.

A félmult a multbani folytonos cselekvést jelenti, mint a latin és magyar nyelvben. Leír mult állapotokat, elmult cselekvényeket, a mint lefolyának, vagy húzamosb időig egymás mellett tartának, vagy ismételve visszatérének: Hom. οἱ μὲν ἄρ' οἶνον ἔμισγον ἐνὶ κρητῆρσι καὶ ὕδωρ, οἱ δ' αὖτε σπόγγοισι πολυτρήτοισι τραπέζας νίζον καὶ προτίθεν, τοὶ δὲ κρέα πολλὰ δατεῦντο részint bort elegyítének s vizet össze kupákban, részint asztalokat zsúrlának gyér szivacsokkal és rakdostak elő tetemes húst szelve azokra. ὄφρα μὲν ἤως ἦν καὶ ἀέξετο ἱερὸν ἡμᾶρ, τόφρα μάλ' ἀμφοτέρων βέλη ἤπτετο πίπτε δὲ λαός mig reggel vala és a szent nap (dél felé) növekedék, addig mind a két félnek lövedékei találának és hulla a nép. οὐποτε μείον ἀπεστρατοπεδεύοντο οἱ βάρβαροι τῶν Ἑλλήνων ἐξήκοντα σταδίων közelebb nem táborozának.

1. J. Néha a félmult idő csak szándékolt, de nem sikerült cselekvényt fejez ki: πρῶτος Κλέαρχος τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας ἐβιάζετο ἰέναι, οἱ δὲ αὐτὸν ἐβαλλον először K. erőteté katonáit előre menni, de azok lövének rá.

2. J. Kell, illik igék félmultjai, mint a latin *oportebat* stb. azt fejezik ki, mit kellene vagy kellett volna tenni, de nem történt: ἔδει, χρῆν (l. 274, 5) kellene, εἰκός ἦν méltányos, illő lenne. Εἰ πάνθ' ἃ πρὸς ἡμᾶς πρᾶττοντων ἡμῶν κακῶς εἶχε τὰ πράγματα, οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι.

406.

c) A jelen időnek módjai.

A jelen időnek alanyi módjai általában folytonos cselekvést jeleznek mult, jelen vagy jövő időben: μαινόμεθα πάντες, ὅποταν ὀργιζώμεθα mindnyáján ὀργöngünk, ha haragszunk, ἔλεγον τῷ Εὐθυδήμῳ, ὅτι πάντες ἔτοιμοι εἶεν μανθάνειν mondák hogy készek tanulni, οὕτω ποιήσω, ὅπως ἂν σὺ κελεύῃς sic *agam*, ut tu me agere jubebis, Κύρος ἤρετο τίς ὁ θόρυβος εἶη kérdé miféle zaj az.

2. A mozzanati cselekvény idomai.

407.

a) A határozatlan időnek jelentő módja.

A határozatlan időnek jelentő módja a mozzanati cselekvénynek elmult ideje, tehát a multba lépő cselekvény, hasonló a latin *perfectum historicum*-hoz.

A jelentő módu határozatlant a hellenek elmult tények elbeszélésére használák, ha történeteknek akarák előadni egyes tényekül, más tettekre vonatkozás nélkül: τὴν (Ἀθῆνην) δὲ πολὺ πρῶτος ἶδε Τηλέμαχος Θεοειδῆς, βῆ δ' ἰθὺς πρόθυροιο, νεμεσσήθη δ' ἐνὶ θυμῷ ξείνον δητὰ θυρήσιν ἐφρεστάμεν, ἐγγύθι δὲ στάς χεῖρ' ἔλε δεξιτερὴν, καὶ ἐδέξατο χάλκειον ἔγχος Hom. Od. 1, 113—121. Athenét legelső istenalakú T. látta meg s a kapuhoz tartott egyenest, áttállva, hogy ott kint kell ácsorgani a vendégnek; nála teremvén felcsapa véle, az érc dárdát átvette kezéből. τοξικὴν καὶ ἰατρικὴν καὶ μαντικὴν Ἀπόλλων ἀνεῦρεν. Πανσανίας στρατηγὸς ὑπὸ Ἑλλήνων ἐξεπέμφθη μετὰ εἴκοσι νεῶν, ξυνέπλεον δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσὶ καὶ ἐστράτευσαν ἐς Κύπρον καὶ κατεστρέψαντο.

Minthogy a jelentő módu határozatlan a cselekvényt csak mozzanatinak 408. jeleli, más nyelveknek akármely mult ideje helyett állhat, pl. a latin vagy magyar régmult helyett: *Δαρῖος Κύρον μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἥς αὐτὸν σατράπην ἐποίησεν* D. K-t magához hivatja azon tartományból, melynek helytartójává tette volt. — Gyakran áll *ἐπεὶ, ὥς, ὅτε* időviszonyítóknál, mint *postquam, ubi, ut*-nál a mult: *ὥς ὁ Κύρος ἤσθ' ἐτο κρηνῆς, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὸν ἵππον* a mint K. a zajt meghallotta, lovára pattant.

A jelentő módu határozatlan néha a történetet, mint történni szokot- 409. tat, fejezi ki igaznak tapasztalt elvként: *πᾶν ὕψος ἐν τῷ θνητῷ γένοι περὶ ἐτρεψεν* (ledönt) *ἢ χρόνος ἢ φθόνος. τὰς τῶν φάυλων συνουσίας ὀλίγος χρόνος διέλυσεν* a roszaq cimboraságának kevés idő vet véget.

1. J. Néha az ily szokást kifejező határozatlanhoz *ἄν* járul: *ἔλεξεν ἄν* szokott mondani. Hasonlókép félmultoz: *ἀναλαμβάνων αὐτῶν τὰ ποιήματα διηρώτων ἄν, τί λέγοιεν* elővenén költeményeiket kérdezém, mit akarnak azokkal.

2. J. Saját értelmű határozatlanok: *ἐγέλασα* nevetnem kell, *ἐθαύμασα* csodálkozom, *ἐπῆρσα* helyeslem, *ἡσθην* örülök, szeretem, *ἀπέπτυσα* utállok; *τί οὐκ ἀπεκρίνω;* miért nem feleltél? tüstént felelj!

b) A határozatlannak alanyi módjai.

410.

1. A határozatlan időnek alanyi módjai a mozzanati cselekvényt általában fejezik ki, nem tekintve arra, jelen-e vagy mult vagy jövő: *οἱ τριάκοντα προσέταξαν ἀπαγαγεῖν Λέοντα, ἵν' ἀποθάνοι* a 30 kényúr halálra vezettette el Leont. *ἀπορῶ, τί πρῶτον μνησθῶ* nem tudom mit említsek elsőben. *σύ μοι ἀποκρίναι, ὦ παῖ* te felelj nekem fiú!

2. A határozatlan időnek módjai úgy különböznek a jelennek módjaitól, mint a jelentő módu határozatlan a félmulttól, t. i. inkább egyes, néha gyorsan múló ténnyt jelentenek, míg a jelen időnek módjai húzamosb állapotot: *χαλεπὸν τὸ ποιεῖν, τὸ δε κελεῦσαι ῥάδιον.*

3. A határozatlannak igeneve többnyire előbb elmúltat jelent: *Κροῖσος Ἄλυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν διαλύσει* K. Halysot átkelve nagy országot bukztatand meg, *παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω* kárán okul az esztelen is.

4. A régmulti jelentés néha az ohajtó és határtalan módban is van: *οἱ Ἴνδοι ἔλεξαν, ὅτι πέμψειε* (= *ἐπέμψε*) *σφᾶς ὁ Ἴνδῶν βασιλεὺς. Κύκλωπες λέγονται ἐν Σικελίᾳ οἰκῆσαι* *habitasse dicuntur.*

5. Sok jelenben létet kifejező igének határozatlana minden idomban azzá levést fejez ki: *ἄρχειν* uralkodni, *ἄρξαι* uralkodásra jutni, *βασιλεύειν, βασιλεῦσαι* királylyá lenni, *ισχύειν, ισχύσαι* erősödni, *σιγᾶν* hallgatni, *σιγῆσαι* elhallgatni, *εἶναι* birni, *σχεῖν* birtokába jutni, *φαίνεσθαι* látszani, *φανεῖν* megjelenni.

3. A jövő idő.

411.

1. A jövő mind a folytonos mind pedig a mozzanati cselekvést jelenti: *ἄρξω* uralkodóvá és uralkodó leszek, *οὐ σῖγ' ἀνέξει;* nem hallgatsz?

2. Néha a jövő buzdító, mint a foglaló mód: *τί ποιήσομεν;* mit tegyünk? A 2. és 3. személy megengedő vagy parancsoló: *πρὸς ταῦτα πράξεις, οἷον ἂν θέλῃς. οὐ*-val tiltó: *οὐκ ἐπιόρκήσεις* hamisan ne esküd-

jél, οὐ μὴ φλυαρήσεις, οὐ μὴ λαλήσεις, ἀλλ' ἀκολουθήσεις ἐμοί;

3. Gyakran a jelentő módu jövő visszahozó és ὅπως-szali mondatokban a történhetőt vagy kellett jelenti: οὐκ ἔχομεν, ὅτου σίτον ὠνησόμεθα semmink sincs, min gabonát vehetnénk, δεῖ ἅπαντα ἄνδρα τοῦτο παρασκευάζεσθαι, ὅπως ὡς σοφώτατος ἔσται mindenki törekedjék minél bölcsőbb lenni. Az igenév is: τίς ἔσται ὁ ἡγησόμενος; ki lesz képes vezetni?

4. A közvetlenül beálló cselekvényt μέλλω fejezi ki jelen határtalannal: μέλλω ὑμᾶς ἄγειν εἰς Ἀσίαν in *Asiam vos ducturus sum*. Ezen μέλλω más idejű határtalannal is használtatott: πλησίον ἤδη ἦν ὁ σταθμός, ἐνθα ἐμελλον καταλύσειν már közel vala az állomás, a hol nyugvandók valának (*deversuri erant*). Szóhiánynyal áll μέλλω: πῶς vagy τί οὐ μέλλω; hogy ne, miért ne tenném?

4. A befejezett cselekvésnek idői.

412.

a) A jelentő módu mult.

A jelentő módu mult a befejezett cselekvénynek jelene: εὔρηκα megtaláltam, megvan, ἡ πόλις ἐκτισται παρὰ τῶν Κορινθίων a város alapítva van a k-tól, τὰ χρήματα τοῖς πλουσίοις ἡ τύχη οὐ δεδωρήται, ἀλλὰ δεδάνεικεν a pénzt a gazdagoknak a szerencse, nem ajándékozta, hanem kölcsön adta.

J. Több mult jelen értelmű: μνησκόμαι, μέμνημαι emlékezem, καλέομαι, κέκλημαι neveztetem, πείθομαι engedek, πέποιθα bizom, ὄλλυμαι elveszek, ὄλωλα peritü, oda vagyok, κτάομαι szerzek, κέκτημαι birok, ἵσταμαι, ἕστηκα állok. Ezen igék régmultja félmult értelmű, jövőmultja jövő értelmű.

413.

b) A régmult.

A régmult a bevégzett cselekvénynek elmúlt ideje, az az multban befejezett ténnyt jelent: Hom. δὴ τότε γ' ἀτρέμας εὐδὲ ληλασμένος, ὅσ' ἐπεπόνθει akkor csendesén alvék elfelejtve, mit szenvedett vala, ἐν τοῖς Δράκοντος νόμοις μία ἅπασιν ὥριστο τοῖς ἀμαρτάνουσι ζημία, θάνατος D. törvényeiben egy büntetés vala szabva minden vétőkre, a halál; ezt egy athenai-beli azoknak eltöröltetése után mondja, mig fenálltak: ὥριστα, l. 408, 412, J.

414.

c) A jövőmult.

A jövőmult idő jövőben bevégzett cselekvényt fejez ki, a szenvedő és közép igében saját idommal, a cselekvőben körülírva, l. 250: ἦν ποιήσετε, ἃ λέγετε, ἵστε ὅτι ἄνδρα ἄριστον κεκανότες ἔσεσθε ha teenditek, a mit mondotok, tudjátok hogy derék embert ölendetek meg, ἐμοὶ δὲ λελείπεται ἄλγεια λυγρὰ nekem maradand szomorú bánat. L. 412, J.

415.

d) A multnak alanyi módjai.

A multnak alanyi módjai általában bevégzett cselekvényt jelentenek, és így mind a három időfokról használhatók: οὐ βουλευέσθαι ὥρα, ἀλλὰ βεβουλευῆσθαι nincs most ideje a tanácskozásnak, hanem az elszántságnak,

Mondattan : jelentő, foglaló, ohajtó mód független mondatokban. 189

Ξέρξης ὡς ἐπύθετο τὸν Ἑλλήσποντον ἐξεῦχθαι (ὅτι ἐξευκτο) προῆ-
γεν ἐκ τῶν Σαρδείων X. hallván a h. hid elkészültét előnyomult S-ből, ἔσ-
σεται ἡμαρ ὅτ' ἂν ποτ' ὁ λῶλῃ Ἴλιος ἱρή lészen idő mikoron a szent s
magas Ilios elvesz.

Tizenkilencedik fejezet: Az igemódok használatáról.

A. Igemódok független mondatokban.

1. Jelentő mód.

416.

A hellen igének jelentő módja többnyire úgy használtatik, mint más nyel-
veké: τῆς ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάρουθεν ἐθήκαν az erény elé az iste-
nek az izzadást tették, τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν; ki vagy és hovávaló? A fog-
laló mód helyett látszik állani 405, 2. J.

2. Foglaló mód.

417.

A foglaló mód azt fejezi ki, minek történni kell. Használtatik:

1. felszólításnál első személyben: ἴωμεν menjünk, ἐπειρώμεθα,
2. tiltásnál, intésnél μή ne-vel: μὴ τοῦτο ποιήσης,
3. kétkedő kérdésnél: τί φῶ; mit mondjak? τί βούλεσθε εἶπω;
4. μή-nél, félelmet kifejező mondatoknál: μὴ ἀχραιοτέρων ἢ τὸ
ἀληθές λέγειν csak ne legyen durva az igazmondás. Nemlő aggodalomnál μὴ
οὐ áll: Hom. μὴ νύ τοι οὐ χραίσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο mert jo-
gár és koszorú nem igen használni találna, vereor ne non vagy ut te juvet.

J. Homeros a foglaló módot jelentő jövő és lehetőség ohajtója he-
lyett használja: οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἰδῶμαι mert még nem lát-
tam oly férfiakat nem is látandók. Néha értelem-lágyító ἂν-nal: οὐκ ἂν τοι
χραίσμη κίθαρις τὰ τε δῶρ' Ἀφροδίτης nem használna neked a lant és A. adományai.

3. Ohajtó mód.

418.

Az ohajtó mód magában (ἂν nélkül) kíváncsot, vágyat fejez ki: ὦ παῖ,
γένοιο πατρὸς εὐτυχέστερος ó fiam, légy boldogabb atyádnál! Az ohajtást
bevezető szócskák: εἰ, εἴθε (Hom. αἰ, αἴθε) εἰ γάρ, ὡς vajha, bárcsak.

J. Teljesíthetlen ohajtást félmult és jelentő határozatlan fejez ki:
εἴθ' ἦσθα δυνατὸς δρᾶν, ὅσον πρόθυμος εἰ bárcsak képes volnál tenni, a mit
buzogsz, εἴθε σοὶ τότε συνεγενόμην bárcsak találkoztam volna akkor veled.
ὀλέσθαι ὥφελον τῇδ' ἡμέρᾳ azon napon el kellett volna vesznem, bár elveszttem
volna! 1. 295. ὁφείλω.

2. ἂν (Hom. κέ, κέν) szócskával az ohajtó lehetőséget jelent: τοῦτο 419.
γένοιτο ἂν ez megtörténhetnék, τί γὰρ γένοιτ' ἂν ἔλκος μείζον ἢ φίλος
κακός; lehet-e nagyobb baj rossz barátánál? ποῦ δῆτ' ἂν εἶεν οἱ ξένοι; ugyan
hol lehetnek az idegenek?

1. J. Költőknél az ohajtó mód ἂν nélkül is a lehetőség kifejezője: ζεῖα
θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἀνδρα σαώσαι isten, ha akar, messziről is könnyen
menthet meg embert. Folyóbeszédben ritkán jelöli a lehetőséget ἂν nélkül.

2. J. Szerény állítások ohajtóval és *ἄν*-nal fejeztetnek ki: *οὐκ ἄν λέγοιμι* nem mondanám, nem mondhatnám, *οὐκ ἄν δύναιω μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν* fáradás nélkül alig lehetsz boldog.

420.

4. Parancsoló mód.

A parancsoló mód parancsol, tiltó szócskával tilt.

A tilalmat a hellen nyelv csak kétféleképp fejezheti ki:

1. a jelen parancsoló *μὴ*-vel: *μὴ πράττε*, folytonos cselekvényről;

2. a határozatlannak foglalo módja *μὴ* szócskával: *μὴ πράξεις*, mozzanati cselekvényről. *ταῦτά μοι πράξον, τέκνον, καὶ μὴ βράδυνε, μὴδ' ἐπιμνησθῇς ἔτι Τροίας* tedd meg ezt nekem, fiam, és ne késedelmezz, se ne említsd többé Troját.

421.

B. Az igének módjai almondatokban.

Almondat az, mely nem önállólag, hanem mással viszonyítva fejez ki valamit. Ily egymásra vonatkozó mondatokat kötszók, visszahozó névmások vagy igehatározók fűznek össze.

A módok használata az almondatokban ezen főszabályokat követi:

1. A jelentő mód almondatokban a hellen nyelvben talán oly gyakori, mint a magyarban, s ott is áll, hol a latin a foglalt vagy határtalant kívánja: *μή μ' ἀνέρη, τίς εἰμι ne me interrogas, quis sim.*

2. A foglalt mód almondatokban is azt fejezi ki, minek történni kell, azért mindig a jelenre vonatkozik, és többnyire csak ott áll, hol a főmondatban főidő van. Főidő pedig minden igeidom, mely a cselekvényt a jelenbe helyezi, u. m.: a jelentő módu jelen, múlt és jövő, és akármily idejű foglalt és parancsoló.

3. Az ohajtó mód (*ἄν* nélkül) többnyire oly almondatban áll, melynek főmondatában történelmi idő áll, t. i. a történelmi jelen (404, 3.), a jelentő módu határozatlan, a félmúlt és a régmúlt. Főmondatbani ohajtó után szinte állhat ohajtó az almondatban.

4. Függőleg beszédben (*oratio obliqua*) áll az ohajtó (*ἄν* nélkül), de csak történelmi idő után, ha másnak gondolatját fejezi ki, nem a szólót: *οἱ Ἀθηναῖοι Περικλέα ἐκάκιζον, ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους* az a. gyalázák P-t, hogy vezér létére nem vezeti őket az ellenségre, *εἰ τις πόλις ἐπὶ πόλιν στρατεύσῃ, ἐπὶ ταύτην ἔφη ἵεναι* ha valamely állam mást megtámadna, mondá hogy ez ellen menend. Ezen esetben (421, 1. szerint), a jelentő mód is állhat, de a foglalt nem, főidő után sem.

5. A lehetőség ohajtója (*ἄν*-nal) almondatokban úgy állhat, mint függetlenekben, a lehetőt jelezve: *λέγω, ὅτι τοῦτο οὐκ ἄν γένοιτο.*

422.

1. Az igemódok állító és kérdő almondatokban.

Állító almondatot *ὅτι, ὥς* kapcsol össze a főmondatl, kérdőt *εἰ* vajjon, *πότερον-ἢ utrum-an*, kérdő névmás (164-168) vagy szócska.

1. A jelentő mód állhat (mint magyarban, főmondatbani) fő- és mellékidő után: *εἰπέ μοι, τίνα γνώμην ἔχεις* és *εἶπον, ἦντινα γνώμην εἶχον, ἦκεν ἀγγέλλον τις, ὥς Ἐλάτεια κατεῖληπται.*

2. A foglaló mód áll, hol független mondatban is állana; *βουλεύομαι, πῶς σε ἀποδρῶ delibero, quomodo te effugiam* és: *ἐβουλευόμην, πῶς σε ἀποδρῶ* gondolkodám, mikép fussak el tőled.

3. Az ohajtó (ἄν nélkül) állító és kérdő almondatokban állhat:

- a) a jelentő helyett: *εἶπον, ἦντινα γνώμην ἔχοιμι;*
- b) a foglaló helyett: *ἐβουλευόμην, πῶς σε ἀποδράην.*

2. Igemódok célzati almondatokban.

423.

Célt vagy szándékot kifejező mondatokat *ἵνα*, Hom. *ὄφρα, ὥς, ὅπως* hogy, *μή, ὅπως μή, ἵνα μή* ne, ne hogy kötszók vezetnek be.

Mínt hogy a célzati mondatok azt fejezik ki, minek történni kell, kívánják:

1. a foglaló módot mindig,

a) ha a főmondatban főidő van: *εἰς καιρὸν ἦκεις, ὅπως τῆς δίκης ἀκούσης* jókor jöttél, hogy a pert halljad.

b) a foglaló módot ritkán, ha a főmondatban mellékidő van: *εἰς καιρὸν ἦκεις, ὅπως τῆς δίκης ἀκούσης, ἐπιτηδὲς σε οὐκ ἡγειρον, ἵνα ὥς ἡδιστα διαγῆς* akarva nem költöttelek fel, hogy időd minél kellemesebben múlték.

J. *ὥς, ὅπως*-nál néha feltételező ἄν áll: *τοῦτ' αὐτὸ νῦν διδασχ', ὅπως ἄν ἐκμάθω* éppen ezt add most elő, hogy megtanulhassam.

2. Az ohajtót kívánják a célzati almondatok, mert az ohajtó a foglalónak rendes helyettese, ha a főmondatban mellékidő van: *ἐπιτηδὲς σε οὐκ ἡγειρον, ἵνα ὥς ἡδιστα διαγῶις*, Hom. *Διομήδει Ἀθήνη δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἵν' ἐκδηλος μετὰ πᾶσι Ἀργείοισι γένοιτο* D-nek A. erőt és bátorságot adott, hogy kitűnjék minden argosziak között.

424.

A célzati mondatok szerkezetét a félélem igéi is követik, *μή ne, μή οὐ* ut által bevezetve: *οὐ φοβεῖ, μή ἤδη πρεσβύτερος ἦς; non times, ne aetate jam provecior sis? φοβοῦντο, μή τι πάθῃι verebantur, ne quid illi accideret, οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς συμμάχους ἐδεδίσσαν, μή ἀποστῶσιν.*

3. Igemódok feltételes almondatokban.

425.

A feltételező előmondatot *εἰ, ἐάν* (= *εἰ ἄν*), *ἦν, ἄν* (ᾶ, Hom. *εἴ* *κεν*) vezet be; az utómondatban néha ἄν áll feltétes voltának jelezésére.

A hellen feltételes körmondatnak 4 főidője van:

1. az előmondat jelentő módu, *εἰ*-jel, az utómondat szinte jelentő módu ἄν nélkül, vagy parancsoló: *εἰ θεοὶ εἰσὶν, ἔστι καὶ ἔργα θεῶν, σοὶ εἴ-πη ἄλλη δέδοκται, λέγε καὶ διδάσχε* ha más a véleményed, szólj és add elő, *ἔξῃν σοι ἀπιέναι ἐκ τῆς πόλεως, εἰ μὴ ἡρεσκόν σοι οἱ νόμοι* elmehetné volna a városból, ha a törvények neked nem tetszének.

2. az elő- és utómondat jelentő módu mellékidő, amaz *εἰ*-jel, ez ἄν-nal: *εἰ τὸν Φίλιππον τὰ δίκαια πράττοντα ἐώρων, σφόδρα ἄν θαυμάστον ἡγούμην* si viderem, admirandum putarem (az utógondolat: *νῦν δὲ οὐχ ὁρῶ* de nem látom). *ἀπέθανον ἄν, εἰ μὴ ἡ τῶν τριάκοντα ἀρχὴ κατελύθη* periissem, nisi dominatio eversa esset. *εἰ τοῦτο ὁμολόγητο ἡμῖν, ῥαδίως ἄν διεμαχόμεθα* ha ebben megegyeztünk volna, könnyen vitáznánk tovább, *εἰ αὐτάρχη τὰ ψηφίσματα ἦν, Φί-*

λιππος πάλαι ἂν ἐδεδόκει δίκην *si plebiscita per se sufficerent P. dudum poenam dedisset*, εἴ τις σε ἤρετο, τί ἂν ἀπεκρίνω; ha valaki kérdezne, mit felelnél?

3. Az előmondat foglalo módu ἔάν (ἤν, ἂν)-nal, az utómondat jelentő módu főidő vagy parancsoló: δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συν-αμφοτέρω ἐξῇ, λαμβάνειν. ἂν τὰ παρεληλυθότα μνημονεύης, ἀμεινον καὶ περὶ τῶν μελλόντων βουλευέσῃ. νεὸς ἂν πονήσης, γῆρας ἔξεις εὐθαλές *si juvenis laboraveris, senectutem habebis jucundam*.

4. Az előmondatban van ohajtó ει-jel, az utómondatban ohajtó ἂν-nal: εἴ τις κεκτημένος εἴη πλοῦτον, χρῶτο δὲ αὐτῷ μὴ, ἄρ' ἂν εὐδαιμονοῖ; ha valaki birna gazdagságot, de nem használná, lenne-e boldog?

J. Néha az 1. és 3. alatti előmondathoz 4. idomu utómondat járul: εἰ τοῦτο λέγεις, ἀμαρτάνοις ἂν ha ezt mondod, tévednél. εἰ ἐθελήσῃς πράττειν ἄλλως ὑμῶν αὐτῶν, ἴσως ἂν μέγα τι κτήσασθαι ἀγαθόν ha eltökéltetek magatokat illő cselekvésre, talán nagy jót nyernétek. Ritkán járul 2. előmondathoz 4. utómondat: Hom. καὶ νῦν κεν ἐνθ' ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνείας, εἰ μὴ ἄρ' ὄξυ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη.

426.

4. Igemódok visszahozó almondatokban.

1. Visszahozó mondatokban mindazon igemódok állhatnak, melyek fő vagy feltételes mondatokban, hasonló értelemmel: οὐκ ἔχω, ὅτι πρῶτον λάβω nem tudom, mit vegyek előbb, ὁρῶ σε διώκοντα, ὧν μὴ τύχοις látlak hajhászni elérhetlent, ὃν πόλις στησίει, τοῦδε χρὴ κλύειν.

2. ὅπως h o g y után gyakori a jelentő módu jövő, lát, ὅν a k o d i k igék után: σκόπει, ὅπως τὰ πράγματα σωθήσεται lásd, hogy az állam megmentessék, δεῖ ἐκ παντὸς τρόπου ἅπαντα ἄνδρα τοῦτο παρασκευάζεσθαι, ὅπως ὡς σοφώτατος ἔσται, l. 411, 3.

J. ὅπως gyakran áll felszólításnál és intésnél, úgy hogy a főmondatot hozzá kell gondolni: (σκόπει) ὅπως παρῇ εἰς τὴν ἐσπέραν azon légy, hogy este jöjj, (φυλάττου) ὅπως περὶ τοῦ πολέμου μηδὲν ἐρεῖς a háborúról mit se mondj.

3. A visszahozó szóhoz ἂν járul, ha a visszahozó mellékmondat feltételes értelmű. A főmondatban rendesen főidő, az almondatban foglalo mód van: πᾶν, ὅτι ἂν μέλλης ἐρεῖν (= ἔάν τι ἐρεῖν μέλλης), πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ gondold meg előbb, a mit mondandó vagy, ἔπεσθε, ὅπῃ ἂν τις ἡγήται menjetek, a hová vezetni fognak.

4. Ha a főmondat igéje mellékidő, a visszahozó szó ohajtóval áll ἂν nélkül: ἐκέλευσεν αὐτοῖς ἐπεσθαι, ὅποι τις ἡγοῖτο, Hom. ὄντινα μὲν βασιλέα καὶ ἔσοχον ἄνδρα κιχείη, τὸν ἀγανοῖς ἐπέσσω ἐρητύσασκε már ha királyra vagy egy magasabb emberre találá, nyájias szózatival közelítvén kérte s marasztá.

427.

5. Igemódok idői almondatokban.

1. Az idői mondatok tulajdonképp visszahozók, s az igemódok használatában nagyobbára a visszahozó mondatokat követik. Az idői mondatokat bevezető

szócskák: *ἐπεὶ* midőn, *ἐπειδὴ* miután, *ὥς* a mint, *ὅτε*, *ὁπότε*, *ὥνικα* midőn, a mikor, *ἕως*, *ἕστε*, *μέχρι(ς)* mig, *πρίν* mielőtt, *ὄφρα* mig, *ἡμος* (költ.) midőn, és ezen visszahozó kitételek: *ἀφ' οὗ*, *ἐξ οὗ* miolta, *ἐν ᾧ* mi alatt, *ἄχρι οὗ*, *εἰς ὃ* -ig, mig.

2. A jelentő mód ezen mondatokban való, ténylegest fejez ki; az ohajtó a jelentőnek helyettese függeteg beszédben (421, 4) történelmi idő után.

3. Ha az idői mondat csak gondolat, föltételest tartalmaz, az időszócskához *ἄν* járul. Akkor a főmondatban rendesen főidő van, melyet foglaló mód követ. *ἄν*-nali összetételtől ezen föltételes időszócskák erednek: *ὅταν*, *ὁπότεν*, *ἐπεάν*, *ἐπὴν*, *ἐπειδάν* majdha stb. *ἐπειδάν* πάντα ἀκούσητε, *κρίνατε*, majdha mindent hallottatok, ítéljete. *ἕως ἄν σώζηται τὸ σκάφος*, *τότε* *χρὴ* *καὶ* *ναύτην* *καὶ* *κυβερνήτην* *καὶ* *πάντ' ἄνδρα* *προθύμους εἶναι*, mig ép a hajó, kell a hajósoknak és a kormányosnak és mindenkinek buzgónak lenni. — *ἄν* néha itt is hiányzik.

4. Ha a főige mellékidő, az időszócska *ἄν* nélkül áll ohajtó móddal hasonló értelemben: *ἔλεγεν, ὅτι, ἐπειδὴ* πάντα ἀκούσειαν, κρίνειαν.

J. Ezen ohajtó sokszor gyakorító értelmű: *ὁπότε οἱ Ἕλληνες τοῖς πολεμίοις ἐπίοισιν*, *ὁρδῶς ἀπέφευγον* valahányszor nekik menének, ezek elfutának.

Huszdik fejezet: Határtalan, igenév, igemelléknév.

A. A határtalan.

428.

1. A határtalannak használatáról általában.

A hellen határtalannak használata igen terjedelmes. Gyakran kötszótól vonzott határozottabb értelmű igemód helyett áll. Szolgál pedig a határtalan:

1. Különbféle igéknek kiegészítésére és közelebb meghatározására: *δύνανται ἀπελθεῖν* elmehetnek, *ἄρχομαι* *λέγειν* kezdek szólni, *μεῖζον τι ἔχει εἰπεῖν* nagyobb mondanivalója van, *φοβοῦμαι* *δισλέγειν* *σε* átallak megcáfolni, *τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο βαδίζειν* ki fogja őt akadályozni az ide vonulásban, *quis eum impedit, quominus huc veniat*, *ἔδοξε τῷ δήμῳ* *πρέσβεις πέμψαι* a nép azt határozta, hogy követeket küld, *μὴ σπεῦδε πλουτεῖν* gazdagságra ne vágyjál, *ἀνεβάλλετό μοι διαλεχθῆναι* halogatta a velemi beszélgetést, *πάντες αἰτοῦνται τοὺς θεοὺς τὰ φαῦλα ἀποτρέπειν* *omnes homines precantur deos, ut mala avertant*.

2. A határtalan a cselekvésnek célját is képes kifejezni: *Ξενοφῶν τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος κατέλιπε φυλάττειν τὸ στρατόπεδον* X. a serreg felét a tábornak őrizetére hagyta, *παρέχω τῷ ἰατρῷ ἑμαυτὸν τέμνειν καὶ καίειν* megengedem az orvosnak, hogy vágja vagy égesse testemet.

3. A határtalan szolgál melléknéveknek kiegészítésére és közelebb meghatározására: *χαλεπὸν εὖρεῖν* *difficile inventu*, *οἰκία ἡδίστη ἐν διαίτᾳ* *σθαι* igen kellemes lakásu ház, *ἄξιός ἐστι πληγὰς λαβεῖν* verést érdemel, *ὄξυς γινῶναι* éles felfogásu. Homerosnál igen gyakran *ἵπποι* *θείειν* *ἀνέμοισιν ὅμοιοι* szélsősebes lovak, *θαῦμα ἰδέσθαι* *mirabile visu*, *μέγα καὶ ἐσσομένοισι* *πνθίεσθαι* még az utódok is hallandják hírét.

4. A határtalan alany: *πᾶσιν ἀδεῖν* *χαλεπὸν* mindenkinek tetszeni

nehéz, σὸν ἔργον λέγειν szólnod kell, κίνδυνός ἐστιν ἡττᾶσθαι kudarc-tól kell félni.

5. Vonzó szó nélkül áll a határtalan több szólamban: ὥς εἰπεῖν, ὥς ἔπος εἰπεῖν úgy szólván, ἐμοὶ δοκεῖν nézetem szerint, ὀλίγου δεῖν majdnem, το νῦν εἶναι most, κατὰ τοῦτο εἶναι ezen tekintetben.

6. Felesleges a határtalan ἐκὼν önként melléknévnél: ἐκὼν εἶναι.

7. A határtalant vonzzák: ὥστε úgy, hogy, πρὶν mielőtt, Hom. πάρος mielőtt: φιλομαθέστατος ἦν ὁ Κῦρος, ὥστε πάντα πόνον ἀνατλήναι τοῦ ἐπαινέσθαι ἕνεκα K. igen szeretett tanulni, úgy hogy akármely fáradságot tűrt dicséret kedvéért. πρὶν τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὄντινούν ποιεῖσθαι λόγον az alapnak helyes megvetése előtt hasztalan a végről akármit mondani.

J. ὥστε, πρὶν kötszók jelentő, foglaló stb. módhoz is járulhatnak: εἰς τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκεν, ὥστ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον más nap nem jött, úgy hogy a hellenek aggódtak. A magyarhoz hasonlít: φοβοῦμαι, μή τι μείζον, ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι κακὸν τῇ πόλει συμβῇ félek, nehogy nagyobb baj érje a várost, semhogy kiállhatná.

429. 2. Az alanynak és az állítmánynak esetéről a határtalannál.

A határtalannak alanya az, mitől az igének cselekvése ered. Ezen alany áll:

1. Leggyakrabban tárgy esetben: ἐλπὶς πάντα καλῶς ἔχειν van remény, hogy minden jól áll. Ezen tárgyesetteli határtalan sokkal gyakoribb, mint a latin *accusativus cum infinitivo*. Vonzzák mond, észrevesz, történik, parancsol, követel, tilt stb. fogalmú igék: πάντες ὁμολογοῦσι τὴν ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι omnes concedunt concordiam maximum bonum esse. συνέβη μηδὲν τῶν στρατηγῶν παρεῖναι akkor épen egy vezér sem volt jelen. ἔγραψα ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην τοὺς πρέσβεις proposui, ut quam celerrime legati proficiscerentur. χρητολμᾶν χαλεποῖσιν ἐν ἄλγεσι κείμενον ἄνδρα bátor legyen a súlyos bajba esett férfiu.

2. A tárgyesetben álló alanynak állítmánya ugyanazon esetben áll: τὸν ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄνδρα φημὶ ἄθλιον εἶναι szerencsétlennnek mondom.

3. Ha a határtalannak alanya ugyan az, mi a főmondaté, nem tétetik ki: νομίζω νενικηκέναι πuto me vicisse, ἐλπίζεις τεύξεσθαι, ὦν ἂν δέη, reményled elérhetni, a mi kell. De nyomaték és ellentét kedvéért kitétetik: Κλέων οὐκ ἔφη αὐτὸς ἀλλ' ἐκείνον στρατηγεῖν K. mondá, hogy nem ő, hanem amaz vezér.

4. A főalanyra vonatkozó állítmányok alanyesetben állanak: ὁ Ἀλέξανδρος ἔφρασκεν εἶναι Διὸς υἱός A. dicebat se esse Jovis filium. ἐγὼ οὐχ ὁμολογήσω ἄκλητος ἦκεν, ἀλλ' ὑπὸ σοῦ κεκλημένος meg nem engedem, hogy hivatlanul jövök, hanem tőled meghíva. οἱ δοκοῦντες σοφοὶ εἶναι a bölcseneknek látszók.

5. A kitétel gyakran személyes, hol más nyelvekben személytelen: ὁ Κῦρος ἡγγέλθη νικῆσαι híre jött, hogy K. győzött. Névszerint ezen igéknél: δοκεῖ, ἔοικε látszik, λέγεται, ἀγγέλλεται, ὁμολογεῖται megengedtetik, συμβαίνει történik, és ezen mellékeveknél: εἰμί-vel: δίκαιος jogosított, jogos,

ἐπιτήδειος, ἐπικαίριος illő, ἐπίδοξος valószínű, ἀναγκαῖος szükséges: δίκαιος εἰ ἄγειν ἀνθρώπους jogod van embereket vezetni, ἐπίδοξοί εἰσι τὸ αὐτὸ πείσεσθαι ugyanazt várhatják. De így is: λέγεται τὸν Κῦρον νικῆσαι.

7. Sajátító vagy tulajdonító esetre vonatkozó jelző szók ugyanazon esetben állhatnak: ἦλθον ἐπὶ τινὰ τῶν δοκοῦντων σοφῶν εἶναι jöttem egyhez a vélt bölcsék közül. Κύρου ἐδέοντο ὡς προθυμοτάτου γενέσθαι Kyrost kérek, hogy minél buzgóbb legyen. παντὶ ἄρχοντι προσήκει φρονίμῳ εἶναι minden kormányzó legyen ildomos.

8. Tárgyesetben is állhat az állítmány: συμφέρει αὐτοῖς φίλους εἶναι μᾶλλον ἢ πολεμίους nekik is hasznosabb a barátság, mint a háború.

3. A τό-vali határtalan.

430.

A határtalan τό által majdnem főnévvé lesz. Tárgyát ekkor is a szokott esetben kívánja: τὸ τὰς ἡδονὰς φεύγειν a kéjek megvetése. Jelzője az igehatározó: τὸ καλῶς ζῆν a szép élet.

A τό által a határtalan értelmileg esetragozhatóvá lesz, mint a *gerundium*, alanyeset: τὸ φρονεῖν εὐδαιμονίας πρῶτον ὑπάρχει a meggondoltság főfeltétele a boldogságnak. τὸ ἀμαρτάνειν οὐ θαυμαστόν.

b) Tárgyeset: αὐτὸ τὸ ἀποθνήσκειν οὐδεὶς φοβεῖται a halált magában senki sem rettegi. Különös figyelemre méltó ezen tárgyeset εἰς, κατά, διά, πρὸς, ἐπὶ elöljáróknál: Κῦρος διά τὸ φιλομαθῆς εἶναι πολλὰ τοὺς παρόντας ἀνηρώτα tudvágya miatt sokat kérdeze a jelenlevőktől. πρὸς τὸ μετρίων δεῖσθαι καλῶς πεπαιδευμαι jól tanultam kevéssel beérni.

c) Sajátító: ἐπιθυμία τοῦ πιεῖν szomj, ἐμοὶ οὐδὲν πρεσβύτερον τοῦ, ὅτι βέλτιστον ἐμέ γενέσθαι főgondom, hogy minél jobb legyek. Nevezetes a sajátító ἐκ, πρό, ἔνεκα, ὑπέρ, διά, ἄνευ elöljáróknál: οἱ ἄνθρωποι πάντα ποιοῦσιν ὑπὲρ τοῦ μὴ διδόναι δίκην csakhogy ne lakoljanak.

d) A tulajdonító leggyakoribb eszközi értelemben: Φίλιππος κεράτηκε τῷ πρότερος πρὸς τοὺς πολεμίους ἵεναι P. az által győzött, hogy előbb ment az ellenekre, és ἐν, ἐπὶ, πρὸς elöljáróknál: πρὸς τῷ μηδὲν ἐκ τῆς πρεσβείας λαβεῖν τοὺς αἰχμαλώτους ἐκ τῶν ἰδίων ἐλυσάμην azonkívül, hogy a követségből semmi hasznom sem volt, a foglyokat saját pénzemen váltottam ki.

4. A határtalan ἄν-nal.

431.

A határtalan ἄν-nal lehetőt és feltételest fejez ki. Megfejezheti:

1. az ohajtó mód ἄν-nal: μάλιστα οἶμαι ἂν σοῦ πυθέσθαι (ὅτι πυθοίμην ἂν) úgy vélem, tőled legjobban tudhatnám meg;

2. a feltételes jelentő mód ἄν-nal: Κῦρος, εἰ ἐβίωσεν, ἄριστος ἂν δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι (οἶμαι, ὅτι ἂν ἐγένετο) lett volna, ha él.

5. A határtalan ige parancsoló mód helyett.

432.

A határtalan ige parancsoló helyett csak a költők használták, a 3. személyi helyett ritkán: Θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι bátran csatázz most D. a trojaiak ellen, παῖδα δ' ἐμοὶ λῦσαί τε φίλην τὰ τ' ἀποῖνα δέχεσθαι kedves lányomat adjátok ki és fogadjátok el a váltságdíjt.

B. Az igenév.

433.

A. Jelzői használata.

Az igenév, mint a melléknév vagy a visszahozó mondat, állandó sajátsgot tulajdonít főnévnek: πόλις εὐρείας ἀγρίας ἔχουσα = εὐρυάγρια, ἡ εὐρείας ἀγρίας ἔχει széles utcájú város.

A névhatározó főnévvé változtatja az igenevet: ὁ δράσας a tettes, οἱ λέγοντες a szónokok, τὸ σύμπερον a haszon, τὰ δέοντα a kötelesség.

434.

B. Az igenévnek melléteti használata.

A melléteti igenév főnévét ideiglenesen, de rövidebben jelzi, mint az mellékmondatok által kötszók hozzájárulása mellett lehetséges volna. Jelzi pedig:

1. Időileg: ὥς ἄρα φωνήσας így szólván = ἐπεὶ ὥς ἐφώνησε. ἔχων, φέρων, χρώμενος gyakran val vel: Πρόξενος παρῆν ἔχων ὀπλίτας εἰς πεντακσίους καὶ χιλίους. πολλῇ τέχνῃ χρώμενος. ἀρχόμενος eleinte, τελευτῶν végtére, διαλιπὼν χρόνον idő múlva, εὖ ποιῶν szerencsére. ὦν, ha = levén, korában, nem hiányozhatik: Ἀλκιβιάδης ἔτι παῖς ὦν ἐθανυμάζετο A. már fiú korában csodálatott.

2. Ok- és célzatilag: οὐκ ἔστιν ἀδικοῦντα δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι jogtalankodással nem lehet állandó hatalmat szerezni. τὸν ἀδικοῦντα παρὰ τοὺς δικαστὰς ἄγειν δεῖ δίκην δώσονται hogy lakoljon.

3. Megengedőleg ritkán: τὸ ὕδωρ εὐωνότατον ἀριστον ὦν a víz legolcsóbb, noha legjobb.

4. Föltételesen igen gyakran: τοὺς φίλους εὐεργετοῦντες καὶ τοὺς ἐχθροὺς δυνήσεσθε κολάζειν ha jót tesztek barátitokkal, elleneiteket is meg fogjátok fenyegetni. ὁ μὴ δαρεῖς (vert) ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται.

435.

C. Az igenévnek általános használata.

Az általános vagy független igenév nem vonatkozik valamely (azon mondatban levő) névszóra, hanem saját alanyval bír, sajátító- vagy tárgyesetben, ugyanazon viszonyokat jelelve, melyeket a főnévhez járult melléteti igenév jelel:

1. Az általános sajátító eset (I. 368, 4) idői, oki és föltéti kötszók által megfejlthető: Περικλέους ἡγουμένου πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα ἀπεδείξαντο οἱ Ἀθηναῖοι P. kormánya alatt, v. mig P. vezérelte, sok dicső tettet vittek véghez. Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος ha az isten ad, mit sem árthat az irigység, és ha nem ad, hasztalan a fáradság.

J. A latin *ablativus absolutus*-tól ezekben tér el az általános sajátító:

a) Az igenév alánya néha hiányzik: προϊδόντων előre mentőkben, ὄντος ha esik, ἐξαγγελθέντων miután jelentetett.

b) *Te puero*, fiú korodban, σοῦ παιδὸς ὄντος I. 434, 1.

c) Az *abl. abs.* szükségből gyakoribb, minthogy a hellen nyelvnek két cselekvő igeneve van az elmultnak kifejezésére: ὁ Κῦρος τὸν Κροῖσον νικήσας κατεστρέψατο τοὺς Λυδοὺς *Cyrus Croeso victo Lydos sibi subiecit.*

d) Néha melléteti igenév helyett látszik állani: ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ (= εἰπὼν) ἔδοξέ τι λέγειν τῷ Ἀσινάγῃ A. figyelemre méltatta szavait.

2. Az általános tárgyeset némely személytelen igéknél gyakori: *δέον* kellvén, *ἔξον*, *παρόν* lehetvén, szabad levén, *προσῆκον* illvén, *δόξαν* elhatároztatván, *πολλάκις ὑμῖν ἔξον πλεονεκτῆσαι οὐκ ἐθέλησατε* ámbar sokszor volt alkalmatok hatalmatokat nevelni, nem akarátok, *ἀδύνατον ὄν* nem lehetvén.

D. Az igenévnek kiegészítői.

436.

Nagyobb világosság okáért a melléteti és általános igenévhez járulhat:

1. *ἄμα*, *μεταξύ* közben: *οἱ Ἕλληνες ἐμάχοντο ἄμα πορευόμενοι*.
2. *αὐτίκα*, *εὐθύς* azonnal, mihelyt: *τῷ δεξιῷ κέρα εὐθύς ἀποβιβηκότες ἐπέκειντο* a jobb szárnyat mindjárt kiszállta után nyomták.
3. *τότε*, *εἴτα*, *ἔπειτα*, *οὕτως* a főigéhez járul az igenév elmultságának kiemelésére: *καταλιπὼν φρουράν οὕτως ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησεν*.
4. *καίπερ* jóllehet, főigéhez ὅμως mindazáltal: *οἱ δὲ καὶ ἀχνύμενοι περ ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασαν* azok, noha búsak, porcogva nevettek.
5. *ἄτε*, *οἷον*, *οἷα* dh a mennyiben, minthogy: *κατέδαρθε πάνυ πολὺ ἄτε μακρῶν τῶν νυκτῶν οὐσῶν* sokáig aludt a hosszú éjeken.
6. *ὥς*, *ὥσπερ* mintha: *ἡμεῖς πάντες ἐβλέπομεν πρὸς αὐτόν, ὥς αὐτίκα μάλα ἀκουσόμενοι θανμασίους τινὰς λόγους* mindnyájan néztünk rá, mintha iziben hallhatnánk valami csodás beszédeket. *λέγει ὥς διδακτοῦ οὐσης τῆς ἀρετῆς*, úgy beszél, mintha az erény tanítható volna.

E. Az állítmányi igenév.

437.

Az igenév szintűgy lehet az igének kiegészítője, mint a határtalan (428, 1) s ennél fogva az állítmánynak lényeges része. Az ily igenév vonatkozhatik:

1. a mondatnak alanyára: *πάνεσθε αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι* ne tanácskozzatok már mindig egyről. *ἴσθι λυπηρὸς ὢν*.
2. a mondatnak valamely vonzott szavára: *ὁ πόλεμος ἔπαυσε τοὺς Ἀθηναίους αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευομένους. οἶδα αὐτὸν λυπηρὸν ὄντα*.

A kiegészítő igenevet kívánó igék ezen 4 osztály alá sorozhatók:

438.

1. állapotot, létet jelentő igék: *ἔχω*, *τυγχάνω* talál, *λανθάνω* titkos, *φαίνομαι*, *δηλώω*, *φανερός*, *δηλὸς* εἰμι látható, *ἔοικα* látszik, *διατελέω*, *διάγω* folyvást, *ἀνέχομαι*, *καρτερέω* kitart, *κάμνω* kifárad, megún, *ἀπαγορεύω* elcsügged, továbbá kezd, félbeszakaszt, végez fogalmú igék: *ἄρχομαι*, *φθάνω* megelőz, *οἶχομαι* elmegy, *ἐπι-*, *διαλείπω* felhagy, *παύω*, *παύομαι*, pl. *κηρύξας ἔχω* hirdetem, (erélyesebb mint *ἐκήρυξα*), *τίς ἔτυχε παραγευόμενος*; ki talált jelen lenni? *διατελῶ εὐνοίαν ἔχων πᾶσιν ὑμῖν* mindig vagyok jószílvű irántatok, *μὴ κάμης φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν* ne fáradj el barátoddal jól tenni, *ἀλλὰ μυρία ἐπιλείπω λέγων* igen sok más nem is említék, Hom. *ῥῆγετο ἀποπτάμενος* elrepült, *ἢ ταῦτο οὐκ ἔστι γιγνόμενον παρ' ἡμῖν*; nem szokott-ez nálunk történni? *δεδωκὼς ἔσει ν. δούς ἔσει dederis*, l. 414.

2. Észrevevés igéi: *ὁράω*, *περιοράω* elnéz, hagy, *οἶδα*, *μανθάνω*, *γινώσκω*, *αἰσθάνομαι*, *εὐρίσκω*, *μύμνημαι*. Némelyek a sajátított vonzzák (l. 363). Példák: *ἤκουσά ποτε Σωκράτους περὶ φίλων διαλεγόμενου* hallottam egyszer S-t barátokról értekezni. *Χερρόνησον κατέμαθε*

πόλεις ἔνδεκα ἢ δώδεκα ἔχοντα megtudta, hogy Cherronesosnak 11 v. 12 városa van. ἄνθρωποι καλοὶ κάγαθοὶ, ἐπειδὴν γινώσκιν ἀπιστοῦμενοι, οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας ha jó emberek észreveszik a csalást, nem szeretik a csalókat.

J. σύνοιδά μοι-nál az igenév az alanyesethez vagy μοί-hoz alkalmazkodik: ἐμαντῶ ξυνήδην οὐδὲν ἐπιστάμενος v. ἐπισταμένῳ tudtam, hogy mit sem tudok.

3. Indulatok igéi: χαίρω, ἡδομαι, τέρομαι örül, ἀγαπάω megelégszik, χαλεπῶς φέρω *aegre fero*, ἄχθομαι boszankodik, ἀγανακτέω haragszik, αἰσχύνομαι szégyenel, μεταμέλομαι v. μεταμέλει μοι bán: ὁ δὲ φρεσὶ τέρετ' ἀκούων örömmel hallgatta. μεταμέλει αὐτῷ ψευσαμένῳ bánja, hogy hazudott.

4. Mutat, bizonyít stb. fogalmú igék: δείκνυμι, ἀποφαίνω, ἐξελέγχω, ἀγγέλλω, ὁμολογέω: Φίλιππος πάντα ἔνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελέγεται kisült, hogy P. mindent csak magáért tesz. ἀποφαίνουσι τοὺς φεύγοντας πάλαι πονηροὺς ὄντας kimutatják a száműzötteknek régi gazságát.

J. Az 1—4. osztályu igéknél a határtalan is állhat (l. 418, 1) kissé más értelemmel: ἄρχομαι διδάσκων megkezdem a tanítást, ἄρχομαι διδάσκειν tanítani (nem mást) kezdek, αἰσχύνομαι λέγων szégyenelve mondom (de mégis mondom), αἰσχύνομαι λέγειν átallom mondani.

439.

F. Az igenév ἄν-nal.

Az igenév ἄν-nal lehetőséget (l. 431) vagy föltételes előmondatnak utómondatát jelenti. Megfejtethi az ἄν-os igenevet:

1. az ohajtó ἄν-nal: ἐγὼ εἰμι τῶν ἡδέως μὲν ἄν ἐλεγχθέντων ἡδέως δ' ἄν ἐλεγχξάντων (= οἱ ἄν ἐλεγχθῆεν, ἐλέγξειαν) én azokhoz tartozom, kik szeretnek megcáfoltatni és cáfolni;

2. a föltételes jelentő mód ἄν-nal: Φίλιππος Ποτίδαιαν ἐλὼν καὶ δυνηθεὶς ἄν (ὅτε ἐδυνήθη ἄν) αὐτὸς ἔχειν, εἰ ἐβουλήθη, Ὀλυνθίοις ἀπέδωκε P. visszaadta az általa elfoglalt Potidaiát az olynthosiaknak, ámbár, ha akarja, megtarthatta volna.

440.

C. Az igemelléknevek, l. 259.

A kellett jelentő τος végzetű igemelléknévnek fűzése kétféle;

1. A szükséges cselekvésnek tárgya az alany: ὁ πατήρ σοι τιμητέος ἐστὶν *pater tibi venerandus est*. ἡ πόλις τοῖς πολίταις ὠφελήτεια a honfiak tartoznak az államot elősegíteni. Itt az alany emeltetik ki.

2. A semleges szerkezet a cselekvénynek szükséges voltát emeli ki, a tárgy pedig az igétől kívánt esetben áll: διωκτέον τὴν ἀρετὴν törekedni kell az erényre, ἀπτέον τοῦ πολέμου fogni kell a háborúhoz, βοηθητέον ἡμῖν ἐστὶ τοῖς πράγμασιν segítenünk kell a dolgokon.

A tenni köteles személy tulajdonítóban áll, a 2-nál néha, mint δεῖ-nél, tárgyesetben: οὐδενὶ τρόπῳ ἐκόντας ἀδικητέον semmikép sem kell készakarva jogtalanságot elkövetni.

1. J. Az igemelléknév néha közép értelmű: πεισιτέον ἐστὶν engedni kell.

2. J. A semleges szerkezetnél gyakori a többes: πολεμητέα ἐστὶν harcolni kell. γυναικῶν οὐδέποτ' ἔσθ' ἡττητέα ἡμῖν.

*Huszonegyedik fejezet: Különféle.**Rávonat, attractio.*

441.

1. A visszahozó névmás nemben és számban azon szóhoz alkalmazkodik, melyre visszamutat, esetben pedig azon mondathoz, melyben áll: *μέμνησθε τοῦ ὄρκου, ὃν ὁμωμόκατε* emlékezzetek az esküre, melyet esküdtetek.

2. Rávonat az, ha a visszahozó névmás azon szónak esetében (mint egy kényszerítve) áll, melyre visszamutat: *μέμνησθε τοῦ ὄρκου, οὗ ὁμωμόκατε. τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἂν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντα.*

3. A rávonatnál gyakori a rövidítés, mely a névelőt és a mutató névmást kihagyja, és a két mondatból egyet csinál: *μέμνησθε οὗ ὁμωμόκατε ὄρκου. μὴ ὧν πεισόμεθα μόνον δεινότητα κατανοεῖτε.*

4. Ha azon szó, melyre a visszahozó névmás utalt, csak névmás volt, akkor a visszahozó névmás a mutatónak esetében áll: *μέμνησθε οὗ ὁμωμόκατε = μέμνησθε τούτου, ὃ ὁμωμόκατε. ἀμελῶ ὧν με δεῖ πράττειν = ἀμελῶ τούτων, ἃ με δεῖ πράττειν* nem gondolok teendőimmel.

A rávonat csak ezen föltételek alatt lehetséges:

442.

1. ha a visszahozó mondat a főszóval, melyre utal, szoros kapcsolatban van;

2. ha a mondat olyan, hogy a visszahozó névmásnak eredetileg tárgy-esetben kellene állania, az illető főszónak pedig sajátító- vagy tulajdonítóban: *τίς ἢ ὠφέλεια τοῖς θεοῖς τυγχάνει οὐσα ἀπὸ τῶν δώρων ὧν (= τούτων ἃ) παρ' ὑμῶν λαμβάνουσιν;* mi hasznuk van az isteneknek ajándékaitokból? *λέγεις οὐ σύμφωνα οἷς (= τούτοις ἃ) τὸ πρῶτον ἔλεγες* ezen beszéded ellenkezik az előbbennivel.

A rávonat a visszahozó mondatnak minden ragozható szavaira hat: *οἷς* 443. *οὗσιν ὑμετέροισι ἔχει τούτοις πάντα τᾶλλα ἀσφαλῶς κέκτηται = ἃ ὄντα ὑμέτερα ἔχει, τούτοις* stb. bitorolt sajátotok által birja bizton a többi.

Különös rávonat és rövidítés van *οἷος* és néha *ὅσος* és *ἡλίχος* szók- 444. nál, t. i. ha *οἷος*-nak alanyesetben *εἶναι*-val kellene állnia, *εἶναι* kihagyatik és *οἷος* az utalt szónak esetébe lép át: *οἷω γε ἐμοὶ παντάπασιν ἄπορον τοῦτο = τοιοῦτῳ, οἷος ἐγὼ εἰμι*, magamféle embernek ez teljes lehetetlen. Néha *ὁ, ἡ, τό* járul *οἷος*-hoz: *τοῖς οἷοις ἡμῖν* magunkféle embereknek.

Kötszókra is hat a rávonat: *ἀνθ' ὧν = ἀντὶ τούτων ὅτι* a helyett 445. *hogyan, ἐφ' ᾧ = ἐπὶ τούτῳ ὅτι* azon föltétel alatt *hogyan, ἐξ οὗ = ἐκ τούτου ὅτι* mióta, *τοιοῦτος οἷος* helyett áll *οἷος* képes: *οὐχ οἷοι τε ἦσαν βοηθεῖν* nem valának képesek segíteni. *ὅσον = τοσούτον ὥστε*.

Megfordított a rávonat, ha a főnév vagy névmás a visszahozó névmás- 346. nak esetébe lép: *ὁ πατήρ, ὃν μόνον εἶχομεν βοηθόν, ἀπὴν* atyánk, egyetlen segélyünk, nem volt jelen. *οὐδεὶς* és *μηδεὶς* a következő *ὅστις* *οὐ*-val majdnem egy szóba olvad össze: *οὐδενὶ ὅτῳ οὐκ ἀποκρίνεται = οὐδεὶς ἐστίν, ὅτῳ οὐκ ἀποκρίνεται* mindenkinek felel. *θαυμαστὸς ὅσος = θαυμαστόν ἐστι ὅσος* csodanagy, *θαυμάστῳς ὡς* csodálatos mennyire.

J. Figyelemre méltó eltérés van *ἐστίν* utáni visszavivő mondatokban, t. i. *hogyan ἐστίν* áll *εἰσὶ* helyett: *ἐστίν οἱ* vannak, kik, némelyek, *ἐστίν οἷς οὐχ οὕτως* *ἐδοξε*. *ἐστίν ὅτε = ἐνίοτε* néha, *ἐστίν οὗ* néhol, *ἐστίν ἢ* különfélekép.

447.

Kérdő mondatok.

1. Az egyenes egyszerű kérdést a 167. 168. §-ban elősorolt szók vezetik be: *τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἡδὲ τοκῆς;* ki vagy és hovávaló? hol van városod és szüléd? Kérdő névmáshoz mutató járulhat: *ἀγγελίαν φέρω βαρεῖαν. τίνα ταύτην;* szomorú hirt hozok: miféle?

2. A mellékmondat és igenév is lehet kérdő: *πότε ἂν χρὴ πράξετε, ἐπειδὴν τί γενήσεται; τί ἰδὼν τὸν Κριτόβουλον ποιοῦντα ταῦτα κατέγνωκας αὐτοῦ;* mit láttad K-t cselekedni, hogy ezzel vádoltad? Ide tartozik *τί παθῶν;* mi lelt? *τί μαθῶν;* mi jutott eszedbe? *τί παθῶν ἀδικεῖς τὴν πατρίδα;* miért sérted hazádat?

3. Különös kérdő szócskák *ἄρα, ἤ: ἄρ' εἰμὶ μάντις;* jós vagyok? *ἢ οὔτοι πολέμιοί εἰσιν;* ezek ellenek? *ἢ γάρ;* nemde? *ἢ που;* ugy-e? *ἄλλο τι ἢ,* teljesen volna: *ἄλλο τι ἔστιν ἢ;* nemde? *ἄλλο τι ἢ ἀδικοῦμεν;* ugy-e nincs igazunk? *ἄλλο τι οὖν πάντα ταῦτα ἂν εἴη μία ἐπιστήμη;* mindez ugy-e egy tudomány? *μή; μῶν;* (= *μή οὖν*) talán csak nem?

4. Kettős kérdésnek szócskái: *πότερον (πότερα) – ἢ utrum-an: πότερον δέδρακεν ἢ οὐ; πότερον ἄκων ἢ ἐκῶν;* tette vagy nem? akarva vagy nem?

5. Közvetett kettős kérdésnek szócskái *πότερον-ἢ, εἰ-ἢ, εἴτε-εἴτε: ἀποροῦμεν, εἴτε ἄκων εἴτε ἐκῶν δέδρακεν* nem tudjuk, készakarva tette-e vagy nem.

Tagadások, nemlések.

448.

1. Az egyszerű nemlések.

1. *οὐ* nem tagad, *μή* ne tilt, elutasít. Összetételeik számosak: *οὔτε, μήτε, οὐδεῖς, μηδεῖς, οὐδαμῶς, μηδαμῶς.*

2. *οὐ* egyenes kérdésnél igenlő feleletet vár, *μή* nemlőt.

3. *μή* ne: *μή* θορυβήσητε ne zajogjatok. *μήποτ' ἐπ' ἀπρήκτοισι νόον ἔχε. μή μοι ἀνὴρ εἴη γλώσση φίλος ἀλλὰ καὶ ἔργω.*

4. Közvetett kérdő mondatoknál *εἰ*-nél *οὐ* és *μή* állhat: *σκοπῶμεν, εἰ πρέπει ἢ οὐ, πειράσομαι μαθεῖν, εἰ ἀληθὲς ἢ μή.*

5. Általános gondolatot kifejező visszahozó mondatban *μή* állhat *οὐ* helyett: *ἂ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶομαι εἰδέναι* mit nem tudok, nem is vélem tudni.

6. *μή* áll minden független mondatokban, melyek nemlő célzatot, föltételt fejeznek ki: *ἐάν τις κάμνη, παρακαλεῖς ἰατρόν, ὅπως μὴ ἀποθάνῃ* ha valaki beteg, orvost hívsz hozzá, hogy meg ne haljon. *ψηφίσασθε τοιαῦτα, ἐξ ὧν μηδέποτε ὑμῖν μεταμελήσει* úgy határozzatok, hogy soha meg ne bánjátok. *θεάσασθε, ὡς σαθρόν ἐστι πᾶν, ὃ τι ἂν μὴ δικαίως ἢ πεπραγμένον* lássátok, milyen redves minden jogtalan tett.

7. Félés igéinél *μή* ne, hogy: *δέδοικα μὴ ἐπιλαθώμεθα τῆς οἰκαδὲ ὁδοῦ. οἱ θεώμενοι ἐφοβοῦντο μὴ τι πάθῃ.*

8. Határtalannál *μή* áll, a *τό*-snál is: *τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀποδιδόναι αἰσχρόν* szivességet illően nem viszonzni rút. *σοὶ τὸ μὴ σιγῆσαι λοιπὸν ἦν* nem volt szabad többé hallgatnod.

9. Akadályoz, tilt, tagad nemlő fogalmú igéknél a határtalan előtt fordíthatlan *μή* áll: *κωλύομεθα μὴ μαθεῖν. ἡρνοῦντο μὴ πεπτωκέναι* tagadták a bukást.

10. Föltételes igenévnél μή van: οὐκ ἂν δύναιτο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν. ὁ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται az ember csak fegygyel neveltetik.

2. Több nemlés egymás mellett. 449.

1. Az összetett hasonnemű nemlés az előtte álló nemlést nem szünteti meg, hanem csak folytatja s erősíti, mint megfordított renddel magyarban: οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρείσσον ἢ νόμοι πόλει semmisem jobb az államnak, mint a törvények. οὐδεὶς πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὔτε πράττοντος οὔτε λέγοντος ἤκουσε soha senki sem hallotta Sokratest valami istentelent vagy vétkest tenni vagy mondani.

J. De a következő hasonnemű egyszerű tagadás megszünteti az előbbi: οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποδώσει minden vétkes lakoland.

2. οὐ μὴ foglaltó módnál vagy jelentő jövőnél nyomatékosabb tagadás, mely kihagyás által magyarázható οὐ μὴ ποιήσω = οὐ φοβητέον μὴ ποιήσω nem kell félni, hogy teendém, bizonyosan nem teszem, οὐ μήποτε ἔξαρνος γένωμαι soha sem fogom tagadni.

μὴ οὐ különfélét jelent:

450.

1. félés igéi után ne non, ut: δέδοικα, μὴ οὐ θεμιτὸν ἦ félek, hogy nem jogos;

2. közvetett kérdéseknél nem-e: ἄθρει, μὴ οὐ τοῦτο ἦ τὸ ἀγαθόν lásd, vajjon nem ez-e a jó;

3. határtalannál tagadó kitételek után hogy ne: οὐδεὶς οἷός τε ἄλλως λέγων μὴ οὐ καταγέλαστος εἶναι ki másképp beszél, nevetséges.

4. határtalannal gátol, tilt, tagad igék után ne: nem: μὴ παρῆς τὸ μὴ οὐ φράσαι ne mulaszd el mondani, τίνα οἶε ἀπαρνήσεσθαι, μὴ οὐχὶ ἐπιστάσθαι τὰ δίκαια ki fogja nézeted szerint tagadni, hogy a jogost tudja?

3. Nemlő kifejezések. 451.

1. οὐδέν, μηδέν, οὔτι, μήτι, mint nihil, gyakran nem, épen nem.

2. οὐπω, μήπω még nem, οὐκέτι, μηκέτι már nem, többé nem: οὐπω πεποίηκα, οὐκέτι ποιήσω.

3. οὐχ ὅτι = οὐ λέγω, ὅτι nem csak: καὶ οὐχ ὅτι ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ nem csak K. volt nyugodt.

4. μὴ ὅτι = μὴ εἶπω, ὅτι nemlő mondatokban nem csak nem: μὴ ὅτι θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας nem csak az isten, hanem az emberek sem szeretik a hitszegőket.

5. μόνον οὐ, μόνον οὐχί, ὅσον οὐ tantum non, majdnem: καταγέλας ὑπ' ἀνδρῶν, οὗς σὺ μόνον οὐ προσκυνεῖς kinevettettel férfiaktól, kikette majdnem imádsz.

6. οὐ μὴν ἀλλά, οὐ μέντοι ἀλλά azonban, mind a mellett, kihagyásból magyarázható: ὁ ἵππος μικροῦ ἐκείνου ἐξετραχίλισεν οὐ μὴν (ἐξετραχίλισεν) ἀλλὰ ἐπέμεινεν ὁ Κύρος a ló majdnem levetette őt, mindazáltal Kyros ülve maradt.

K ö t s z ó k. 452.

Kötszők által vagy egyes szók vagy egész mondatok fűzetnek egymás mellé vagy alá. A kötszők fő fajaik szerint:

1. kapcsolók: καί, τέ;
2. elválasztók: ἤ, εἴτε, οὐδέ, οὔτε, μήτε, μηδέ;
3. ellenkötők: δέ, ἀλλά, αὐ, αὐτε, αὐτάρ, μέντοι, καίτοι, ὁμως;
4. hasonlító: ὡς, ὥςπερ, ὅπως, ὥστε, ἥύτε;
5. kijelentő vagy magyarázó: ὅτι;
6. időköti: ὅτε, ὁπότε, ὅταν, ὁπόταν, εὔτε, ἡνίκα, ὁπηνίκα, ἤμος, ἐπεί, ἐπειδή, ἐπειδάν, ἕως, ἔστε, μέχρι, ἄχρι, ὄφρα, πρὶν;
7. okköti: ὅτι, διότι, οὐνεκα, ἐπεί, ὅτε, γάρ;
8. zárköti: ἄρα, οὖν;
9. célzatköti: ἵνα, ὥς;
10. feltételköti: εἰ, εἴπερ, ἐάν, ἄν, κέ, κέν;
11. ráhagyók: εἰ καί, καὶ εἰ, καίπερ.

Némely kötszők több faj alá tartoznak, mint már a sorozat mutatja.

Mondathelyek szerint előzők, ha a mondatot kezdik, utózők, ha legalább egy szó áll előttük. Utózők: γέ, πέρ, τέ, τοί simulók és ἄν, ἄρα, αὐ, γάρ, δαί, δέ, δή, δήπου, δήπουθεν, δήτα, μέν, μέντοι, μήν, οὖν, τοίνυν.

453.

1. Kapcsoló kötszők.

1. καί et, τε que, és, s; a költői nyelvben ἡδέ, ἰδέ (ἰ) atque.
2. A hellenek, mint a romaiak, mind a két kapcsolt mondatrészhez szeretik a kötszőt tenni: καί-καί, τε-καί, τε-τε: καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν mind szárazon mind vizen, Hom. Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί. αἰεὶ γάρ τοι ἕρις τε φίλη πόλεμοι τε μάχαι τε. Hősköltőknél ἡμὲν-ἡδὲ mind-mind.
3. καὶ is: Hom. πᾶρ' ἔμοιγε καὶ ἄλλοι, οἳ κέ με τιμήσουσι. καὶ ἡμῖν ταῦτά δοκεῖ, ἄπερ καὶ βασιλεῖ ugyanaz tetszik nekünk is, mi a királynak (is). καὶ λίαν nagyon is. καὶ βραχὺν χρόνον rövid időre is. καὶ δέ s egyszersmind: δίκαιον καὶ πρέπον δὲ ἅμα. Egyenlítő szókknál καὶ mint: ὁμοίως καὶ aequae ac.
4. ἄλλως τε καὶ különben is, kivált: χαλεπὸν ἐστὶ διαβαίνειν τὸν ποταμὸν ἄλλως τε καὶ πολεμίων πολλῶν ἐγγὺς ὄντων. καὶ δὴ καὶ és kivált: Herod. Κροίσου βασιλεύοντος ἀπικνέονται ἐς Σάρδις ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταί, καὶ δὴ καὶ Σόλων.
5. τε a hősköltészetben gyakran fordíthatlan: ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθεται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ ki az isteneknek engedelmeskedik, azt meghallgatják. Ily τε van a prosai ὥστε, οἷός τε szókban.
6. οὐ μόνον-ἀλλὰ καὶ nem csak-hanem is; οὐχ ὅτι nem csak, μὴ ὅτι és οὐχ ὅπως nem csak nem.

454.

1. Nemlő sorzók οὐδέ, μηδέ, οὔτε, μήτε. οὐδέ, μηδέ és nem, sem: Hom. πρὸς σοῦ οὐδ' ἐμοῦ φράσω a te javadra beszélendek és nem az enyimre. βρώμης οὐχ ἄπτεαι οὐδὲ ποτῆτος ételhez nem nyúlsz sem italhoz. οὐδὲ τοῦτο ἐξῆν ez sem vala szabad.
2. οὔτε-οὔτε, μήτε-μήτε sem-sem (Ἀχιλλεύς) οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον πωλέσκετο (jára), οὔτε ποτ' εἰς ἀγορὴν. Néha οὔτε-τε, μήτε-τε: ὤμοσαν μήτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοί τε ἔσεσθαι.

2. Elválasztó kötszók.

455.

1. ἢ vagy, ἢ-ἢ, ἥτοι-ἥ: ἡ ἀστὸς τις ἢ ξένος vagy honfi vagy idegen.
2. ἢ mint, középfook és hasonlító melléknevek után, milyenek: ἄλλος, ἕτερος, διάφορος, ἐναντίος: τίνι ἂν μᾶλλον πιστεύσαιμι, ἢ σοί; kinek hinnék inkább, mint neked? Ἔστι ψυχὴ πόλεως οὐδὲν ἕτερον, ἢ πολιτεία.
- J. πλέον több és ἔλαττον, μείον kevesebb után számszoknál néha ἢ ki-marad, mint *quam plus* után: εἴη γεγωνὼς πλείω ἐβδομήκοντα.
3. εἴτε-εἴτε, ἐάντε-ἐάντε *sive-sive*, akár-akár: εἴτε ἀληθὲς εἴτε ψεῦδος, οὐ καλὸν μοι δοκεῖ τοῦτο τοῦνομα ἔχειν.

3. Ellenkötő szócskák.

456.

1. δέ (utózó) de, hanem, és. Két ellentétes mondat közül az elsőnek kedvelt kötszócskája μὲν ugyan, a második δέ hanem; többnyire fordíthatlan marad: ὁ μὲν βίος βραχύς, ἡ δὲ τέχνη μακρά *vita brevis, ars longa*.
2. ἀλλὰ (ἄλλος-tól) hanem, de, pedig, erősebb ellentételt fejez ki, mint δέ: οὐκ ἀνδρὸς ὅρκοι πίστις, ἀλλ' ὅρκων ἀνήρ. Föltételes mondatok után ἀλλά, ἀλλὰ γε legalább: εἰ σῶμα δοῦλον, ἀλλ' ὁ νοῦς ἐλεύθερος. εἰ μὴ πάντα, ἀλλὰ πολλά γ' ἴστε.
- J. Nemlő szók után ἀλλ' ἢ, ἀλλὰ mint, hanemha: ἀργύριον μὲν οὐκ ἔχω ἀλλ' ἢ μικρὸν τι nincs pénzem, csak igen kevés. οὐ μὴν ἀλλὰ l. 451, 6.
3. αὖ, αὖτε ismét, viszont, de, ellenben, pedig, másik felől.
4. Hom. αὐτάρ, ἀτάρ hanem, ellenben, de, mégis.
5. μέντοι kétségtől, igen, igenis, bizonyára; ugyan, mégis.
6. καίτοι és mégis, mégis, mind a mellett.
7. ὅμως mégis, mindazáltal, mind a mellett, *nihilo minus*.

4. Hasonlító kötszók.

547.

1. ὥς (ὅς-nak igehatározója) mint, ut, Homerosnál ha szava után áll: ὥς κέντ: θεὸς ὥς τίετο δῆμῳ istenként tisztelteték a néptől, ὥς βούλει a mint akarsz, μακρὸν ὥς γέροντι öregnek messze. Felsőfoknál *quam*: ὥς τάχιστα *quam celerrime*, minél hamarabb. ὥς δέκα mintegy tíz, ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ többnyire. ὥς mint időköttő = a mint, mihelyt: ὥς εἶδ' ὥς μιν μᾶλλον ἔδω χόλος a mint megpillantotta, még inkább szállta meg a harag. ὥς τάχιστα ἕως ὑπέφαιεν, ἐθύοντο mihelyt hajnalodott, készültek áldozni. ὥς mint okköttő = minthogy, *cum*: δέομαι σοῦ παραμεῖναι, ὥς ἐγὼ ἡδιστα ἀκούσαιμι σοῦ kérlek maradj itt, mert nagyon szeretnék hallani. ὥς kijelentő és célzati mondatokban hogy: ὥς μὴ πάντες ὄλονται.
2. ὥσπερ valamint, erősebb ὥς.
3. ὅπως mint, a mint, hogy.
4. ὥστε mint, úgy hogy, hasonlítóköttő és következtető.
5. ἥντε Homerosnál: mint, valamint l. 330.

5. Kijelentő vagy magyarázó kötszócskák.

458.

1. ὅτι hogy, *quod*, eredetileg ὅ τι (l. 165, 2) Ἡράκλειτος λέγει, ὅτι πάντα χωρεῖ καὶ οὐδὲν μένει hogy minden mozog és semmi sem marad. δῆλον ὅτι = δηλονότι világos hogy, tudniillik.

2. ὅτι minthogy, mert: Hom. *χωόμενος, ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας* haragva mivel az achaiok legderekabbikát épen nem tisztelted.

3. ὅτι felsőfoknál minél: ὅτι *τάχιστα* = ὡς *τάχιστα* minél hamarább. ὅτι *μή* kivévén, hanemha, csak: *οὐκ ἦν κρίνη, ὅτι μή μία*.

459. 6. Időkötők (az igemódokról ezeknél l. 427).

1. ὅτε, ὁπότε, ὅταν, ὁπότεν midőn, mikor: *ἦν ποτε χρόνος, ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν*.

2. εὖτε és ἡμος = ὅτε Homerosnál, l. 330.

3. ἡνίκα, ὁπηνίκα midőn, mikor, a mint, l. 168.

4. ἐπεὶ miután, ἐπεάν, ἐπὴν, ἐπὰν ha. *Κῦρος ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἐκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μνάς, ἐπὰν εἰς Βαβυλῶνα ἦκωσι*.

5. ἐπειδὴ erősb ἐπεὶ, ἐπειδάν majdha: *ἐπειδὴ ἀνεψύχθη τὸ δεσμωτήριον, εἰσῆλθον μιν* miután felnyitatták a börtön, bementünk.

6. ἕως mig, addig mig: *περιεμένομεν, ἕως ἀνοιχθῇ τὸ δεσμωτήριον*, várakozánk, mig a börtön felnyitának.

7. ἕστε, μέχρι, ἄχρι, költőileg ὄφρα = ἕως: Hom. *ὄφρα μὲν ἦως ἦν mig reggel volt. ὄφρα* gyakran hogy: *ὄφρα μή οἷος ἀγέραςτος ἔω*.

8. πρὶν előbb, mielőtt, *priusquam* (l. 428, 7.) Hom. *οὐδ' ὅγε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιβὴν ἀπώσει, πρὶν γ' ἀπὸ πατρὸς φίλῳ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρην* ὃ a súlyos vést a danaoktól előbb nem hárítandja el, mig édes atyjának vissza nem adatik a tüzes szemű leány. *τό πρὶν* előbb.

460. 7. Okkötő szócskák.

1. ὅτι l. 458. *διότι* minthogy, sajátképen *διὰ τοῦτο ὅτι* azért hogy.

2. οὖνεκα mert, költői szó ebből: *οὗ ἔνεκα* = *τούτου ἔνεκα ὅτι*.

3. ὅτε és ἐπεὶ l. 459.

4. γάρ (utózó) mert, igen, tudniillik. γάρ használatának sajátosságai:

a) az okadó mondat élénk beszédben néha elől áll: *Ἀτρεΐδην, πολλοὶ γὰρ τέθνασι καρηκομόωντες Ἀχαιοί—τῷ σὲ χρόνῳ πόλεμον παῦσαι*.

b) γάρ tudniillik, ha már előbb jelentett beszédnek vagy véleménynek tartalmát bevezeti, pl. *τεκμήριον δέ* ennek bizonyossága után.

c) γάρ igen, ám, hiszen feleletekben: *ἀγωνιστέον μὲν ἄρα ἡμῖν πρὸς τοὺς ἀνδρας; ἀνάγκη γάρ, ἔφη* tehát harcolnunk kell az emberekkel? hiszen szükséges, kell ám, mondá.

d) élénk kérdéseknél γάρ nyomosbító: *τί γάρ;* hogyhogy? *quinam?* ἢ γάρ; οὐ γάρ; nemde? *πῶς γάρ οὐ;* hogy is ne? *εἰ γάρ utinam?* ἀλλὰ γάρ de igen. *οὐ γάρ ἀλλὰ* azonban.

461. 8. Zárkötő szócskák.

1. ἄρα (Hom. ἄρ és simuló ῥά, utózó) tehát, most többnyire magyarázhatlan.

2. οὖν (új-ión ὦν, utózó) tehát, erősebb mint ἄρα. *μὲν οὖν* igen is, *δ' οὖν* bizony, ἀλλ' οὖν de bizony, *γάρ οὖν* mert bizony mégis. Összetételben visszahozó szókkal *οὖν* akár, *cumque*. *ὅστις οὖν* akáki.

3. οὐκ οὖν tehát, nem, nem úgy; *οὐκ οὖν ἐμοίγε δοκεῖ* ezért én nem

így vélekedem. οὐκοῦν; nemde? hát nem? tehát? οὐκοῦν ὅταν δὴ μὴ σθένω πεπαύσομαι ha nem birom, abba hagyom.

4. νῦν (simuló, utózó) gyengített νῦν most, magyaríthatlan.

5. τοίνυν ennél fogva, tehát, mégis, τοί (I. 465, 10) által erősített νῦν.

6. τοίγαρ hát, tehát, mégis; erősebb τοιγάροισι, τοιγαροῦν.

7. ὥστε úgy hogy I. 457, 4.

9. Célzatkötők.

462.

ἵνα mint helykötő hol: οὐχ ὁρᾷς ἵν' εἴ κακοῦ; nem látod, hol vagy bajban = mily nagy bajban vagy? mint célzatkötő hogy: τὸν κακὸν αἰεὶ δεῖ κολᾶζειν, ἵν' ἀμείνων ᾗ fenyíteni kell. ἵνα τί (értse: γένηται); miért? ὥς I. 457, 1. ὅπως I. 457, 3. ὅφρα hogy, I. 459, 7.

10. Föltételkötők.

463.

1. εἰ ha, vajjon, I. 447, 5. ohajtásnál vajha (εἴθε, εἰγάρο, 418), εἰ μὴ nisi, -on -en kívül: ἡμῖν οὐδέν ἐστιν ἀγαθὸν ἄλλο, εἰ μὴ ὅπλα καὶ ἀρετή más javaink nincsenek, mint fegyvereink és bátorságunk. εἴπερ ha-hogy, hogyha, erélyes bizonykolás: ἡ καὶ γεγηθὼς ταῦτ' αἰεὶ λέξειν δοκεῖς; εἴπερ τί γ' ἔστι τῆς ἀληθείας σθένος azt véled, soha sem bánod meg ezen szavaidat? (felelet:) ha csakugyan erős az igazság, nem.

2. ἔάν = εἰ ἂν (ἂν (ᾶ), ἥν ha, közvetett kérdésekben vajjon.

3. ἂν tán (utózó), föltételes lehetőséget jelent, azért többnyire fordíthatlan, néha a német etwa, wohl.

ἂν-ról a lehetőségi ohajtónál I. 419.

ἂν-ról a feltételes jelentő módnál I. 425, 2.

ἂν-ról a szokást kifejező jelentő módnál I. 426, 3.

ἂν-ról a foglaló módnál visszahozó szóknál I. 426, 3.

ἂν-ról az idői szócskáknál I. 427, 3.

ἂν-ról határtalan módnál I. 431.

ἂν-ról az igenévnél I. 438.

J. Néha ἂν egy mondatban kétszer áll: οὐκ ἂν ὁρθῶς οὐδ' ὑγιῶς ὁ τοῦτο ποιήσας περὶ οὐδενὸς ἂν λογίσαιτο ki ezt tette, annak semmiről sem lehet helyes vagy józan ítélete.

4. κέ, κέν Homerosnál, simuló, utózó, mindenben ἂν-nal egyenlő.

11. Ráhagyó kötszócskák.

464.

1. εἰ καὶ (ἐάν καὶ) ha is, bár, habár egyszerűen ráhagyó: πόλιν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως οἶα νόσφ' ἔχουσιν a város baját vak-ságod mellett is tudod.

2. καὶ εἰ (καὶ ἐάν, κἄν) ha bár, noha, ámbár, etiamsi, felfokozottan megengedő: ἡγεῖτο ἀνδρὸς εἶναι ἀγαθοῦ ὠφελεῖν τοὺς φίλους, καὶ εἰ μηδεὶς μέλλοι εἰσεσθαι derék ember kötelességének tartá, barátinak hasznára lenni még akkor is, ha senki sem tudná meg.

3. καίπερ-ről igenévnél I. 436, 4.

J. A ráhagyó szócskákat a utómondatban gyakran követi ὅμως mégis.

465. Kiemelő vagy nyomosító szócskák.

1. γέ (simuló, utózó) ugyan, ám, épen, legalább, *quidem*, nyomosbítja az előtte álló szót: ἀλλὰ σύ, εἰ δύνασαι γε, περισχέο παιδός hanem te, ha ugyan tudsz, óvd fiadat. τὰ γ' ἀρχοῦντα ἱκανὰ τοῖς γε σώφροσιν az ele-gendővel beérik legalább az eszesek. ὁ τις τοιαῦτά γε ῥέξοι ki ilyesmit tenne.

J. γέ leggyakrabban névmáshoz járul: ἔγωγε *equidem*, ὅγε ὁ, ὅςγε.

2. γοῦν (utózó) legalább, *certe* = γέ οὖν, γέ-nél erősebb.

3. πέρ (simuló és utózó) épen, nagyon, περί-ből rövidítve: ὅσπερ a ki, ὥσπερ a mint. Homerosnál igenevek mellett καίπερ értelmű: μὴ δ' οὐ-τως, ἀγαθός περ ἐὼν, θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ, κλέπτε νόφ ne légy oly álnok (képmutató), ki oly nemes vagy, istenmás Achilleus.

4. δὴ épen, most, tehát, a szembetűnőt emeli ki. Használtatik:

a) egyes szók kiemelésére μάλιστα δὴ igenis, καὶ τότε δὴ épen akkor, ὑγίεια καὶ ἰσχυς καὶ πλοῦτος δὴ egészség, erő szépség meg gazdagság is, δῆλα δὴ hiszen világos, νῦν ὁρᾶτε δὴ most csak látjátok, ἄγε δὴ nosza, τί δὴ; ugyan mi? καὶ δὴ καὶ l. 453, 4.

b) egy mondatnak bizonyítására az előbbinek alapján: τὸν μὲν δὴ πέμ-πει azt hát elküldi. οἱ τηλικοῖδε καὶ διδαζόμεσθα δὴ φρονεῖν πρὸς ἀνδρός τοῦδε ἐν, ily öreg, tanuljak hát belátást ezen ifjonctól.

c) időileg majdnem = ἤδη már: καὶ πολλὰ δὴ ἀλλὰ λέξας εἶπεν és miután már sok mást beszélt, mondá. τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.

5. δῆπου, δῆπουθεν alkalmasint (gunyorral): τρέφεται δὲ ψυχὴ τί; μαθήμασι δῆπου mi táplálja a lelket? alkalmasint a tanulás.

6. δῆτα igenis, nemelve οὐ δῆτα épen nem. τί δῆτα; ugyan mi? = τί δῆπου.

7. δῆθεν kétségkívül, világos!

8. δαί, δή-nek mellékidoma, csak kérdésben használatos: τί δαί; mit? hogyan?

9. ἦ bizony, ἦ μὴν (Hom. ἦ μὲν) esküszók: ὥμοσαν ὅρκους ἦ μὴν μὴ μνησικακήσειν megesküvők, hogy boszút nem forralnak.

10. τοί (simuló, utózó) bizony, mégis, οὗτοι bizony nem, τοίγαρ, τοιγαροῦν, τοιγάροτοι.

11. ἦτοι (= ἦ τοι) bizony, hát bizony: ἦτοι ὅγ' ὥς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔξετο így szólván leült biz' ὁ. ἦτοι-ἦ vagy-vagy l. 455.

12. μὴν (Hom. μάν, μὲν) bizony, *verum, vero*: Hom. ὦδε γὰρ ἔξερέω, καὶ μὴν τετελεσμένον ἔσται mert így mondom, és bizonyára telje-sedni fog. τί μὴν; nos aztán? miért nem?

13. μέντοι igenis, mégis, *vero*, (= μὴν τοι): οἶσθα; οἶδα μέντοι. ἤδομαι μὲν ὑπὸ ὑμῶν τιμώμενος, τὸ μέντοι ἐμὲ προκρίθῃ-ναι οὐ δοκεῖ μοι σύμφερον εἶναι a megtiszteltetésen örülök ugyan, de még sem tartom hasznosnak, hogy engem, és nem mást választottatok.

14. ναί igen, valóban.

15. νή bizony, bizonyságul felhívott istenneveknél: νή Δία Zeusre!

16. μά bizony, nemlő eskünél οὐ μὰ Δία Zeusre nem! De ha ναί van előtte, igenlő: ναὶ μὰ Δία bizony isten!

